J.E. VAN DEN BRINK

DE BERGREDE

Uw Koninkrijk kome

J. E. VAN DEN BRINK

DE BERGREDE

WWW.RHEMAPRINT.NL

Woord vooraf

Deze studie over de Bergrede is ontstaan, nadat ik gedurende enkele jaren over dit onderwerp had gesproken. Bij het voorbereiden van mijn toespraken raadpleegde ik uiteraard verschillende commentaren, waarmee ik mijn parate kennis vergrootte. Ik gebruikte ze als een woordenboek vanwege de zakelijke inhoud en om mijn benadering van de woorden van Jezus te controleren.

Deze uitleg van de Bergrede heeft niet de pretentie wetenschappelijk te zijn, maar de bedoeling is om de kinderen Gods te stichten en hun geloof op te bouwen. Verder schreef ik mijn preken helemaal uit, maar pas nadat ik ze gehouden had. Het voordeel hiervan was, dat zich onder het spreken nieuwe gedachten aandienden en ik bovendien leren kon van de reacties van de luisteraars. Ik stelde mij erop in zo eenvoudig mogelijk mijn gedachten over de diepzinnige woorden van Jezus door te geven en de inzichten aangaande het evangelie van het Koninkrijk der hemelen bij de hoorders te verrijken.

Bij onze Meester stond immers de verkondiging van deze boodschap aangaande het rijk Gods centraal. Hij gaf de opdracht dat dit eeuwig evangelie over de gehele aarde verbreid moest worden. Het evangelie óver Jezus, dat duidelijk maakt wat Hij voor ons door zijn lijden en sterven gedaan heeft, moet gevolgd worden door het evangelie ván Jezus, dat Hijzelf verkondigde, toen Hij rondtrok door de dorpen en steden. Met dit evangelie trachtte Jezus de schare los te maken van het traditionele, natuurlijke denken, opdat ze geestelijke mensen zouden worden.

De Bergrede is hiervan een uniek voorbeeld. De motto-tekst van deze verklaring drukt dit verlangen uit in de bede: 'Uw Koninkrijk kome'.

Een heel belangrijk gegeven in de Bergrede, dat verder in de bijbel nergens zo veelvuldig en duidelijk naar voren komt, is het fundamentele axioma van het reddingsplan, dat God enkel goed is. Hij is zelfs goed 'jegens de ondankbaren en bozen'. De discipel Johannes herinnerde zich later, dat hij van Jezus gehoord had, dat God enkel licht is en geen duisternis in Hem is. Jakobus, de broeder des Heren merkte nog op, dat God de Vader der lichten is, bij wie geen zweem van verandering voorkomt.

Bij het lezen van de Bergrede wordt ons het nieuwe kleed aangeboden en de nieuwe wijn toegereikt. Ik bid dat de lezer overtuigd zal worden dat vanuit de geestelijke wereld gezien, deze uiteenzetting nieuwe perspectieven opent.

Gorinchem, januari 1988

Inleiding

De bergrede werd uitgesproken in het begin van Jezus' optreden. Zij sluit zich aan bij de prediking van Johannes de Doper en was erop gericht het volk los te maken uit de oude bedeling en de ogen te openen voor de mysteries van het Koninkrijk der hemelen, waarover Jezus in Galilea al had gesproken. Zij zou de schare gemeenschap geven met een Vader die in de hemelen was, een voor hen onbekend begrip. De rede op de Olijfberg aan het einde van Jezus' bediening houdt ons daarentegen bezig met hetgeen ná zijn opstanding zou geschieden en met de ontwikkelingen van het rijk Gods in een verre toekomst.

Opmerkelijk is het grote gezag waarmee de Heer in de eerste bergrede sprak, hoewel Hij inging tegen vele uitspraken, leringen, inzettingen en tradities van de leidslieden in zijn tijd. Ook hier sprak Jezus als machthebbende en niet als de schiftgeleerden, zoals de laatste woorden in de bergrede luiden. Heel duidelijk komt naar voren dat de Heer Zich bezighield met het wezen en met de volkomen vervulling van de wet. Hij openbaarde in zijn toespraak de hemelse Vader, zoals deze is: waarlijk goed, rechtvaardig, volmaakt, trouw en barmhartig.

Hij riep de scharen op om het beeld van de goede God te dragen en ging tevens van de mogelijkheid uit, dat zulks ook te realiseren zou zijn. Hij sprak zelfs over de Heilige Geest, die als het 'goede' aan zijn volk op hun gebed zou worden geschonken. In de bergrede horen wij alles 'wat Jezus begonnen is te leren' (Hand. 1:1). Zijn woorden zijn voor ons nog van grote betekenis om ze te horen, te verstaan en te bewaren.

Buiten het inzicht van het Koninkrijk der hemelen met zijn kennis van de goede en kwade geestenwereld tracht men wel de bergrede te zien als een soort sociaal evangelie, dat de vrede op aarde zal brengen. De zaligsprekingen betreffen evenwel niet een humaan en goed bedoelend publiek, maar een volk van God dat de dingen wil gaan bedenken die boven zijn.

De bergrede is bedoeld voor mensen die zich willen losmaken van iedere geestelijke slavernij, teneinde de levende God te dienen in waarheid en gerechtigheid. Dit volk moet dan ook bevrijd worden van de onderwijzingen en lasten die hun leiders hadden opgelegd. Ook is de bergrede niet gegeven voor een bepaalde periode, die men wel de eeuw van het Koninkrijk noemt.

Men bedoelt daarmee dat de bergrede pas verkondigd mag worden in het duizendjarige rijk, wanneer de boze gebonden is. Jezus heeft evenwel zijn toespraak niet tot een bepaald tijdsbestek gelimiteerd, maar zij is onderdeel van het eeuwige evangelie, dat bedoeld was voor de scharen tot wie Hij Zich richtte, voor hen die nu leven, en zij zal opnieuw gebracht worden aan hen die in het millennium leven.

1.Zaligsprekingen

(Mattheüs 5:1-12)

INTRODUCTIE
1,2. Toen Hij nu de scharen zag ging Hij de berg op en nadat Hij Zich had nedergezet, kwamen zijn discipelen tot Hem. En Hij opende zijn mond en leerde hen, zeggende:

Onze Heer gaat niet zoals in Marcus 3:13 verhaald wordt, de berg op om Zich bij het zien van de volksmassa, terug te trekken, teneinde met zijn leerlingen alleen te zijn en een rustig gesprek met hen te hebben. Hij richt Zich daarentegen tot de scharen (7:28). Hij onderwijst hen in de open lucht, gezeten op een berghelling, terwijl zijn leerlingen in een kleine groep om Hem staan. Iets verder bevinden zich dan de duizenden luisteraars die een grote kring om hen vormen.

Het evangelie van Jezus is niet bestemd voor een kleine elite, zoals dit met de meeste heidense godsdiensten het geval is. Het wordt verkondigd aan een menigte, met wie de Farizeeën geen gemeenschap wilden hebben. Zij krijgen hier op deze berg niet zoals van de Sinaï de wetsvoorlezing, maar de Zoon van God is nu de verkondiger van de volmaakte wet, die der vrijheid, dit wil zeggen die zich richt tot mensen, die van hun vijanden verlost zonder vreze in heiligheid en gerechtigheid zouden leven (Luc. 1:74,75).

Hun gerechtigheid zou immers meer overvloedig zijn dan die der schiftgeleerden en Farizeeën (5:20-48). Wij weten de naam van de berg der zaligsprekingen niet, maar uit

Lucas 6:17 blijkt de plaats waar Jezus sprak een bergplateau te zijn, waarschijnlijk in de buurt van Kapernaüm. Naar de gewoonte van die tijd ging Jezus bij zijn onderwijs zitten (Luc. 4:20).

Dan doet Hij zijn mond open, een Semitische uitdrukking om de belangrijkheid van het gesprokene aan te geven (vergelijk Hand. 8:35 en 10:34). Als de Heer zijn discipelen en de scharen om Zich op de berg verzamelt, gaat hier eerst iets aan vooraf. In Mattheüs 4:23-25 staat, dat Hij in de synagogen van Galilea het evangelie van het Koninkrijk had gepredikt. Zijn faam had zich verspreid en men bracht Hem allerlei kranken, die met verschillende ziekten en kwalen behept waren, ook bezetenen en lijders aan vallende ziekte en lammen; en Hij genas ze allen.

Ook op het bergplateau werden velen genezen (Luc.6:17-19). Opmerkelijk is dat hier de ziekten in willekeurige volgorde worden genoemd. Alle beschadigingen hebben immers dezelfde demonische oorzaak en allen genezen volgens hetzelfde principe van het Koninkrijk Gods.

NEDERIGHEID

3. Zalig de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

Het Griekse woord, dat hier voor 'arm' gebruikt wordt, heeft tot grondbetekenis 'buigen, zich tegen de grond drukken, kruipen'. Het werd voor bedelaars gebruikt, dus voor arme mensen die in nood verkeerden. In Lucas 6:20 staat: 'Zalig, gij armen, want uwer is het Koninkrijk Gods'. Voor deze armen bestond in het Israël van Jezus' dagen geen blijde boodschap. Het was voor hen immers

onmogelijk zich een geestelijke status te verwerven. Het juk dat hun door de Farizeeën en schiftgeleerden namens de ouden opgelegd was, drukte zwaar.

Er waren 613 geboden en verboden, die de 'vrome' Israëliet dagelijks in acht had te nemen, iets dat niet met armoede en harde arbeid te combineren viel. Daarom was de schare die de wet niet kende en ze dus ook niet onderhield, vervloekt, dat wil zeggen prijsgegeven aan de machten der duisternis. Ze telden religieus niet mee (Joh. 7:49).

Terecht spreekt Mattheüs van armen in de geestelijke wereld, of 'geestelijk armen' (Lutherse vert. en Leidse vert.). Ook nu, na bijna tweeduizend jaar, zet de Heer Zich onder ons en Hij ziet de mensen die zonder herder zijn, aan, en spreekt: 'Zalig de armen van geest, want hunner behoort het rijk der hemelen'. Daar zitten ze voor Hem, de kleinen en de geestelijk onderontwikkelden, die nog nooit deel hebben gehad aan de onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde met de vrede die alle verstand te boven gaat.

Ze zijn misschien opgegroeid in keurige gezinnen, zelfs christelijke, maar waar de inhoud van de gesprekken ging over eten, drinken, huwen en ten huwelijk geven, en waar hun geest nimmer aan bod kwam. Ook in hun samenkomsten vinden ze geen rijkdom van geest en geen grootheid van geest, want alles is gericht en ingesteld op het kleine, het vormelijke, op uitwendigheden en traditie.

Velen behoren tot deze kleinen van geest, met hun platvloerse gesprekken over de dingen van deze aarde, met hun kleingeestigheid, hun ruzietjes over de natuurlijke dingen en hun burgerlijke kritiek op andere gelovigen. Het

zijn vaak keurige mensen, wier huizen goed in de verf zitten en wier kleding goed is verzorgd. Onze Heer kent de mentaliteit dezer christenen, die gezelligheid en knusheid zoeken, maar wier geest zo arm is, dat zij zich niet boven het alledaagse leven kunnen verheffen.

Ook hun godsdienstige interesse gaat niet uit boven het aardse niveau. Hun visie op de hemel bepaalt zich tot de zalige woning hierboven, misschien met een tuintje voor en achter, waarin zij te midden van hun familiekring het aardse bestaan op een wat luxueuzer wijze kunnen voortzetten. Hun denken is op het aardse gericht en de komst van het Koninkrijk verbinden ze met een natuurlijk volk Israël en de overwinning van dit Koninkrijk met het gebruik van aardse wapens.

Ze bezitten geen rijkdommen van geest, want zij hebben de schatten in de hemel nimmer kunnen verzamelen, daar hun geest zich nimmer heeft ontplooid en de onzienlijke wereld voor hen gesloten is. De oplossing van hun probleem verwachten zij van hetgeen de 'armelijke en zwakke wereldgeesten' - die de bundeling der menselijke geesten vormen - hun kunnen bieden. Als deze natuurlijke mensen iets overkomt, zijn ze nergens meer. Bij ellende, ziekte en zorg zijn ze radeloos en zonder hoop.

Onder de scharen van armen van geest bevinden zich ook de gebondenen en afgeremden. Ze kunnen in het Koninkrijk der hemelen niet binnengaan, omdat hun geest in slavernij is. Zij worden als door de wind voortgedreven of onderdrukt, en niemand zorgt voor hun ziel. De vele leringen helpen hen niet verder. Zij wegen hun geld af voor wat geen brood is en hun vermogen voor wat niet verzadigen kan. Zij zijn bang voor het leven, zien om naar

een helper, maar niemand begrijpt hen, omdat de sleutel der kennis is weggenomen.

Zij worden een prooi van de machten van de afgrond en gaan onder, want niemand staat in de onzienlijke wereld voor hen op de bres. De armen van geest hebben in onze dagen geen visie meer. Hun leiders zijn uitgepraat of repeteren nog wat oude dingen en vluchten daarna in allerlei natuurlijke aktiviteiten. Voor hen brengt Jezus ook nu een blijde boodschap van verlossing, genezing en herstel. Hij opent voor hen een weg om te kunnen functioneren in de hemelse gewesten.

Onder de scharen die naar Jezus luisteren, zijn ook de rijken van geest, de sterke geesten, de cultuurmensen, de humanisten en morele herbewapeners, de leiders wier krachtige, menselijke prestaties bewondering afdwingen. Hun levenswijze en hun visie stijgen ver uit boven die van de armen van geest. Maar de Heer zegt: 'Maar wee u, gij rijken, want gij hebt uw vertroosting reeds' (Luc. 6:24).

Het is moeilijk voor een geestelijk rijke om de dwaasheid der prediking te aanvaarden en zo het Koninkrijk Gods binnen te gaan. Hij moet immers zijn educatie, zijn kunst, zijn filosofie, zijn invloed opgeven ter wille van het Koninkrijk Gods. Voor hem zal moeten gelden: 'Maar alles wat mij winst was, heb ik om Christus' wil schade geacht. Voorzeker, ik acht zelfs alles schade, omdat de kennis van Christus Jezus, mijn Here, dat alles te boven gaat'.

Wat heeft de mens van deze zaligspreking van Jezus gemaakt? Men heeft het geschonden-zijn verheerlijkt en gemeend dat Jezus zijn zegen uitsprak over het werk van

de duivel. Maar Jezus bedoelde niet dat het een genade is, als men een imbeciel kind heeft of een geesteszieke vrouw, maar Hij ontsloot ook voor hen het Koninkrijk der hemelen. Hij schreef niemand af - geen tollenaren, geen zondaren, geen homoseksuelen, geen zieken, geen gebondenen en geen gestoorden. Want Hij genas hen allen en maakte hen vrij!

Hij ontsloot ook voor hen de feestzaal van het Koninkrijk Gods met zijn vreugde, vrede en gerechtigheid. Hij wilde zeggen: 'Ik open je een weg, dat je zalig wordt. Ik voer je ook in het hemelse Koninkrijk'. Zoals Hij eenmaal zei van de kinderen: 'Hunner is het Koninkrijk der hemelen', zo zegt Hij hier, dat het ook bestemd is voor armen van geest. Zalig zijn betekent: ingaan in de goede zijde van het Koninkrijk der hemelen - dat is het Koninkrijk Gods - en dit ook binnenin zich hebben.

Soms wordt het woord 'arme' (ptochos) ook door bedelaar vertaald en wel speciaal in verband met zijn droeve omstandigheden. In Lucas 14:13 staat: 'Wanneer gij een gastmaal aanricht, nodig dan de bedelaars'. Bij de gelijkenis over de verontschuldigingen moet de slaaf de straten van de stad ingaan om de bedelaars tot de maaltijd te brengen (Luc. 14:21).

In de geschiedenis van de rijke man en de arme Lazarus is sprake van een 'bedelaar' (Luc. 16:20). In vers 22 heeft onze vertaling weer het woord 'arme' gebruikt. Wij zouden dus ook in onze tekst kunnen lezen: 'Zalig de bedelaars in geest', daarbij denkende aan de woorden van Jezus: 'Indien dan gij hoewel gij slecht zijt, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader uit de hemel de Heilige Geest geven aan hen, die Hem daarom

bidden?' (Luc. 11: 13, vergelijk in de Bergrede hoofdstuk 7:11).

Wanneer een arme van geest tot Jezus komt en door Hem met zijn Heilige Geest gedoopt wordt, ontvangt zo'n persoon een inwonende, geestelijke kracht, waardoor hem niets meer onmogelijk wordt. Zegt de apostel niet: 'Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus (zijnde)'? De Heer wil ook de armen van geest overplaatsen in de hemelse gewesten en de Heilige Geest maakt het hun mogelijk te bedenken de dingen die daar zijn, daar te wandelen, te strijden, te overwinnen en daar zijn schatten te vergaderen.

De 'kleine' mens wordt door dit evangelie losgemaakt van zijn gebondenheden en uitgetild boven de dingen van deze aarde. Hij staat als op een bergtop en leeft in de geestenwereld. Zalig zijn betekent de verheffing van het menselijke leven op een hoger niveau. De Heilige Geest, die kennis heeft van alle dingen en zelfs de diepten Gods doorzoekt, wil van zijn rijkdommen meedelen aan de bezitloze geest, waarmee Hij samenwoont. Hij wil de leiding nemen in het leven van geest, ziel en lichaam om de mens langs de juiste weg naar de volmaaktheid te voeren. Zalig de armen van geest, want ook hen wenkt dit einddoel des geloofs.

DE ZUCHTENDE SCHEPPING

4. Zalig die treuren, want zij zullen vertroost worden.

De tweede heilsbelofte die Jezus op de berg uitsprak, was: 'Zalig die treuren of rouw dragen, want zij zullen vertroost worden'. Treuren is een uiting van verdriet. Men constateert afwijking, beschadiging of een tekort naar lichaam, ziel of geest, en hunkert naar een volledig herstel. Treurende mensen zijn verleid, aangevallen of overweldigd door de boze. Velen wilden dit niet, maar kwamen in een situatie waar zij er onderdoor gingen. Het bijbelse treuren staat in verband met het geknecht worden door duistere machten.

De mens is zich dan bewust van de vloek, die op hem rust, zoals er staat: 'Het land treurt vanwege de vloek', of 'wij weten dat tot nu toe de ganse schepping in al haar delen zucht' (Jer. 23:10 St. Vert. en Rom. 8:22).

Wij behoren aan het woordje 'treuren' geen 'vroom' tintje te geven. Enkel treuren geeft geen baat. Daarom ligt de oplossing niet in de wereldmijding of in het zwart gaan 'vanwege 's vijands dwingelandij. De Heer spreekt hier zijn zegen niet uit over een vermoeid pessimisme of over doffe melancholie. Evenmin bedoelt Christus hier een droeve schijnheiligheid of geklaag over slechte tijden en slechte zeden. Hij zegent niet hen die in boete, gejammer en rouw blijven hangen en zich vermeien in getreur.

Deze continu treurenden zien permanent achterom en spreken: 'Jeruzalem blijft gedenken, in de dagen van haar ellende en omzwerving, al de kostbaarheden, die zij bezat in de dagen van weleer' (Klaagl. 1:7). Daarom worden zij nimmer vertroost, want de denkbeeldige schatten uit het verleden vormen geen enkel lichtpunt voor het heden, noch voor de toekomst. Omdat zij in het heden geen troost hebben, betekent het 'christelijke geloof' voor deze

treurenden een leven onder een sombere druk en het is voor hun kinderen een miserabel zwaar juk.

Wie in het verleden terugblikt en het zoekt bij de vaderen en voorvaderen, vindt oorzaak tot droefheid. Want de schatten, die dezen verzamelden, waren geen zegeningen uit de hemelse gewesten. Bij hen vinden wij geen bevrijding, verlossing, genezing, doop in de Geest, geen overwinning en geen feestvreugde. Terugziende kan daarom worden gezegd: 'Vele herders hebben mijn wijngaard verwoest, mijn akker vertrapt, mijn kostelijke akker gemaakt tot een woeste steppe, zij hebben hem tot een woestenij gemaakt; treurig, verwoest ligt hij vóór Mij' (Jer. 12:10,11).

Paulus tekende de treurigheid van zijn vroeger leven en daarmee ook die van zijn gebonden voorgeslachten en tijdgenoten, met de woorden: 'Want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb' (Rom. 7:15). De zogenaamde treurenden in onze tijd gaan zelfs zover, dat ze zeggen: 'Als je iets graag wenst, zal het wel zonde zijn'. Daarom doet men bij voorkeur wat men niet wenst: men loopt in zwarte kleren, leest verouderde schrijvers, die geen boodschap hebben voor onze brandende tijd; dwingt zich tot een saaie kerkgang, doet boete, houdt lange nachtbidstonden en vast. Is het wonder dat deze treurenden nog steeds met Paulus vóór zijn verandering van denken, kunnen uitroepen: 'Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen?' (Rom. 7:24).

Treuren betekent het verliezen van levenskracht, het wegkwijnen. Wanneer gezegd wordt, dat de wijnstok treurt, betekent dit dat hij zijn bladeren laat hangen, niet aan zijn doel beantwoordt en geen vrucht draagt. Wie

treurt, kan zich niet boven zijn verdrukking of beschadiging verheffen. Hij kan ook niet tegen de omstandigheden op, waardoor de duivel hem wil overheersen.

Toch zoekt de mens een uitweg uit deze impasse. Velen verwachten de oplossing in de schone schijn van de wereld met haar duivelse machten van geld en hartstocht, of trachten vergetelheid te vinden in werk of amusement. Zij zeggen: 'Kop op. Leer met je moeilijkheden leven. De tijd heelt alle wonden. Vergeet je zorgen. Durf te leven'. Ze zijn als de rijke man, die zijn deel in de tegenwoordige wereld had. Zij verblijden zich in de schatten van deze aarde, maar de Heer zegt: 'Wee u, die nu lacht, want gij weet niet dat gij arm en naakt zijt in het Koninkrijk der Hemelen'.

Jezus bedoelt: 'Zalig die treuren, want er is een weg tot ontkoming'. Zoals Hij in zijn eerste zaligspreking de armen van geest volle rijkdom beloofde, zo ligt in deze zaligspreking een belofte van volkomen heil voor degenen die in hun treuren zich tot Hem om vertroosting wenden. De weg voor iedere treurende is: het constateren van de beschadigingen, het verlangen naar herstel, het toevlucht nemen tot Jezus Christus, en het zetten van de voet op de weg des heils.

Toen de Meester nog op aarde was, sprak Hij: 'Kunnen soms bruiloftsgasten treuren, zolang de bruidegom bij hen is?' (Matth. 9:15). Zolang de Heer bij zijn discipelen was, waakte Hij over hen. Hij verloste hen, genas hen, en bewaarde hen in de naam die de Vader Hem had gegeven. Toen Hij heenging, zond Hij zijn plaatsvervanger, de Trooster. De treurenden worden vertroost, omdat Jezus de

Doper is met de Heilige Geest. Deze troost, omdat Hij de mens helpt bij diens herstel. Wij leven in het jaar van het welbehagen des Heren en de dag der wrake van onze God, dat wil zeggen in de tijd dat de Heilige Geest de mens bijstaat in het verdrijven van de boze machten en door zijn regenererende kracht de verslagen mens opricht.

Daarom worden as en rouw verwisseld voor hoofdsieraad en vreugdeolie. De treurenden van Sion, dus de gelovigen, ontvangen een lofgewaad voor een kwijnende geest (Jes. 61:2,3). Een terneergeslagen geest is als een bloem, die haar kopje laat hangen. Men treurt, omdat men het contact met God door zonde, ziekte of omstandigheden verloren heeft. Maar de Geest van God wil wonen 'bij de verbrijzelde en nederige van geest, om de geest der nederigen en het hart der verbrijzelden te doen opleven' (Jes. 57:15).

Er is een weg tot ontkoming voor de armen van geest, voor de zieken, voor de zondaars, voor de geestelijk gestoorden en voor de treurenden. Deze weg leidt hen uit de duisternis naar de zaligheid van het godsrijk. Hij is eeuwen lang verborgen gebleven, maar in onze tijd hebben we hem weer ontdekt. De treurenden behoeven niet te wachten op zaligheid tot na hun sterven, maar het is nu de welaangename tijd. De Heer sprak immers: 'Heden is dit Schriftwoord voor uw oren vervuld' (Luc. 4:21).

Nu mogen wij zingen: 'Hij heelt gebrokenen van harte en Hij verbindt ze in hun smarte'. Zij worden naar zijn woord hersteld, genezen, bevrijd en vervuld met zijn Geest. Wie de weg van Jezus kiest en daarop volhardt, zal dit ervaren. Dan komt het ogenblik dat de treurende vertroost is. Dan is hij hersteld, en de beschadigingen zijn weggenomen.

'Breekt uit in gejuich, jubelt eenparig, puinhopen van Jeruzalem, want de Here héέft zijn volk getroost. Hij héέft Jeruzalem verlost' (Jes. 52:9).

Deze verlosten zullen wandelen op de hoge, heilige weg. 'Zij zullen met gejubel in Sion komen; eeuwige vreugde zal op hun hoofd zijn, blijdschap en vreugde zullen zij verkrijgen, maar kommer en zuchten zullen wegvlieden' (Jes. 35:10). Het is het begin van het grote herstel, waarnaar de treurende schepping met reikhalzend verlangen uitziet. Het feest gaat door!

DE ZACHTMOEDIGEN

5. Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.

De derde zaligspreking luidt: 'Zalig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven'. Wie zijn deze categorie en welke eigenschappen vertonen ze? Bedoelt de Heer de sentimentele traanvergieters, die steeds zo bewogen en met liefdevolle woorden over een algemene en gezamenlijke nood spreken, maar die in eigen huisgezin, kring of gemeente niets goeds opbouwen?

Zijn het de futloze ja-knikkers, die altijd aan zichzelf twijfelen en die altijd schipperen? Wordt aan krachteloze figuren zonder enige energie en pit zo'n heerlijke toekomst beloofd? Zichzelf ten voorbeeld stellende, sprak de Heer dat Hij zachtmoedig is. Wie Hem navolgt, vindt rust voor zijn ziel. Jezus was een bron van geestelijke kracht, wijsheid en kennis, maar tegelijkertijd liet Hij Zich volkomen door zijn hemelse Vader leiden.

Zachtmoedige mensen zijn meegaande mensen. Zij zijn soepel en stellen zich open voor beïnvloeding van buiten. Jezus getuigde van Zichzelf. 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen' (Joh. 5:19). Zachtmoedige mensen worden gaarne geleid. Wie deze eigenschap mist, laat zich niet besturen. Mensen met boze geesten zijn onhandelbaar. De bijbel noemt ze in bepaalde gevallen hardnekkig en wederspannig, overeenkomende met een ongehoorzaam kind dat zich tegen zijn vader en moeder verzet.

Het is vanzelfsprekend en natuurlijk dat een kind doet wat zijn ouders gebieden. Wanneer het niet naar zijn vader en moeder wil luisteren, die het ziet, kan het ook niet God gehoorzamen, die het niet ziet. Wanneer het echter door een boze geest geleid wordt, is het niet meer afgestemd op zijn natuurlijke verzorgers, maar op de boze, rebellerende, wetteloze geest. ongezeglijkheid wordt wel geen toverij genoemd, maar zij rust op hetzelfde principe, namelijk op ongehoorzaamheid tegenover God en heet daarom afgoderij.

Omdat men in het oude verbond geen kennis bezat van het Koninkrijk der hemelen en niet in staat was een kind te bevrijden, dat is om de verharding weg te nemen, eindigde dit proces van kinderlijke ongehoorzaamheid soms met de dood. De weerbarstige zoon werd dan als een afgodendienaar door alle mannen gestenigd (Deut. 17:5 en 21:21).

Wij behoren te allen tijde een scheiding te maken tussen het kind en de macht. Wie het met hardheid en gestrengheid winnen wil, zal bemerken dat zijn gezag in deze demonische tijd tot een bespotting wordt.

Zachtmoedige mensen zijn vrije mensen, die niet verhard zijn door een boze geest. Jezus sprak de zachtmoedigen zalig en zijn gemeente behoort geleid te worden door mensen die deze eigenschap in hoge mate bezitten.

Men ontvangt geen heil, omdat men arm van geest is, noch omdat men treurt, maar ook niet vanwege het feit dat men zachtmoedig, dus meegaand is. De Heer bedoelt evenwel dat Hij door de prediking aangaande het Koninkrijk der hemelen voor allen een weg tot ontkoming heeft. De zachtmoedigen, die zalig gesproken worden, stellen zich open voor de Geest van God. Jezus leidde zijn discipelen tijdens zijn leven op aarde in het rechte spoor. Hij waakte over hen en bewaarde hen. Na zijn heengaan beloofde Hij de Heilige Geest te zenden, opdat Hij allen, die deze Geest zouden ontvangen, aan waterbronnen des levens zou voeren.

Door deze Geest wordt waarheid wat de psalmist dichtte: 'Hij zal leiden 't zacht gemoed, in het effen recht des Heren'. Uw zachtmoedigheid is het teken van de tegenwoordigheid van de Geest des Heren. De tegenstelling van zachtmoedig is hardnekkig of wederspannig. Stéfanus sprak tot de leidslieden: 'Hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, gij verzet u altijd tegen - de leiding van - de Heilige Geest' (Hand. 7:51).

Deze Joden hadden een weerstrevende macht in zich, de geest van de satan of van de tegenstander. Jezus getuigde van hen: 'Gij hebt de duivel tot Vader' (Joh. 8:44). Om deze reden konden ze niet gehoorzamen, dit wil zeggen horen en doen wat God gebood. Mozes was een zeer

zachtmoedig mens en daarom kon God hem leiden en gebruiken.

Toen hij zijn zachtmoedigheid een ogenblik verloor, stelde hij zich op één lijn met het hardnekkige volk en daarom kwam hij niet in het beloofde land, beeld van het Koninkrijk der hemelen, want mensen die niet zachtmoedig zijn, bewegen zich niet in het Koninkrijk der hemelen. Ze zijn natuurlijke christenen. Abraham was zachtmoedig; daarom kon God hem uit zijn land en uit zijn maagschap naar een onbekend land leiden.

Gods Geest leidde hem bovendien naar de innerlijke mens naar een beter, dat is een hemels vaderland. De apostel Petrus vermaande de vrouwen om door een stille en zachtmoedige geest hun ongelovige mannen te winnen. Zij konden dit niet doen door het dragen van sieraden of het maken van haarvlechten, maar wel door rustig en verdraagzaam te zijn. Een vrouw kan haar man niet winnen, indien zij een geest van verzet en opstandigheid heeft.

De Heilige Geest leidt nooit door geweld en daarom kunnen alleen zachtmoedige mensen voor het Koninkrijk Gods in aanmerking komen: 'die door zijn hand (zijn Geest) zich laten leiden'. De Heilige Geest wil met de geest van de mens in harmonie samenwerken. Hij wil niet weerstaan worden, want dan gaat Hij bedroefd heen. Tot de Galaten werd gezegd: 'Broeders, zelfs indien iemand op een overtreding betrapt wordt, helpt gij, die geestelijk zijt, hem terecht in een geest van zachtmoedigheid' (Gal. 6:1).

Zachtmoedige mensen maken daarom niet steeds aanmerkingen op anderen, maar trachten hen te helpen.

Geestelijke mensen worden geleid door de Heilige Geest en deze brengt de mens niet tot geweld, tieren, razen en schelden. De Heilige Geest kan alleen werken met mensen die 'leidzaam' zijn, wat natuurlijk 'lijdzaam' zijn niet uitsluit. Zachtmoedigen zijn voor het woord van God als een open voor en niet als een hard bevroren grond: 'Neemt met zachtmoedigheid het in u geplante woord aan', want harde grond is niet ontvankelijk (Jac. 1:21).

Het was een schok voor de Joden, toen zij vernamen dat alleen zachtmoedigen het aardrijk zouden beërven. Zij verwachtten immers de oplossing van hun politiek probleem door een militaire zege en niet door de leiding van de Heilige Geest. Zij meenden dat het bezit van de aarde of zoals ook vertaald kan worden 'van het land' afhing van uitwendig machts- en krachtsvertoon. Maar de wereldbeërvers, die zelfs over het ganse universum regeren zullen, zijn niet de agressieven, maar de zachtmoedigen. 'Of weet gij niet, dat de heiligen de wereld zullen oordelen?' (1 Kor. 6:2).

Slechts mensen als de zachtmoedige Mozes kan God gebruiken, want zij zijn in staat de volkeren te leiden en te regeren in gehoorzaamheid aan Hem, door wie ze ook zelf worden geleid. Het zaad van Abraham, dat is Christus en die in Christus zijn, zijn 'erfgenaam der wereld'. In het Nieuwe Testament staat het woordje 'erven' bijna altijd in verband met geestelijke zegeningen, met een hemelse erfenis, met het eeuwige leven en met de beloften. Hier is sprake van de aarde, want God rekruteert uit de zachtmoedigen hen die 'alles beërven'.

Tot nu toe beheerst de overste dezer wereld de aarde met geweld, hardheid, dwang en onderdrukking. In de volheid

des tijds worden de 'koningen der aarde' openbaar, die met hun 'Overste' regeren. Zij zijn geschikt, omdat Gods Geest hen leidt en zij daarom de wil des Vaders doen.

GEESTELIJK BEHOEFTIGEN

6. Zalig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.

De vierde zaligspreking betreft hen die naar de gerechtigheid hongeren en dorsten. Deze burgers van het komende rijk Gods worden zalig genoemd. Het woord 'makarios' (zalig) wordt in het klassieke Grieks gereserveerd voor de goden die de onsterfelijkheid bezaten. Ook gebruikte men dit woord om een heerlijk aards geluk aan te duiden, bijvoorbeeld wanneer een vrouw een goede echtgenoot had of gezonde, prettige kinderen.

Het ging dus om een toestand te verkrijgen van harmonie en vrede. Het valt wel op dat deze tekst geheel moet worden vergeestelijkt, want de bevrediging van de honger en dorst geschiedt bij het deelnemen van de feestmaaltijd in het Koninkrijk Gods. Wanneer is de mens in de natuurlijke wereld hongerig en dorstig? Als hij een tekort heeft om te leven. Dan vraagt zijn lichaam om spijs en drank. Zo is het ook in de geestelijke wereld, als iemand hongerig en dorstig is naar de innerlijke mens.

Dan kan het lichaam wel goed verzadigd zijn, maar de onzienlijke mens verlangt naar iets dat zijn geestelijk leven intact kan houden en waardoor het zich verder kan ontwikkelen. De hongerige en dorstige die Jezus hier bedoelt, zoekt iets om zijn tekort aan te vullen. Bij het

jagen ernaar wordt het geweten dikwijls afgestompt om maar niet te spreken: met een brandijzer toegeschroeid.

Men weegt dan zijn geld af voor wat geen brood is en zijn vermogen voor wat niet verzadigen kan (Jes. 55:2). De christen wiens geweten goed functioneert, richt zich allereerst op de geestelijke wereld, zoals de Heer later in de Bergrede zegt: 'Zoekt eerst zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid'. De psalmist sprak al: 'Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God, wanneer zal ik komen en voor Gods aangezicht verschijnen?' (Ps. 42:3).

Hij dorstte naar God zoals een hert snakt naar de waterstromen. Hij wist ook dat in God het antwoord was verborgen dat zijn begeerte zou stillen: 'Verzadigd met uw goddelijk beeld' (Ps. 17:8 berijmd). Iedere gelovige weet ook dat hij alleen in gerechtigheid, dus als een rechtvaardige, voor Gods aangezicht kan staan. Hij dorst dus naar gerechtigheid om zich in de hemelse gewesten te kunnen bewegen zonder besef van kwaad (Hebr. 10:22).

Zo hadden de gelovigen in het oude verbond zich ernaar uitgestrekt om rechtvaardig te leven, teneinde aan het doel van de goddelijke wet te beantwoorden. Had de Heer Abraham niet gekend, opdat deze zijn nageslacht zou gebieden dat het de weg des Heren zou bewaren om recht en gerechtigheid te doen? (Gen. 18:19).

Abraham is evenwel de vader van alle gelovigen, want zijn zegen, de gerechtigheid, is tot de heidenen gekomen in Jezus Christus (Gal. 3:14). Daarom zal ieder die zich tot Hem heeft bekeerd, hongeren en dorsten naar het goede, het wetmatige, het harmonische en naar een zuivere liefdevolle levenssfeer, naar het Koninkrijk Gods met zijn

vrede, blijdschap en gerechtigheid. De gerechtigheid najagen betekent dus in de rechte verhouding tot God komen en deel hebben aan de sfeer van het Koninkrijk van God.

Onder de schare die naar Jezus luisterde, zullen er zeker velen zijn geweest, die het verlangen naar deze heerlijkheden van God in zich hadden. Sommigen voelden zich wellicht als de verloren zoon met zijn heimwee naar de vader, of als een balling die zijn vaderland zoekt, of als een schipbreukeling die uitziet naar de kust. Tot hen sprak nu de Heer, staande op de grenzen van het oude en het nieuwe verbond, dat zij verzadigd zouden worden. Ook in het oude verbond hadden velen gezocht naar de gerechtigheid, die niets anders is dan naar de wil en de gedachten van God te wandelen.

Het Farizeïsme daarentegen trachtte hieraan te voldoen door het pijnlijk nakomen van de wet. Denk maar aan de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar, die naar de tempel gingen om te bidden. De Farizeeër, die niets wist van overweldigingen door de machten der duisternis en deze ook niet zo ervoer, omdat hij een fatsoenlijke zondaar was, bad: 'O God, ik dank U, dat ik niet zó ben als de andere mensen, rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, of ook als deze tollenaar; ik vast tweemaal per week, ik geef tienden van al mijn inkomsten' (Luc. 18:9-14).

Het nieuwe verbond zou overvloediger heil geven dan het oude, want dit had geen toereikende spijs en drank gebracht om een eeuwig leven te verwerven en in stand te houden. Nu ging dit veranderen. Had Zacharias niet geprofeteerd van alles wat God zou schenken, ten einde de

mogelijkheid te creëren om de Heer te dienen in heiligheid en gerechtigheid al de dagen van zijn leven? (Luc. 1:75).

Zoals God zijn volk Israël in de woestijn verzadigde met manna, dat is brood uit de hemel, en water uit de rots, dat is de Geest uit Christus, zo zal Hij nu zijn volk verzadigen met gerechtigheid door Woord en Geest (1 Kor. 10:4).

De godsspraak van Zacharias beloofde daarom verlossing van zondeschuld en verlossing van de vijand, dus van de ongerechtigheid. Zij beloofde ook heil of heling en betoning van barmhartigheid door de Allerhoogste aan de mens. Door de vervulling met de Heilige Geest mogen wij nu zingen: 't Geen Davids huis was toegezegd, dat wil Hij ons nu schenken!

Aan de heilbegerige christenen wordt vervuld: 'Zij zullen hongeren noch dorsten, woestijngloed noch zonnesteek zal hen treffen, want hun Ontfermer zal hen leiden en hen voeren aan waterbronnen' (Jes. 49:10). Zo zien we tenslotte in het einde deze belofte van verzadiging vervuld aan de grote schare voor de troon van God en van het Lam. Deze verzadigden belijden met luider stem: 'De zaligheid is van onze God, die op de troon gezeten is en van het Lam' (Openb. 7:16,17 en 10).

DE BARMHARTIGEN

7. Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.

De vijfde zaligspreking is tevens de eerste die de onderlinge verhouding tussen de mensen regelt. In plaats van hardheid verlangt de Heer barmhartigheid, in plaats

van egoïsme en zelfgerichtheid, onbaatzuchtigheid en liefde. De mens is verantwoordelijk voor de medemens en in het bijzonder de sterke voor de zwakke. Hij is de hoeder van zijn broeder.

De barmhartigheid is een bij uitstek goddelijke eigenschap. Ze is onlosmakelijk verbonden met zijn wezen. Wanneer de Here aan Mozes voorbijgaat, wordt uitgeroepen, dat God barmhartig, genadig, lankmoedig en groot van goedertierenheid en trouw is (Ex. 34:6).

Barmhartigheid is ook bij uitstek een kenmerk waaraan God zijn volk herkent en waardoor het ook in de wereld openbaar wordt. Zij bevat meer dan het geven van aalmoezen! Het woord 'barmhartig' staat in verband met 'erbarmen' en 'ontfermen' en het wijst, naar zijn oorsprong, op medelijden hebben. Ook de natuurlijke mens kan nog iets van deze wezenstrek van God bezitten. Hij handelt dan ten opzichte van zijn medemens en ook ten opzichte van de schepping met ontferming.

Ook God heeft immers de mens en de aarde niet verstoten, maar Zich over beide ontfermd door het creëren van het herstelplan. Zo vinden wij deze barmhartigheid terug in de Egyptische vroedvrouwen Sifra en Pua, die het gebod van de Farao om de pasgeboren jongetjes der Israëlieten te doden, weerstonden en daarmee blijk gaven barmhartig te zijn.

Denk ook aan de Ethiopiër Ebed-Melech, die Jeremia met grote voorzichtigheid uit de kuil naar boven haalde. Ook de barmhartige Samaritaan was een levend voorbeeld tot navolging voor ieder christen en niet-christen. In de Talmud staat: 'Wie zich over de mensen erbarmt, over hen

erbarmt zich de hemel'. Hier geldt evenwel ook, dat de onwetende erbuiten valt, dus de schare die de wet niet kent, want die is vervloekt (Joh. 7:49).

Daarom leerden de rabbijnen: 'Het is verboden een mens, die geen kennis van de Thora bezit, barmhartigheid te bewijzen'. In de zaligsprekingen behoren evenwel zulke buitengeslotenen erbij. Deze regel is voor ieder en hij is verheven boven alle die in voorschriften staan. Zegt God niet in Hosea 6:6 in verband met uitwendige wetsbetrachting: 'Want in liefde heb Ik behagen en niet in slachtoffer, in kennis van God en niet in brandoffers'?

De namen van barmhartige, natuurlijke mensen zijn niet uitgewist uit het boek des levens en in het eindgericht roemt de barmhartigheid tegen het oordeel. Ook de beelddrager van God, onze Here Jezus Christus, was vol barmhartigheid en vol ontferming jegens allen die verdrukt, beschadigd, ziek en door de boze overweldigd waren. Zijn barmhartigheid richtte zich op het bijeenvergaderen van de verstrooide schapen van het huis Israëls en het herstellen en genezen van gebondenen en kranken.

Zijn barmhartigheid werd het heerlijkst geopenbaard, toen Hij Zichzelf als offer overgaf om alle verlorenen te redden. Bij het gezegde: hun zal barmhartigheid geschieden, kunnen we afleiden dat een barmhartig mens niet verloren gaat. Wij lezen evenwel ook dat een onbarmhartig oordeel zal gaan over hen, die geen barmhartigheid hebben bewezen (Jak. 2:13).

Het is voor een geestelijk mens die kennis heeft van de onzienlijke wereld, niet moeilijk barmhartig te zijn, want

hij rekent het kwade niet toe aan de mens. Hij heeft dus geen neiging om hen die slechts door boze geesten bespeeld en gebruikt worden, hard te behandelen. De liefde tot de naaste en de liefde tot God behoren bij elkaar: 'Gij zult de Here uw God beminnen... en uw naaste als uzelf. Gods barmhartigheid bereikt de mens.

Barmhartigheid is zo essentieel in het leven van een christen, dat hij nimmer onbarmhartig, hardvochtig of liefdeloos mag zijn, want dit zou de reden zijn van een veroordeling in de dag van het goddelijke gericht. Zij die barmhartig zijn, zullen in het oordeel met mildheid worden behandeld, omdat de Heer zijn eigen gezindheid in hen terugvindt. In het gericht van de Zoon des mensen is alles wat aan een van zijn minste broeders is gedaan, aan de Heer zelf gedaan (Matth. 25:40).

De gelijkenis van de slaaf aan wie een grote schuld was kwijtgescholden, maar die een medeslaaf om een kleine schuld gevangenzette, leert ons dat wij barmhartigheid niet alleen voor onszelf moeten accepteren, maar haar ook aan anderen moeten bewijzen. Van deze onbaatzuchtige liefde zegt Jezus in Lucas 6:36 in de bergrede: 'Weest barmhartig, gelijk uw Vader barmhartig is'. Tot de onbarmhartige Farizeeën sprak Hij: 'Gaat heen en leert, wat het betekent: Barmhartigheid wil Ik en geen offerande'. Zonder werken van barmhartigheid is het geloof dood.

INNERLIJKE ZUIVERHEID

8. Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Met de zesde zaligspreking betreffende de reinen van hart beluisteren we een van de voornaamste en meest omvattende uitspraken van de bijbel. Wie zich in deze woorden verdiept, ervaart een gevoel van ontzag en van heiligheid, van iets bovenmenselijks en van gedachten die uit een andere wereld tot ons komen. Heiligheid en zaligheid zijn hier samengevoegd. Onze nood werd eerst uitgedrukt in de bewoordingen 'armen van geest' en 'treurenden'. De kleinen van geest en rouwdragenden vanwege hun zonden missen de krachtige inwerking van de Heilige Geest, maar de zachtmoedigen, de barmhartigen, de reinen van hart en de vredestichters staan onder diens leiding.

Zij zijn de zonen Gods die ver uitstijgen boven het natuurlijke leven, daar zij hun burgerschap en wandel in de hemel waar maken. Zij leven daar onder de leiding van de Heilige Geest (Rom. 8:14).

Jezus spreekt bij de reinen van hart over de toestand van hun innerlijke mens. De Farizeeën waren slechts geïnteresseerd bij het reinigen van de buitenzijde van de beker en van de schotel, maar van binnen waren zij vol roof en onmatigheid (Matth. 23:25).

Bij de overgang van het oude naar het nieuwe verbond toont de Heer ons nu, dat het niet gaat om cultische, uitwendige reinheid, waaraan het Jodendom zo'n waarde hechtte. Op de bruiloft te Kana veranderde de Heer toch het water in de zes vaten die daar neergezet waren 'volgens het reinigingsgebruik der Joden', in heerlijke wijn, die de leiders van het feest mochten uitdelen aan de bruiloftsgasten.

Met zijn prediking botste onze Heer daarom op hetgeen de Farizeeën leerden. Dezen verwonderden zich erover dat Jezus zo geheel anders sprak vanuit de heerlijkheid van het evangelie van het Koninkrijk der hemelen. Bij het beklimmen van de berg Sion en bij het binnentreden van de heilige stad stelt het nieuwtestamentische volk de vraag: 'Wie klimt de berg des Heren op? Wie zal die godgewijde top voor 't oog van Sions God betreden?'

Het antwoord luidt dan: 'De man, die rein van hart en hand zich niet aan ijdelheid verpandt en geen bedrog pleegt in zijn eden' (Ps. 24:2, berijmd). Reinen van hart zijn zij in wier leven de zondemachten overwonnen en uitgebannen zijn, want 'uw ongerechtigheden zijn het, die scheiding brengen tussen u en uw God, en uw zonden doen zijn aangezicht voor u verborgen zijn, zodat Hij niet hoort' (Jes. 59:2).

De reinen van hart zijn evenwel sterk en zij hebben de boze machten overwonnen (1 Joh. 2:14). Onze Heer spreekt over zaligheid, over volheid van geluk, voor hen die hun hart gezuiverd hebben van slechte gedachten. Dit hadden de Farizeeën nooit gedaan en dat doen de 'vrome' geesten nu nog niet. Het hart van zulke godsdienstigen is nog vol van doodsbeenderen en allerlei onreinheid (Matth. 23:27).

'Vrome' geesten leren dat het niet mogelijk is dat men rein van hart kan zijn, want ieder mens zou immers in ongerechtigheid zijn geboren en in zonde door zijn moeder zijn ontvangen! (Ps.51:7). Zij spreken daarom liever van een toegerekende onreinheid van Adamswege dan van een toegerekende gerechtigheid door het bloed van het Lam, dat de verzoening van de ganse wereld teweegbracht.

Er zijn reinen van hart maar er zijn ook onreinen van hart, dus mensen in wie de boze geesten huishouden. Dan komen uit het hart voort: 'Boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoererij, diefstal, leugenachtige getuigenissen en godslasteringen. Dat zijn de dingen, die een mens onrein maken, maar het eten met ongewassen handen maakt een mens niet onrein' (Matth. 15:19,20).

Zo heeft ieder mens die een vrouw aanziet om haar te begeren, in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd (Matth. 5:28). Hij is dan een onreine van hart. Mensen met 'vrome' geesten behept spreken vanuit hun klimaat. Zij doen zich godsdienstig voor, zijn uiterlijk engelen des lichts, maar in wezen dienaren van de satan.

'Vrome' geesten maken de mens schijnheilig en tot een bedrieglijke arbeider in Gods Koninkrijk. Zij spannen zich in voor het zichtbare, voor het traditionele, hebben religieuze ijver en zijn gekenmerkt door uiterlijke wetsbetrachting. Zij vasten veel, bidden lang, raken bij bepaalde liederen in vervoering, maar zij verzuren met hun voorschriften het leven van hun naasten in de gemeente of in het gezin. Zij keren hun huis dikwijls met bezemen, wat evenwel voor de onreine geesten geen beletsel is om met vele andere en sterkere geesten terug te keren. Zo'n 'vrome' geest spreekt dan van 'zijn huis' en zijn eigendom (Matth. 12:43-45).

Onreine geesten werken vaak onder de dekmantel der vroomheid. In hun 'verbolgenheid' willen ze de overspeelster stenigen, maar ze zijn op seksueel terrein zelf gebonden. Alleen de reinen van hart zullen God aanschouwen, want God is de absoluut heilige, dit wil zeggen die volkomen afgezonderd is van de boze

geestenwereld. God is één en zij die de goddelijke natuur deelachtig zijn en het beeld van Jezus gelijkvormig zijn, zijn ook één.

De ware christen is niet gespleten in zijn denken. Maar zegt de profeet niet: 'Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het; wie kan het kennen? Ik, de Here, doorgrond het hart en toets de nieren' (Jer. 17:9). Hoe is evenwel deze arglistigheid, dus ook onreinheid erin gekomen? God waarschuwde Kaïn al voor zijn belager, die aan de deur van zijn levenshuis stond en wiens begeerte naar hem uitging.

Als het hart door een boze geest bevrucht wordt, baart het zonde en als deze volgroeid is, brengt het de dood voort (Jak. 1:15). Wie het onkruid zaait, is de duivel (Matth. 13:39). Deze bewerkt het kwaad of rechtstreeks door inspiratie of door mensen heen. De bijbel spreekt over verleiding tot zonde, over begeerte der ogen van hen die eer en macht zoeken, over de grootsheid des levens met het verlangen om vooraan te willen lopen en door middel van geld en goederen te willen heersen.

De begeerte des vlezes is de meest laagstaande bekoring. We denken hierbij aan roken, aan drinken, aan te veel eten, aan overtrokken seksuele begeerten en aan alles wat buiten de wet van God omgaat. Ook kan de boze inwerken door middel van pressie die hij uitoefent, door overweldiging, door het opwekken van schuldgevoelens, door verleugening van de menselijke geest, door dwalingen en valse leringen, door aanvallen van ziektemachten.

De mens is onrein als hij buiten de wetten van God die heilig is, denkt en handelt, wanneer de stem van God en die van het geweten overschreeuwd worden door boze begeerten. Hierbij moet worden opgemerkt dat alle boze geesten onreine geesten zijn.

Het hemelse Jeruzalem waarin de wedergeboren christen zijn burgerschap en wandel heeft, heet de heilige stad. In haar zal niets onreins binnenkomen en de volken zullen in haar licht wandelen (Openb. 21:27,24). 'Zalig zij, die hun gewaden wassen.... maar buiten zijn de honden en de tovenaars, de hoereerders, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder, die de leugen liefheeft en doet' (Openb. 22:14,15).

Honden zijn onreine dieren. De hoereerders schenden het beeld van de eenheid van Christus met de gemeente. De moordenaars voeren heerschappij over leven en dood. De afgodendienaars zijn de hoereerders in de geestelijke wereld. De leugenaars hebben gemeenschap met dwaalgeesten en leringen van boze geesten; zij aanvaarden hun inspiraties en handelen ernaar. Leugenaars zijn geboren uit de vader der leugen, de duivel.

De vraag is: hoe kom ik aan een rein hart? Allereerst door de reiniging in het bloed van het Lam Gods. Wie het evangelie aanvaardt, is rein van schuld door het woord dat onze Heer heeft gesproken (Joh. 15:3).Ten tweede werkt de geest van de mens samen met de Heilige Geest teneinde de boze uit te werpen en te weerstaan. Ook kan iemand zich stellen onder de bediening van een man Gods, die hem verlost in de naam van Jezus Christus. Het is daarom voor ieder christen noodzakelijk om te bidden om geestelijke begaafdheden tot versterking van zijn eigen

geest. Dan kan hij met zijn geest leven in de verborgenheid of schaduw van Gods hand (Jes. 49:2).

Wie rein is, moet rein blijven. De Heer tolereert geen dubbelhartig leven: dan weer in de Heer en dan weer in de zonde. God is licht en geen duisternis is in Hem. je kunt je leven niet mixen en af en toe de reiniging van je vroegere zonden en gebondenheden vergeten (2 Petr. 1:9). Alleen in een rein hart kan Gods Geest Zich openbaren, zijn gaven doen groeien en zijn krachten manifesteren. De meest omvattende vertroosting en allergrootste belofte is, dat de reinen van hart God zullen zien.

Er breekt een tijd aan dat de zonen Gods de volmaaktheid zullen bereiken en niet langer door een spiegel zien, in raadselen, maar van aangezicht tot aangezicht (1 Kor. 13:12). Zij zullen dan verzadigd worden met zijn beeld (Ps. 17:15).

Geen anderen dan de reinen van hart zijn ook in staat God te zien, want voor de onreinen van hart zou er geen zaligheid in zijn om de heilige God te zien. Op het oude spoor der vaderen kun je de Here niet leren zien, maar je zult het evangelie van het Koninkrijk der hemelen moeten aanvaarden en in je opnemen om Hem te aanschouwen. 'Reinigt uw handen, zondaars, en zuivert uw harten, gij die innerlijk verdeeld zijt' (Jak. 4:8).

Geen onreine zal immers ooit God kunnen aanschouwen. Hier gaat het niet om een zien met het natuurlijke, blote oog, want wij weten dat God geest is, maar 'als ziende de Onzienlijke' (Hebr. 11:27). Dit 'zien' stelde Mozes in staat de toom van de Farao te trotseren en wonderen en tekenen te verrichten. In de rotsholte heeft God hem eenmaal met

zijn hand bedekt, dit wil zeggen dat de Heilige Geest over hem kwam en de kracht des Allerhoogsten hem overschaduwde.

Toen zag hij in vervoering des geestes de heerlijkheid des Heren (Ex. 33:18-23, vergelijk Luc. 1:35). Aan het einde van zijn beproevingen zag Job wie zijn ware vijand was geweest. Hij begreep de betekenis van de monsterachtige dieren die hem hadden belaagd en wier geweld uitvoerig wordt afgeschilderd. Hij zag toen ook wie God werkelijk is: uit het einde dat de Heer deed volgen, zag hij dat de Here rijk is aan barmhartigheid en ontferming (Jak. 5:11).

De satan had zijn hand tegen Job uitgestrekt en niet God, en hij was in de macht van de satan geweest (Job 1: 11, 12). Job erkende: 'Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn oog U aanschouwd' (Job 42:5). Wij merken hierbij op dat Job zelfs in diepste ellende niet had gezondigd en kon getuigen dat zijn hart rein was. Voor de reinen van hart geldt: 'Wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is' en 'een ieder, die zondigt, heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend' (1 Joh. 3:2,3,6).

Men ervaart pas wat klaar en helder water is, wanneer men het drinkt. Men ziet wie zijn vrienden zijn, wanneer men in nood is. Wij zien wie God is, als wij zijn wezen leren kennen, zijn gedachten verstaan en zijn werken opmerken. Onze Heer sprak: 'Wie Mij ziet, ziet de Vader'. Jezus lijkt op Hem en drukt zijn wezen uit. Als de Heer door zijn Geest in ons woont, zal God Zich ook in ons openbaren.

Zonder reiniging des harten kun je God niet zien en ben je ook zijn medearbeider niet, want je werkt Hem tegen.

Er staat: 'Jaagt naar vrede met allen en naar de heiliging, zonder welke niemand de Here zal zien' (Hebr. 12:14). In een dubbelhartig mens kan de Heer niet tonen wie Hij werkelijk is. Hij kan dus niet in hem gezien worden. Hij kan zijn volheid niet in hem openbaren en zo'n mens mist zijn vrede. Wie liefde heeft uit een rein hart, dus wie niet gebonden is, kan zijn medemens iets schenken (1 Tim. 1:5).

Door zijn vermaan besmet zo iemand zijn naaste niet, irriteert hem niet, maar herstelt hem. Iemand die een ander vermaant door de liefde uit een rein hart, maakt hem los van een macht, trekt hem ergens onder uit en voert hem in hogere regionen. Wie God ziet, kent Hem en leeft uit diens eeuwig raadsplan dat tot redding en tot herstel is van de mens.

DE VREDEMAKERS

9. Zalig de vredestichters, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden.

De zevende zaligspreking houdt zich bezig met de vredemakers en de vreedzamen. In hun leven is afwezigheid van levensstoornis. Door de zonde werd juist het leven in al haar facetten aangetast, dus verstoord. Daar God de bron van alle leven is, wordt door de ongerechtigheid in de eerste plaats de goede verhouding met Hem ontwricht. Een vredelievende geest bewerkt rust en harmonie, maar waar zijn geest ontbreekt, ontstaat verwarring en disharmonie. Om de geest van de mens te

versterken gaf onze Heer ons de Heilige Geest en sprak Hij: 'Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u; niet gelijk de wereld die geeft, geef Ik hem u' (Joh. 14:27).

'God is geen God van wanorde, maar van vrede' schreef Paulus tot de Corinthiërs die van geen tucht wilden weten (1 Kor. 14:33).

'Hij is onze vrede' en 'de God des vredes' (Ef. 2:14 en 1 Thess. 5:23). Daarom was het leven voor de zondeval vol vrede. Er was toen geen contactstoornis tussen God en de mens, maar ook niet tussen het eerste mensenpaar, dat in serene rust leefde. Er was geen enkele stoornis in hun leven: geen angst, verdriet, pijn, verdrukking, ziekte, leugen, verwarring en ook geen echtelijke ruzie.

Toen de vrede met God verloren was, kwamen ook de tegenstellingen en de contactstoornissen tussen de mensen onderling en ook was er onvrede in de mens zelf, 'want de goddelozen hebben geen vrede'. 'Ze zijn als de zee, zo opgezweept, dat zij niet tot rust kunnen komen, en wier wateren slijk en modder opborrelen' (Jes. 57:20,21).

Vanaf het begin was het Gods plan deze droevige toestand te doen ophouden en de vrede en de harmonie te herstellen. Daarom juichten de engelen bij de geboorte van Jezus Christus erover, dat er weer vrede op aarde zou zijn. God had ondanks alles een welbehagen in mensen en Hij schonk de 'Vredevorst' (Jes. 9:5).

Door Hem ging de Schepper de vrede herstellen, nadat door het bloed des kruises alle dingen weer met Hemzelf waren verzoend, hetzij wat op aarde, hetzij wat in de hemelen is (Kol. 1:20).

Jezus schonk ons constante vrede des harten en wel voor alle omstandigheden in ons leven. Wij zijn immers tot 'vrede geroepen' (1 Kor. 7:15). Teneinde de vrede te herstellen, gebruikt onze Heer medearbeiders, die helpen om de onrust en alles wat het waarachtige leven belemmert, weg te nemen en op te ruimen. De Heer spreekt over vredestichters, dit wil zeggen over bouwers aan de vrede. Dit kunnen alleen mensen zijn, die zelf de vrede liefhebben en kennen. Daarom spreken andere vertalingen over de 'vreedzamen'.

De vrede was en is op aarde zo ver te zoeken, dat men zich zelfs geen toestand zonder levensstoornis kan indenken. Men neemt de wanorde maar voor lief en zegt: zo is het leven nu eenmaal. Het is evenwel Gods bedoeling om zelfs een vrede te geven die alle verstand te boven gaat (Filip. 4:7).

De intenties van de boze zijn juist om de vrede in al zijn facetten van de aarde weg te nemen (Openb. 6:4). Ook hij zoekt medearbeiders om zijn destructief werk te doen en te voltooien door de 'zonen' des verderfs (2 Thess. 2:3). Om de intermenselijke verhoudingen aan te tasten gebruikt hij onruststokers, twistgierigen, ontevredenen en verder goddelozen en zondaars. Hij gebruikt mensen die zelf geen vrede bezitten, die negatief en kritisch zijn ingesteld. Dezen jagen niet naar vrede, maar stichten moeite en onrust.

De gemeente moet daarom een centrum zijn van vrede, rust en harmonie. Jezus roept het uit: 'Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven' (Matth. 11:28). Hij is het hoofd van de gemeente en onder zijn vleugelen vinden de aangevochtenen, de geïrriteerden, de

zieken en gebondenen verlossing, genezing en herstel. Daar zijn bij uitstek de vredestichters die hun Heer navolgen, en gehoorzaamt het geestelijk volwassen lid zijn voorgangers en onderwerpt hij zich aan hen, want zij zijn het die waken over zijn ziel (Hebr. 13:17).

Daar bewaart men de eenheid des geestes door de band des vredes (Ef. 4:3). De Staten-kanttekenaars wijzen erop dat het woord 'vreedzamen' in de oude vertaling de betekenis heeft van 'vredemakers', die niet alleen voor zichzelf vreedzaam zijn, maar ook bij anderen de vrede bevorderen'. Zij jagen naar vrede met allen en naar de heiliging of reinheid, zonder welke niemand de Here zal zien (Hebr. 12:14). De wijsheid die ze hebben om vrede te maken is van boven en zij is zuiver (Jak. 3:17).

De vredestichters zijn gekenmerkt door de vrucht des Geestes die zij bezitten, namelijk van goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Met een zacht antwoord keren zij de grimmigheid af (Spr. 15:1). Hoe kan dan zo'n christen, die zelf de vrede in het hart heeft en kent, anderen helpen om de harmonie en de rust te verkrijgen? In de eerste plaats door ze de waarheid te doen kennen dat God alleen vrede wil en zoekt, en dat de machten der duisternis de onruststokers en vrederovers zijn.

Ten tweede om hen te leren deze rustverstorende geesten te onderscheiden, te weren en daarbij een helpende hand te bieden. De vredestichters worden zalig gesproken en ontvangen de belofte dat zij zullen uitgroeien tot 'zonen Gods', zoals er in vele vertalingen terecht staat. Zij zijn ook de toekomstige bouwers in het duizendjarige vrederijk. In de antieke wereld was het predikaat

'vredestichter van het aardrijk' een eretitel voor onoverwinnelijke heersers, die zich bovendien sinds de tijd van Alexander de Grote, zonen Gods lieten noemen.

Dit soort vredestichters bracht bijvoorbeeld de Romeinse vrede tot stand, maar ze hadden hem met geweld gevestigd en daarom verkeerde de wereld bij de geboorte van Jezus ten tijde van keizer Augustus in rust. Deze vrede werd in stand gehouden en bevorderd door het beroemde Romeinse recht, dat zich in Rome gedurende een periode van ongeveer 1000 jaar had gevormd en dat op de rechtspraak in vele delen van de wereld een grote invloed heeft uitgeoefend.

Dit recht verzekerde een uiterlijke veiligheid en rust, maar de door onze Heer aangeduide vredestichters verspreiden de genade Gods. Zij leven in volkomen gemeenschap en harmonie met de hemelse Vader, want zij worden door de Geest geleid. Zij zijn daarbij de erfgenamen van God en de mede-erfgenamen van Christus (Rom. 8:14,17).

Niet de vrede-verstoorders worden zalig geheten, maar de vredestichters worden behouden, dat wil zeggen: ontvangen de kroon die de rechtvaardige Rechter geeft aan de volwassen geestelijke mens. Nooit is het de bedoeling van God geweest, dat zijn Koninkrijk te vuur en te zwaard of door onverstandige ijver of door geest drijverij met geweld zou worden verbreid. De zonen Gods zijn de ware vredebrengers in deze wereld vanwege de werkingen van de Heilige Geest, die in hen woont en Zich in hen en door hen openbaart.

VERGELDING VOOR HET LIJDEN

10. Zalig de vervolgden om der gerechtigheid wil, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

De vredelievendheid van de vredestichters die Jezus ons in de bergrede voorhoudt, moet geen valse illusies wekken, want de achtste zaligspreking gaat over de vervolgden. Wie als rechtvaardige leeft, moet erop bedacht zijn dat hij onrecht zal lijden. Men kan ook zeggen dat men vervolging lijdt om de waarheid, want de gerechtigheid is de openbaring in de zichtbare wereld van de waarheid of van de gedachten Gods in de onzichtbare wereld. De waarheid is het fundament van de gerechtigheid. Zo berust de gerechtigheid van de wet op de waarheid.

Onze Heer deelt ons mee dat de liefde Gods die in onze harten is, beantwoord zal worden met haat, barmhartigheid zal worden misbruikt en van eerlijkheid zal men trachten te profiteren. Wie werkelijk als christen leeft, zal niet overal sympathie ontmoeten. De ware christen ondervindt niet altijd waardering, maar dikwijls miskenning, krijgt niet altijd aanhang maar vaak tegenstand. Er zijn immers al te veel mensen die zedelijk en religieus wandelen overeenkomstig de loop dezer wereld, dus die onder invloed staan van de god dezer eeuw of zoals een dichter zei: van de goden van de tijd.

Er is een autoriteit van de 'lucht' of van de boze engelen, een georganiseerde negatieve kracht vanuit de wereld der onheilige geesten, die de rechtvaardigen en waarheidslievenden haat. Er zijn legioenen van gevallen engelen die onder de macht van Beëlzebul zijn verenigd om de kinderen Gods 'met vuisten te slaan'. Paulus schreef in Efeziërs 2:2 over een 'luchtmacht' van geesten, die

werkzaam is in de mensen die aan God ongehoorzaam zijn.

Deze geestenwereld leidt de gedachten en handelingen van de ongehoorzamen in wetteloosheid en ongerechtigheid. Zij houden de waarheid in ongerechtigheid ten onder (Rom. 1:18). Tegenover de zonen Gods staan de zonen der ongehoorzaamheid, wier leven wordt bepaald door de demonen. Daarom zal het de ware christen niet bevreemden, wanneer de vuurgloed der beproeving over hem komt, want hij heeft deel aan het lijden van Christus, en vult zelfs aan wat aan de verdrukkingen van Christus ten behoeve van zijn lichaam, dat is de gemeente, ontbreekt (Kol. 1:24).

Het gaat hier dus over het resultaat dat de christelijke levenswijze met zich meebrengt. De ware christen wordt in deze wereld, ook in de 'vrome', gediscrimineerd als een andersoortig mens, want hij is 'geheel anders'. De apostel schreef: 'Indien gij door de naam van Christus smaad lijdt, zijt gij zalig, daar de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods op u rust' (1 Petr. 4:14). Vervolging brengt lijden met zich mee en hier is sprake van vervolging ter wille van de gerechtigheid, dus ook ter wille van de waarheid.

Je doet het goed en je komt erdoor in verdrukking. Zo werd de rechtvaardige Job rechtstreeks door de satan in zijn lichaam en in zijn bezit aangevallen, hoewel hij geen kwaad had gedaan. Zijn vrienden werden bovendien gebruikt om zijn lijden te verzwaren. Jezus werd vervolgd en Hij vroeg aan zijn belagers: 'Waartoe tracht gij Mij te doden? Om wat voor goede werken wilt gij Mij stenigen?' Hij werd vervolgd omdat Hij de wet van God 'in zijn binnenst ingewand' droeg.

Hij leed om der gerechtigheid wil en om de waarheid die Hij predikte. En een dienstknecht is niet meer en beter dan zijn Heer. Paulus constateerde: 'Trouwens, allen, die in Christus Jezus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden' (2 Tim. 3:12). Jezus sprak evenwel: 'Want hunner is het Koninkrijk der hemelen'. De vervolgden behoren niet tot de aarde maar tot het rijk van God. Hun is mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus zijnde en blijvende (Ef 2:6).

Zij zijn zalig, omdat zij leven in de tijd van het welbehagen des Heren. Onder hen zullen uiteindelijk de zonen Gods worden geopenbaard. Zij leven in de tijd van het heil, van de genezing, van de heling, van de bevrijding en van het herstel. De apostel Paulus kon al schrijven: 'Nu is het de dag des heils' en hoeveel te meer kunnen wij dit na tweeduizend jaar beamen. Tegelijkertijd was hij evenwel als medewerker Gods 'in veel dulden, in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden, in slagen, in gevangenschappen, in oproeren, in moeiten, in nachten zonder slaap, in dagen zonder eten' (2 Kor. 6:4,5).

Onder de vervolgingen die hij op aarde ondergaat, heeft de christen evenwel een uitwijkmogelijkheid naar boven. Daar wandelt hij, daar strijdt hij, daar overwint hij en bezit hij de rust en de vrede die het natuurlijke verstand te boven gaan. Laat dus niemand denken dat de bergrede een aanhangsel zou zijn van aardse wetten of zelfs van de tien geboden. De Joden hadden evenals vele christenen in onze dagen een natuurlijke voorstelling van het Koninkrijk der hemelen, maar onze Heer vernieuwt door zijn Geest het denken, zodat wij ons kunnen bezighouden met de geestenwereld waar God die geest is, zelf vertoeft. De

vervolgden ervaren 'in hun lichaam', dat zij ver 'van de Here in de vreemde zijn'.

Let erop dat er niet staat: 'zalig zijn de vervolgden'. Er worden zeer vele mensen vervolgd en zelfs hele volken. Zij zitten in gevangenissen en concentratiekampen vanwege hun politieke overtuiging of vanwege hun aktiviteiten op maatschappelijk en cultureel terrein. Maar ondervinden zij verdrukkingen vanwege het recht Gods? Indien wij politiek en religie dooreenmengen, behoeven wij ons niet te verwonderen dat wij vervolgingen zullen meemaken, vooral als we erop letten dat we de eindtijd zijn binnengegaan.

Ook staat er niet: zalig zijn de christenen als zij vervolgd worden wegens hun gebrek aan wijsheid in hun getuigen, of wegens het feit dat hun gebondenheden bij het belijden van hun geloof meevibreren. Het gaat om de gerechtigheid en om de waarheid en niet om vooroordelen, menselijke tradities, kleinburgerlijke opvattingen, vanwege fanatisme of omdat christenen weigeren te gehoorzamen aan normale wetten van het land. In dit opzicht behoren zij voorzichtig te zijn als de slangen en oprecht gelijk de duiven.

De Heer verhoede ook dat wij schade moeten lijden vanwege het onrecht dat wij anderen zouden aandoen, vanwege ons harde optreden en vanwege onze onverdraagzaamheid. In 1 Petrus 4:15 staat: 'Laat dus niemand uwer moeten lijden.... als een bemoeial'. Laat het altijd zijn als ware christen, zodat God onder die naam wordt verheerlijkt.

11. Zalig zijt gij, wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mijnentwil.

De Heer heeft ons in de vorige zaligsprekingen het beeld van de nieuwe mens duidelijk getekend: zachtmoedig, hongerend en dorstend naar de gerechtigheid, barmhartig, rein naar de innerlijke mens, een vredestichter en tenslotte een vervolgde vanwege zijn gerechtigheid in een door demonen geleide en geïnspireerde wereld. Deze nieuwe mens is het zout der aarde en het licht der wereld, de ware mens die zich ontwikkelt naar het beeld van de Zoon van God en die leeft en werkzaam is in het Koninkrijk der hemelen.

De negende zaligspreking is nu wat de inhoud betreft, een vervolg op en een uitbreiding van de achtste zaligspreking. Jezus zegt nu: je bent een bevoorrecht mens als je ter wille van Mij, omdat je mijn denkwereld hebt overgenomen, beschimpt, verdrukt en vals beschuldigd wordt. De oprechte christen zal altijd door de goddeloze en 'vrome' wereld in de beklaagdenbank worden gezet. De overste van deze wereld is immers de aanklager van de broeders. Of dit dan terecht of ten onrechte is, doet bij hem niets terzake. De wezenlijke christen heeft weliswaar een moeilijk te omschrijven identiteitsbewijs, maar de categorie en de kleur waaronder men zijn kaart rangschikt, is bekend.

De volgeling van Jezus van Nazareth is immers niet beter dan zijn Heer van wie de profeet sprak: 'Zonder gestalte of luister, waar we naar opzien. Zonder gratie, die ons behaagt. Veracht, en door mensen verstoten. Man van smarten, met lijden bezocht' (Jes. 53:2,3 Can. vert.). Niemand geloofde verder zijn prediking. Het

persoonsbewijs van de christen zit daarom tussen de verachten, de geboycotten, de gesmaden en de vogelvrij verklaarden. Men mag ze najagen als schadelijk wild en de ure komt, dat men opnieuw meent Gode een dienst te bewijzen door ze te doden. De geschiedenis leert dat ze zijn behandeld als 'het uitvaagsel der wereld, als aller voetveeg' (1 Kor. 4:13).

Vanaf de rechtvaardige Abel tot nu toe zijn ze beboet, gevangen gezet, verbannen, buitengesloten, gegeseld, geradbraakt, gepijnigd en als schapen ter slachting overgeleverd. Ook in het afvallige christendom, het grote Babylon, 'werd gevonden het bloed van profeten en heiligen en van allen, die geslacht zijn op de aarde' (Openb. 18:24).

Het was en is altijd een strijd tussen het zaad van de slang en het heilige zaad. De vervolgden om der gerechtigheid wil zijn de gelijkgestelden met Jezus. Men heeft Hem uitgescholden en van verachtelijke namen voorzien. Hem werden dingen ten laste gelegd die Hij nooit had bedreven, zoals er staat: 'Misdadige getuigen staan op, zij vragen mij naar wat ik niet weet' (Ps. 35:11). Uiteraard kan men de volgelingen van de Heer niet zo wreed behandelen, indien men ze niet eerst al liegende, als zeer slechte mensen voorstelt.

Er is geen kwaad zo schandelijk, dat niet ten opzichte van de discipelen van Jezus wordt aangevoerd. Neen, het lijden der christenen blijft niet beperkt tot de goddeloze wéreld waarin ze leven, maar de ergste vervolgingen, lastertaal en beschuldigingen geschieden door de religieuze mensen. De haat tegen het volk van God komt uit het naam-christendom. Wie waren de voornaamste

beschuldigers van onze Heer? Het antwoord luidt: de Farizeeën, de schrift- en wetgeleerden waren de instrumenten in handen van de vorst der duisternis. Met de oudsten van het volk hebben zij voor het gerecht de elkaar tegensprekende getuigen bijeengezocht.

Lees de kerkgeschiedenis en zie hoe de rooms-katholieke kerk de 'ketters' heeft vervolgd, terwijl ook de protestanten hun tegenstanders veel last bezorgden. Hebben de gereformeerde kerken niet tot 1905 de catechisanten onderwezen, dat de overheid geroepen was te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van de antichrist te gronde te werpen? (art. 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis).

Dat wij als volle-evangelie gemeenten zeker niet zouden geduld worden is dan wel buiten kijf. Het is nooit de bedoeling van onze Heer geweest om zijn godsdienst door vuur en zwaard te verbreiden en andersdenkenden te vervolgen. Zij die voor Hem het zwaard trekken, zullen door het zwaard vergaan! Daarom zal ook het grote Babylon vallen en met geweld als een grote molensteen in de zee worden geworpen waar het beest uit Openbaring 13 zijn woonplaats had.

De negende zaligspreking is een test voor de christenen. Het wezen van de haat tegen Jezus Christus en zijn volgelingen ligt in het verschil in gezindheid tussen de vleselijke en de geestelijke mens, want 'de gezindheid van het vlees is de dood, maar de gezindheid van de Geest is leven en vrede' (Rom. 8:6). Daarom zei Jezus in dit verband: 'Wee u, wanneer alle mensen wel van u spreken; immers op dezelfde wijze hebben hun vaderen met de valse profeten gehandeld' (Luc. 6:26).

Velen menen dat de volmaakte christen een aardige, populaire figuur is met wie men gemakkelijk als zijn gelijke kan omgaan. Maar de werkelijke christen lijkt op zijn Meester. Goede en edele natuurlijke mensen worden zelden vervolgd, want de boze ziet in hen geen fundamentele tegenstanders, die hem kunnen overwinnen in de geestelijke strijd. Daarom aanvaardt de wereld de humane, natuurlijke mens nog als haars gelijke. De rechtvaardige, geestelijke mens wordt evenwel vervolgd, omdat hij geheel verschillend is.

De wedergeborenen die hun burgerschap bewust in de hemel hebben, bezitten iets waartegen de onwedergeborene door zijn inspirator wordt opgezet. Men bemerkt dan dat de gerechtigheid van de kinderen Gods tot een andere dimensie behoort en daarom zoekt men om iets te vinden dat hen in staat van beschuldiging zou kunnen brengen. Zo deed men dit immers ook bij Jezus bij zijn verhoor aan het einde van zijn aardse leven.

Ofschoon men als religieus mens wel over God spreekt, heeft men een afkeer van zijn beelddragers. Toen de Zoon van God op aarde was, waren de geestelijke leiders met nijdigheid tegen Hem vervuld en zo zal men ook de zonen Gods gaan haten. Om christen te zijn, zal men op Christus moeten gelijken en dit kan niet anders dan door een algehele metamorfose, waardoor men losraakt van de tegenwoordige wereld. De ware christen is altijd bezig met het Jeruzalem dat boven is,' de stad met fundamenten waarvan God de ontwerper en bouwmeester is' (Hebr. 11:10).

Hij zoekt de toekomende wereld en niet de tegenwoordige. Hij leeft daarom uit geloof in de dingen die hij niet ziet.

Dit geeft hem de mogelijkheid om al de vervolgingen, schimp en smaad te verdragen, en zijn innerlijke blijdschap en vrede, zijn zaligheid te bewaren!

12. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij de profeten vóór u vervolgd.

Wanneer onze Heer in de zaligsprekingen Zich nu rechtstreeks tot zijn volgelingen wendt, wijst Hij nog op het principiële verschil tussen de ware christen en degene die dit niet is. De klemtoon ligt op de tegenstelling tussen de geestelijke en natuurlijke mens, tussen hem die door de Heilige Geest geleid wordt en hem die onderworpen is aan de beïnvloeding van de god dezer eeuw. In hoofdstuk 10:34 drukt Jezus dit antagonisme (tegengestelde gezindheid) uit met de woorden: 'Meent niet, dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard'.

Het resultaat van zijn bediening verwekt tweedracht tussen zoon en vader, tussen dochter en moeder en de vijanden van de christen kunnen zijn eigen huisgenoten zijn. De schijnchristen openbaart zichzelf door de ware christen te verdrukken en aan te vallen. De vijandschap tussen het zaad der vrouw en het onheilige zaad der slang kan jaren lang sluimeren, maar ze komt te voorschijn, wanneer de geestelijk gezinde mens de eindfase van zijn ontwikkeling bereikt. Niemand werd om deze reden ooit zo vervolgd als de Zoon des mensen zelf en Hij sprak, dat de dienstknecht niet groter is dan zijn heer.

Hij werd vervolgd door de godsdienstige leiders van zijn volk en zo zal het ook zijn volgelingen vergaan. Het leven van de christen moet worden gecontroleerd en worden beheerst door Jezus Christus als Woord Gods, door loyaliteit aan zijn persoon en door de wil te allen tijde onvoorwaardelijk een trouwe onderdaan te zijn van zijn rijk. Waarom wordt de christen vervolgd? Omdat hij niet voor zichzelf leeft maar voor zijn Meester, omdat hij niet zichzelf toebehoort maar zijn redder, die hem voor een grote prijs kocht.

Het karakteristieke van de christen is dat hij met gedachten in de hemel vertoeft en vanuit dit hoge niveau elke situatie beziet. In Hebreeën 11 wordt het leven van de oudtestamentische gelovigen die niet waren gedoopt met Gods Geest, toch al verbonden met lijden en verdrukkingen. Waarom? Omdat zij beleden vreemdelingen en bijwoners te zijn op aarde. Zij verlangden naar een hemels vaderland en verwachtten de stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper en bouwmeester is. Hoewel ze geestelijk door hun beperkte inzichten afgeremd werden, waren ze dikwijls bezig met het bedenken der dingen die boven waren, dus in de onzienlijke wereld.

Waarom vervolgde Kaïn zijn broeder Abel? Omdat deze geloofde in het bloed der verzoening en in zijn gerechtigheid die hij voor God in de hemelse gewesten had. Door zijn geloof greep hij de dingen uit een wereld die hij niet zag. Waarom werd David door Saul vervolgd? Omdat zijn troon was verbonden met die van God in de hemel, want hij zat 'op de troon van het koningschap des Heren over Israël' (1 Kron. 28:5 en 29:23).

De troon van Saul was enkel van de aarde. Daarom werd bij zijn troonsbestijging gezegd, dat het volk niet Samuël maar God had verworpen, dat deze geen koning over hen zou zijn (1 Sam. 8:7). Vandaar de bezetenheid en de redeloze haat van Saul tegen het Davidische koningschap. Deze afkeer kan alleen worden begrepen vanuit de kennis die wij bezitten van de geestenwereld.

Jezus accentueert hier nog de animositeit van de 'vrome' leiders tegen de profeten. Dezen zijn immers mannen die bij uitstek bezig zijn om met een innerlijk oor naar de stem van God te luisteren. Profeten dragen kennis van de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen en hebben een radar die naar boven is gericht. Voor hen is een deur geopend in de hemel. Vandaar dat zij vervolgd en gedood worden door een geslacht wiens godsdienst bestaat uit uitwendigheden, vormen en ceremoniën, een geslacht dat er op uit is om door mensen gezien te worden en die de eer, die van de enige God komt, niet zoekt (Joh. 5:44).

Tot de leidslieden sprak de Heer: 'Het gaat niet aan, dat een profeet buiten Jeruzalem omkomt. Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt wie tot u gezonden zijn, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, gelijk een hen haar kuikens onder haar vleugels, en gij hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt aan u overgelaten' (Luc. 13:34,35). De kerkgeschiedenis eindigt met de ondergang van de verbasterde kerk, want het bloed van de profeten en heiligen wordt in haar gevonden (Openb. 18:24).

De Heer wijst er verder nog op dat de ware christen bij een verdrukking elke negatieve gedachte ver van zich moet houden. Zeg niet bij uzelf: waarom word ik nu zo

behandeld? Waarom moet mij dit juist overkomen? Dan komt er immers een depressie in uw leven die u geestelijk neerdrukt en die uw statuur als christen aantast. Jezus zegt evenwel: wees positief, 'zijt vrolijk en blijmoedig' (Lut. vert.). Wanneer men liegende allerlei kwaad van u spreekt vanwege de dienst die u voor de Heer verricht, wanneer over u geroddeld wordt, laat uw blijdschap u niet ontnemen, door geen zorgen of problemen!

U moogt zelfs opspringen van vreugde, een daad die voor de natuurlijke mens in zo'n situatie onmogelijk is. Zie op uw loon in de hemel. Laat uw oog gericht zijn op de leidsman en voleinder des geloofs, Jezus Christus, die om de vreugde, welke vóór Hem lag, het kruis op Zich genomen heeft, de schande niet achtte en die nu is gezeten ter rechterzijde van de troon van God (Hebr. 12:2). Wanneer ze u vervolgen, over u liegen en roddelen, denk dan aan Christus en aan de profeten, die nu in eeuwige heerlijkheid leven. De Heer doet verder alle dingen medewerken ten goede.

De beproevingen en verdrukkingen zijn voor u het bewijs dat u geen bastaard maar een zoon bent. Jakobus schreef: 'Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt, want gij weet dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt. Maar die volharding moet volkomen doorwerken, zodat gij volkomen en onberispelijk zijt en in niets te kort schiet' (Jak. 1:2-4).

Er is loon in de hemel voor allen die om Christus' wil kwalijk worden behandeld. Deze vergelding heeft te maken met 'allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus' (Ef. 1:3). Paulus schreef over 'de

krans der rechtvaardigheid, welke te dien dage de Here, de rechtvaardige rechter, hem zou geven' (2 Tim. 4:8). Zo ontvingen de zielen van hen die geslacht waren om het woord van God en om het getuigenis dat zij hadden, een wit gewaad, dat hun statuur zou schenken in het rijk van God (Openb. 6:9-11).

Aan Petrus gaf de Meester de toezegging, dat zij die alles hadden prijsgegeven om Hem te volgen, in de wedergeboorte of in het herstel aller dingen naast de Zoon des mensen op tronen zouden zitten om de twaalf stammen van het Israël Gods te richten door middel van het evangelie dat zij hadden verkondigd en waarvoor zij smaad leden (Matth. 19:28).

Paulus schreef vanuit zijn gevangenis: 'Verblijdt u in de Here te allen tijde! Wederom zal ik zeggen: Verblijdt u!' (Filip. 4:4). Doe als Mozes, want hij hield de blik gericht op de vergelding (Hebr. 11:26).

Wie een hemelse gezindheid heeft, zal opgewekt leven, want hij zal zich aanpassen aan de sfeer van een rijk, waar alle tranen van de ogen zijn afgewist, de dood niet meer zal zijn, noch rouw, noch geklaag, noch moeite. Slechts een positieve geest is in staat om dit loon te verwerven dat aansluit op zijn manier van leven op de aarde. 'Want de lichte last der verdrukking van een ogenblik bewerkt voor u een alles verre te boven gaand eeuwig gewicht van heerlijkheid, daar wij niet zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare; want het zichtbare is tijdelijk, maar het onzichtbare is eeuwig' (2 Kor. 4:17,18). Hoeveel malen denken wij aan deze uitbundige vreugde die voor ons is weggelegd?

Tenslotte stellen wij de vraag: wie worden hier zalig verklaard, de levenden of de doden? Toen de christenen hun burgerschap in de hemelen verloren, omdat ze aards gezind gingen denken, werd de zaligheid een toekomstbegrip. Men sprak bijvoorbeeld over zijn vader of moeder 'zaliger' (gedachtenis) niet tijdens hun leven maar na hun heengaan. Het loon in de hemelen was niet langer de verkregen geestelijke statuur met de daaraan verbonden beloften, maar een ondefinieerbaar heil dat bij 'de schatten der kerk' werd gevoegd en waarmee de tekorten van andere 'gelovigen' kunnen worden aangevuld.

De zalig verklaarden kunnen dan voor allerlei hulp in het dagelijkse leven worden aangeroepen. De tekortkomers zoeken dan kontakt te krijgen met hen door ze aan te roepen, alsof deze heiligen met hun geest alomtegenwoordig zijn. Zo zijn deze zaligverklaringen aanleiding geworden tot een okkulte gemeenschap met een geestenwereld uit het dodenrijk. Men wordt niet zalig als men tijdens zijn leven niet zalig is.

2. Een nieuwe schepping en het einde der wet

(Mattheüs 5:13-20)

ONBEWUSTE BEÏNVLOEDING

13. Gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout zijn kracht verliest, waarmede zal het gezouten worden ? Het deugt nergens meer toe dan om weggeworpen en door de mensen vertreden te worden.

Bij het begin van zijn prediking over het Koninkrijk der hemelen beantwoordt de Heer de vraag: hoe leven nu eigenlijk mensen die mijn nieuwe leer aangenomen hebben? De Meester richt Zich allereerst tot zijn discipelen, want Lucas 6:20 begint: 'En Hij hief de ogen op naar zijn discipelen en zeide'. Over hun hoofden sprak Hij tot de schare, die deels bevrijd en genezen was, want men had tot Hem gebracht 'allen, die ernstig ongesteld waren, gekweld door allerlei ziekten en pijnen, bezetenen en maanzieken en verlamden, en Hij genas hen' (Matth. 4:24).

Onze Heer sprak geheel anders dan de schriftgeleerden. Hij discussieerde niet, ging niet in op twijfels, maar richtte Zich direkt tot het hart van zijn toehoorders. Ook werd de schare niet opzij gezet. Er werd niet langs hen heen gepraat of over hun hoofden heen geredeneerd. De Farizeeën misten het kontakt met het volk en ze minachtten de schare. Zij definieerden het lekenproletariaat: 'ja, dat volk dat de wet niet kent,

vervloekt zijn zij. Volgens hen behoorde de massa dus de duivel toe (Joh. 7:49).

Zij hadden alleen geloof in een kaste van aanzienlijken, die tijd en geld had om de geboden en inzettingen te onderhouden. Bij de Farizeeën was geen enkele zegen en geen enkel heil te verkrijgen. Jezus schonk evenwel zijn aandacht aan de armen van geest. Zijn zaligsprekingen betroffen de hongerigen naar de gerechtigheid, de bedroefden, de zachtmoedigen; een categorie mensen die eeuwen lang was uitgesloten en gesmaad.

Voor allen die met instemming naar het evangelie van het Koninkrijk der hemelen geluisterd hadden, sprak de Heer de vergelijking: 'Gij zijt het zout der aarde'. Dit was dan het antwoord wat zijn prediking zou opleveren. Jezus onderwees een methode waardoor de mens in gerechtigheid kon leven, zoals in Micha 6:8 staat: 'Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is en wat de Here van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God'.

De eerste bergrede spreekt over het begin van de mogelijkheden om naar de wil van God te leven, terwijl de tweede bergrede in Mattheüs 24 en 25 het resultaat en het einde van het evangelie van het Koninkrijk doet zien. Het ware Israël wordt verheven boven alle volken van de aarde, want het is bederfwerend door zijn kennis en macht. Het vormt een koninklijk geslacht. Het natuurlijke Israël beantwoordde niet aan het doel, want het had geen zout in zich. Het was krachteloos of zoals vele vertalingen hebben: smakeloos, omdat het een prooi der boze geesten was.

Het had de kracht om de zonde te weerstaan en te overwinnen, verloren. Zijn leidslieden waren onbarmhartig, geldgierig en onrein en leidden het volk ten val. Daarom zocht Jezus uit de gewone mensen en ver van het godsdienstige centrum zijn discipelen. Het sanhedrin had geen enkel geestelijk gezag of visie in de hemelse gewesten en was dus onbruikbaar, want het had de sleutel der kennis weggenomen, zodat niemand het Koninkrijk Gods kon binnengaan. Onze Heer rekruteerde zijn volgelingen uit de schare die hongerde en dorstte naar de gerechtigheid.

Onze tijd komt met die van Jezus overeen. Na negentien eeuwen christendom hebben de christenen te maken met uitspraken van concilies, synodes, van pausen, bisschoppen en theologen, met eerwaarde, weleerwaarde en hoogeerwaarde heren die dikwijls vreemd staan tegenover de grote massa. Het kwam hard aan, want achter de zaligsprekingen over de armen, de hongerigen, de wenenden, de versmaden, volgt: 'Wee u, gij rijken, want gij hebt uw vertroosting reeds. Wee u, die nu overvloed hebt, want gij zult hongeren. Wee u, die nu lacht, want gij zult smart hebben en wenen. Wee u, wanneer alle mensen wél van u spreken; immers, op dezelfde wijze hebben hun vaderen met de valse profeten gehandeld' (Luk. 6:20-26). De ware profeten worden vervolgd, verdrukt, geminacht, doodgezwegen en ze zijn niet in tel.

Met de woorden: 'Gij zijt het zout der aarde', begon de selectie in Israël, 'want niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël' (Rom. 9:6). Het evangelie van het Koninkrijk der hemelen bracht deze scheiding teweeg. De discipelen waren zich deze kloof bewust, want zij hadden alles verlaten en waren Jezus gevolgd. Zij hadden zich

gedistantieerd van het religieuze establishment. Voordat Jezus de bergrede uitsprak, had Hij gezegd: 'Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen' (4:17).

Zij die nog innerlijke kracht bezaten, moesten met het kwade breken. Op de Pinksterdag herhaalde Petrus deze oproep, toen hij sprak: 'Wordt behouden uit dit verkeerde geslacht', dat niet de wil en de kracht bezit om de zonde te overwinnen. De leiders zaten vast aan de leugen en daarmee aan hun vader, die een leugenaar is vanaf het begin (Joh. 8:44). Zij konden zich niet meer bekeren tot het evangelie van Jezus Christus. Het ondeugdelijke, smakeloze zout werd weggeworpen en vertreden. Zij waren immers horende doof en ziende blind. De mens moet zich eerst bekeren voordat hij bevrijd kan worden. Hij moet geneigd zijn te luisteren naar het evangelie van het Koninkrijk.

Het bederf van het zout dat het verlies van eigen identiteit meebrengt, wordt veroorzaakt door de machten der duisternis. Er is sprake van het zout der aarde, want hierop leven wij. De aarde is de mensheid die overgeleverd is aan het bederf. Vlees wordt ingewreven met zout om het bederf te weren. Evenzo geldt dit voor haring en groenten zoals bonen. Het zout van de Dode Zee was van slechte kwaliteit. Flavius Josephus verhaalt, dat een voorraad zout uit de bewaarplaats van de tempel was bedorven en toen op bevel van Herodes in de voorhoven was geworpen om zo door de bezoekers te worden vertreden.

Ook rond de Middellandse Zee waren overal zoutpannen met een produkt van betere kwaliteit, maar dat ook als het blootgesteld werd aan zon, regen en lucht zijn smaak en kracht verloor. De discipelen waren het zout, maar ook de

luisteraars, en nu de voorgangers, de oudsten en de gemeenteleden. De christen is als een antiseptische stof in deze wereld. Een kleine hoeveelheid ervan werkt snel door. Jezus bedoelde: alleen jullie zullen de gerechtigheid op aarde brengen. Zout is smaakgevend en een leven zonder Christus is smakeloos en krachteloos. Ter wille van de tien rechtvaardigen, het zout der aarde, zou de stad Sodom zijn gespaard, zoals de rechtvaardige Lot ook werd gered. Wij kunnen alleen behoud verwachten van het ware christendom. Eenmaal zal de gehele zuchtende schepping door de zonen Gods worden hersteld.

Jezus sprak: 'Hebt zout in uzelf' (Marc. 9:50). De christen moet in zichzelf iets hebben dat de inwerking en doorwerking van het kwaad tegenhoudt. Dit zout dient tot verbetering van de wereld. De levenskracht van het evangelie van het Koninkrijk en de kracht van de Heilige Geest worden niet alleen vergeleken met zout, maar ook met zuurdesem. De vrouw uit de gelijkenis had zelfs met een weinig zuurdesem twee emmers vol deeg doorzuurd.

Het gaat dan over een innerlijke kracht en niet over een uitwendige. Paulus verbeterde het Romeinse rijk niet door het indienen van rekwesten bij de regering, of door protestacties waarbij zijn volgelingen werden opgeroepen met borden waarop allerlei leuzen stonden, te demonstreren. De ware christen openbaart zich als het zout in zijn gezin, in zijn werk, in de gesprekken die hij voert en waarmee hij de boze geestenwereld rondom hem controleert en op een afstand houdt, zoals zout het bederf weert.

Hij is burger van zijn land, doet zijn plichten, maar het is moeilijk voor hem mee te regeren en compromissen aan te

gaan, want hij wordt door een andere geest geleid en gebruikt andere methoden. Hij zoekt mensen die ook hongeren en dorsten naar gerechtigheid en zij die in nood verkeren, komen tot hem, en hij kan ze een nieuwe levensweg wijzen. Kloosterlingen zijn veelal niet het zout der aarde, want zij isoleren zich van de wereld. Wij zullen evenwel de mensen redden, indien wij ons tussen hen begeven en het bederf wegnemen. Wij hebben de roeping om de aarde te doorzouten, teneinde haar welbehagelijk voor God te maken.

Bij Israël was het zout bedorven en toen werd het als speciaal volk van God afgeschreven en verstrooid en vertreden door de boze geesten. Toen gingen de apostelen het evangelie van het Koninkrijk aan de heidenen verkondigen. Die namen het tot zich en brachten het weer verder. Zo gaat het door totdat alles gezouten is. Verwerpt evenwel ook het Israël Gods deze boodschap, dan moet weer met een rest opnieuw worden begonnen. Het huidige christendom kan de wereld niet redden en de ellende niet tegenhouden.

Slechts een overblijfsel zal het evangelie van het Koninkrijk der hemelen over de ganse wereld prediken. Wat smakeloos en krachteloos is, bereikt nooit de volkomenheid en het is niet geschikt om het geweld en het bederf van de antichristelijke tijd te keren. Onze bedéling eindigt met twee categorieën christenen: zij die zich als zout der aarde openbaren, en zij die aan het bederf zijn overgegeven. Wij zullen een beslissende keuze moeten maken, want de tijd dringt!

Het zout kan zijn kracht verliezen en wordt dan weggeworpen om vertreden te worden. Jezus sprak ook:

'Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen als de rank en is verdord, en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij worden verbrand' (Joh.15:6). Een ernstige waarschuwing voor allen die menen, dat eenmaal gered zijn, zou betekenen automatisch voor altijd behouden zijn. De christen is alleen uitverkoren in de Uitverkorene. Alleen als hij in Hem blijft, is hij zalig. Er is daarom volharding nodig om te bewaren wat men heeft en om te verkrijgen hetgeen verder beloofd is.' Ziet toe, broeders, dat bij niemand uwer een boos, ongelovig hart zij, door af te vallen van de levende God, maar vermaant elkander dagelijks' (Hebr. 3:12, vergelijk 6:4-8). Er is een mogelijkheid van afval der heiligen!

DE DISCIPEL IS EEN VOORBEELD

14. Gij zijt het licht der wereld. Een stad, die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven.

Met deze vergelijking: 'Gij zijt het licht der wereld', verheft onze Heer zijn volk tot grote hoogte. Het is een spreuk die Jezus ook op Zichzelf toepaste, want Hij sprak: 'Ik ben het licht der wereld' (Joh. 8:12). Hij is 'het licht der natiën' en gesteld tot 'een licht der volken' (Jes. 42:6; 49:6). Hij openbaart daarmee het leven en de kracht van God, want 'het leven is het licht der mensen' (Joh. 1:4).

Tijdens het scheppingsproces bracht God na het vormen van hemel en aarde, uit een 'zee' van energie allereerst het licht te voorschijn, dat zich voortplantte met een snelheid van driehonderdduizend kilometer per seconde. Toen deze krachtsontplooiing de aarde naderde, werd het natuurlijke leven mogelijk. Door de zonde werd het levenslicht versluierd, want het kwaad bracht scheiding tussen de

schepping en de bron van alle licht en leven, de Schepper. De wereld werd in 'duisternis' gehuld. Bij de herschepping werd het Woord Gods naar de aarde gezonden als het Licht van de ganse kosmos.

Dit Woord is 'het begin van de (her)schepping Gods' (Openb. 3:14), 'want de God, die gesproken heeft: Licht schijne uit het duister, heeft het doen schijnen in onze harten' (2 Kor. 4:6). De nieuwe, onuitputtelijke energie wordt geleverd door de Heilige Geest, die enkel leven uitstraalt en die wij ontvangen door Jezus Christus. Nu spreekt de Heer tot zijn leerlingen dat zij 'zonen des lichts' zullen zijn te midden van de 'zonen der duisternis'. Zonder deze zonen Gods blijft de meest verlichte eeuw met al haar kennis op wetenschappelijk gebied, een tijdperk van duisternis.

Alleen in de volgelingen van Jezus functioneert het eeuwige leven, dat als kwaliteitsleven zijn hoogste niveau bereikt en altijd standhoudt. 'Duisternis bedekt de aarde en donkerheid de natiën', omdat de kenmerken van het Koninkrijk Gods in rechtvaardigheid, vrede, en blijdschap zijn weggenomen. Overal is ongerechtigheid of wetteloosheid, onvrede of ontevredenheid en droefheid of depressie. Er heerst in de wereld een sfeer van negativisme, agressie en geweld. 'Een duistere wolk bedekt de lucht'. De demonen vallen neer, omringen de mensheid en inspireren talrijken. Het waarachtige leven is helaas ook uit vele christenen geweken en wij leven in het tijdperk van de grote afval.

Toch zegt de Heer ook nu tot zijn ware volgelingen: jullie zijn het licht der wereld. Jullie schijnen als lichten in de duisternis. Waarom? Omdat jullie verlost zijn uit de macht

der duisternis en overgeplaatst zijn in het Koninkrijk van de Zoon des lichts. Christus heeft ons verlost van de boze en Hij zal ons ook verder verlossen. Het waarachtige leven wordt op aarde hersteld, maar dit kost tijd. De Heer leefde in de periode van voorbereiding. Bij zijn geboorte zag God om naar zijn volk en bracht Hij verlossing teweeg.

Hij zorgde ervoor dat allen die de weg van Jezus kiezen, zonder vreze, uit de hand der vijanden verlost, Hem zouden dienen in heiligheid en gerechtigheid voor zijn aangezicht, al hun dagen (Luc. 1:74,75).

God vormt lichtdragers die een blij leven kennen. Vroeger geloofde men algemeen in een wraakgierige God, die met de duisternis was verbonden. Gods licht- en heilbrengende tegenwoordigheid was hierdoor verborgen en vrijwel onbekend. Zijn ark van het verbond bevond zich een donker vertrek. Onze God herstelt evenwel het leven. Hij roept de mens toe: 'Ontwaak gij die slaapt en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten' (Ef. 5:14). Discipel zijn betekent voortaan een lichtdrager zijn.

De Heer vervolgt: jullie vormen een stad op een berg, een verheven plaats, een heerlijk, rein lichtoord. Jullie zijn verheven boven de volken der aarde. Jullie zijn van hoog niveau, jullie springen eruit. Zo'n stad kan onmogelijk verborgen blijven. Haar bouwheer is Jezus Christus. Deze zegt: 'Ik zal mijn gemeente bouwen'. Zijn evangelie van het Koninkrijk der hemelen gaat door, want het vormt de ene 'levende steen' na de andere. Een machtige stad zal verrijzen op de hoge berg Sion. De Meester zal verheerlijkt worden in al zijn leerlingen, in al zijn heiligen, en met verbazing in hen worden aanschouwd (2 Thess. 1:10). Petrus vermaant ook ons persoonlijk: 'Laat u ook

zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijk huis' in die grote stad (1 Petr. 2:5).

Wanneer wij ons in de geest steeds bezighouden met deze stad waar het leven volop functioneert, een stad die straalt en licht verspreidt, worden wij uiteindelijk gevoerd naar een grote en hoge berg, zoals Johannes deze in een visioen zag (Openb. 21:9,10). Hij zag toen de openbaring van de stad in al haar schoonheid en heerlijkheid. Abraham zag ernaar uit en zocht deze stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper en Christus de bouwmeester is met hulp van de Heilige Geest (Hebr. 11:10). Daarom bleef hij op aarde een vreemdeling en bijwoner en zo ook wij.

Het hemelse Jeruzalem is de stad van een geestelijk volk waarin rechtvaardigen leven, die daar door de Heer verzameld zijn, zoals een hen haar kuikens verzamelt. Het is de stad van de oprechten van hart en van de eerlijke en betrouwbare leerlingen van de Meester.

De Heer vergeleek ons met een stad die op een berg ligt. Wij zijn dus reeds burgers van het nieuwe maar nog onvoltooide Jeruzalem. Wij zijn immers naar de inwendige mens overgezet uit de macht der duisternis in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. In Jesaja 2:2 staat: 'En het zal geschieden in het laatste der dagen - wanneer God zijn Geest uitstort - dan zal de berg van het huis des Heren vast staan als de hoogste der bergen, en hij zal verheven zijn - of verheven worden, zoals de Statenvertaling luidt - boven de heuvelen'.

Deze berg is beeld van de Heilige Geest en hij voert de gelovigen steeds verder omhoog. Daarom openbaart deze berg voortdurend meer betekenis en kracht. Tenslotte is in

de eindtijd het doel bereikt en is de gemeente van Jezus Christus stralend, zonder vlek en rimpel. Jesaja vervolgt dan dat alle volken naar deze stad zullen stromen en zullen zeggen: 'Komt, laten wij optrekken naar de berg des Heren, naar het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons lere aangaande zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen'. Hij eindigt dan met de opwekkende woorden: 'Huis van Jakob, komt, laten wij wandelen in het licht des Heren'. Het evangelie van het Koninkrijk zal dus nog over de gehele wereld worden gepredikt tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn, dit wil zeggen dat dan de stad Gods die van het begin af niet verborgen kon zijn, zal liggen op de hoogste der bergen. Zij is 'een vreugde voor de ganse aarde, de stad van de grote Koning'.

15,16. Ook steekt men geen lamp aan en zet haar onder de korenmaat, maar op de standaard, en zij schijnt voor allen, die in het huis zijn. Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.

Het derde beeld dat Jezus gebruikt om duidelijk te maken dat zijn volk een vernieuwende en herstellende kracht in deze wereld bezitten gaat, is die van een lamp. Deze moet, als zij aangestoken is, dus opvallen door haar glans, en daarom mag zij niet onder een korenmaat, onder een schepel, onder een bed, of in een kelder worden gezet (Luc. 8:16; 11:33). Een brandende lamp hoort op een kandelaar te staan, want dan kan zij allen die in de eenvoudige oosterse eenkamerwoning vertoeven, verlichten.

Van ieder christen hoort licht uit te gaan. Dan valt hij in de duisternis juist op, want zo kan van hem worden gezegd: 'Zijn vriend'lijk aangezicht geeft vrolijkheid en licht'. Er gaat iets positiefs en iets hemels van hem uit, omdat hij deel heeft aan de goddelijke natuur. Licht moet gezien worden, en Jezus zegt: gij mijn volgelingen, laat zo uw licht uitstralen, want jullie zullen gedoopt worden met mijn Geest; anders kunnen jullie je niet in het Koninkrijk Gods bewegen. Laat de mensen je goede werken zien, want christendom is dé manier van leven en dit is het licht der mensen.

Jezus zegt: wees als een lamp waarvan de pit verbonden is met de olie van de Heilige Geest. Wees niet alleen met de olie bezig, maar zorg er ook voor dat de pit niet walmt. Reeds bij het begin van zijn optreden had Jezus het herstel al voor ogen. Zelf gaf Hij het goede voorbeeld in het doen van goede werken, want Hij stond altijd gereed te redden, te bevrijden en te genezen. De scharen zagen hoe Hij lammen deed lopen, stommen deed spreken, blinden deed zien en melaatsen reinigde. Daarom verheerlijkten zij zo menigmaal de God van Israël.

Wanneer de wereld de ware kinderen Gods goede werken ziet doen zoals Jezus dit deed, zullen zij de Vader die in de hemel is, prijzen. Wanneer dezen evenwel de hun geschonken talenten in de grond verbergen, zijn ze gelijk aan de onnutte slaaf aan wie tenslotte nog ontnomen werd wat hij nog had. Wie de hongerigen te eten geeft, de dorstigen laat drinken, de vreemdelingen huisvest, de naakten kleedt en de gevangenen bezoekt, zal eenmaal van de Zoon des mensen horen: 'Komt, gij gezegende mijns Vaders, beërft het Koninkrijk dat voor u bereid is vanaf de grondlegging der wereld' (Matth. 25:31-40).

De navolgers van Christus zijn, om een ander beeld te gebruiken, Gode tot een welriekende reuk. De Heer zegt tot ons: 'Laat zo uw licht schijnen voor de mensen', want 'wij zijn een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, een volk Gode ten eigendom, om de grote daden te verkondigen van Hem, die ons uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht' (1 Petr.2:9).

In Filippenzen 2:15 beschrijft Paulus de christenen 'als lichtende sterren in de wereld'. Zo worden wij in de schriften vele malen bij dit beeld van het licht bepaald, op dat wij ervan doordrongen zouden zijn hoe we als christenen moeten leven.

Wij merken op dat zout er slechts is om bederf te weren en om spijze smaak te geven. Zijn karakteristiek is enkel zijn zoutheid. Precies hetzelfde is dit met het licht. Een lamp heeft enkel tot doel licht uit te stralen. Wie evenwel een lamp door een voorwerp bedekt, is een dwaas. De conclusie is daarom dat een christen, die geen goede werken doet en geen licht verspreidt en geen sfeer van leven om zich heeft, niet in werkelijke gemeenschap met zijn Heer leeft. Het zout is dan smakeloos geworden en heeft verder geen nut. Spreek mij over een afval van heiligen. De christenheid is vol van zulke geestelijk gefrustreerden.

Wie als een rechtvaardige wil leven, zal eerst moeten geloven dat hij een rechtvaardige is. Wie als een zoutend zout wil zijn, zal eerst moeten geloven dat hij tot het zout der wereld behoort. Wie het licht der wereld wil zijn, zal eerst moeten geloven dat hij het licht is, want zonder dit geloof kan men God niet behagen. Wie deze heerlijke en

schone zaken gelooft, kan zich niet meer permitteren negatief te denken. Negativisme is uit het rijk der duisternis, en wie zich hieraan overgeeft, bereikt nimmer het doel. Paulus schreef: 'Al wat waar, al wat waardig, al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient, bedenkt dat; wat u geleerd en overgeleverd is, wat gij van mij gehoord en gezien hebt, brengt dat in toepassing en de God des vredes zal met u zijn' (Filip. 4:8,9). Leer dan al uw dagen te leven.

DE VERVULLING VAN DE WET

17. Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen.

Men moest reeds bij het begin van de prediking van Jezus in de synagoge erkennen, dat Hij een nieuwe leer bracht met gezag in de hemelse gewesten (Marc. 1:27). De Heer sprak niet zoals de Farizeeën dit deden over allerlei wetten en voorschiften. Deze leidslieden onderwierpen de schare aan een netwerk van inzettingen, die tot in de details en minutieus moesten worden uitgewerkt, en die het leven van de wetsgetrouwe Jood bepaalden en identificeerden. De schriftgeleerden doorworstelden de Thora-rollen en geen jota of tittel ontsnapte hun aandacht. De kleinste letter en ieder streepje waren voor hen een openbaring van Gods wil. De onontwikkelde en arme naaste werd daarbij door de leidslieden afgeschreven, want die kon de vele voorschriften niet houden. Hij werd overgegeven aan de boze geesten onder de slogan: 'De schare die de wet niet kent, zij is vervloekt'.

De wetsbetrachting bestond uit uitwendigheden: het nauwgezet geven van tienden, het brengen van offers, het houden van sabbatsvoorschriften en -gebruiken. Het lange, vormelijke gebed, de ontelbare ceremoniën, de brede gebedsriemen en de grote kwasten hadden een occulte waarde en typeerden het judaïsme. Niettegenstaande hun vormendienst levenloos was, zag de schare op tegen dit religieuze establishment.

Toen Jezus optrad en niet sprak over het onderhouden van allerlei wetsvoorschriften en inzettingen die de ingeschapen wet van God vervingen, zette het volk een vraagteken achter zijn trouw aan de wet. Men meende dat Jezus bezig was de wet en de profeten - die zo menigmaal het volk hadden gewaarschuwd toch de wet te houden - te ontbinden, of af te breken, op te heffen en te niet te doen. In Lucas 21:6 zegt Jezus van de tempel, dat de tijd zou komen dat er geen steen op de andere zou gelaten worden, die niet zou worden weggebroken. Het woord 'weggebroken' of 'verwoest' is een vertaling van het Griekse woord 'kataluo', dat Jezus in onze tekst gebruikt in verband met het 'ontbinden' der wet.

De prediking van Jezus bracht zijn toehoorders na de reiniging van hun zonden in kontakt met God. Zijn onderwijs aangaande het Koninkrijk der hemelen, waarin ook zijn wetsbeschouwing begrepen was, was geheel nieuw. Door Hem werd de genade zo reëel, dat men de wet kon houden vanuit een gereinigd hart (Joh. 1:17). Hij bracht een ander Godsbesef en sprak over de goede God. Hij leerde hoe de wet moest worden gehouden en opende de ogen voor de ingeschapen wet. Met Hem was de tijd van het herstel aangebroken. Wie in Hem geloofde en zijn Geest ontvangen zou, werd verlost uit de hand van al zijn

vijanden, de wetteloze geesten. Waren deze uitgebannen, dan kon de ingeschapen wet weer functioneren en werd de wet van de Sinaï overbodig.

Hij schreef in het nieuwe verbond de wet weer in het verstand en in het hart. Toen ging de belofte in vervulling: 'Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn', dat Ik in het hemelse Jeruzalem vergader (Hebr. 8:10). De wet werd vervuld of vervolmaakt, omdat ze geschreven werd op de tafelen van het hart in de onzienlijke wereld. Later kon de apostel schrijven: 'Opdat de eis der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, doch naar de Geest' (Rom. 8:4).

De wet van de Sinaï was slechts een hulpmiddel, een natuurlijk surrogaat, voor de in de geest ingeschapen wet. Wanneer een accu van een auto leeg is, kan men er een oude wagen voorzetten, die de eerste wagen een ogenblik optrekt. Daarna kan deze weer uit zichzelf lopen. 'De oude wet is de tuchtmeester gewéést tot Christus' (Gal. 3:24).

Jezus was niet gekomen om de wet te niet te doen, maar om haar in alle klaarheid en betekenis te doen stralen. Hij was het einde der wet, dat is haar doel of voltooiing (Rom. 10:4). Reeds in zijn jeugd had onze Heer met God en zijn naaste een goed kontakt, want 'Hij nam toe in wijsheid en grootte en genade bij God en mensen' (Luc. 2:52).

Was Jezus nu een religieuze revolutionair? Minachtte Hij de wet? Schijnbaar wel, want Hij verbrak bijvoorbeeld de verordeningen aangaande de sabbat en stond zijn discipelen toe op deze dag aren te plukken. Hij genas een waterzuchtig mens op sabbat en maakte op sabbat slijk om de ogen van een blinde te bestrijken (Luc. 14:2; 13:11 en

Joh. 9:14). Hij verklaarde alle spijzen rein, omdat zij de mens van binnen niet verontreinigen (Marc. 7:19).

Hij vergeestelijkte de profetieën en noemde Zichzelf de tempel van God. Hij identificeerde Zich met de koperen slang, met het manna in de woestijn en met de vuurkolom, want het volk dat Hem volgde, zou in de duisternis niet wandelen, maar het licht des levens hebben (Joh. 3:14; 6:48,49; 8:12). Hij zaaide in zijn prediking geen tweeërlei zaad op de akker, maar alleen het goede, het evangelie van het Koninkrijk der hemelen (Deut. 22:9). Hij was ook het paaslam.

Door zijn evangelie transponeerde Hij de besnijdenis uit de wet van Mozes naar de geestelijke wereld en maakte deze overbodig door de besnijdenis des harten. Jezus maakte het de mensen in de natuurlijke wereld gemakkelijk, want zijn juk was zacht en zijn last was licht. Ook sprak Jezus niet over het brengen van offers, over tempelbezoek, maar Hij doopte evenals Johannes met een doop tot bekering onder belijdenis van zonde.

De Farizeeën hamerden op het onderhouden van wetten, inzettingen, geboden en voorschriften. Daarmee legden zij een zwaar juk op de schouders van hun volgelingen, maar de Heer sprak: 'Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt - onder andere van de lasten die de Farizeeën oplegden - en Ik zal u rust geven; neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht' (Matth. 11:28-30).

De religieuze leiders merkten daarom terecht op dat Jezus de oude inzichten verving door geheel nieuwe. Zij zagen dat met Jezus een voortgaande ontbinding van eeuwenoude tradities was gekomen. Denk maar aan een man als Stéfanus, die later voor de Raad getuigde, dat de Allerhoogste niet in een aardse tempel resideert. Hoe tastte deze volgeling van Jezus ook de zekerheid van de zichtbare besnijdenis aan, door op te merken dat de vertegenwoordigers van het Joodse volk in wezen voor God onbesneden mensen waren (Hand. 7:48-51).

De ex-Farizeeër Paulus, de bestrijder van Judaïsme in het christendom, die de leer van Jezus begreep als haast geen ander, schreef: 'Want besneden zijn of niet besneden zijn betekent niets' (Gal. 6:15). Met zulke uitspraken werd het Jood-zijn tot in de wortel aangetast. Wie door de hemelse leer van Jezus gegrepen is, vergeet in korte tijd alles wat achter hem ligt en jaagt naar de volkomenheid, die de wet en de profeten nimmer hadden kunnen geven. Sprak daarom niet de grote wetgever van het oude verbond aangaande Jezus: 'Een profeet uit uw midden, uit uw broederen, zoals ik ben, zal de Here, uw God, u verwekken; naar hem zult gij luisteren'? (Deut. 18:15, vergelijk Hand. 3:22 en 7:37).

Jezus kwam niet om de wet en de profeten te ontbinden, want van Hem hadden de wet en de profeten ruimschoots gesproken. Tot de Emmaüsgangers zei de Heer na zijn opstanding: 'O onverstandigen en tragen van hart, dat gij niet gelooft alles wat de profeten gesproken hebben! Moest de Christus dit niet lijden om in zijn heerlijkheid in te gaan? En Hij begon bij Mozes en bij al de profeten en legde hun uit, wat in al de Schriften op Hem betrekking had' (Luc. 24:25-27).

Daarom klinken nu de woorden: meent niet dat Ik gezonden ben om het Oude Testament dat de openbaring van Gods wil bevat en de norm voor het juiste handelen, van zijn geldigheid te ontdoen, het op te heffen of buiten werking te stellen. De wet en de profeten waren voor de Joden de gebruikelijke namen voor het Oude Testament als geheel, omdat deze delen voor hen het belangrijkste waren en in de synagogen ter lering werden voorgelezen.

Jezus bezat verlichte ogen des harten. Dit bleek wel uit zijn toespraak in de synagoge van Nazareth naar aanleiding van de tekst uit Jesaja 61:1,2. Ook een ongeestelijk mens kan lezen wat er staat, maar dan blijft hij wel op aards niveau. De Heer kon evenwel zeggen: 'De Geest des Heren is op Mij, daarom, dat Hij Mij gezalfd heeft'. Het was immers nog maar enkele dagen geleden dat Hij gedoopt was met de Heilige Geest. Dat zijn getuigenis hiervan niet goed bij zijn stadgenoten overkwam, verwondert ons niet. Wie over deze ervaring in een religieuze, conservatieve omgeving spreekt, wordt als extreem gezien, geminacht of geboycot.

Op de 'profeten' rustte de 'Geest van Christus', die hen inspireerde, en al wat tevoren gesproken en geprofeteerd was in de naam des Heren, had te maken met Jezus (1 Petr. 1:10-12). Wie door deze Geest geïnspireerd wordt, kan met een geopend verstand voor zichzelf lezen: 'Indien gij nu van Christus zijt, zijt gij zaad van Abraham' (Gal. 3:29). Daarom dienden de profeten ook ons! Alleen de Heilige Geest geeft kennis van de ware betekenis van de wet en de profeten, want deze zijn geestelijk en gericht op het geestelijk Israël (Rom. 7:14).

Het volk Israël leefde bij de schaduw, bij het zichtbare, bij het letterlijke in de natuurlijke wereld, bij het tijdelijke. Het Koninkrijk der hemelen was voor hen verborgen evenals voor zovele christenen in onze tijd. 'In Christus' zijnde wordt evenwel de bedekking weggenomen, dat wil zeggen door het geloof in zijn evangelie, en door de hulp van de Heilige Geest wordt Gods wet in de mens hersteld en vervuld.

Jezus vervulde de wet. In Romeinen 10:4 schrijft Paulus: 'Want Christus is het einde der wet', dat is haar doel of haar voltooiing. Jezus kon zingen: 'Ik draag uw heil'ge wet, die Gij de sterv'ling zet, in 't binnenst' ingewand' (Ps. 40:4, vergelijk Hebr. 10:7). Als kind werden in zijn leven reeds de profetieën vervuld, want er staat: 'Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen' (vergelijk Matth. 2:15 met Hos. 11:1).

Tijdens zijn bediening op aarde gold voor Hem: 'Talrijker dan de haren van mijn hoofd zijn zij die mij zonder oorzaak haten (Ps. 69:5). Zo ook de uitspraak van David: 'Hij die mijn brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven' (Joh.13:18, Ps. 41:10). Een mens als Judas had jaren lang zijn brood gegeten, dat is zijn prediking gevolgd, en werd daarna zijn vijand. En deze godsspraken zijn ook van toepassing op vele ware dienstknechten van de Heer.

Wanneer de profeet zegt: 'Ik zal niet-mijn-volk noemen: mijn volk, en de niet-geliefde: mijn geliefde' geldt dit voor de christenen zowel uit de Joden als uit de heidenen (Rom. 9:25,26, vergelijk Hos. 1:10). 'Want hoeveel beloften Gods er ook zijn, in Hem is het: Ja; daarom is ook door Hem het: Amen, tot eer van God door ons' (2 Kor. 1:20).

Zo staat bijvoorbeeld in Mattheüs 8:17 ook voor óns opgetekend: 'Opdat vervuld zou worden, hetgeen gesproken werd door de profeet Jesaja, toen hij zeide: Hij heeft onze zwakheden op Zich genomen en onze ziekten heeft Hij gedragen'. De gedachte mag niet postvatten, dat wij de wet van God opzij kunnen schuiven, omdat ze niet belangrijk zou zijn. Jezus intensiveerde haar voor de innerlijke mens. Hij bracht haar in een hogere dimensie en opende zo de weg naar de volmaaktheid. Hij sprak in de bergrede: 'Gij dan zult volmaakt zijn' (5:48).

Om tot de vervulling der wet en de profeten te komen en om de volmaaktheid voort te brengen worden wet en profeten vervangen door de wetten van het Koninkrijk Gods. Zij brengen de christen niet onder een zwaar juk en naar de slavernij, maar 'tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods' (Rom. 8:21). Hier hebben wij dan te doen met de volmaakte en koninklijke wetten, die in ons verstand zijn gelegd en in ons hart zijn geschreven. Ze zijn gebaseerd op het principe van de vrije mens, die verlost is van de inwonende zondemachten.

De vervulling der wet die Jezus tot stand bracht in eigen leven en die Hij door de hulp van de Heilige Geest in ons wil uitwerken, wordt uitgedrukt door de belofte: 'Dat Hij ons zou geven, zonder vreze, uit de hand der vijanden verlost, Hem te dienen in heiligheid en gerechtigheid voor zijn aangezicht, al onze dagen' (Luc. 1:74,75). Dan brengt deze wet koningen voort en zij heet daarom de wet der vrijheid of de koninklijke wet, die naar de volmaaktheid voert (Jak. 1:25, 2:8).

Duizenden jaren hebben de christenen getracht de oude wet te houden, maar de resultaten waren niet opbeurend, want toen het gebod kwam, begon de zonde in hen te leven. Het gebod dat ten leven moest leiden, bleek ook voor hen juist het struikelblok te worden (Rom. 7:9,10). Paulus sprak daarom terecht over een 'bediening des doods, met letters op stenen gegrift' (2 Kor. 3:7). Is er nu meer gerechtigheid onder de kerkleden die wekelijks de wet beluisteren dan bij de ernstige, godvruchtige Joden van weleer? Wat is eigenlijk het verschil tussen menselijke inspanning en 'een ernstig voornemen, niet alleen naar sommige, maar naar alle de geboden Gods beginnen te leven'? (Heidelbergse Catechismus zondag 44).

Ook is het een misleiding om te leren, dat wij de voorgestelde volkomenheid pas na dit leven kunnen bereiken. Er staat: 'Daar wij nu deze beloften bezitten, geliefden, laten wij ons reinigen van alle bezoedeling des vlezes en des geestes, en zo onze heiligheid volmaken in de vreze Gods' (2 Kor. 7:1). Jezus opende de weg naar herstel en gerechtigheid en naar de volkomenheid. De bergrede staat op de grens van het oude en het nieuwe verbond en openbaart ons de levenswijze van de ware christen. Deze methode van leven is alleen mogelijk als de zondeschuld is weggenomen en de mens gedoopt is met de Heilige Geest.

Het natuurlijke leven kan zich dan herstellen en de mens kan wetmatig leven. Het grote beginsel dat de Heer ons openbaart, is, dat wij ons aan Hem mogen hechten en één geest met Hem mogen zijn. Zo gaat ook voor ons het aangename jaar des Heren in. De wet wordt vervuld als de verwoeste steden hersteld worden en de overoude

puinhopen herrijzen. Dan wordt ook vervuld dat het volk dat in duisternis zit, een groot licht zal aanschouwen.

18. Want voorwaar, Ik zeg u: Eer de hemelen de aarde vergaan, zal er niet één jota of één tittel vergaan van de wet, eer alles zal zijn geschied.

Hier belooft ons Jezus dat de wetmatigheid eenmaal op aarde zal hersteld worden. De geestelijke mens zal verschijnen die gelijkvormig is aan het beeld van de Zoon van God, en ook door hem worden dan de wet en de profeten vervuld. In Romeinen 7:14 deelt de apostel Paulus mee, dat de wet geestelijk is. De geest is de drager van de ingeschapen wet van God. Hij is evenwel niet krachtig genoeg om haar te houden, want vanwege de zondeval van het eerste mensenpaar staat hij onder pressie van de boze geesten en wordt hij zelfs in vele gevallen geheel door hen onderdrukt en overweldigd.

Door de doop in de Heilige Geest wordt evenwel een kracht aan de menselijke geest toegevoegd. Dan is de mens in staat de wetteloze geesten te weerstaan en te verdrijven, opdat vervuld wordt: 'Om aan gevangenen loslating te verkondigen' (Luc. 4:19). De geest van de mens komt vrij, wanneer hij van de leugen verlost wordt en de waarheid van het evangelie Gods aangrijpt. Dan heeft hij ook geen geschreven wet meer nodig om de wil van God te doen. 'De wet is immers niet gesteld voor de rechtvaardige, maar voor wettelozen en tuchtelozen, voor goddelozen en zondaars' (1 Tim. 1:9).

Jezus verzekert ons hier met de woorden 'amen' of 'voorwaar' - die als een eedzwering zijn bedoeld - dat de geestelijke mens geopenbaard zál worden. Jezus' woorden

zullen een radicale verandering veroorzaken en rijpe vruchten voortbrengen. Zij keren niet ledig tot God terug. Sprak de profeet niet: 'Door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken'? (Jes. 53:11). Het doel van de wet is de gerechtigheid op aarde te bewaren. Wie de wet houdt, is een rechtvaardige. Het evangelie van Jezus Christus leert ons nu, hoe wij rechtvaardigen kunnen worden, namelijk door het geloof in de verzoening van onze schuld. De rechtvaardige lééft uit dit geloof. Vanuit het geloof dat iemand een rechtvaardige is, kan hij zich ook in deze wereld als een rechtvaardige openbaren.

Slechts een rechtvaardige kan gedoopt worden met de Heilige Geest, want God kan geen gemeenschap hebben met een zondaar, dat is een dienaar van de duivel. Door de Heilige Geest ontvangt de rechtvaardige ook de geestelijke begaafdheden van deze Geest en die stellen hem in staat de boze geesten te weren en te overwinnen.

Van onwedergeboren mensen kan in bepaalde gevallen gezegd worden, dat zij 'van nature doen wat de (ingeschapen) wet gebiedt' (Rom. 2:14). Zij bezitten evenwel nooit de absolute rechtvaardigheid die vanuit het geloof is. En deze is nodig voor de doop in de Heilige Geest. Gebonden en bezeten mensen kunnen de wet niet houden, want de zonde die in hen woont, belet hun dit (Rom. 7:20). 'Eer alles zal zijn geschied', zullen er dankzij de kracht van het evangelie der heerlijkheid Gods, volmaakte mensen op aarde zijn geopenbaard. Dan zullen er volgelingen zijn van Jezus die ook de wet Gods geheel vervullen.

Zolang de tegenwoordige hemel en aarde bestaan, geldt ook nog de geschreven wet van God als hulpmiddel tot gerechtigheid voor hen die de Heilige Geest missen. Jezus spreekt hier over de kleinste letter van het Griekse alfabet, de jota of de Hebreeuwse Jod, en over de tittel, het streepje of haakje, of ook wel de krul aan of bij een letter als versiering. Hier hebben wij een zinnebeeldige betekenis van 'de kleinste dezer geboden' zoals in het volgende vers te lezen is. Ook deze worden door de geestelijke mens verstaan en uitgewerkt.

De volledige betekenis van de wet en de profeten blijft, 'totdat' of 'eer' alles zal zijn geschied of voorbijgegaan. Zo staat in Openbaring 21: 1 dat 'de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan', dat wil dus zeggen die eerst onder een demonische beïnvloeding stonden en daarom onder de vloek der wet verkeerden. Wanneer de heerschappij van de overste dezer wereld of der 'lucht' haar einde heeft, zal de schepping weer vernieuwd zijn, dat is functioneren naar de wetten van God, die er bij de schepping zijn ingelegd. Dan zegt Hij die op de troon is gezeten over zijn woorden: 'Zij zijn geschied' (Openb. 21:6).

Ook de zogenaamde ceremoniële wet werd niet 'ledig' gemaakt, maar zij werd vervuld in Christus. Hij bracht immers de gerechtigheid die de ceremoniën uitbeeldden, tot stand. In het nieuwe verbond kennen wij geen ceremoniën dan alleen doop en avondmaal, die herinneren aan het volbrachte werk van Jezus Christus. Het laatste woord van het vorige vers is 'pleróo', wat eigenlijk betekent het ontbrekende aanvullen, het volledig maken of vervolmaken. Jezus was niet gekomen om het oude vat van de wet om te keren en te laten leeglopen, maar om het

tot de rand toe te vullen met het water des levens. Het gaat niet om een herroeping van de wet, maar om een verbetering en een herstel ervan die passen bij de vernieuwde mens. Wanneer de wet in ons hart geschreven is, hebben wij haar altijd bij ons en wordt haar eis vanzelfsprekend in ons vervuld (Rom.8:4).

De wet en de profeten waren hulpmiddelen om gerechtigheid onder het volk te bewaren, totdat Christus de gerechtigheid door het geloof zou openbaren. Zijn Geest zou dan de ingeschapen wet Gods weer in werking gaan stellen. Deze overtuigt de wereld van zonde, van gerechtigheid en van oordeel, dit wil zeggen van de juiste scheiding tussen goed en kwaad (Joh. 16:8).

De Heer wijst er nog op dat door de kracht van zijn evangelie grote dingen zouden gebeuren. In Hebreeën 12:26,27 lezen we, dat God sprak: 'Nog eenmaal zal Ik niet slechts de aarde, maar ook de hemel doen beven. Dit: nog eenmaal, doelt op een verandering der wankele dingen als van iets, dat slechts geschapen is, opdat blijve wat niet wankel is'. Wat wankelt, valt om en verdwijnt. Wat overeenkomt met de wet van God, blijft. Wie op het woord des Heren vertrouwt, wankelt niet, en heeft deel aan het onwankelbare, eeuwige heil. Zo is bijvoorbeeld het sterfelijke lichaam wankelbaar en veranderlijk. Het verdwijnt, maar het geestelijke lichaam blijft.

De Statenvertaling spreekt over het 'voorbijgaan' van hemel en aarde. De bijbelverklaring van Dächsel merkt hierbij op, dat dit 'voorbijgaan slechts in de mindere, en nooit in de hogere zin des woords zal geschieden'. Zo ziet dit werkwoord bijvoorbeeld op het voorbijvaren van een schip en niet op een vergaan ervan. Zo staat er dat bij de

zondvloed 'de toenmalige wereld is vergaan, verzwolgen door het water' (2 Petr. 3:6). Het werkwoord 'vergaan' heeft dus niet altijd de betekenis van algehele vernietiging of verdwijning. Er is sprake van een overgang van de ene toestand in de andere. Ook de hemel maakt zo'n beweging of storm mee.

Denk bijvoorbeeld aan de strijd van Michaël en zijn engelen met de zonen Gods tegen de draak (Openb. 12:7-9). Zo gaat deze wereld voorbij als een voorbijganger en met haar ook haar begeerlijkheid. Alles wordt nieuw, dit wil zeggen vernieuwd. Wij kunnen daarom zeggen dat het oude verbond en het nieuwe verbond hetzelfde doel hebben beoogd en beogen, namelijk het herstel van de schepping en haar volledige ontplooiing. Het oude verbond was evenwel onmachtig het herstel voort te brengen.

DE WET IS GEESTELIJK

19. Wie dan één van de kleinste dezer geboden ontbindt en de mensen zo leert, zal zeer klein heten in het Koninkrijk der hemelen; doch wie ze doet en leert, die zal groot heten in het Koninkrijk der hemelen.

De Joden zochten bij hun minutieuze schriftbestudering naar de betekenis van de jota en de tittel en kwamen daarbij tot allerlei bepalingen en voorschriften, die men punctueel in de natuurlijke wereld in acht moest nemen. Jezus sprak hier evenwel over een functioneren in het Koninkrijk Gods. Het ging over 'één dézer geboden', waarover Hij verder spreekt met: 'Maar Ik zeg u'. Wie in de onzienlijke wereld groot wilde zijn, kon zelfs het

kleinste gebod van de ingeschreven wet van God niet kleineren of negeren.

Alle wetten moesten daar reëel worden gemaakt en men kan daarom met de hemelse leer van Jezus niet de hand lichten. Hemel en aarde mogen voorbijgaan maar zijn woorden zullen geenszins voorbijgaan (Matth. 24:35). Toen een wetgeleerde aan Jezus vroeg teneinde Hem te verzoeken: 'Meester, wat is het grote gebod in de wet?', antwoordde de Meester: 'Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het grote en eerste gebod. Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten' (Matth. 22:34-40).

Jezus wees toen op de grondwet voor de ganse mensheid, van wie ieder lid geschapen is naar Gods beeld en als zijn gelijkenis. De liefde tot God en het zoeken van Hem of men Hem 'al tastende mag vinden' behoort bij het mens-zijn. Zo is ook het menselijke leven op aarde gebaseerd op onderlinge liefde en behulpzaamheid. Deze twee geboden drukken het doel van de ganse wet uit - ook die van de geestelijke of ingeschapen wet - en berusten op de eerbied voor God en op het respect voor de medemens.

In zijn rede tegen de schriftgeleerde en de Farizeeën wees Jezus erop, dat deze het accent legden op geboden, die niet de minste waarde hadden in het Koninkrijk Gods. Die hielden de mens klein. Zij vertienden namelijk de munt, de dille en de komijn, maar het grootste of gewichtigste van de wet werd door hen verwaarloosd: het oordeel tussen goed en kwaad in de onzienlijke wereld, de barmhartigheid en liefde jegens de medemens en de trouw

aan de Schepper en diens geboden (Matth. 23:23). Denk ook aan hun uitgewerkte sabbatsvoorschriften, waarmee ze de schare knechtten, en de sleutel der kennis van het Koninkrijk der hemelen wegnamen.

Men kan ook een schijnbaar klein gebod verachten, dat wel grote waarde had voor het Koninkrijk der hemelen. Zo verweet Maleachi het volk Israël, dat het geen eerbied voor God had, 'want wanneer gij een blind dier ten offer brengt, is dat niet erg? Wanneer gij een kreupel of ziek dier brengt, is dat niet erg? Bied dat eens uw landvoogd aan' (Mal. 1:8). Het offer moest immers het lijden en sterven van Jezus uitbeelden. Hij gaf zijn leven als losprijs in het Koninkrijk der hemelen als een gaaf en schuldeloos offerlam, en vervulde hiermee de wet.

In een verkeerd gerichte menselijke barmhartigheid ontbond Petrus het gebod, dat Jezus naar Jeruzalem 'moest' gaan om te lijden en sterven. Onder inspiratie van de satan sprak hij: 'Dat zal u geenszins overkomen' (Matth. 16:21-23). De Emmaüsgangers ontbonden de wet 'door niet alles te geloven wat de wet en de profeten hadden gesproken'. Jezus sprak berispend: 'Moest de Christus dit niet lijden? 'Zo wees de apostel Paulus de discipelen in Antiochië erop, dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten binnengaan (Hand. 14:22). Dit is in het oog van vele christenen een klein gebod, dat je gemakkelijk kunt vergeten!

De Farizeeën ontbonden het gebod der liefde door het als een klein gebod te beschouwen. Zij zeiden bijvoorbeeld dat een man zijn vrouw een scheidbrief mocht geven, als ze het eten liet aanbranden (Deut. 24:1). Zij ontbonden dit gebod der liefde ook door te zeggen: je naaste is je

volksgenoot, maar je vijand mag je haten. Zij schipperden dus met het grote gebod. Het gebod om tienden te geven is een uitwendige vorm, maar Jezus sprak: 'Geeft Gode wat Gods is'. Wordt dit bij en door ons vervuld? De apostel sprak over een afzonderen van geld naar 'vermogen' en de vraag rijst: wat is het motief als men tegen het geven van tienden zo'n bezwaar heeft?

De wetten van het Koninkrijk der hemelen zijn als de onderdelen van een machine, die stuk voor stuk hoe klein ook, onmisbaar zijn. Wij moeten 'in allen dele onberispelijk zijn' (1 Thess. 5:23). Let erop dat Jezus het 'doen' noemt voor het 'leren'. 'Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is', zegt de Heer aan het slot van de bergrede. De wil des Vaders is: het goede, welgevallige en volkomene (Rom. 12:2). 'Christus Jezus heeft Zich voor ons gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede werken' (Tit. 2:14).

Zoals een vis geschapen is om in het water te zwemmen, zo 'zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen' (Ef. 2:10). Jezus was de allergrootste in het doen van goede werken en daarom had Hij ook het recht anderen te onderwijzen. Hij heeft een voorbeeld nagelaten, opdat wij in zijn voetstappen zouden treden (1 Petr. 2:21).

20. Want Ik zeg u: Indien uw gerechtigheid niet overvloedig is, meer dan die der schriftgeleerden en

Farizeeën, zult gij het Koninkrijk der hemelen niet binnengaan.

Ook voor ons zijn de verzen 17-20 van groot belang, want ze vormen onze visie op het gehele evangelie. Hoe stond onze Heer nu tegenover de oudtestamentische wet waaronder Hij was geboren en opgevoed? Zelf behoorde Hij niet tot de categorie van schriftgeleerden en Farizeeën, maar was toch een leraar die Zich bevoegd achtte om kritiek uit te oefenen op het geestelijke onderwijs van de toenmalige wetskenners. Hij zegt hier zelfs dat zijn volgelingen in wetsvervulling de geautoriseerde leraars van het volk zouden moeten overtreffen. Zij zouden het verder moeten brengen dan die mannen, wier gehele leven verweven was met het bestuderen en uitpluizen van de wet van Mozes.

Dezen vormden een aparte kaste en hadden regels en voorschriften betreffende de juiste levenswijze opgesteld, die nauwkeuriger en veeleisender waren dan hetgeen de oudtestamentische geschriften ooit hadden voorgeschreven. Geen wonder dat de schare de hoop had laten varen dat zij ooit zo goed zouden kunnen leven als de schriftgeleerden en Farizeeën. Dezen waren de morele en geestelijke voortreffelijken van beroep, zoals men tegenwoordig professionals heeft in de wereld van de sport en de kunst. Daar valt als gewone man niet mee te wedijveren.

Nu zegt de Heer hier tot de minste van zijn discipelen dat hun gerechtigheid overvloediger moest zijn dan van deze stipte dienaars van de wet. Waaruit deze overvloedige gerechtigheid bestaat, wordt meegedeeld in vers 48: 'Gij

dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is'.

In de gelijkenis van de Farizeeër en de tollenaar zien we de Farizeeér op een vooruit geschoven plek in de tempel. Hij beroemde zich erop dat hij ook deed wat hij leerde. Hij was geen rover, geen onrechtvaardige, geen echtbreker en ook niet zoals de tollenaar die van verre stond. Dit was nog niet alles, want hij vastte tweemaal per week en gaf het tiende deel van al zijn inkomsten aan God en zijn dienst. De hier beschreven Farizeeër was een type van zijn soortgenoten: zeer religieus, punctueel en nauwgezet. Toch was er geen groep vooraanstaanden waar de Heer Zich zo tegen verzette als juist die der wet- en schriftgeleerden, die 'muggen zeefden en kamelen inslikten'.

Neem het 23e hoofdstuk van Mattheüs met de telkens terugkerende afwijzing: 'Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars'. Men ziet hier de ontmaskering van de religieuze geestenwereld die in hen was verscholen en die hen gebruikte. Dan begrijpen we ook de strekking van onze tekst. De schriftgeleerden en Farizeeën werden door de Heer aangeduid als hypocrieten, maar zij zelf hadden zich dit nimmer gerealiseerd. Hierin ligt voor ons de waarschuwing dat het mogelijk is dat ook een christen kan vertrouwen en bouwen op bepaalde overtuigingen en leringen, die in wezen zonder waarde zijn en slechts dienen tot bevrediging van het door religieuze geesten gebruikte vlees (Kol. 2:23).

Zo sprak Jezus tot de geldzuchtige Farizeeën: 'Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten' (Luc. 16:15). Ook vergeleek de Heer

deze leidslieden met wit gepleisterde graven: naar buiten leek alles in orde, maar de binnenkant deugde niet. Ze waren innerlijk niet gereinigd, want ze misten de ingeschapen wet van God. Zij zouden daarom ook niet in deze gesteldheid des harten de Heilige Geest kunnen ontvangen, want Deze neemt zijn intrek alleen bij rechtvaardigen. Zij deden alles om van de mensen gezien te worden. Denk aan hun bidden op de hoeken der pleinen, aan hun brede gebedsriemen en aan hun zichtbaar en openlijk schenken van aalmoezen. Ze wilden 'vroom' lijken, maar hun gerechtigheid zat niet van binnen in de onzienlijke wereld.

Jezus vraagt hier bij zijn volk de aanwezigheid van een andere rechtvaardigheid zowel in de onzichtbare als in de zichtbare wereld. Hoe dit zou gebeuren wordt hier niet vermeld, maar deze gerechtigheid is volkomen en rust op het bloed van Jezus Christus. Hierdoor wordt de mens overgezet uit de macht van de duisternis in het licht. Het gaat er dus niet om, nog preciezer en nauwkeuriger dan de schrift- en wetgeleerden de gerechtigheid te betrachten en dan wel op hun manier, maar om een levenswijze die recht doet aan de ingeschapen wet van God.

Let erop dat de christen niet iets van de wet moet afdoen, maar hij moet overvloediger zijn in goede werken. Ook hij moet de wet vervullen, dat is vervolmaken. De Farizeeën spanden zich in en vele vleselijke christenen doen hun best, maar slechts geestelijke mensen gaan het Koninkrijk der hemelen binnen, want hun gerechtigheid rust alleen op geloof dat werkzaam is in het Koninkrijk der hemelen, terwijl God zijn wet opnieuw in hun verstand legt en in hun harten schrijft.

Met Christus komt het einde, het doel of de voltooiing der wet (Rom. 10:4). Voor zijn komst was het voorschrift: de man die de gerechtigheid doet, zal daardoor leven. In het oude verbond kwam het aan op inspanning van krachten, maar omdat men geen rekening kon houden met de boze geesten en niet tegen hen was opgewassen, werd door de meeste mensen niets bereikt. De wet was immers een tuchtmeester voor leerlingen, die bijna allen geestelijk chronisch ziek waren (Gal. 3:24).

Ze hadden niet in de eerste plaats een opvoeder maar een geneesheer nodig. Waren ze genezen en bevrijd, dan ging het leren vanzelf. Bij de herstelde mens is het doen van het goede niet moeilijk, want het goede behoort bij zijn wezen. Hij is geschapen tot goede werken en hij behoeft niet naar de hemel op te klimmen of naar het dodenrijk af te dalen, want het Woord Gods, Christus, is nabij hem, in zijn mond en in zijn hart (Rom. 10:7,8).

De eis der wet wordt in ons vervuld, die niet naar het vlees, maar naar de Geest van God leven. De vernieuwing van denken is dan: het woord van God is in mij en ik bezit de kracht van de inwonende Geest, want God is het, die het willen en het volbrengen in mij door die Geest bewerkt (Filip. 2:13). Op deze wijze leidde Jezus de gedachten van hen die Hem hoorden, van het oude verbond naar het nieuwe, waar zij de totale gerechtigheid konden ontvangen door het geloof in zijn zoenbloed.

Hoe maken wij ons nu een voorstelling van het Koninkrijk der hemelen, een uitdrukking die twee en dertig maal in Mattheüs voorkomt, waarvan zes maal in de bergrede? De uitdrukking Koninkrijk Gods komt daarentegen slechts vier maal bij deze evangelist voor. Het is bekend dat

Mattheüs voor Joodse lezers schreef voor wie het gebruik van de heilige naam van God door de 'ouden' verboden was. De evangelist zou dan ter wille van de traditie zich hebben aangepast en de verzachtende vorm Koninkrijk der hemelen hebben gebruikt. De vraag blijft dan of Jezus zelf in zijn bergrede dit ook heeft gedaan?

In Lucas 6:20 staat bijvoorbeeld een variant van de eerste zaligspreking: 'Zalig, gij armen, want uwer is het Koninkrijk Gods'. Waarom gebruikt de Heer zo veelvuldig in de bergrede de uitdrukking Koninkrijk der hemelen? Omdat de Joodse religie door het Judaïsme een zaak van de aarde was geworden. Men hield geen rekening met de onzienlijke wereld waar God en de boze zijn, waar de heilige engelen en de onreine geesten zich bevinden, waar de Heilige Geest werkzaam wil zijn in de innerlijke, onzichtbare mens.

Deze onzichtbare wereld is het terrein waar de godsdienstige mens, dat is de God zoekende mens, zich in moet bewegen en waarin hij zijn koers moet bepalen. Dit deden toch ook de profeten, die konden luisteren naar wat de Heilige Geest tot hen sprak. Maar in het tijdperk van de wet- en schriftgeleerden, van Farizeeën en Sadduceeën waren er geen profeten meer. Men bezat alleen hun graven nog als monumenten uit het verre verleden. Is het wonder dat de Heer bij zijn prediking erop wees dat men het Koninkrijk der hemelen moest binnengaan om een geestelijk mens te worden? Daar moest men zijn schatten verzamelen (6:19,20).

Een synoniem voor het Koninkrijk der hemelen is de door Paulus gebruikte meervoudsvorm 'hemelse gewesten'. Beide uitdrukkingen zijn uiteraard beelden die aan de

natuurlijke wereld zijn ontleend. Zo gebruikt deze apostel ook het beeld van de lucht om een geestelijk terrein aan te duiden, dat verbonden is met de aarde en onder beslag ligt van de satan, die niet alleen overste dezer wereld wordt genoemd maar ook overste van de macht der lucht (Ef. 2:2). Deze 'luchtmacht' bestaat uit de geest - een collectief - die werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid. De lucht behoort immers tot de aarde en ligt onder dezelfde vloek. Als doorzichtige stof is zij uitermate geschikt om de onzienlijke wereld die ons omringt, uit te beelden.

In de hemelse gewesten of in het Koninkrijk der hemelen bevindt zich behalve het Koninkrijk Gods ook het rijk van de satan, vergeleken met de lucht. Ook zijn er nog het rijk des doods en dat van de heerser over de afgrond. Het Koninkrijk Gods is de lichtzijde van de hemelse gewesten en dit beeld vormt de bovenste sfeer van het hemelrijk, namelijk de hoogste hemelen of de hemel der hemelen. Binnengaan in het Koninkrijk der hemelen heeft in de bergrede alleen een gunstige betekenis, namelijk binnengaan in het Koninkrijk Gods.

Wij denken hierbij aan het gesprek van Jezus met Nicodémus. De Heer verbond in dit onderhoud het binnengaan met de wedergeboorte. Wij behandelen dit in hoofdstuk 7:13-23, waar Jezus het beeld van de enge poort gebruikt om het rijk Gods hierdoor binnen te komen. In onze tekst laat Jezus zien dat de schriftgeleerden en Farizeeën met hun leringen het Koninkrijk Gods niet konden binnengaan. Het Koninkrijk Gods dat in eerste instantie voor hen bedoeld was, zou van hen worden weggenomen (Matth. 21:43).

3. Wetten van het Koninkrijk der hemelen

(Mattheüs 5:21-32)

ZELFBEHEERSING
21. Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan; en: Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht.

Wanneer Jezus nu enkele voorbeelden gaat noemen in verband met de wetsidee van zijn tijd en deze met de wetten van het Koninkrijk der hemelen, dus met de ingeschapen wet vergelijkt, kan Hij met recht de grondlegger van het volle evangelie worden genoemd. Hij was vervuld met de Heilige Geest en deze wees Hem de weg tot de volle waarheid. Daarom verloor Hij ook nimmer het oorspronkelijke plan van God met de mens uit het oog. Hij formuleerde dit doel in vers 48 met de woorden: 'Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is'.

Zijn toehoorders misten evenwel de Heilige Geest, hoewel velen van hen waren bevrijd en genezen (4:23-25, Luc. 6:17-19). Daarom was het zo'n moeilijke taak de door God gegeven wet en de profeten zo voor hen te interpreteren, dat zij ernaar zouden streven om mensen Gods te worden. die volkomen zouden zijn, en tot alle goed werk volkomen zouden zijn toegerust (2 Tim. 3:17).

De eerste bergrede zou evenals de tweede, waarvan de hoofdstukken 24 en 25 spreken, dan ook later na de Pinksterdag in werking treden. Dan was de zondeschuld weggenomen, de ceremoniële wet met haar offers en inzettingen overbodig geworden en het volk van God zou dan met de Heilige Geest vervuld zijn. In onze tijd kunnen alle christenen wel uitgaan van de volmaakte vergeving van zonden, maar hoevelen van hen zijn gedoopt met de Heilige Geest en hoevelen hebben kennis genomen van het evangelie van het Koninkrijk der hemelen?

Daarom jagen zij ook niet naar de onberispelijkheid en houden de volmaaktheid en heiligheid voor een onmogelijke doelstelling hier op aarde. Geen wonder dat men door middel van de bedelingenleer de grondwet van het Koninkrijk Gods naar een toekomstig tijdperk schuift, of als rechtzinnig belijder wel erkent dat 'de eis der wet blijft', maar het onmogelijk is haar te houden. Men blijft daarom heel het leven door na de wetsprediking de 'vrome' wens zingen: 'Och, of wij uw geboon volbrachten! Gena, o hoogste Majesteit!'

Jezus spreekt in dit gedeelte over de morele wet en over enkele wetten uit de tien geboden. Hij toont hierbij aan dat de inwendige mens bij de wetsvervulling betrokken moet zijn, want de wet is geestelijk. De natuurlijke mens is evenwel vleselijk en verkocht onder de zonde, zoals een slaaf die niet vrij is en niets te vertellen heeft. Voor de ware christen is de wet nuttig om zijn innerlijk leven te toetsen. Indien men vernieuwd is in zijn denken, zal men niemand doden, niet stelen en niet de echt breken. Ook kan men de gesteldheid van het hart toetsen aan de persoon van Jezus. Deze werd immers als voorbeeld

geschonken en Hij openbaarde de wil van de hemelse Vader.
In het oude verbond zag men weinig of niets van hetgeen in de innerlijke mens plaatsvond. Men werd beoordeeld naar hetgeen men deed in de zichtbare wereld, hoewel er toch in de wet ook nog sprake is, dat men niet zal begeren. Ook toen waren de gedachten dus niet tolvrij, hoewel men er niet door aan het aardse gericht kon vervallen. Maar hoe kan men de inspirerende geesten buiten zich houden en de onreine opwellingen weren, wanneer het onderscheid tussen gedachten van de satan en die van God onbekend zijn? (2 Kor. 2: 11). Het volk ging verloren - werd een prooi van de onzichtbare demonen - door gebrek aan kennis.

Jezus begon met de woorden: 'Gij hebt gehoord', dit wil zeggen dat de hoorders het gebod: 'Gij zult niet doden' op een bepaalde wijze hadden horen uitleggen. Bij de Sinaï had God - wiens naam zoveel mogelijk door de wetgeleerden uit eerbied werd weggelaten - aan een geslacht in het verre verleden dit gebod gegeven en het was in de volgende generaties van allerlei commentaar en uitleggingen voorzien, doorgegeven. Daarbij was de goede God allengs overgekomen als iemand die zelf wél zonder enige oorzaak en met willekeur het natuurlijke leven wegnam: 'De Here doodt en doet herleven' (1 Sam. 2:6).

Ja, zelfs onschuldige mensen moesten soms worden terechtgesteld. Denk bijvoorbeeld aan het huisgezin van Achan, die met zijn zonen en dochters werd gestenigd (Joz. 7:24,25). Denk ook aan de zonen van Rispa en Merab, die onschuldig werden opgehangen (2 Sam. 21:8,9). Wie evenwel Kaïn, de moordenaar van Abel, doden wilde, zou zelf zevenmaal ervoor moeten boeten

(Gen. 4:15). Abraham zou ook eenmaal de opdracht hebben gekregen om zijn zoon van het leven te beroven. Het uitdelen van straffen op het doden van een mens werd toevertrouwd aan het gerecht: in oude tijd soms aan het gezinshoofd, aan de bloedwreker, later aan de koning of aan de oudsten in de poort, en weer later aan het kleine sanhedrin, een gerechtshof van drie en twintig leden, dat in een plaats met meer dan honderdtwintig inwoners de doodslager of de moordenaar oordeelde. Dit gerecht dat door een wetgeleerde bijgestaan werd, bepaalde de strafmaat.

Wij kunnen de vraag stellen, wat eigenlijk in de uitspraak: 'Gij zult niet doodslaan; en wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht' gecorrigeerd moest worden met een: 'Maar Ik zeg u'. Beide delen van deze zin zijn op zichzelf waar. De wet gebiedt: 'Gij zult niet doden' in Exodus 20:13, terwijl in Numeri 35:30,31 staat, dat de doodslager moest worden gedood. Het verkeerde evenwel was, dat de schriftgeleerden en Farizeeën deze twee delen naast elkaar plaatsten. In de tien geboden herinnerde God het volk aan de ingeschapen wet om de naaste lief te hebben, dus diens leven niet te beschadigen of weg te nemen.

Dit behoorde dus tot de hoofdsom van de wet. De schriftgeleerden en Farizeeën dreigden evenwel met de op te leggen straf, welke het kwade met een ander kwaad moest beteugelen. Dit was eigenlijk een uitdrijven van boze geesten door middel van Beëlzebul. In Numeri is sprake van een mens, die de daad al gedaan had. Die had zich reeds gesteld onder de machten van de duisternis. De leidslieden ontkrachtten op deze geraffineerde wijze

eigenlijk de scheppingswet bij het volk van God door haar te verbinden met de dreiging van straf voor de overtreding. Zij interpreteerden het goddelijke gebod door alleen op de consequenties van de daad te wijzen. Wie daarom niet daadwerkelijk veroordeeld kon worden, voelde zich ook niet schuldig. De ingeschapen wet van God werd hier beperkt door menselijke instellingen. Wie een moordenaar doodt, heeft het zondeprobleem niet opgelost. Een mens verandert niet door dreigingen en strafmaatregelen. In de tien geboden staan ook geen straffen. Ook in de gemeente van Jezus Christus worden geen boetedoeningen opgelegd of straffen uitgedeeld.

Wie zondigt, verliest zijn gemeenschap met God en dat vindt een waar christen verschrikkelijk. Het ergste wat de apostel kon doen met een verharde zondaar, was, hem overleveren aan de satan, dus hem prijsgeven aan de machten der duisternis, die hij diende en met wie hij gemeenschap had gezocht (1 Kor.5:5). Hij verliest hiermee zijn plaats in het Koninkrijk Gods.

Natuurlijk willen wij hiermee niet zeggen, dat de overheid, die een samenbundeling is van 'zwakke' wereldgeesten of menselijke geesten, niet straffen moet. Zij heeft immers geen geestelijke middelen ter bevrijding tot haar beschikking en bovendien zijn haar onderdanen veelal natuurlijke mensen. Daarom staat er: 'Maar indien gij kwaad doet, wees dan bevreesd, want zij draagt het zwaard niet tevergeefs' (Rom. 13:4). De overheid werkt niet met wetten uit de geestelijke wereld en kan zich vanwege de zonde niet permitteren om geen straffen uit te delen.

Eenmaal ging Paulus als fanatieke Farizeeër op pad naar Damascus, 'dreiging en moord blazende tegen de discipelen des Heren', die niemand enig kwaad hadden gedaan. Hij werd daarbij niet afgeremd door het gerecht, en zijn geweten was door 'vrome' geesten dichtgeschroeid. Hoe menigmaal heeft het gerecht in de geschiedenis het gebod om niet te doden met voeten getreden, en dan had de duivel vrij spel. We denken aan het bloed der martelaren, die onschuldig werden gedood door een afvallige kerk, die huichelachtig beleed dat zij geen bloed vergoot.

Het gerecht omringt in de natuurlijke wereld het leven met een soort garantie. Maar heeft tegenwoordig het ongeboren kind ook deze zekerheid? Is abortus niet een aanslag op het prille menselijke leven dat belet wordt zich verder te ontwikkelen? Slechts zij die de wet van God in het hart geschreven hebben, zullen ook het leven van de ongeboren naaste liefhebben en beschermen.

22. Maar Ik zeg u: Een ieder, die in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht. Wie tot zijn broeder zegt: Leeghoofd, zal vervallen aan de Hoge Raad, en wie zegt: Dwaas, zal vervallen aan het hellevuur.

Met de woorden: 'Maar Ik zeg u' wijst Jezus op de tegenstelling tussen de oude gedachtegangen, gedragsregels en wetsuitleggingen, en zijn leer aangaande het Koninkrijk der hemelen. Jezus is hier dienaar van het nieuwe verbond, niet der letter, maar des geestes, want de letter doodt, maar de geest maakt levend' (2 Kor. 3:6).

Het is duidelijk dat we voor een goed begrip niet alleen bij de verzen 21,22 kunnen stilstaan. We moeten het grote principe opmerken dat achter alle zes tegenstellingen staat, waarover Jezus in de verzen 21-48 spreekt. Het eerste vers is: 'Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doodslaan'. De volgende tegenstelling komt in vers 27: 'Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken'. Dan lezen we in vers 31: 'Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven'. Dan komt vers 33: 'Wederom hebt gij gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult uw eed niet breken'. In vers 38 staat: 'Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand'. Tenslotte lezen we in vers 43: 'Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten'.

Wij zien dus dat de Heer het totaal van deze uitspraken uit de tien geboden, uit de wet van Mozes en uit de traditionele voorschriften, waartegen Hij Zich richt, omdat zij het wezen en de oorzaak van het kwaad laten rusten, ook geldig stelt voor de innerlijke mens en ze op deze wijze transponeert naar de geestelijke wereld. Zijn zesvoudige uitspraak: 'Maar Ik zeg u' wordt gevolgd door het herstel van de ingeschapen wet.

Jezus toont aan dat achter ieder gebod een eeuwige wetmatigheid schuilgaat, die de ouden niet hadden begrepen. Zijn opdracht was om de wet en de profeten te vervolmaken. Let erop dat Jezus telkens zegt: 'Gij hebt gehoord' en niet 'gij hebt gelezen' of 'er staat geschreven'. De Heer sprak voor de scharen die hoofdzakelijk af moest gaan op wat zij hoorden. Later zou Johannes aan de gemeente schrijven: 'Zalig hij, die voorleest, en zij, die horen' (Openb. 1:3). In die tijd konden vele mensen niet

lezen. Bovendien was de situatie bij de Joden ongeveer als in de kerk vóór de Reformatie.

Toen werd de bijbel in het Latijn voorgelezen en de luisteraars waren geheel afhankelijk van de verklaringen der priesters met hun verschillende inzichten en opvattingen. Na de Babylonische ballingschap kende het volk der Joden geen Hebreeuws meer, maar sprak het Aramees. Het kon dus de wet van Mozes niet lezen en was afhankelijk van de uitleg der Farizeeën en schriftgeleerden. Wat zou in onze tijd het publiek moeten doen met een oude Statenvertaling in Gotische letters gezet?

De Septuaginta of de Griekse vertaling van het Oude Testament was waarschijnlijk ongeveer 150 vC. voltooid. Deze had bij de Joden overal op de wereld hetzelfde resultaat als de vertalingen van de bijbel in de landstalen na de Reformatie. Uiteraard ging de verbreiding van deze nieuwe vertaling die met de hand moest worden overgeschreven, zeer langzaam.

Met de woorden: 'Maar Ik zeg u' aarzelde Jezus niet om Zichzelf als een bevoegd autoriteit voor te stellen, en de wet van Mozes en alle verdere traditionele voorschriften te beoordelen op hun geestelijke waarde 'naar zijn evangelie'. Hij was meer dan Mozes, omdat Hij het herstelplan van de Vader kende en dit in zijn evangelie gerealiseerd zou worden. Hij was dus de profeet van wie Mozes gezegd had, dat men naar Hem moest luisteren.

Jezus was niet slechts een leraar, een uitlegger van de wet en de profeten, of een bekwaam wetgeleerde, maar Hij was het vleesgeworden Woord van God. Hij alleen was in

staat de ingeschapen wet nauwkeuriger te formuleren, omdat Hij een volmaakt geestelijk mens was. Jezus begint in zijn bergrede de wet van Mozes te 'vergeestelijken'. Hij sprak: Wie in toorn leeft tegen zijn broeder, zal vervallen aan het gerecht'. Bij een 'ingehouden' toorn is men niet strafbaar voor de aardse rechter, maar wel voor een hemelse. Wie toornig is, verheft zijn geest dusdanig, dat hij zich boven de medemens stelt.

Daardoor wordt de eenheid van de menselijke samenleving geschaad. Uiteraard richt deze toorn zich niet tegen ver weg wonende personen, maar het eerste tegen de naaste of de broeder, die bij de Joden de volksgenoot was. Men ziet deze dan niet meer 'gelijk zichzelf'. In de bijbel is sprake van een tweeërlei soort toorn: de ene is verbonden met zonde en de tweede gaat niet gepaard met kwaad. Er is een toorn waarbij de mens verbonden is met boze geesten en er is een toorn, waarbij de mens vrij is van beïnvloeding van demonen en waarbij hij positief blijft staan ten opzichte van zijn naaste. Zijn geest verheft zich met gezag teneinde de medemens weer op de rechte weg te brengen.

Wie in toorn leeft, dus voortdurend toorn koestert, schept daarmee een duistere sfeer om zich. Het begint met negatieve gedachten jegens de naaste, dan komt de geest van ergernis die elk woord en elke handeling van de ander in ongunstige zin verklaart, waarop verbittering, gramschap en driftvervoering volgen. Alles is dan nog in het hart van de mens, dus in de onzienlijke wereld. Zo 'werd Kaïn zeer toornig en zijn gelaat betrok'. Hij verspreidde dus een negatief klimaat om zich. God waarschuwde hem dat hij door deze levenshouding open

stond voor een geweldgeest die hem tot moordenaar zou maken.

Na een verhitte discussie verloor Kaïn zijn zelfbeheersing en overweldigde de demon hem. Toen 'was hij uit de boze en vermoordde zijn broeder' (1 Joh. 3:12 en Gen. 4:5-8). Wie in toorn leeft, verheft zijn geest en gaat zijn broeder minachten en veroordelen. Dit gaat in tegen de wet dat men de naaste lief moet hebben gelijk zichzelf. De toorn veroorzaakt dus een breuk met de medemens. Doordat de geest zich blijft verheffen, drukt men in de onzichtbare wereld de geest van de naaste neer, en distantieert men zich van hem.

In de 'Zes Nederlandse vertalingen' heeft alleen de Statenvertaling staan: 'Wie "ten onrechte" op zijn broeder toornig is'. Deze beperkende bepaling doet ons inziens de betekenis van de tegenstelling teniet. Deze opvatting past zich aan bij het beeld van een toornende en Zich wrekende God, die Zich wel negatieve gedachten ten opzichte van de mens veroorloven kan. De mens kan het zich evenwel niet permitteren - terecht of ten onrechte - toornig te blijven. Paulus waarschuwt: 'Geraakt gij in toorn, zondig dan niet: de zon mag niet over een opwelling van uw toorn ondergaan; en geeft de duivel geen voet' (Ef. 4:26).

Wie negatief blijft denken, wie zelfs met bittere gedachten in het hart slapen gaat, speelt met vuur, want dan vermindert het verweer tegen de boze geesten die op de loer liggen 'als belagers aan de deur van iemands levenshuis'. Gedachten zijn niet tolvrij zoals men vaak meent, want ze zetten de mens aan tot handelingen. Toorn en gramschap leiden tot moord in de fantasiewereld, en

maken de mens tot een vijand van God, want Deze denkt en is alleen goed en positief tegenover de mens.

Het is mogelijk dat de broeder helemaal geen reden tot toorn geeft, maar dat de persoon in kwestie een geest van ergernis heeft. Deze stoot zich aan alles wat door de broeder gezegd of gedaan wordt. Achter de geest van ergernis staat altijd de geest van geweld. Schreef de apostel niet: 'Die zijn broeder liefheeft, blijft in het licht, en geen ergernis is in hem'? (1 Joh. 2:10 St. vert.). Wie in toorn leeft, verliest zijn barmhartigheid jegens de naaste en barmhartigheid is een goddelijke eigenschap.

Er bestaat wel een toornig zijn zonder te zondigen. Deze toorn richt zich evenwel niet tegen de mens, maar tegen de boze geesten. Alleen iemand die volkomen vrij is en die inzicht heeft in het Koninkrijk der hemelen kan toornig zijn zonder te zondigen. Hij staat immers niet negatief maar positief ten opzichte van de naaste. Zo was bij Jezus sprake van toorn welke buiten het gebied van de satan bleef. Wij zouden hier kunnen spreken van een 'heilige' toorn. In de synagoge lette men erop of Jezus de sabbatsvoorschriften niet ontbond bij zijn genezingen.

Men stelde immers deze dag boven de mens. Vandaar de vraag van Jezus of het geoorloofd was op sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of te doden? Jezus zette toen de ongelukkige naaste met zijn verschrompelde hand in het midden van de omstanders. In Marcus 3:5 staat dan: 'En nadat Hij hen, zeer bedroefd over de verharding van hun hart dus van de innerlijke mens - rondom Zich met 'toorn' had aangezien, zeide Hij tot de mens: Strek uw hand uit! En hij strekte haar uit en zijn hand werd weder gezond'.

Jezus was wel in gelijkheid van het zondige vlees, doch zonder te zondigen (Rom. 8:3 St. vert.). Ook niet in zijn toorn. Hij verhief alleen zijn geest om de 'vrome' demonen en de ziektemachten te weerstaan en Zich boven hen te stellen. Hij sprak geen vervloeking uit, maar heelde de mens. Dit was zijn overwinning op de boze. Deze vond tijdens de toorn van Jezus in Hem niets dat hij in zijn voordeel kon gebruiken. Denk ook aan de verbolgenheid van Jezus bij het graf van zijn vriend Lazarus. Deze toorn was niet gericht tegen mensen maar tegen de laatste vijand van de mens, de dood (Joh. 11:38).

De geliefde vriend van Jezus was door de vijand in het dodenrijk binnengehaald juist voor het sterven en de opstanding van de Heer, waardoor de mogelijkheid hem was ontnomen, nimmer de dood te zien, want Lazarus geloofde in de Meester (Joh. 8:51). Hij is weliswaar later weer gestorven, maar toen had de dood noch het dodenrijk nog enige macht over hem.

Jezus ergerde Zich nimmer en Hij sprak: 'Ziet toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht'. Hij verloor nooit zijn respect voor de medemens. Wel moest Hij soms scherp spreken om mensen te helpen, teneinde hun inzicht te verschaffen in het Koninkrijk der hemelen. Toornen is een zich verheffen van de geest om te oordelen, maar niet om de mens te veroordelen. Wij mogen ons niet verheffen boven onze naaste, maar God en de overheid die op aarde zijn dienaresse is, mogen dit wel. Ze zijn er immers om recht te spreken.

Zo is de overheid een toornende wreekster aan wie de mens zich moet onderwerpen in verband met haar toorn,

dus in verband met haar bevoegdheid om te oordelen. Wanneer de mens toornt zonder te zondigen, maakt hij alleen scheiding tussen de naaste en de macht. Hij staat dan veroordelend tegenover de boze geest maar positief tegenover de naaste. Zo deed Jezus, die ons ten voorbeeld is gesteld. De overheid moet evenwel met geweld het kwade keren, omdat haar geen geestelijke wapenen ter beschikking staan. Zij vertegenwoordigt de zwakke en armelijke wereldgeesten, die de natuurlijke mens door dreiging en straf binnen de vastgestelde perken houden. Denk eens aan een onderwijzer die een rumoerige klas binnengaat.

Hij gaat achter de lessenaar staan, verheft zijn geest en kijkt toornig rond, maar zegt niets. Zijn geest verheft zich en in de onzienlijke wereld maakt hij met zijn geest scheiding tussen de kinderen en de machten die hen opjutten, en deze worden verdreven. Is hij een christen, dan kan de Heilige Geest zijn geest ondersteunen. Begint hij evenwel te keer te gaan en de kinderen uit te schelden, dan is hij verkeerd bezig en spreekt hij een hard oordeel uit over de kinderen en veroordeelt hen. Zij worden door hem prijsgegeven en het rumoer neemt toe. De onderwijzer verliest immers in de geestelijke wereld zijn gezag. Hem rest dan nog om evenals de overheid dit doet, straffen uit te delen. Hij treedt dan wel op als aanklager en rechter tegelijkertijd.

Toorn kan nog binnen de perken van de zelfbeheersing blijven. De mens is dan als een fluitketel: van binnen kookt hij en van buiten fluit hij. Bij de toorn die zich niet uit, vervalt men - om het beeld van Jezus te gebruiken - aan het kleine gerecht in de onzienlijke wereld. Het geweten, dat is de ingeschapen wet, en de onderlinge

gedachten klagen de mens aan. Op deze wijze kan iemand die bijvoorbeeld nijdig is op zijn vrouw of kind, een moeilijke dag hebben. Hoewel hij niets gezegd heeft, is zijn geweten onrustig.

De kwade toorn ontaardt vaak in een scheldpartij, wat hoorbaar is in de natuurlijke wereld. Er is dan een dimensie bijgekomen. Als de toorn bevrucht is, baart zij de zonde! Er worden woorden geuit als 'raká', dat is 'leeghoofd' of 'domkop'. Jezus gebruikt dit Aramese woord - zie de Statenvertaling - dat ook de betekenis kan hebben van 'uitspuwbare', een teken van verachting, inzonderheid voor ketters. Ieder volk heeft zijn eigentijdse equivalente scheldwoorden, zoals bijvoorbeeld 'imbeciel' of 'idioot'.

De Heer sprak: 'Hetgeen uit de mens naar buiten komt, dat maakt de mens onrein'. De inwerking van de boze geesten brengen dus de mens tot zondige woorden en daden (Mark. 7:20). Daarom zijn wij niet geroepen om mensen te oordelen, maar om de geestenwereld te onderscheiden en om mensen van hen te bevrijden. Dan werken we mee aan het herstel en aan de opbouw van de schepping van God. God oordeelt de mens, omdat Hij een kenner van het hart is. Hij weet of een mens overweldigd is, of dat hij het kwade opzettelijk heeft gezocht en binnengelaten.

Naar verhouding is de uitbrekende zonde, het beschimpen van een broeder, een zwaardere wetsovertreding dan alleen de negatieve gedachte over hem en de toorn. 'Het gesproken woord vliegt als een kogel voort, en wee u als het kwetst en moordt!' Het beeld van God wordt dan als een nietswaardige voorgesteld. Men schrijft de mens af en brengt aan zijn innerlijk een dodelijke slag toe. Vandaar

het beeld van de Hoge Raad, het hoogste rechtscollege in de geestelijke wereld, dus de troon van God.
Het woord 'dwaas' was nog zwaarder belast, want het was verbonden met 'goddeloos'. Een dwaas stond buiten de zaligheid. De dwaas zegt immers in zijn hart: er is geen God! Met dit scheldwoord maakte men zijn naaste van God los. Men vermoordde hem er dus geestelijk mee. In de onzienlijke wereld werd Jakobus 5:6 vervuld: 'Gij hebt de rechtvaardige veroordeeld, ja vermoord; er is geen verweer tegen u'. De mens fungeert met dit scheldwoord als aanklager van de broeder, en dat is duivelswerk. De raad is: ga voorzichtig met je broeder om en maak zijn leven niet stuk door een vloek op hem te leggen.

Je loopt gevaar zelf door de machten gegrepen te worden, die je al lasterend oproept. Overmeesterd te worden door de vuurhel betekent voor altijd verbonden te zijn met een geestenwereld, die uiteindelijk geconcentreerd is in de poel des vuurs. Voor hen die zich te buiten gaan aan 'uitbarstingen van toorn' geldt, dat wie dergelijke dingen bedrijven, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven (Gal. 5:20,21). Hun deel is in de poel, die brandt van vuur en zwavel: dit is de tweede dood (Openb. 21:8). Jezus waarschuwde met de tegenstelling: 'Maar Ik zeg u: Van elk ijdel woord, dat de mensen zullen spreken, zullen zij rekenschap geven op de dag des oordeels, want naar uw woorden zult gij gerechtvaardigd worden, en naar uw woorden zult gij veroordeeld worden' (Matt. 12:36,37).

VERZOENINGSGEZINDHEID
23,24. Wanneer gij dan uw gave brengt naar het altaar en u daar herinnert, dat uw broeder iets tegen u heeft, laat uw gave daar, vóór het altaar, en ga eerst heen, verzoen u met uw broeder en kom en offer daarna uw gave.

De zin: indien gij dán, of dáárom als gij uw gave op het altaar offert, ziet terug op de woordenwisseling die de offeraar kortelings met zijn 'broeder' had gehad. Jezus spreekt hier niet in algemene termen, maar gebruikt het persoonlijk voornaamwoord 'gij'. Jij hebt iemand beledigd en geminacht met woorden als 'leeghoofd' en 'dwaas'. jij bent dus schuldig voor God en voor een mens. Jij wilt met God als een trouw wetsbetrachter in het reine komen door een gave te offeren. Je bent onderweg naar het altaar waarop je dadelijk het zoenoffer zult brengen.

Deze gang naar de tempel gaf ruimschoots gelegenheid zich te bezinnen en daarom was hij een belangrijk onderdeel bij de Joden. Bij het altaar aangekomen breng je je alles in herinnering waarvoor je volgens de wet van Mozes moet offeren. Jezus zegt nu: dan moet je ook eens denken aan die 'broeder' die door jou zo beledigd werd en die nog geestelijke kwetsuren hiervan heeft overgehouden. De wet van Mozes schrijft voor zulke zonden geen offers voor. Je herinnert je dat je 'broeder' nu een vreemde voor je is geworden. Door jouw schuld ontstond deze verwijdering en daarmee had je de wet van God geschonden, want je had de naaste niet liefgehad als jezelf.

Als vader had je je kind beledigd, als meerdere was je hooghartig geweest tegen je mindere, of je was onbeschoft geweest tegen hem die door God boven je was geplaatst. je naaste had je negatieve houding ervaren, of je ergernis of je toorn. Nu zit hij daar nog mee. Hij komt niet meer bij je en ontwijkt je zoveel mogelijk. Het gaat hier dus niet over het omgekeerde, dat de naaste jou heeft beledigd. Ook niet over het geval dat iemand zonder oorzaak iets tegen je heeft, want zo'n persoon is dan verleugend.

Hoeveel godsdienstige leiders hadden zelfs iets tegen Jezus! In zo'n geval behoef je iemand niet op te zoeken, maar dan geldt: 'Wanneer gij staat te bidden, vergeeft wat gij tegen iemand mocht hebben, opdat ook uw Vader in de hemelen uw overtreding vergeve' (Mark. 11:25). Sta in zulke gevallen zoals rechtgeaarde ouders tegenover hun moeilijke kind staan. Zij blijven positief en zoeken zijn behoud. Wie met God gemeenschap zoekt, kan zich niet permitteren een geest van ergernis bij zich te hebben.

Jezus zegt hier: voordat je tot God nadert, verzoen je eerst met je broeder, want door jouw woorden werd hij op de geestelijke weg afgeremd. Dit moet dan iemand even goed doen als wanneer hij een offer brengt voor een diefstal, die hij heeft gepleegd. Hij moet dan ook eerst het gestolene teruggeven of vergoeden! Door jouw negatieve houding of kwetsende woorden is het zelfs mogelijk dat jouw kind zijn geloof in de goede God verliest. Het begrip 'hemelse Vader' is immers afgeleid van dat van een aardse vader. Maak het daarom eerst horizontaal in orde en dan vertikaal met je geweten en met God.

Ook hierin geldt de regel: het natuurlijke is eerst. Wanneer je met je vrouw een conflict hebt, stort je dan niet in allerlei christelijke activiteiten, probeer het niet goed te maken door een grote gift voor de zending, maar belijd je zonden aan hen met wie je in toorn leeft. Er zijn koningen geweest die hun onderdanen hardvochtig behandelden en zelfs hun levens niet spaarden uit machtswellust. Zij trachtten destijds als 'christelijke' koningen maar al te vaak hun geweten te sussen door grote kathedralen te bouwen ter ere van God of van een of andere heilige. Zo'n daad had niet de minste waarde, want 'gehoorzamen is beter dan

slachtoffers, luisteren beter dan het vette der rammen' (1 Sam: 15:22).

Waarom ging de Jood eigenlijk nog na beleden zonden naar het altaar om zijn gave te offeren? Het antwoord is: hij had voor de boze gewerkt. Hij was een dienstknecht van de zonde geweest en stond op de loonlijst van de duivel. Deze betaalde hem uit met een negatief loon: ellende en dood. Een deel van zijn leven lag daarmee onder de claim van de vijand. Hij had een loon-schuld, wat iets in hem stuk maakte. Hoe harder een mens voor de boze werkt, hoe meer schuld hij op zich laadt.

Op een deel van zijn leven ligt dan de duisternis. In het oude verbond was de oplossing: neem een dier dat jou toebehoort, slacht het en compenseer met dit leven jouw schuld, dat is dat gedeelte van je leven dat onder beslag van de duivel ligt. Het leven van dat dier werd uitgestort in de dood. Vergelijk hiermee het offer dat God bracht, het Lam van God, van wie staat dat Hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood (Jes. 53:12).

Het offer werd dus niet aan God gebracht, maar het beeldde uit dat God eenmaal zijn Zoon zou prijsgeven aan de dood om met diens leven velen vrij te kopen en alle schuld te verzoenen. In het nieuwe verbond geldt voor ons: belijd je zonden aan God en identificeer je met het offer van Christus. Hij heeft vrede gemaakt door het bloed des kruises. Hij kocht ons vrij. Als Lam van God werd Jezus overgeleverd vanwege onze zonden.

Het blijft een goede gewoonte om, voordat wij deelnemen aan het avondmaal en het verzoeningsproces tot de gedachtenis van Jezus vieren, wij eerst alles in orde maken

met hen, die terecht iets tegen ons zouden kunnen hebben. Het grote herstelplan van God kan in de gemeente slechts goed functioneren, indien niemand iets tegen een 'broeder' heeft. Roei daarom elke negatieve gedachte uit je hart, want zij is een blokkade tussen God en je ziel. Het goddelijke voorschrift is: eerst verzoening en dan offer of avondmaal. Een zedelijke plicht behoort aan een sacramentele handeling vooraf te gaan. De ethische beginselen staan hoger dan de eredienst en liturgie.

Vrome plichtplegingen zijn gemakkelijker dan rechtvaardig handelen. De woorden van Jezus ontnemen aan de uiterlijke Godsverering het gevaar dat zij het geweten het zwijgen zouden kunnen opleggen.

25,26. Wees vriendelijk jegens uw tegenpartij, tijdig, terwijl gij nog met hem onderweg zijt opdat uw tegenpartij u niet aan de rechter overlevere en de rechter aan zijn dienaar en gij in de gevangenis wordt geworpen. Voorwaar, Ik zeg u: Gij zult daar voorzeker niet uitkomen, voordat gij de laatste penning hebt betaald.

De wet van het Koninkrijk luidt: verzoen je eerst met je broeder, die door jou beledigd en veroordeeld werd, voordat je met God gemeenschap zoekt. De Heer neemt hier een voorbeeld uit de praktijk van het natuurlijke leven. Veronderstel dat je iets bij je naaste hebt gestolen. Deze laat het er niet bij zitten, maar zal zich tot de rechter wenden. Deze zal je tot gevangenisstraf veroordelen en je zult niet vrijkomen, voordat je het gestolene hebt vergoed. Dit is dan overeenkomstig de wet van Mozes, welke eist dat het gestolene dubbel vergoed wordt.

Gevangenschap kwam uiteraard bij het woestijnvolk Israël niet voor. Hiervan lees je pas, toen Israël in eigen land een vaste woonplaats had. Wat moet nu iemand doen als hij gestolen heeft? Jezus zegt: ga naar uw broeder en biecht hem alles op. De vertaling Brouwer luidt: 'Wees onverwijld bereid, een schikking te treffen met uw tegenpartij, zelfs terwijl gij u met hem op weg bevindt naar het gerecht'. Laat het dus niet op een proces aankomen, want als je het verliest, word je gegijzeld tot je alles dubbel en dwars betaald hebt.

Het Griekse woord 'antidikos' duidt een tegenpartij aan voor de rechtbank, dus een wets- of gerechtigheidswederpartij. Jezus bedoelt met bovenstaand voorbeeld, dat de wetten van het Koninkrijk der hemelen ook doorgaan voor gevallen, waar de aardse rechter niet zoveel vat heeft op de overtreder. Het gaat hier over een kwaad dat algemeen ook onder christenen voorkomt, namelijk dat van oordelen en veroordelen. Jakobus spreekt over de tong als over een vuur. Zij bergt een wereld van ongerechtigheid in zich.

Later zou de Heer in de bergrede zeggen: 'Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt'. Je weet immers niet hoe het hart van de broeder over wie je je zo minachtend uitliet, eruit ziet. Je neemt alleen zijn uiterlijke gedragingen waar, maar je kent niet zijn strijd in de onzienlijke wereld van waaruit hij zich voortdurend bedreigd voelt. Wellicht had je, wanneer je alles wist, wel medelijden met hem en was je 'met innerlijke ontferming' bewogen over je kind, je man, je vrouw, of over je broeder in de gemeente. Paulus schreef later: 'Wie toch onder de mensen weet, wat in een mens is. dan des mensen eigen geest, die in hem is'? (1 Kor. 2:11).

In de paralleltekst in Lucas 12:57-59 staat: 'En waarom oordeelt gij niet uit uzelf wat recht is? Want, als gij met uw tegenpartij naar de overheid gaat, geef u dan onderweg moeite om van hem af te komen; anders zal hij u voor de rechter sleuren en de rechter zal u de gerechtsdienaar overgeven en de gerechtsdienaar zal u in de gevangenis werpen. Ik zeg u: gij zult daar voorzeker niet uitkomen, vóórdat gij ook de laatste duit betaald hebt'. Jezus verweet toen de scharen dat zij alleen maar de natuurlijke dingen konden onderscheiden, het aanzien van aarde en hemel, maar zij onderkenden hun tijd niet.

Zij zagen niet dat Hij met de prediking van het evangelie van het Koninkrijk der hemelen een nieuw tijdperk had ingeluid. Hij wees op de wetten die daar gelden. Hij vervulde de wet der tien geboden door haar weer naar het begin te brengen, zoals het bij de schepping was geweest. Omdat de mens onvoldoende inzicht heeft in de inwerkingen van de boze geesten, kan hij zich beter van een oordeel onthouden. Hij beschuldigt immers de broeder en houdt daarbij niet de minste rekening met de demonen die zo'n man, vrouw, kind, of lid van de gemeente hebben overweldigd.

Paulus schreef: 'Ja, ook mijzelf beoordeel ik niet. Want ik ben mij van niets bewust, maar dáárdoor ben ik niet gerechtvaardigd; Hij, die mij beoordeelt, is de Here,.... die ook hetgeen in de duisternis verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen der harten openbaar maken' (1 Kor. 4:3-5). Paulus was eenmaal zelf zo door 'vrome' geesten overweldigd, dat hij meende God een dienst te bewijzen door de gemeente van Jezus Christus te vervolgen. Je kunt een lamme niet veroordelen, omdat hij

niet kan lopen, noch een blinde uitschelden als hij ergens tegenop loopt.

Een imbeciel is niet verantwoordelijk voor zijn daden. Hoe zal men dan een oordeel vellen over mensen, die vanaf hun prille jeugd al door de boze geesten werden geattaqueerd? Wie kent de strijd van de driftkop, de homofiel, de verslaafde, de afgeremde, van de mens die vanaf zijn jeugd een speelbal was van bepaalde geesten? Leef daarom niet in toorn tegen je broeder en diskwalificeer hem niet door denigrerende opmerkingen. God is wél een kenner der harten.

Wanneer de zondvloed voorbij is, spreekt Hij: 'Ik zal de aardbodem niet weer vervloeken om de mens'. Dan volgt het argument: niet omdat deze nu geheel veranderd is en goed geworden is, maar 'omdat het voortbrengsel, de neiging, de fantasie en het gedachteleven van des mensen hart boos is van zijn jeugd aan' (Gen. 8:21). Het is of de Here zeggen wil: ze kunnen er eigenlijk niet veel aan doen. Van klein kind af worden ze al uit de onzienlijke wereld door de vijand benaderd en overweldigd. Wie heiligt hen en wie staat voor hen dan op de bres?

De Here God is evenwel vriendelijk tegenover de mens die onder pressie of door verleiding gezondigd heeft. Hij weet wat van zijn maaksel is te wachten. Hij gaf zelfs zijn eigen Zoon om zondaren te redden en te verlossen van de boze (vergelijk Hand. 10:38).

Wij zullen ten opzichte van onze tegenpartij van vlees en bloed Gods vriendelijkheid moeten overnemen en ons door dezelfde overwegingen laten leiden. Op deze wijze kan men zelfs zijn vijanden leren liefhebben. Misschien

leef je wel in toorn tegen iemand die een vrij mens is. Onderzoek dan jezelf of je niet uit een geest van ergernis spreekt en handelt, of uit een geest van jaloersheid, of van minderwaardigheid.

Evenals in de vorige verzen is het geheel hier als een gelijkenis bedoeld om een waarheid uit het Koninkrijk der hemelen duidelijk te maken. Wie geen inzicht in de geestelijke wereld heeft, ziet de eigenlijke tegenstander niet, maar alleen de mens die hij alle schuld op de schouders legt. Maar de apostel Paulus schreef: 'Wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de boze geesten'. Onder de luisteraars naar de bergrede zat ook Petrus. Deze schreef later aan de gelovigen: 'Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. Wederstaat hém' (1 Petr. 5:8,9).

Wees nuchter in de natuurlijke maar bovenal in de geestelijke wereld. Want je verwisselt zo gemakkelijk de onzichtbare dader voor je broeder. Petrus wist dat de Meester hem er niet op had aangekeken, toen Hij hem verloochende. Vanuit zijn kennis van de onzienlijke wereld had Hij tot de discipel die Hem van harte liefhad, gesproken, dat de satan, zijn tegenpartij, er op uit was hem te ziften als de tarwe. De Heer had evenwel voor zijn aangerande dienstknecht gebeden, dat diens geloof in zijn Heer niet zou bezwijken.

Wie op weg gaat om zijn tegenstander in de natuurlijke wereld alle schuld te geven en hem te veroordelen, wordt vergezeld door de grote, onzichtbare 'antidikos', zijn wezenlijke tegenstander, die aanklager is van alle broeders. Hij is de tegenpartij die je vergezelt naar de

hemelse overheid. De Heer raadt nu aan: tracht van hém af te komen, want de duivel gebruikt jouw mond om je broeder te beschuldigen en daarna ook nog jezelf. Je wordt dan zijn medewerker. Wees daarom vriendelijk en vol begrip voor de medemens, zolang je nog niet alle banden met hem hebt verbroken en je nog contact met hem hebt.

Je negatieve houding jegens de mens zal door jouw eigenlijke tegenpartij anders gebruikt worden om je aan te klagen, omdat je de koninklijke wet verbreekt. Dan is het mogelijk dat het hemelse gerechtshof je in het ongelijk stelt. Zo werd de Temaniet Elifaz in het ongelijk gesteld, toen hij Job beschuldigde. Deze 'vriend' wist immers niet, dat een boze geest met fluisterende stem hem had geïnspireerd dat een mens nooit rein tegenover zijn Maker stond, en dat God zelfs bij zijn heilige engelen dwaling vindt (Job 4:16-19; 42:7).

Ook Jezus zelf klaagt degene die gezondigd heeft niet aan. Integendeel is Hij een voorspraak bij de Vader en een verzoener van de zondeschuld (1 Joh. 2:1,2). Denk eveneens aan de gelijkenis van de slechte slaaf aan wie alles was kwijtgescholden, terwijl hij weigerde bij zijn medeslaaf een gering bedrag te laten zitten. Deze onbarmhartige slaaf werd prijsgegeven aan de machten der duisternis, de folteraars (Matth. 18:21-35). Een christen die weigert zich te houden aan de wetten van het Koninkrijk der hemelen, verwerpt het evangelie dat de Here bracht, namelijk dat van loslating van gevangenen. Hij blijft dan in een doodstoestand, zodat hij evenals alle mensen in het oude verbond, die geen kennis hadden van de geestelijke wereld, in de gevangenis of het dodenrijk komt.

Hij heeft immers ook de ingeschapen wet van God geschonden, welke er vanuit gaat dat je vanzelfsprekend de naaste even lief hebt als jezelf en hem ook liefdevol beoordeelt. Je verdiende loon wordt, indien je in gebreke blijft, door de dienaar, de koning des doods, uitbetaald.

Wees daarom vriendelijk jegens uw tegenpartij. Een dienstknecht des Heren moet geen negatieve opmerkingen maken, doch vriendelijk zijn. Indien hij fout geweest is, behoort hij zijn excuses aan te bieden. Discriminerende opmerkingen komen voort uit een hart dat zich verheft; en God wederstaat de hovaardigen. Neem de negatieve woorden terug, want anders ga je het rijk van God niet binnen!

REINHEID IN LEVENSUITINGEN

27,28. Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken. Maar Ik zeg u: Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.

Natuurlijk had de luisterende menigte menigmaal in de synagoge het zevende gebod horen voorlezen en uitleggen. Vanuit hun kennis en inzicht gaven de Farizeeën en de schriftgeleerden allerlei aanwijzingen aangaande het gebod: gij zult niet echtbreken. Hierbij discussieerden zij over allerlei problemen die zich bij het plegen van overspel voordeden. Door hen werd de vrouw gezien als het eigendom van de man en niet als een gelijkwaardig persoon. Zij werd immers voor een bruidsprijs door de man gekocht (Ex. 22:16).

De echtbreuk zag men dus in de eerste plaats als een aantasting van iemands eigendomsrecht. Bij het tiende gebod gaat het om het begeren van het bezit van de naaste: zijn huis, zijn vrouw, zijn knecht, zijn dienstmaagd, zijn rund, zijn ezel, enzovoort. Wanneer David zich vergrijpt aan de huisvrouw van Uria, vergelijkt de profeet Nathan deze daad met een roof van een klein ooilam. David had iets waardevols van zijn naaste ontvreemd, dus meer een sociaal onrecht bedreven dan een zedelijke wet geschonden. Job had meer inzicht, want hij betuigde: 'Ik had met mijn ogen een verbond gesloten, hoe zou ik dan een maagd hebben aangezien?' (Job 31:1).

Uit dit alles blijkt dat men de vrouw niet beschouwde als een zelfstandig, zedelijk persoon, die gelijkwaardig is aan de man. Het evangelie van Jezus heeft de vrouw evenwel in een emancipatieproces gebracht. Het verheft de vrouw tot gelijke hoogte als de man. Zo schreef Paulus in dit verband: 'Eerst kreeg Adam zijn gestalte en daarna Eva' (1 Tim. 2:13). Het woord 'geformeerd' ziet daar op een vormingsproces, dat eeuwen en eeuwen werd geblokkeerd, maar in Christus zijn voltooiing vindt, want in Hem is geen verschil meer tussen man en vrouw.

Voor het eerst hoorden de mensen zich nu een levensregel voorhouden, die ontsproot uit de kennis der onzienlijke wereld. Voor de 'leraars der wet' gold de uitspraak van de Prediker: 'Zo zag ik, dat de mens niets kan ontdekken van het werk Gods, dat onder de zon geschiedt, want hoezeer de mens zich ook aftobt met zoeken, hij kan het niet ontdekken' (Pred. 8:17). Jezus ontdekte echter wel de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen die sinds de grondlegging der wereld verborgen waren gebleven (Matth. 13,35). De mens voor wie dit Koninkrijk

verborgen is, gaat er vanuit 'dat men de ware wijsheid bezit, wanneer men innerlijk ervan overtuigd is, dat de goddelijke geheimenissen in de omgang met de ziel niet kunnen worden begrepen' (Kanttekeningen Berliner Bibel).

Men spreekt dan wel van 'onnaspeurlijke wegen Gods' en over 'de onderkant van het borduursel waartegen men aankijkt'. De Schrift leert evenwel dat de Geest alle dingen doorzoekt, zelfs de diepste gedachten van God. En die Geest woont in ons en is ons tot een helper geworden. In zijn bergrede bracht Jezus het huwelijksleven op het terrein van het Koninkrijk der hemelen: de man die de vrouw van zijn naaste begeert, dus het tiende gebod overtreedt, heeft reeds zijn vrouw losgelaten en onrechtmatig nieuwe banden aangeknoopt en daarmee het zevende gebod ook geschonden.

Waarom is echtbreuk eigenlijk zondig? Waarom mag de man slechts één vrouw hebben en geldt dit gebod niet voor de dierenwereld? Omdat het menselijke huwelijk de gemeenschap uitbeeldt tussen Christus en zijn gemeente. Zo schreef Paulus in Efeziërs 5:31 over de geestelijke betekenis ervan: 'Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn. Dit geheimenis is groot, doch ik spreek met het oog op Christus en de gemeente'.

In dit beeld vertegenwoordigt Christus de vader, totdat onze Heer ook Zichzelf onderwerpt - zoals de vrouw aan de man - en God dan alles in allen zal zijn. Ondanks de zondeval blijft God de mensheid als eeuwige partner zien. Hij neemt geen trouw gebleven engelen aan, maar alleen het Israël Gods, het ware zaad van Abraham. In het

huwelijk nu worden in alle omstandigheden deze onveranderlijke liefde en trouw uitgebeeld. De mens die met afgoden gemeenschap heeft, zondigt tegen de eerste tafel der wet, welke eist dat wij God boven alles zullen liefhebben.

Wie ontrouw is tegen zijn huwelijkspartner, zondigt tegen de tweede tafel der wet, want wie zijn eigen vrouw niet liefheeft, zijn allernaaste, heeft zichzelf als beeld Gods niet lief (Ef. 5:28). Afgoderij en echtbreuk komen uit dezelfde bron voort. Merkwaardig is daarom dat polytheïsme en atheïsme beide het zuivere huwelijksleven aantasten. De ingeschapen wet is, dat de mens God liefheeft en buiten Hem geen rust en vrede bezit, en dat de man zijn vrouw liefheeft en in deze ene alleen 'een hulp heeft, die bij hem past' (Gen. 2:18).

Paulus was voor zijn bekering de ingeschapen wet van God kwijt. Hij erkende dat hij niet wist dat de begeerlijkheid of beter 'begeerte' eigenlijk zonde was. Hij meende dat zijn gedachten tolvrij waren, want men kon immers voor dit kwaad niet voor de aardse rechter worden gedaagd. De wet van Mozes had hier ook geen straffen voor. Het laatste gebod van de goddelijke wet houdt evenwel rekening met de onzienlijke wereld. Daarom schreef de apostel: 'ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet; immers, ook van de begeerte zou ik niet geweten hebben, indien de wet niet zeide: gij zult niet begeren' (Rom. 7:7).

Paulus miste dus voor zijn bekering een zuiver, innerlijk leven. Hij kon niet zingen: 'Ik draag uw heil'ge wet, die Gij den sterv'ling zet, in 't binnenst' ingewand' (Ps. 40:4,

berijmd). Ook niet: 'De wet van God is in mijn hart, mijn schreden wankelen niet' (Ps. 37:31).

De tragiek van de wettische Jood en de natuurlijke christen is, dat zij 'vlees zijn, verkocht onder de zonde' (Rom. 7:14). Voor wie het puur geestelijk leven mist, is de wet een dam, die het water van de zondige begeerten alleen maar doet stijgen. De begeerte - in ons verband de seksuele - wordt immers bij zulke mensen geactiveerd door lustgeesten, want 'toen echter het gebod kwam, begon de zonde te leven' (Rom. 7:9).

De geesten die de begeerte in een verkeerde richting stuwen, laten zich niet uitdrijven door het gebod. De fatsoenlijke zondaar, die krampachtig strijdt, begint daarom 'te sterven'. Hij zegt: 'Indien je in mijn hart kon zien, zou je schrikken'. Hij is innerlijk niet rein, heeft geen overwinning en raakt steeds verder van God af. De inwonende machten maken in het hart van de wellustige christen, wiens ogen vol overspel zijn, scheiding tussen God en zijn ziel. Jezus zei dat de zogenaamde bijbel- en wetsgetrouwe mensen op wit gepleisterde graven gelijken, die van buiten wel schoon schijnen, maar die van binnen vol dorre doodsbeenderen en allerlei onreinheid zijn (Matth. 23:27).

Soms gaan bij zulke wetsbetrachters de onreine geesten er voor een tijd uit en wordt hun levenshuis met bezemen gekeerd. De onreine geest zegt dan na een bepaalde periode: 'Ik zal terugkeren naar mijn huis, waar ik ben uitgevaren'. De macht blijft dus het huis claimen, want hij noemt het 'mijn huis' (Matth. 12:44).

'Vrome' geesten moeten zich inspannen en het is bekend, dat onreine geesten dikwijls onder de dekmantel der 'vrome' geesten werken. Het onoplosbare probleem voor zulke christenen is, dat zij van geen onreine geesten willen horen of domweg poneren, dat een kind van God niet gebonden of bezet gebied kan zijn. Daarom laten zulken zich ook niet bevrijden door de kracht van de Heilige Geest in de naam van Jezus. Hij sprak evenwel: 'Zalig zijn de reinen van hart'. Dezen zijn nu zalig, want zij zijn bevrijd en hebben de onreine geesten overwonnen.

Bij het zondig begeren van de man trekt diens innerlijke mens de vrouw die hem niet toebehoort naar zich toe. Zijn begeerte is dus een zuigkracht, die de vrouw van haar eigen man tracht los te maken of beslag wil leggen op een ongehuwde vrouw. De apostel spreekt van zo iemand, dat hij 'brandt van begeerte'. Hij wordt dan overheerst door de onreine geesten, die de begeerte bevruchten, dus de begeerte uit de ingeschapen wet van God of uit de gedachten van God losmaken (Jak. 1:15).

Jezus maakt het ons duidelijk dat het onwettig begeren wel niet in de natuurlijke wereld strafbaar is, maar toch aan het goddelijke gericht niet voorbijgaat. In het oude verbond kwam de mens alleen in het natuurlijke gericht door de overspelige daad, maar het evangelie van het Koninkrijk der hemelen dat zich met de totale mens bezighoudt, kent ook een gericht in de onzienlijke wereld.

De bedoeling van de uitspraak van Jezus is: Je bent niet alleen met je vrouw één vlees, maar je moet ook één zijn naar de innerlijke mens. Daarom mag je ook niet met een ongelovige huwen. Je mag wel een ongelovige knecht nemen, maar geen ongelovige vrouw, want je kunt je

vrouw in de onzienlijke wereld niet loslaten. Je bent met de hele vrouw gehuwd en de vrouw met de gehele man. Indien de natuurlijke gemeenschap om bepaalde redenen stagneert, ben je nog innerlijk met haar of hem verbonden.

Het is opvallend dat Jezus Zich hier alleen tegen de man richt. Hij zegt immers: wie met begeerte naar een vrouw ziet, heeft reeds overspel met haar gepleegd in zijn hart. Ook in de wet van Mozes, die door een barmhartig mens gegeven werd, wordt eerst de man aangesproken: 'En een man, die echtbreuk pleegt met iemands vrouw, echtbreuk pleegt met de vrouw van zijn naaste - welke man hij moet liefhebben - zal zeker ter dood worden gebracht; zowel de overspeler als de overspeelster' (Lev. 20: 10).

De man wordt terecht voor de 'hoofddader', gehouden, want hij is de actieve deelgenoot in de gemeenschap. Hij kan er niet toe worden gedwongen, maar de vrouw wel. De orthodoxe Farizeeën en schriftgeleerden brachten echter alleen de vrouw, 'die in overspel gegrepen was', tot Jezus. De man hadden ze laten gaan. 'Vrome' geesten spreken altijd over de verleidster en over 'slechte' vrouwen. Zij laten de man veelal buiten schot.

Luther schreef bij deze tekst: 'Het is niet mogelijk te verhinderen dat de duivel met boze gedachten 'in het hart schiet, maar zie toe, dat gij zulke pijlen niet laat steken en ingroeien, maar ze wegwerpt. Doet dan, gelijk in oude tijden iemand geleerd en gezegd heeft: Ik kan niet verhinderen, dat mij een vogel over het hoofd vliegt, maar dit kan ik wel verhinderen, dat hij in mijn haar nestelt, of de neus afbijt. Wanneer het dus bij het invallen der gedachten blijft, wanneer men zich er niet mee inlaat, hoewel zij aankloppen, is dit wel zonde, doch 'in de

algemene vergeving opgenomen, omdat wij niet in het vlees kunnen leven, zonder zonde, en een ieder moet zijn duivel hebben, zoals ook Paulus klaagt in Romeinen 7:18'.

Luther ging ervan uit, dat de uitdrukking van onze Heer: 'de duivel vindt in Mij niets' niet voor ons zou kunnen gelden. De christen kan evenwel in de vrijheid staan met welke Christus hem heeft vrijgemaakt. Hij kan door de kracht van de Heilige Geest de onreine geesten met hun inspiraties, die zijn seksuele begeerten willen bevruchten, weren, weerstaan en overwinnen.

Tenslotte moeten wij er natuurlijk wel rekening mee houden, dat de zondige seksuele begeerte even goed van de vrouw kan uitgaan als van de man. Denk maar aan de dochters van Jeruzalem, 'die rondliepen met gerekte hals en lonkende ogen' (Jes. 3:16). Voor het gericht in de geestelijke wereld geldt dan ook voor de vrouw hetzelfde als voor de overspelige man. Ook al gaat het begeren van de vrouw - in haar flirt - niet direkt uit naar de overspelige daad en vindt zij haar voldoening reeds in het feit begeerd te zijn, dan valt zij toch onder het oordeel in de geestelijke wereld.

29. Indien dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde.

Het 'aanzien' naar een vrouw heeft te maken met het oog. Vondel, die zelf een goed huwelijk had, dichtte in 'Joseph in Egypten': 'Sluit voor begeerte uw graag gezicht; zij loert, zij loert om in te varen. Sluit d'ogen, vensters van het licht, indien gij wilt uw hart bewaren. Want zo begeerte

eens binnensluipt, zal bederf en jammer baren, dat eeuwig smert en eeuwig druipt'. Het is duidelijk dat hier niet wordt bedoeld, dat het rechteroog orgaan zou moeten worden uitgetrokken, want met het linkeroog neemt men immers ook waar.

Het gaat hier om het innerlijke oog dat bij het inwendige geestelijk lichaam behoort. De apostel schreef immers: 'Is er een natuurlijk lichaam, dan bestaat er ook een geestelijk lichaam' (1 Kor. 15:44). Dit wordt gevormd door de ziel en de geest, die beide tot de onzichtbare wereld behoren. Dit oog functioneert dus in het onzienlijke Koninkrijk der hemelen. Het innerlijke oog kan door onzichtbare, onreine geesten worden gedirigeerd. Het 'ergert' de mens, zo luidt de Statenvertaling. Het Griekse werkwoord is 'skandalizoo', dat de betekenis heeft van iemand ten val brengen, dus in dit verband doen struikelen in zijn huwelijk.

In hoofdstuk 6:22 zegt de Heer: 'Indien uw oog slecht of boos is, zal geheel uw (geestelijk) lichaam duister zijn'. Wie één gebod overtreedt, is schuldig aan de gehele wet (Jak. 2:10). Bovendien gaat het kwaad van de onzedelijkheid niet buiten het natuurlijk lichaam om. Wie bijvoorbeeld steelt, verontreinigt nog niet zijn lichaam, maar wie hoereert of overspel bedrijft, onteert zijn eigen lichaam. In 1 Korintiërs 6:18 wordt opgemerkt: 'Elke andere zonde, die een mens doet, gaat buiten zijn eigen (natuurlijk) lichaam om. Maar door hoererij bezondigt men zich aan zijn eigen lichaam. Of weet gij niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest?'

Bij echtbreuk geldt, wat Paulus in Romeinen 1:24 zegt over allerlei andere seksuele zonden, dat het lichaam door

de onreinheid onteerd wordt. Wie hoererij bedrijft, wie met de daad homo-erotisch is, wie masturbatie toepast, kan het Koninkrijk Gods niet beërven (Gal. 5:19-21). Het oog is boos, wanneer het met onreine machten is verbonden. Zo'n geest beheerst dikwijls van de vroege morgen tot de late avond het hele bestaan van de zondaar.

Jezus zegt hier nu: ruk dit oog uit en breek radicaal met deze vijand, die je oog misbruikt, want anders dringen er nog meer machten binnen. Denk alleen maar aan de leugengeesten die de echtbreker vergezellen. Uitrukken en wegwerpen doet men boze geesten. Het uittrekken ziet op het 'ontbinden' van de lustgeesten, zodat ze losgemaakt worden van de mens. Het wegwerpen ziet op het verdrijven van de onreine geesten. Jesaja vergelijkt dit met het wegwerpen van een vast in elkaar gerolde kluwen, die als een bal naar een uitgestrekt land wordt geworpen (Jes. 22:18).

De mens die blijft zondigen, wordt onherroepelijk een willoze prooi van de demonen. Paulus schreef dat God zulke verharde zondaars loslaat of 'overgeeft aan een verwerpelijk denken om te doen wat niet betaamt' (Rom. 1:28). Wij denken bijvoorbeeld aan wat onze Heer sprak tot de valse profetes Izébel te Thyatira. Door haar valse leringen verleidde deze vrouw sommige gemeenteleden. Zij werd met haar volgelingen door de Heer losgelaten en overgegeven aan de demonen met wie ze gemeenschap had. Dezen maakten haar ziek, en brachten allen die met haar zondigden in grote ellende.

Met haar verwerpelijk denken was zij doorgedrongen tot 'de diepten van de satan' en toen zij 'aan de satan werd overgegeven' gaf deze haar 'het verdiende loon' (Openb.

2:18-25). Zo vernam Paulus dat in de gemeente te Korinte een man was, die met de vrouw van zijn vader samenleefde. Hij leverde deze man in de naam van Jezus over aan de satan, tot verderf van zijn vlees, opdat zijn geest nog zou worden behouden in de dag des Heren. De machten die hem zondigen deden, zouden nu vrijelijk ook in zijn lichaam kunnen toeslaan, zodat dit een prooi zou worden van ziekte en ellende (1 Kor. 5:1-5).

Wie zijn lichaam door onrechtmatige seksuele handelingen ontwijdt, stelt zich als slaaf in dienst van de wetteloosheid of van het verderf. De apostel schreef. 'Weet gij niet, dat gij hem, in wiens dienst gij u stelt als slaven ter gehoorzaamheid, ook moet gehoorzamen als slaven, hetzij dan van de zonde tot de dood, hetzij van de gehoorzaamheid tot gerechtigheid?' (Rom. 6:16). In 1 Johannes 5:16 is er sprake van een 'zonde tot de dood', dat is dus een zonde waarbij de mens ten volle is overgeleverd aan de machten der duisternis, die hij naar zich toehaalde en met wie hij zich verbond.

Johannes merkt hierbij op dat de gemeente niet meer voor zulke mensen moet bidden, dus op de bres moet gaan staan. Misschien zal dan de geest van de zondaar in het oordeel nog worden gered, omdat hij in de diepte van zijn ellende het kwaad heeft leren haten. Wie zich evenwel niet bekeert - misschien omdat hij geen verderf in zijn natuurlijk lichaam ondervindt - wacht een eeuwig verderf. Het natuurlijk lichaam keert dan terug tot het stof waaruit het was opgebouwd, maar de Heer spreekt hier over het 'ten verderve' (verloren) gaan van het gehele lichaam, dus ook van het onzichtbare geestelijk lichaam.

Bij het laatste oordeel wordt dit lichaam met de onreine geesten aan wie het zich beschikbaar stelde, een prooi van de poel des vuurs, die voor de duivel en zijn engelen bereid is, maar waarin de mens terecht komt die de duisternis liever heeft gehad dan het licht.

30. En indien uw rechterhand u tot zonde zou verleiden, houw haar af en werp haar van u; want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam ter helle vare.

Wie zijn rechteroog uitrukt, is een zeer belangrijk orgaan kwijt. Zonder rechteroog kon men geen krijgsman meer zijn, geen boog meer hanteren en geen pijl meer afschieten. Daarom dreigde koning Nahas de inwoners van Jabes in Gilead allen het rechteroog uit te steken (1 Sam. 11:2). Jezus sprak: ruk dit oog uit in de geestelijke wereld en maak dan een scheiding. Hij herhaalde deze belangrijke raad met een ander voorbeeld: als je rechterhand je tot zonde verleidt, houw haar af en werp haar ver van u weg. In de rechterhand zit bij de meeste mensen immers de grootste kracht.

De hand van het geestelijk lichaam grijpt iets door haar begeerte. Jezus zegt: kap met de zondige begeerte. In Mattheüs 18:8 spreekt de Heer nog over de voet, die iemand tot zonde aktiveert. Hij vervolgt dan: 'Het is beter verminkt of kreupel ten leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden'. Met een boos oog en een verkeerde hand gaat men het Koninkrijk Gods niet binnen. Daarom ruk het uit en kap haar af. Wie zo verminkt binnengaat, kan herstel ontvangen.

Men is verminkt als men met 'de vreemde vrouw' heeft gebroken, maar eigen vrouw nog niet liefheeft. Men begeert niet meer het huis van de naaste, maar men is toch nog niet tevreden met eigen woning. In Jakobus 3:6 staat letterlijk: 'En de tong, een vuur, de wereld van ongerechtigheid'. De tong is, of wordt een vuur, wanneer zij verbonden is met de zondige geestenwereld. De kwade tong neemt dan haar plaats onder de leden in als iets, dat het gehele lichaam bezoedelt. Leg daarom de oude mens af als een vuile mantel.

Op aarde behoef je niet alles uit het leven te halen. Misschien is de andere vrouw knapper en aanlokkelijker: breek dan met het boze oog. Kap ook ter wille van je behoud de boze hand af, die door driftmachten wordt misbruikt, ruk de tong uit die roddelt en lastert en laten uw voeten niet snel zijn om aan je zondige begeerten te voldoen. Het is goed dat de roker zijn tabak inlevert, maar tegelijker tijd moet hij breken met de nicotinegeest die hem tot slaaf maakt. De drinker moet zijn flessen wegwerpen maar ook breken met de drankduivel, want anders brengen zijn voeten hem toch weer naar de slijterij.

De apostel zei dat een afgod niets is, maar de onzienlijke demonen zijn ermee verbonden. Breek daarom met de okkulte geestenwereld. Wie okkult gebonden geweest is, kan zich niet permitteren in de krant nog eens een horoscoop te lezen, of een kaartje met een toekomstvoorspelling op een fancy-fair te trekken. Versier daarom uw huis niet met afgods- of heiligenbeelden, of andere aan de goden gewijde kunstvoorwerpen. Wie geldgierig is, zal zich moeten laten bevrijden en voortaan dubbel moeten uitkijken, opdat de mammon hem niet opnieuw in zijn netten vangt. En wie meent te staan, zie

toe dat hij niet valle door ergens weer kontakten te leggen met de demonen die van hem zijn uitgegaan.

Wie opgegaan of verslaafd was aan kaarten, gokken, loterij, hazardspel, moet zich als christen wel verre houden van zijn vroegere omgeving, want de Heer zegt, dat bij de mens die na zijn bevrijding zich opnieuw inlaat met zijn oude gebondenheid, het laatste erger is dan het eerste. Handen, ogen, voeten en de tong behoren wel bij de mens, maar niet de boze geesten. Bedenk dan de dingen die boven zijn waar Christus is. Lees de wereldse tijdschriften niet op de punten waar je zwak bent. Vermijd het lezen van slechte romans en van pornografie en stel je niet in op allerlei radio- en televisieprogramma's die door mensen worden gemaakt, die geïnspireerd worden door allerlei duistere geesten.

Denk verder ook aan je houding ten opzichte van bioscoopbezoek, het vertoeven aan het strand met zijn verlokkingen. Bedenk dan ter wille van een rein en zuiver geestelijk leven, dat het beter is dat een van je ledematen verloren gaat of zich iets moet ontzeggen, dan geheel een prooi te worden van een duistere macht en met deze in de hel te komen. Voor een volgeling van Jezus geldt: 'Een ieder, die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid'.

HEILIGHEID VAN HET HUWELIJK

31,32. Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven. Maar Ik zeg u: Een ieder, die zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan ontucht, maakt, dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezondene trouwt, pleegt echtbreuk.

Wanneer wij nu het probleem van de echtscheiding bezien, is het nodig om de geestelijke achtergrond van de uitspraken van Jezus te verstaan. We zagen al dat God Zich de mens als een eeuwige partner verkiest en Hij dit plan onder geen beding laat varen. Wat de mens ook doet, God blijft trouw aan zijn eeuwig voornemen en Zichzelf verloochenen kan Hij niet. Er is slechts één uitzondering op deze regel: wanneer de mens deze gemeenschap met God niet wil, wanneer hij moedwillig kontakt met de boze geesten opneemt, laat God hem los en geeft hem over aan een verwerpelijk denken, dus aan de inspiraties van de duivel, zodat hij doet wat niet betaamt (Rom. 1:28).

Wie de duisternis liever heeft dan het licht, de leugen liever dan de waarheid, de onzuiverheid liever dan de reinheid, pleegt in de onzienlijke wereld overspel. Uit Efeziërs 5:22,23 weten we dat het huwelijk de relatie moet uitbeelden tussen God en de mens. Het wordt voor God gesloten op het ogenblik dat een man geslachts-gemeenschap heeft met zijn vrouw. Er staat: 'Die twee zullen tot één vlees zijn. Zo zijn ze niet meer twee, maar één vlees. Hetgeen dan God - in deze daad - samengevoegd heeft, scheide de mens niet' (Matt. 19:5,6). Een christen zal daarom geen gemeenschap met een vrouw zoeken, indien hij niet weet dat hij haar liefheeft en zij bij hem past.

De uitspraak, dat huwelijken in de hemel gesloten worden, wordt dikwijls in negatieve zin gebruikt om onder een vrome dekmantel zich van eigen verantwoordelijkheid los te maken. Het monogame huwelijk rust evenwel ook niet op subjectieve gevoelens en wisselende begeerten, maar op vaste wetten van het Koninkrijk der hemelen. Al wat deze normale en duidelijk te onderkennen gang van zaken

doorbreekt en verstoort, tast dit geheimenis van het huwelijk aan en komt voort uit de vader der wetteloosheid en verleugening, de duivel. Het is duidelijk dat alleen echtbreuk - afgezien van het sterven van een der partners - het huwelijk ontbindt.

Daarom vermaant en beveelt de goddelijke wet, die de ingeschapen wet in herinnering tracht te brengen: 'Gij zult niet echtbreken'. Dit gebod is uiteraard niet gericht tegen het echtpaar dat nauwgezet met de Heer leeft, 'maar voor wettelozen en tuchtelozen, voor.... hoereerders', die de vanzelfsprekende eis van de ingeschapen wet voor het huwelijksleven niet meer kennen, en terzijde stellen (1 Tim. 1:9). Voor hen zijn menselijke strafwetten en bepalingen nodig om hun zondige begeerten zoveel mogelijk te beperken en te beteugelen.

Paulus liet evenwel duidelijk uitkomen, dat wetten de mens van binnen niet veranderen, want hij schreef over de 'zwakke en armelijke wereldgeesten', dus van ordenende menselijke geesten die mannen en vrouwen trachten te dwingen binnen de voorgeschreven normen te blijven. De door de overheid vervaardigde wetten en verordeningen moeten zich evenwel aanpassen bij de gewoonten, zeden en opvattingen van het volk. Hoe weinig begrip hadden zelfs godvruchtige mannen als bijvoorbeeld Abraham, Jakob en David voor het door God ingestelde monogame huwelijk.

Hun gedragspatroon paste niet in de scherp omlijnde uitspraken van Jezus. Voor Hem was veelwijverij niets minder dan gereglementeerde echtbreuk. Daarom wees de Heer erop dat de Schepper één man met één vrouw had verbonden. Geen wonder dat de discipelen die in een

onzuivere traditie opgevoed waren, moesten belijden: 'Indien voor een man de zaak met zijn vrouw zó staat, is het niet raadzaam te trouwen!' Bij die gelegenheid hadden de Farizeeën getracht Jezus in een valstrik te lokken door zijn uitspraken over het huwelijk te toetsen aan de wetgeving van Mozes.

Zij weerlegden de woorden van Jezus door Hem erop te wijzen dat Mozes had bevolen, dat een man aan zijn vrouw een scheidbrief zou geven, wanneer hij haar wegzond. Terecht maakte Jezus hen er toen op attent dat Mozes dit niet had gedaan om de scheiding gemakkelijker te maken of te reglementeren, maar vanwege het feit dat hij met de hardheid van het hart - veroorzaakt door de onreine geesten - rekening hield. Deze scheidbrief was een teken van barmhartigheid, want de vrouw kon niet zonder meer aan de kant worden gezet. Zij had bovendien recht op schadeloosstelling naar verhouding van de voor haar betaalde bruidsschat.

Dit was dan bedoeld als een rem op willekeur en overijld handelen. In zijn antwoord: 'Maar van den beginne is het zo niet geweest' greep Jezus terug naar de scheppingsordinantie, naar de wetmatigheid waarnaar ieder mens behoort te leven (Matth. 19:3-10).

In Deuteronomium 24:1-4 had Mozes slechts een bestaand scheidingsrecht - dus een mistoestand - door het voorschrift van een scheidbrief geregeld. Als voorwaarde voor een scheiding wordt daaraan gegeven, dat een man iets 'onbehoorlijks', iets 'schandelijks' of iets 'aanstotelijks' in zijn vrouw had moeten ontdekken. Dit kon dus zowel iets fysieks en in lichamelijke zin zijn, als iets in morele zin. Opgemerkt moet hierbij worden, dat het daarbij niet

ging om echtbreuk, want hierop stond immers de doodstraf en was er dus van wegzenden geen sprake (Deut. 22:22).

Over de betekenis van de woorden uit Deuteronomium streden in Jezus' tijd de scholen van Sjammai en Hillel met elkaar. De strenge richting van Sjammai verstond onder 'onbehoorlijk' iets schandelijks in morele zin, terwijl de minder strenge Hillel, wiens mening overheerste, er onder verstond: alles wat de man niet zinde, tot het laten aanbranden van het eten toe. Rabbi Akiba oordeelde zelfs dat het vinden van een mooiere vrouw een reden tot echtscheiding kon zijn. Jezus stond echter altijd op de bres voor de verdrukten en dus hier voor de vrouw.

Hij sprak over: de man die een vrouw aanziet en hier: wie zijn vrouw wegzendt. Alleen bij ontucht was dit toegestaan, waarbij evenwel in deze tekst echtbreuk van de zijde der vrouw was uitgesloten, want het gaat hier over een vrouw die pas na haar verstoting tot echtbreekster wordt.

De clausule 'om een andere reden dan ontucht' vormt een beperking van de absolute uitspraak van Jezus. Zij heeft altijd aan de uitleggers moeilijkheden veroorzaakt, omdat ze geen duidelijke voorstelling hadden wat hier eigenlijk met 'ontucht' wordt bedoeld. Wij denken hierbij aan seksuele kontakten die een vrouw buiten haar huwelijk kan hebben zonder dat er nog sprake is van geslachtelijke gemeenschap. Of ook aan onnatuurlijke zonden en bevrediging van lusten, die in hun wezen het normale huwelijksleven ondergraven. Ook kan Jezus hier wel echtbreuk hebben bedoeld, indien er geen steniging op was gevolgd.

Mozes gaf niet aan de vrouw het recht om haar man een scheidbrief te geven, omdat zulks in die tijd niet mogelijk was. De man had een te overheersende positie en bij een scheiding was de vrouw vrijwel rechteloos. Zij was dus bijna gedwongen na haar verstoting een nieuw huwelijk aan te gaan, om maar niet te denken aan prostitutie. Niet het geven van een scheidbrief verbrak volgens onze Heer het huwelijk, maar het werd de oorzaak van echtbreuk. Wie de weggezondene huwde, pleegde echtbreuk met haar.

In Lukas 16:18 zegt de Heer dat dit alles ook voor de man geldt: 'Een ieder die zijn vrouw wegzendt en een ander trouwt, pleegt echtbreuk; en wie een vrouw, die door haar man weggezonden is, trouwt, pleegt echtbreuk'. Deze 'scheiding tussen tafel en bed' wordt haast vanzelfsprekend de oorzaak van overspel.

Paulus sluit zich in 1 Korintiërs 7:10-16 aan bij de woorden van onze Heer, als hij schrijft: 'Hun die getrouwd zijn beveel ik niet, maar de Heer, dat een vrouw haar man niet mag verlaten - is dit tóch gebeurd, dan moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen en een man moet zijn vrouw niet verstoten'. Uiteraard zullen ware christenen zich aan deze woorden houden. Het is evenwel ook mogelijk dat een vrouw een ongelovige man heeft, die geen rekening houdt met dit gebod des Heren.

Wanneer hij zijn vrouw verlaat - en dus innerlijk en lichamelijk geen enkele gemeenschap met haar wil hebben - dan is de gelovige vrouw niet langer aan haar man 'gebonden', maar zij is vrij 'van de wet, die haar aan die man bond' (Rom. 7:2 en 1 Kor. 7:15). Zij mag dan hertrouwen evenals dit bij overspel van haar man het geval

zou zijn. De Schrift bedoelt: trekt een van de partners zich totaal niets aan van de wet Gods, dan heeft hij of zij, door zijn of haar partner te verlaten, de eerste stappen reeds gezet op de weg naar het overspel. Zij of hij wordt dan ook niet langer geheiligd door de gelovige levensgezel(lin).

We zouden kunnen zeggen dat dan de ongelovige huwelijkspartner 'overgegeven wordt aan de satan', of 'aan een verwerpelijk denken'. Het huwelijk is geen beeld meer van Christus en zijn gemeente. De vrouw moet daarom o.a. verder elke gedachte om haar man te redden, loslaten. Er is geen reden meer voor aanwezig, want de apostel vervolgt: 'Hoe kunt gij - na de scheiding weten, vrouw, dat gij uw man zult redden?' De gelovige vrouw of man kan haar of zijn partner niet meer claimen voor het Koninkrijk Gods.

Met zijn uitspraken die de mens terugbrengt naar het begin zoals God het bedoelde, herstelde Jezus het zo zwaar geschonden huwelijksleven. Ook 'in onze tijd is er een voortdurende toename van echtscheidingen en is huwelijkstrouw een zeldzaam verschijnsel geworden. Jezus wil evenwel de bron afsluiten waaruit de ontrouw voortkomt. Hij zegt tot zijn volk: drijf de onreine geesten uit. De ellende van een verbroken huwelijk ontstaat, omdat men het rechteroog niet uitrukt of de rechterhand niet afhouwt. Men stelt zich eerder open voor allerlei verleidingen van de moderne samenleving.

Waarom gaan mensen samenwonen zonder wettige huwelijkssluiting? Omdat zij opzij gaan voor de consequenties die hiermee verbonden zijn. Wanneer men immers van plan is nooit van elkaar te gaan, kan men zijn

huwelijk toch ook wel laten legaliseren door de aardse overheid? Waarom overnachten jongens en meisjes bij trektochten samen in één tent? Is dit niet een stap in de richting van de verleider, die maar al te begerig is deze jonge mensen wetteloos en tuchteloos te maken? De ontbrekende heilige eerbied voor het huwelijk kan men niet veranderen door betere wetten te maken of de woningnood op te lossen, maar door zich radicaal te stellen onder Jezus' woorden.

Hij erkent geen scheidbrief, en een huwelijksgemeenschap kan bij Hem niet ontbonden worden, ook niet door misplaatst medelijden of door begrip op te brengen voor de overspeler, want toegeven bevordert alleen maar het kwaad. Vrije liefde en zogenaamde partnerruil is onverenigbaar met de christelijke zede, die het herstel van het scheppingsplan beoogt. Ook hierin zal de christen overvloediger zijn in gerechtigheid dan de schriftgeleerden en Farizeeën.

Voor belangrijke afspraken of transacties eist men schriftelijke verklaringen. Waarom zou men dan het huwelijk geen rechtsgeldigheid schenken? Ook het verbond dat God met Abraham aanging, werd door een rituele handeling bevestigd (Gen. 15). Wie zijn leven aan de Heer wijdt, laat zich dopen, een trouw-belofte in de zichtbare wereld. Wanneer men elkaar vertrouwt, heeft men geen bezwaar dat er huwelijkswetten bestaan, want deze komen slechts in werking als men ze schendt. Voor de kinderen en voor de zwakkere partij is het beter dat zo'n subtiele verhouding geregeld wordt.

De christen zal zich daarom niet laten leiden door de maatstaven van een verworden maatschappij, maar hij zal

zijn huwelijk inrichten naar de wet Gods en naar het hoge ideaal dat Deze stelt. Jezus veroordeelt de echtbreuk, maar tot de vrouw die in overspel was gegrepen, sprak Hij: 'Ook Ik veroordeel u niet. Ga heen, zondig van nu af niet meer! 'Wij moeten geen begrip opbrengen voor de dwaling, maar wel voor de dwalenden. Juist het vervagen van de door God gestelde grenzen in onze tijd baant de weg voor de antichrist, de mens der wetteloosheid, die komt met 'verlokkende ongerechtigheid voor hen, die verloren gaan' (2 Thess. 2: 10).

Uitdrukkelijk wijst de bijbel elke beleving van de seksualiteit buiten het huwelijk af. Hierbij kunnen we nog denken aan homoseksualiteit en masturbatie. Wij geloven in het openbaar worden van de zonen Gods. Zij zullen ook het seksuele kwade overwinnen door een gedisciplineerd leven te leiden naar de ingeschapen wet van God en hierbij worden ondersteund door de Heilige Geest. De profeet Maleachi schreef, dat een mens met voldoende geest - die de drager is van de ingeschapen wet nooit ontrouw zal worden aan zijn wettige vrouw, aan de gezellin zijner jeugd: 'Want Ik haat de echtscheiding, zegt de Here'. 'Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw' (Mal. 2:14-16).

4. Hemelse rechtsorde

(Mattheüs 5:33-48)

VOORZICHTIGHEID IN WOORDEN
33. Wederom hebt gij gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult uw eed niet breken, doch de Here uw eden gestand doen.

In de bergrede maakte Jezus zijn volk los van het oude denkpatroon en bracht Hij het over in het nieuwe verbond. Zijn geboden lagen alle op geestelijk niveau. Reeds Johannes de Doper was hiermee begonnen. Deze sprak niet over een aardse tempeldienst, maar over bekering en over de betekenis van de doop. Hij wees naar het lam Gods. Jezus zette dit evangelie van het Koninkrijk voort. Hij ging uit van het oude, op wat voorafging, om daarna tot bevrijding ervan en tot herstel te komen. Daarbij richtte Hij de ogen in de eerste plaats naar zijn eigen discipelen (Luc. 6:20).

Verder was Hij de 'hageprediker' van de scharen die van alle kanten toestroomden om Hem te beluisteren. In zijn toespraken discussieerde Jezus niet, maar richtte Zich direct tot het hart van zijn toehoorders. Hij sprak: 'Gij zijt het zout der aarde' en 'gij zijt het licht der wereld'. Hij zette de mensen niet opzij, minachtte hen niet en sprak ook niet over de hoofden heen. Zijn woorden waren op de man af, maar Hij hield er wel rekening mee dat zijn toehoorders nog geen kennis van het Koninkrijk der hemelen hadden en nog verbonden waren aan de wet en de ceremoniële gebruiken, en ook niet waren gedoopt met de Heilige Geest. Zij kenden de weg tot de volkomenheid niet.

Wilden zij woorden van leven horen of begeerden zij de bediening des doods?

Ook wij zullen geheel moeten worden losgemaakt van de ijdele wandel der vaderen. Catechismusprediking en geloofsbelijdenis konden ons niet naar de volmaaktheid brengen. Ook het pinksterklimaat was traditioneel. Willen wij daarom de woorden die de Heer hier spreekt, leren verstaan, dan zullen wij ons af moeten wenden van de oude theologie en ons moeten verheffen in de hemelse gewesten.

Jezus spreekt hier over wat tot de ouden was gezegd, dus wat het volk uit de wet van Mozes had geleerd. De verzen 21-48 kunnen dan, wat de nieuwe levenswijze betreft, wel als de belangrijkste stukken uit het evangelie van Jezus worden aangemerkt. Men beweert wel eens dat de Heer hier spreekt over de uitlegging en toepassing van de wet door de Joodse schriftgeleerden en over de opvattingen der rabbijnen. Dit is een misvatting, want Jezus stelt hier zijn nieuwe geboden tegenover die van het Oude Testament. De wet van Mozes was immers ontoereikend om de weg naar de volmaaktheid te wijzen en deze weg geheel te doen bewandelen.

Jezus verduidelijkte hier geen oude waarheden, maar Hij bracht iets nieuws. Hij gaf geen nauwkeuriger uitleg aan het Oude Testament, maar ook hier kan gezegd worden, dat de schare versteld stond van zijn 'nieuwe leer'. Het gezag ervan wordt hier opnieuw bevestigd door de uitspraak: 'Maar Ik zeg u'. De nieuwe leer gaat verder dan het oude verbond, want dit bracht de wetsbetrachter slechts tot gehoorzaamheid en rechtvaardigheid in de zienlijke wereld. God wil evenwel zuiverheid van de

inwendige mens en hierin is de geestelijke wereld betrokken. De wet moet in hart en verstand functioneren.

Er was gezegd: 'Gij zult uw eed niet breken en geen vals getuigenis geven'. Wat is een eed? We kunnen hem definiëren als een plechtige verklaring waarbij men God aanroept tot getuige. Hij is immers de bron van waarheid, de getuige van een eed van trouw. Daarom spreekt de mens: 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'. De eed is het bewijs dat hetgeen je zegt, de absolute waarheid is. Je zult het uitvoeren en bekrachtigt dit besluit of voornemen door de naam des Heren aan te roepen. De rabbijnen namen de eed zo serieus, dat zij slechts onbesproken getuigen een eed lieten afleggen.

Bij hen zat de zonde voornamelijk in de ontheiliging van de naam van God. De lichtvaardig uitgesproken geloften en de valse eed golden als overtreding van het gebod: 'Gij zult de naam des Heren uws Gods niet ijdel gebruiken'. Men moest de Allerhoogste 'zijn geloften betalen' (Ps. 50:14).

Bij vals zweren verbind je de naam des Heren met een leugen. Je pleegt dan meineed. 'Mein' betekent vals of slecht. God is evenwel waarachtig en leugens zijn uit de duivel. Er staat: 'Gij zult bij mijn naam niet vals zweren en zo de naam van uw God ontheiligen: Ik ben Jahweh' (Lev. 19:12). Het Hebreeuwse woord voor zweren is letterlijk zich 'zevenen' - zie de geschiedenis van Abraham en Abimelech in Genesis 21:22-34. Abraham schonk daar bij een eedszwering zeven lammeren aan Abimelech.

Wie zwoer, hief gewoonlijk de rechterhand op naar de hemel. Bij ons steekt men daarbij de twee voorste vingers

van de rechterhand op. Dit symboliseert dat men zich met de hemel verbindt. In Deuteronomium 32:40 zweert God: 'Voorwaar, Ik hef mijn hand ten hemel en zeg: Zo waar Ik in eeuwigheid leef. In Daniël 12:7 zweert de man met de linnen kleren bij Hem die eeuwig leeft, terwijl hij zijn rechter- en linkerhand ten hemel hief. In ons gebed en tijdens het zingen in de gemeente zijn wij ons bewust van onze verhouding tot God. Daarom steken wij daarbij ook de hand op als een getuigenis voor Gods troon. 'Mijn bee met opgeheven handen klimm' voor uw heilig aangezicht als reukwerk voor U toegericht, als offers die des avonds branden'.

In het oude verbond werd veelvuldig gezworen. Abraham sprak tot de koning van Sodom: 'Ik zweer bij de Here, bij God, de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde' (Gen. 14:22). De Statenvertaling heeft de betere weergave: 'Ik heb mijn hand opgeheven'. Jakob zwoer bij de Vreze van zijn vader Izak (Gen. 31:53). Van vele godsmannen lezen we dat zij zwoeren, want het was geoorloofd. Zij staafden hun woorden door ze aan iets te verbinden dat zeker en betrouwbaar was, iets hogers of verhevens.

Men was immers van zichzelf niet zeker, want men werkte met de tijdelijke en de wankele dingen van het oude verbond. Men bezat niet de volle waarheid en de volle gerechtigheid, en was zich als natuurlijk mens bewust van eigen onmacht. Men zwoer zoals Izak en Abimelech de een aan de ander, en daarbij zette men zich vast, want anders zou men van gedachten kunnen veranderen (Gen. 26:28-31).

Ook werd er in Israël veel vals gezworen, juist omdat men zo lichtvaardig en veelvuldig een eed aflegde. 'Zij buigen

zich neer op de daken voor het heer des hemels en zweren bij de Here en zweren bij Moloch' (Zef. 1:5). 'Dit is de vloek die uitgaat over het ganse land.... ieder die vals zweert, wordt van dit ogenblik af weggevaagd' (Zach. 5:3). In Maleachi 3:5 is God de aanklager tegen de meinedigen in het verworden volk van God, dat van binnen bedorven was.

34,35. Maar Ik zeg u, in het geheel niet te zweren: bij de hemel niet, omdat hij de troon van God is; bij de aarde niet, omdat zij de voetbank zijner voeten; bij Jeruzalem niet, omdat het de stad van de grote Koning is;

Onder de volkeren in de wereld ontbreekt vrijwel nergens de eed. Hij berust op het wantrouwen dat de mensen in elkaar hebben. Door het afleggen van een eed moet deze kwaaddenkendheid worden overwonnen en wordt men gedrongen de waarheid te spreken. Daarom heeft de eed twee elementen: een mededeling of belofte en een beroep op God, die de meinedige zal straffen. In vele gevallen zal de overheid als 'Gods dienaresse' de straf uitvoeren.

De Israëlieten kenden niet één maar verschillende eedsformules, waaronder zelfverwensingen bij het uitspreken van een valse eed: 'Zo moge God mij doen, ja nog erger'. 'Zo waar de Here leeft', 'zo waar gij leeft, mijn heer', 'de Here is tussen mij en u voor altijd', enzovoort (1 Sam. 14:44, Richt. 8:19, 1 Sam.1:26; 20:23). Dat er in het oude verbond en in Jezus' tijd zoveel werd gezworen, dat er zoveel eedsformules, zelfvervloekingen en krachttermen gebruikt werden, wijst ook op de hardheid der harten, evenals op die bij het gebruik van de scheidbrief.

De Joden zwoeren bij de hemel, bij de aarde, bij de zon, bij Jeruzalem, bij de tempel, bij de engelen (Flavius Josephus) en bij het leven van bekende personen: 'Zo waar Farao leeft', 'zo waar gij leeft, mijn heer', 'zo waar gij leeft, o koning', 'zo waar gij leeft en zo waar uw ziel leeft' (Gen. 42:15, 1 Sam. 1:26; 17:55; 2 Sam. 11:11). Er zullen eden worden uitgesproken, zolang de mensen leugenachtig en onbetrouwbaar zijn en daarom is in het rechtsverkeer de eed door de zogenaamde christelijke volkeren aanvaard.

Bij het zweren wordt iemand erbij bepaald dat God getuige is van hetgeen hij zegt. Wat wordt - ook bij christenen - al niet gepraat over dingen die men heeft van horen zeggen en waar men zelf nog allerlei bij fantaseert. Vele mensen vullen hun leven met onware verhalen en roddel. Voor hen is in bepaalde gevallen het afleggen van een eed noodzakelijk. Voor wie evenwel bij het principe leeft, dat hij rekenschap moet afleggen van elk ijdel woord dat hij gesproken heeft, is het niet nodig te zweren.

De Heer wijst in onze verzen op de devaluatie van de eed, want men zwoer niet meer bij God, maar bij de geschapen en zichtbare dingen. Men zwoer niet meer bij Hem die hoger was (Hebr. 6:16). Men wilde wel geloofwaardig blijken, maar was toch nog in wezen bang voor God, die volkomen waarachtig is. Men kon dan ten minste zijn naam niet ontheiligen en er dus niets bij verliezen, wanneer men niet helemaal overeenkomstig de waarheid sprak.

Jezus wijst er nu op dat de hemel en ook de zon bij het zweren niet tot de zichtbare wereld behoren, maar tot het domein van de eeuwig levende God. In de zichtbare wereld zijn ze beelden van het ganse rijk van God, in

Genesis 1:8 bij vergelijking de hemel 'genoemd'. In het 'midden' des hemels, dat is in het centrum van de geestenwereld, bevindt zich de troon van God. Zoals voor ons de aarde het centrum is van het uitspansel met zijn vele sterrengroeperingen, zo stellen 'de zonen Gods' of de engelen zich daar op voor de Here (Job 1:6).

Wij zullen hierbij moeten beseffen dat de onzienlijke wereld geen aardse afstanden kent. Zo kunnen wij ons in de geest 'verplaatsen' naar onze kinderen in het midden van Canada. Wie zijn woorden met de hemel verbindt, zweert in werkelijkheid bij God, die de Vader der geesten is, ook die der menselijke geesten, want deze behoren tot de hemelingen (Num. 16:22, Hebr. 12:9).

Ook is God ten nauwste betrokken bij de aarde. Deze is zijn voetbank, dus de plaats waar Hij rust (Jes. 66:1). Hij wil immers bij de mens, in het vlees, wonen. Hij wil daar rusten, wanneer de strijd tegen de satan die om de mens gaat, beslist is. Dan zijn de boze geesten in de afgrond, in de plaats van de vernedering: onder zijn en onze voeten. Men moet daarom niet bij de aarde zweren, omdat zij het terrein is waar Gods Geest Zich in de mens een woning zoekt. De aarde zal daarom niet vergaan maar wordt wel vernieuwd. Wie dus zijn woorden bekrachtigt door ze te verbinden met de zichtbare hemel, met de aarde of met Jeruzalem, zweert in wezen bij de onzienlijke hemel, bij de aarde 'die des Heren is' en bij het nieuwe Jeruzalem, welke eeuwig het domein van God zijn.

Niet het aardse Jeruzalem was de stad van de grote Koning, maar het hemelse. In Psalm 48:3 wordt over het aardse Jeruzalem gesproken als beeld van het hemelse, van 'de stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper

en bouwmeester is', de hoofdstad van het hemelse vaderland (Hebr. 11:10, 16). Na het herstel van alle dingen daalt dit Jeruzalem neer uit de hemel op de aarde (Openb. 21: 10).

In Mattheüs 23:16-22 wijst de Heer nog op de spitsvondige redeneringen van schriftgeleerden en Farizeeën, die het zweren bij de tempel een onbetekenende zaak achtten, maar de eed als 'waardevol' beschouwden, wanneer zij verbonden was met het goud van de tempel. Zo maakten zij ook onderscheid tussen het altaar en het offer dat voor hen het belangrijkste was. Jezus maakte ook hier duidelijk dat er een niet te scheiden verbinding was tussen de tempel Gods en het goud, tussen het gewijde altaar en de gaven, evenals er een relatie bestaat tussen God, het uitspansel, de aarde en het zichtbare Jeruzalem.

36,37. ook bij uw hoofd zult gij niet zweren, omdat gij niet één haar wit kunt maken of zwart. Laat het ja, dat gij zegt, ja zijn en het neen, neen; wat daar boven uitgaat, is uit de boze.

Tenslotte wijst de Heer op het gevaar om belangrijke objecten te gebruiken, waarbij gezworen kan worden, want deze zijn aan de vergankelijkheid en aan veranderingen onderworpen. Zulke uitdrukkingen zijn onbetrouwbaar en behoren tot een bedrieglijke gedachtewereld. Ze verstoren de menselijke verhoudingen en de goede sfeer en wekken spanningen op. Gebruik ook geen krachttermen: 't mag mij de kop kosten of ik mag dood vallen. Vertrouw niet op je zintuigen en vraag je liever af: heb ik het goed gezien en weet ik het zeker?

Zeg niet: God mag mij hiervoor straffen. De vergankelijkheid van de mens wordt hier uitgedrukt door het zwarte of het witte haar, beelden van jeugd en ouderdom. Zij wijzen op de veranderingen in het menselijke leven en op het feit dat niemand hier iets over te zeggen heeft.

Voorbeelden van lichtvaardig zweren vinden we bij koning Saul. Hij liet het volk een vervloeking uitspreken, 'deed het zweren' dat niemand van hen spijze zou eten voor de avond. Toen het bleek dat Jonathan onwetend deze eed verbroken had, sprak de koning: 'Zo moge God mij doen, ja nog erger, voorwaar, gij moet zeker sterven'. Het volk antwoordde echter opnieuw door een eedzwering: 'Zo waar de Here leeft, er zal geen haar van zijn hoofd ter aarde vallen' (1 Sam. 14:24-45).

Is het wonder dat een man met zulk een onbetrouwbare, wankele geestesgesteldheid, die de naam van God zo ontheiligde, tenslotte bij een occulte toveres en waarzegster terecht kwam en zelfmoord pleegde? De koning kende de macht niet die in hem meevibreerde. Tijdens zijn grootspraak wist hij niet, dat hij zijn woorden niet kon waarmaken. Denk ook aan Petrus die bij het houtvuur tijdens het lijden van Jezus zichzelf begon te vervloeken en te zweren: ik ken die mens niet (Matth. 26:69-75).

Denk ook aan de veertig Joden die Paulus wilden ombrengen. Zij verbonden zich met een vloek om niet te eten en te drinken, voordat ze de apostel hadden vermoord. Jezus zegt hier dat wij in het geheel niet zullen zweren. Je moet zélf waar zijn. Je moet niet iets hogers nodig hebben, omdat je zelf onbetrouwbaar bent. Een

christen moet God er niet bijhalen om zijn woorden te staven, maar als hij spreekt, 'laten het woorden zijn als van God' (1 Petr. 4:11). Je overleggingen moeten waar zijn, want je moet het beeld van de Zoon gelijkvormig worden.

Hiermee benaderen wij dan het 'voorwaar, voorwaar' van onze Heer. Uw ja zij ja, want wat er bovenuit gaat, is een teken van innerlijke onzekerheid en uit de boze, de leugenaar van den beginne. Laat het ook genoeg zijn om bij een ontkenning alleen neen te zeggen. Het gaat erom dat je innerlijk volkomen vrij bent van de boze. Daarom ook geen show of geen grote woorden tot een zieke: je bent op grond van Gods beloften genezen, houd dit maar vast, of zoals wij eens hoorden: ik ben ook een man Gods, of zoals iemand op de deur van zijn studeerkamer had staan: hier werkt de profeet van Nederland.

Doe geen beroep op dit of dat om je woorden waar te maken of de zekerheden van God erbij te slepen. 'Maar vóóral, mijn broeders, zweert niet, noch bij de hemel, noch bij de aarde. noch welke andere eed ook. Laat ja bij u ja zijn en neen neen, opdat gij niet onder het oordeel valt' (Jak. 5:12). Je zit anders aan de verkeerde kant van de scheidslijn of van het oordeel, want een leugenaar hoort niet bij God.

Het is verstandig geen eed onnodig en impulsief af te leggen. Wees gewoon betrouwbaar. Wat erin zit, komt eruit. De man die zijn woorden kracht bijzet door Gods naam erbij te gebruiken, gelooft ook in een wraakgierig en straffende God. Hij zet zich dan buiten het nieuwe verbond, want God doet nimmer iemand kwaad en Hij leert ons dat wij ook onszelf of onze naaste geen schade zullen toebrengen, dus niemand iets zullen vergelden.

Hoe nu te handelen wanneer de overheid bij een rechtsgeding of bij een ambtsaanvaarding een bevestiging vraagt door een eedszwering? Houd er dan rekening mee dat de gezagdragende wereldgeesten niet alleen met oprechte christenen te maken hebben, maar met vele andere mensen, die in ernstige gevallen door het aanroepen van de naam van de almachtige God, bepaald worden bij de draagkracht en waarheid van hun woorden. Later kan dan eventueel hier een beroep op worden gedaan. Voor de overheid behoren alle onderdanen dezelfde rechten en plichten te hebben.

De eedsformule is dan nog altijd een aanduiding dat de regerende instanties met God rekening houden. Deze eedszwering heeft niets te maken met het ondoordacht aanroepen van Gods naam om eigen woorden te staven en geloofwaardiger te maken. Volgens Mattheüs 26:63,64 legde Jezus zelf voor de hogepriester naar de Joodse vorm een eed af. Daarom zien wij niet in dat een christen bij de overheid geen eed zou mogen afleggen. Wanneer hij evenwel gewetensbezwaar zou hebben, kan hij meestal wel volstaan met een belofte, die dan dezelfde draagkracht heeft.

HET SCHEIDEN VAN MENS EN MACHT

38,39. Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand. Maar Ik zeg u, de boze niet te weerstaan, doch wie u een slag geeft op de rechterwang, keer hem ook de andere toe;

Het doel van de bergrede is niet om een aaneenrijging te geven van goede uitspraken, die nooit gerealiseerd kunnen worden, maar om het volk van God los te maken uit het

oude denken van een natuurlijke godsdienst en op een hoger niveau te brengen. We staan immers in de overgang van het oude naar het nieuwe verbond. Recht en gerechtigheid komen, indien de innerlijke mens in zijn gezindheid geheel verandert.

Jezus sprak later: Ik ga heen om u plaats te bereiden in de hemelse gewesten. Dan wordt daar de gerechtigheid naar de wet tot een volkomen gerechtigheid, omdat de volgeling van Jezus als rechtvaardige gescheiden wordt van de verwekkers van het kwaad. Het Oude Testament richt zich tot de natuurlijke mens: 'Leven voor leven, oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet, blaar voor blaar, wond voor wond, striem voor striem' (Ex. 21:24). Hetzelfde letsel dat iemand aangebracht heeft, moest hem toegebracht worden (Lev. 24:19).

Hierdoor werd het rechtsgevoel bevredigd: de straf was overeenkomstig de schade. Daarom werden de excessen bij bloedwraak en privé vergeldingsmaatregelen beperkt of opgeheven. Mozes was een wijs man en een barmhartig wetgever. Hij beteugelde door zijn voorschriften de opgezweepte hartstochten. Denk bijvoorbeeld aan de veelvoudige wraak van de geweldenaar Lamech, die het uitriep: 'Ik sloeg een man dood om mijn wonde, een knaap om mijn striem' (Gen. 4:23).

Voortaan zou men de wedervergelding aan de rechter over moeten laten. De wet van Mozes gaat uit van het principe dat de zonde of de misdaad de rechtsorde van God aantast en dat straf en pijn deze weer kunnen herstellen. Iemand die iets kwaads gedaan heeft, zegt vanuit deze gedachtegang: sla me maar, ik heb het verdiend. Jezus leidt op tot een leven in de hemel. De Heer maakt

duidelijk dat je door wraak of vergelding het kwaad niet wegneemt. De ellende wordt er immers alleen maar groter door, want voortaan missen er twee personen een oog, een tand, een hand of voet, of zit de schuldige in de gevangenis.

Het volk Israël kon niet verder kijken, want voor de natuurlijke mens is de overheid een toornende wreekster voor wie kwaad bedrijft (Rom. 13:4). Men heeft getracht om de bergrede vanwege haar apodictische of stellige uitspraken uit het blikveld te verwijderen en bijvoorbeeld naar het duizendjarige rijk te verwijzen. De orthodoxe aanhangers van de zogenaamde bedelingenleer maken hiermee de woorden van Jezus voor eigen leven uiteraard krachteloos.

Aan de andere zijde zien wij mensen als Leo Tolstoy, een beroemd Russisch schrijver, zich bekeren tot het 'pacifisme', dat wel reaktie uitsluit maar geen vrede brengt. Hij schreef dat het onchristelijk was om soldaten, politieagenten of zelfs magistraten te hebben. Hij beweerde dat het kwade niet mag worden weerstaan. Hij leerde dat deze uitspraak van Jezus onvoorwaardelijk was en onder alle omstandigheden voor onze maatschappij zou gelden. Politie-agenten weerstaan de boze en daarom zou je ze niet mogen hebben. Hetzelfde zou dan gelden voor soldaten en magistraten, rechters en rechtshoven. De misdaad zou niet gestraft mogen worden! Anderen zijn niet zo consequent, maar redeneren in wezen vanuit hetzelfde standpunt.

Dit alles als een gevolg van een fundamentalistische Schriftbeschouwing met de slogan: lees wat er staat en handel ernaar. Jezus richtte Zich evenwel niet tot een volk

op aarde, maar tot een schare die Hij toebereidde om te strijden in de hemelse gewesten. Hij sprak tot hen als mensen Gods, als burgers van een rijk in de hemelen. Zij waren voorbestemd om een uitverkoren volk in de onzienlijke wereld en een heilige natie te worden. Het natuurlijke Israël behoorde zoals alle andere volken tot de aarde en had daarom te maken met een wet, die ingesteld was om 'de arme en zwakke wereldgeesten', dus de menselijke, leidende geesten, te steunen in het handhaven van hun gezag.

Onze Heer bedoelde: jullie zullen de mens en de macht moeten leren onderscheiden. jullie krijgen macht om een hemels leven te leiden en om de boze geesten in de onzichtbare wereld te binden. Paulus zou later schrijven: 'Gij geheel anders, gij hebt Christus leren kennen'. Gij hebt dus van Hem afgekeken, hoe Hij handelde. In de uitspraak 'de boze niet te weerstaan' is de boze nog een mens. Hij geeft je de slag op de wang en hij wil met je vechten. Met zo'n boze moet je geen proces voeren. Hem weerstaan betekent hier: als aanklager tegen een mens optreden. De voorbeelden die vervolgens genoemd worden, hebben geen betrekking op moord en diefstal, want dat zijn zaken van de wereldgeesten, dus van de overheid.

Het gaat hier over persoonlijke moeilijkheden, die zich ontelbare malen in het maatschappelijke leven kunnen voordoen. De apostel Paulus adviseert de gemeenteleden om bij onderlinge 'alledaagse' geschillen een wijs man onder hen een uitspraak te laten doen, of liever onrecht te lijden (1 Kor. 6:5-7). De broeder van onze Heer schreef evenwel: 'Biedt weerstand aan de duivel, en hij zal van u vlieden' (Jak. 4:7, vergelijk 1 Petr. 5:9). In de hemelse gewesten zullen wij de boze wél moeten weerstaan. De

mens die door hem misbruikt wordt, zullen we evenwel moeten liefhebben en zijn kwaad niet vergelden.

Een nieuwtestamentisch christen die de 'nieuwe leer' van Jezus aangenomen heeft, staat anders tegenover de mens en tegenover het geweld, naarmate hij meer 'vreemdeling op aarde' is. Jezus begint hier zijn hemelse leer te ontvouwen, teneinde een innerlijke structuurverandering in zijn volgelingen te bewerken. Agressie en geweld komen rechtstreeks van de boze. Uit God komt nimmer geweld. Wij hebben een hemelse Vader die enkel goed is en die alle geweld haat. Hij wil daarom niet dat wij geweld met geweld keren, dus de geweldgeesten uitdrijven door middel van Beëlzebul, de overste der geesten.

Jezus leert hier: vergeld geen geweld met geweld. Pas dit toe in je omgeving en houd dit consequent vol. Je zult er een ander mens door worden. Bij innerlijk vrije mensen kan ook trouwens geen geweld worden opgeroepen, omdat dit er bij hen niet meer inzit.

Het slaan op de wang met de rug van de hand was een wijze van beledigen, evenals naar iemand spuwen. Hier stond straf op. Door nu de tegenstander de andere wang toe te keren, forceer je een doorbraak. Het betekent bovendien dat je niet te beledigen bent. Je innerlijke mens is onaantastbaar. Wat ze ook van je zeggen, je gaat rustig je gang en blijft positief denken ten opzichte van je (boze) naaste. Je kunt door hem alleen schade oplopen naar de uitwendige mens: pijn, reputatieverlies of minachting. Paulus schreef hierover: 'Maar al vervalt ook onze uiterlijke mens, nochtans wordt de innerlijke van dag tot dag vernieuwd' (2 Kor. 4:16).

Wees daarom niet bevreesd voor hen die het lichaam kunnen doden of beschadigen. Je leeft immers in de hemel en je inwendige mens is het hoogste goed voor je, want deze is eeuwig en onvergankelijk. Wees daarom consequent in het volgen van de Meester. Wie de boze wederstaat door hem lik op stuk te geven, herstelt hiermee geen enkele intermenselijke verhouding, want misnoegen, haat en wrok worden hierdoor niet weggenomen. 'Niet wederstaan' betekende bij de rabbijnen: 'boven' zichzelf uitgaan, niet op zijn stuk blijven staan en liever onrecht lijden dan het te doen.

Het evangelie van het Koninkrijk zal in de gehele wereld gepredikt worden en dan komt het einde, want de uitwerking ervan zal gezien worden in de zonen Gods, die innerlijk onkwetsbaar zijn en niet meer reageren op beledigingen of vernederingen.

40- 42. en wil iemand met u rechten en uw hemd nemen, laat hem ook uw mantel; en zal iemand u voor één mijl pressen, ga er twee met hem. Geef hem, die van u vraagt, en wijs hem niet en wijs hem niet af, die van u lenen wil.

In deze verzen gaat het allereerst over het aantasten van iemands bezit. Dit snijdt vaak diep in het 'vlees' van vele christenen. Een verburgerlijkt welvaartschristendom is erg op zijn spulletjes. Er wordt je schade berokkend door een oneerlijke rechtspraak. Dit komt nogal eens voor. Alles in je raakt in opstand. Jezus zegt nu: als ze je onderkleed nemen willen, laat ze ook de mantel. Het gaat hier om het onderkleed dat als pand kan worden opgevraagd aan iemand, die in de schuld steekt. Dit in tegenstelling met het opperkleed of de mantel, die als dek diende en niet als

pand mocht worden gevraagd dan tot de avond (Ex. 22:26 en Deut. 24:12).

De Heer wil zeggen: wees de minste in zulke zaken en zorg ervoor, dat jouw gerechtigheid overvloediger is dan die van de Joodse godsdienstige leiders. In Lucas 6:29 staat het juist andersom: indien ze de mantel per se hebben willen, laat ze ook het onderkleed. Hecht niet aan aards bezit en weet dat uw hemelse Vader voor u blijft zorgen. Wij zijn niet beter dan de gelovigen van wie in Hebreeën 10:34 gezegd wordt: 'Want gij hebt met de gevangenen mede geleden en de roof van uw bezit blijmoedig aanvaard, want gij wist dat gijzelf een beter en blijvend bezit hebt'. Behoud onder alle omstandigheden je innerlijk bezit: je blijdschap, je vrede en je gerechtigheid.

De boze tracht je uit te proberen in je bezit. Je maakt je misschien nog kwaad als ze iets van je vernielen en opzettelijk stuk maken. Hoe is je levensopstelling? Wat er ook in de natuurlijke wereld gebeurt, ga niet op het vlak van de vijand staan. Ook kan iemand je trachten te dwingen om hem bij wijze van dienstbetoon een mijl - dat is 1000 passen of 1478 meter - te begeleiden. Men legt dus beslag op je tijd en arbeidskracht. Zo kon het zijn dat een reiziger in een onbekende streek kwam. Hij trachtte dan een bevriende relatie te vinden, die hem wilde begeleiden.

Jezus geeft zijn discipelen de raad ter wille van hun naaste ieder mens in zulke omstandigheden ruimschoots tegemoet te komen, zelfs al zou men hiertoe geprest - een uitdrukking uit het militaire leven - worden. In Lucas 6:31 voegt de Heer er nog aan toe: 'Gelijk gij wilt, dat u de mensen doen, doe hun evenzo'. Zo werd Simon van Cyrene gedwongen om de kruisbalk naar Golgotha te

dragen. De Heer zegt hier: verdubbel vrijwillig je medewerking, want je bent aller dienstknecht.

Hijzelf was zich ook bewust dat Hij het dienstwerk van een slaaf moest verrichten, want onder de maaltijd, toen de duivel reeds Judas, Simons zoon Iskariot, in het hart had gegeven Hem te verraden, stond Hij, wetende, dat de Vader Hem alles in handen had gegeven en dat Hij van God uitgegaan was en tot God heenging, van de maaltijd op, en Hij legde zijn klederen af en nam een linnen doek en omgordde Zich daarmede. Daarna deed Hij water in het bekken en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de doek, waarmede Hij omgord was' (Joh. 13:2-5).

Dit eenvoudige dienstwerk kon Jezus verrichten. Hij kon Zich dit permitteren. Hij was niet gefrustreerd. Kinderen Gods, wier plaats in de hemelse gewesten is, kunnen rustig het minste werk doen, ook in de gemeente. Ze worden er niet minder van. Ze zijn immers toegerust tot dienstbetoon! Zelfs al worden zij geprest, dan tast het hun innerlijk toch niet aan. Vaak moet men ook iets opknappen voor een ander voor wie men verantwoordelijk is. Misschien krijgt men dan nog een grote mond op de koop toe.

Je mag je evenwel nooit laten pressen tot liegen en bedriegen of tot het doen van onrechtmatige daden. Dan zeg je tot hen die je misschien lief zijn, toch neen. Tenslotte kan men lastig gevallen worden door iemand die iets lenen wil. Het eerste gedeelte past dan op het lenen van een gebruiksvoorwerp en het tweede gaat over geld. In Lucas 6:30,31 staat: 'Neemt iemand het uwe, vraag het niet terug. En gelijk gij wilt, dat u de mensen doen, doet

gij hun evenzo'. De ware christen is een gemakkelijk mens om mee om te gaan. Hij hecht niet aan zijn bezit of aan uiterlijke dingen. Als je iemand iets leent, doe er dan innerlijk afstand van, anders krijg je geen vrienden maar vijanden door de onrechtvaardige mammon.

Volgens de oudtestamentische wet moest het lenen aan een volksgenoot renteloos geschieden (Ex. 22:25). Bovendien moest op het sabbatsjaar zo'n lening worden kwijtgescholden. Er zat dus een groot risico in en zij was een aanwijsbare liefdedaad. De bereidheid daartoe werd evenwel al in de wet geëist (Deut. 15:1,2, 7-11).

Is het nu de bedoeling dat de christen zich laat uitbuiten of exploiteren? Moet een christenzakenman volgens bovenstaande voorschriften handel drijven? Is het wenselijk voor de rechtbank al klaar te staan met de mantel, als het recht op het hemd nog in het geding is? Moeten nu alle advocaten weg, het politie-apparaat verdwijnen en het leger opgedoekt worden? Moet dan de brutale de halve of de hele wereld hebben? Wordt het een geleen zonder einde en wordt de consequente christen hiermee niet tot de bedelstaf gebracht? Werkt deze perikoop als men haar vanuit de natuurlijke wereld toepast, juist niet de anarchie in de hand?

Op deze wijze zou de christen zelfs meewerken aan het verwijderen van de wederhoudende macht die de wereldgeesten bezitten om dan juist de komst van de mens der wetteloosheid te bevorderen. Jezus heeft de bestaande rechtsorde nimmer bestreden, maar Hij maakt hier zijn volk los van het aardse denken en zet het over in de hemelse gewesten. Daar leert het de geestenwereld te onderscheiden. Het is niet geroepen om de boze geesten

indirect te dienen door naar mensen te luisteren die door demonen worden gemanipuleerd.

Toen iemand aan Jezus vroeg een erfeniskwestie voor hem te regelen, wees de Heer dit verzoek van de hand. Ook kwam Hij de Farizeeën en schriftgeleerden op geen enkele wijze tegemoet, maar Hij noemde hen huichelaars, omdat zij de weg naar het Koninkrijk der hemelen blokkeerden. Toen Hij voor het gerecht door een dienaar in het gezicht geslagen werd, keerde Hij deze niet de andere wang toe, maar vroeg Hij wel wat voor verkeerde dingen Hij zou hebben gezegd. Hij dorst ook wel een grote schare die bij Hem wilde blijven, weg te zenden. In zijn persoonlijke leven verdedigde Hij Zich evenwel niet.

Hij liet Zich door Judas bestelen zonder deze openlijk terecht te wijzen. Ja, Hij diende ook de verrader door hem de voeten te wassen. Deze lijdzaamheid had echter tot gevolg dat Judas geheel werd overgegeven aan een verwerpelijk denken, zodat de satan hem tenslotte ten volle kon gebruiken en hem kon doen handelen naar zijn boze intenties. In deze dingen was Jezus ons een voorbeeld: 'Die, als Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt'. Vanuit deze gezindheid kon Hij onze zonden in zijn lichaam dragen en op het hout brengen en ons door zijn striemen genezen (1 Petr. 2:21-24).

VOLMAAKTE LIEFDE

43. Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten.

In het slot van dit hoofdstuk bereikt de bergrede haar hoogtepunt. Het gaat hier immers om het gebod zijn vijanden lief te hebben. Het gaat hier om de verklaring van de grote wet van de tweede tafel. In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan zou de Heer dit gebod later duidelijk illustreren. De woorden van Jezus sloten niet aan bij de gedachten van de doorsnee Jood, die naast het gebod om zijn naaste lief te hebben, zich uiterst negatief opstelde ten opzichte van vreemden en vijanden. In Leviticus 19:17,18 staat: 'Gij zult uw broeder in uw hart niet haten... Gij zult niet wraakzuchtig en haatdragend zijn tegenover de kinderen van uw volk, maar uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de Here'.

In het Oude Testament is evenwel geen tekst te vinden, waarin wordt opgeroepen zijn vijanden te haten. Ook de rabbijnse literatuur levert hiervoor geen bewijsplaatsen op. De nieuw ontdekte geschriften van de streng religieuze Qumran-gemeenschap geven echter wel het gebod, dat men buitenstaanders, de zonen van de duisternis, moet haten, want die zijn door God verworpen. (De rollen van deze sekte werden te Qumran in de noordwesthoek van de Dode Zee gevonden. Vandaar de naam).

De naaste was de volksgenoot, en de vijanden waren meestal de omringende volken, de afgodendienaars, de sabbatsschenners, de onbesnedenen met wie men, niet mocht omgaan of ermee huwen. In het Oude Testament lezen we, dat men een vijandige stad de vrede moest aanbieden. Opende men de poorten, dan werden haar inwoners gedwongen voortaan herendiensten te verrichten. Sloten ze geen vrede, dan moesten de mannelijke inwoners met de scherpte van het zwaard worden geslagen (Deut. 20:13 -18).

In de wraakpsalmen wordt weinig barmhartigheid gepredikt: 'De rechtvaardige zal zich verheugen, wanneer hij de wraak aanschouwt; hij zal zijn voeten wassen in het bloed van de goddeloze' (Ps. 58:11). De vervolgde David bad in verband met zijn vijand: 'Mogen zijn kinderen wezen worden, zijn vrouw weduwe; mogen zijn kinderen overal ronddolen en bedelen, en opgejaagd worden uit hun puinhopen' (Ps. 109:9, 10). De ballingen aan Babels stromen zongen: 'Gelukkig hij, die u zal vergelden hetgeen gij ons hebt aangedaan, gelukkig hij, die uw kinderen zal grijpen en tegen de rots verpletteren' (Ps. 137:8,9).

Dit soort documenten van haatuitbarstingen zijn wel ver verwijderd van de geest van het evangelie van Jezus Christus. De volkenwereld om Israël is voor ons een beeld van de boze geesten in de hemelse gewesten met wie wij geen enkele gemeenschap zullen hebben. Wij zijn in de geestelijke wereld evenals het volk Israël dit was in de natuurlijke wereld: een volk apart. In het nieuwe verbond dat ons door Jezus Christus met God verbindt, stellen wij ons negatief en vijandig op tegen de boze geesten, maar op aarde mogen wij geen enkel mens als vijand beschouwen.

Wat het intermenselijke verkeer betreft, blijkt uit verscheidene plaatsen in het Oude Testament, dat men ook wel beter wist. In Spreuken 25:21,22 lezen we: 'Indien uw vijand honger heeft, geef hem brood te eten, indien hij dorst heeft, geef hem water te drinken; want dan hoopt gij vurige kolen op zijn hoofd'. Ook de rechtvaardige Job wist beter en handelde naar het evangelie dat Jezus later zou brengen: 'Indien ik mij verheugd heb over het ongeluk van mijn hater en gejubeld, wanneer rampspoed hem trof - ja, ik liet niet toe, dat mijn mond zondigde door hem met een vloek de dood te wensen' (Job 31:29,30).

44. Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen,

Met het 'Maar Ik zeg u' doorbreekt Jezus de gangbare opvattingen. Hij heft de begrenzing van het woordje 'naaste' als volksgenoot op en breidt het liefhebben zelfs uit tot de vijand. Op de vraag: wie is mijn naaste?, luidt het antwoord van de Heer: iedere medemens die je pad kruist, die je hulp nodig heeft. Bij hem moet je liefde omzetten in een daad, zoals de barmhartige Samaritaan dit deed, toen hij een man uit een voor hem vijandig volk redde. Want ook de liefde zonder werken is dood. Jezus zegt niet: je moet je vijand niet haten, maar wel: jij moet hem beminnen. Haat betekent een sterk gevoel van afkeer bezitten, vijandschap tegen iemand koesteren en hopen dat het hem slecht gaat.

Dit gevoel mag een christen tegen niemand hebben. Hij mag deze gezindheid zelfs niet bezitten. Zijn wezen moet enkel liefde zijn en enkel positief gericht zijn. Al is de mens slecht en al behandelt hij je op lage wijze, dan ontheft je dit niet van de verplichting hem lief te hebben. Onmiddellijk rijst dan de vraag: hoe bereik ik deze geestelijke hoogte? Dit is alleen mogelijk door vernieuwing van denken, wanneer men in staat is de mens van de macht die in hem werkzaam is, te scheiden. Want waarom is die man of vrouw je vijand?

Omdat de duivel hem of haar ophitst en verleugent. Jezus kon voor zijn vijanden bidden, omdat Hij de geestenwereld onderscheidde. Zijn vijanden wisten niet door welke geesten zij werden gebruikt. Hadden ze kennis gehad van de geheimenissen van het Koninkrijk der

hemelen, dan zouden ze de Heer der heerlijkheid nooit hebben gekruisigd (1 Kor. 2:8).

De Statenvertaling is uitgebreider: 'Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; zegent ze, die u vervloeken; doet wel degenen die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen'. Men vervloekt iemand, wanneer men hem prijsgeeft aan demonische machten. Hoeveel uitspraken en belijdenisgeschriften van de historische kerken eindigen niet met een anathema over hen, die andere inzichten hadden. Onze Heer zegt evenwel dat wij ieder mens, ook de religieuze vijand, zullen trachten te verbinden met de rijkdommen van het Koninkrijk Gods, dus hem zegenen.

Van Jezus wordt gezegd dat, wanneer Hij gescholden werd, niet terugschold, maar Hij bracht de vervloekingen die over Hem werden uitgesproken, bij zijn Vader. Hij hechtte alleen waarde aan diens oordeel. Ook zullen wij hen die een afkeer van ons hebben, niet alleen goede woorden toevoegen, maar wat nog meer is, hun vriendelijkheid bewijzen, hun goed doen naar ziel, geest en lichaam. Wij zullen bidden - dat is bezig zijn in de hemelse gewesten - voor hen die geweld tegen ons gebruiken of die ons vervolgen door woord, geschrift of daad. Wij zullen dus de geweldgeesten die hen tot geweldenaars maken, binden en in toom houden. De mens zal voor ons altijd beelddrager van God zijn. Daarom zullen wij hem trachten te scheiden van de machten der duisternis en hemzelf liefhebben.

Het Grieks kent drie woorden voor liefhebben: eraoo, phileoo en agapaoo. Het eerste betekent: hartstochtelijk liefhebben vanwege zijn begeerte: denk aan het woordje 'eros', dat evenwel niet in het Nieuwe Testament

voorkomt. Het werkwoord 'phileoo' betekent ook in het Nieuwe Testament liefhebben, omdat men iemand tot zijn groep of familie rekent. Denk aan woorden als filantroop, filosemiet, homofiel. Daarom helpt en zorgt men voor iemand. Tenslotte gebruikt het Nieuwe Testament het werkwoord 'agapaoo', dat is een liefhebben dat de mens verheft, het is de schenkende liefde zoals God deze heeft ten opzichte van zijn schepselen.

Dit liefhebben van de vijand betekent hier, dat men hem actieve liefde schenkt, die hem kan bevrijden uit de macht der duisternis. Het is de liefde van Christus (agapè) uit een rein hart, een goed geweten en een ongeveinsd geloof (1 Tim. 1:5). Wie op deze wijze zijn vijanden liefheeft, bezit overvloediger gerechtigheid dan de schriftgeleerden en Farizeeën. Hij kan het Koninkrijk der hemelen binnengaan (vers 20).

45. opdat gij kinderen moogt zijn van uw Vader, die in de hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

Nu komt de Heer tot de grote wending in zijn betoog. Hij openbaart het wezen van de hemelse Vader. Wie kende tot die tijd diens heerlijke karaktereigenschappen? Wie had voor de komst van Jezus ooit God gezien of gekend? (Joh. 1:18). De Heer verkondigt nu wat sinds de grondlegging der wereld was verborgen gebleven, namelijk dat God enkel goed is (Matth. 13:35). God is enkel liefde, want alzó lief heeft Hij de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon zond om de mensheid te redden. Hij

had ons zelfs lief, toen wij nog zondaars waren (Rom. 5:8).

Op de vraag: waarom openbaarde God zijn wezen pas door Jezus Christus? is het antwoord: de mens komt alleen het Koninkrijk Gods binnen doormiddel van de boom des levens en zijn vrucht, het woord des levens. In het paradijs was God bezig Adam en Eva tot geestelijke mensen te maken. Wanneer zij bleven eten van de vrucht van de boom des levens, zouden zij door de Schepper zo worden geïnspireerd, dat zij de hemelse dingen leerden kennen. Na de zondeval werden zij van de boom des levens verwijderd en bleven zij aan de aarde verbonden.

Door de prediking van Jezus werden zij weer tot de boom des levens gebracht. Hij voerde hen in het paradijs en Hij was de Boom des levens. Wie van Hem at, dit wil zeggen zijn woorden tot zich nam, zou in eeuwigheid leven. Hij zou vernieuwd worden in zijn denken, zodat hij bezig kon zijn met de dingen die 'boven' waren. Het tijdperk tussen deze twee 'bomen des levens' was dat van de geestelijke onwetendheid. In de bergrede nam Jezus de draad weer op om zijn volk het Koninkrijk der hemelen te openbaren.

God doet zijn zon opgaan over slechten en goeden en Hij doet het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. De slechtste mensen ontvangen dus evenals de goeden de weldaden des Heren. Het was slechts eenmaal dat de zon niet in de huizen van de Egyptenaren scheen, terwijl het bij de Israëlieten licht was in hun woningen (Ex. 10:23). Wel een bewijs van de kracht van het occultisme en van de toverij van Egypte, die de genade van God moedwillig weerstond. God deed immers zijn zon wel opgaan; daar lag het niet aan dat men in duisternis verkeerde.

God eist niets van de mens, waaraan Hij zelf niet voldoet. Hij is de Vader der lichten, zegt Jakobus, dus de Vader van de kinderen des lichts, en van Jezus Christus, het licht der wereld. Deze kinderen groeien op tot volwassenheid. Er staat letterlijk: opdat gij 'zonen' moogt zijn, dus behoren moogt tot hen, die als jongelingen de boze hebben overwonnen. In de geest gelijken zij dan op hun Vader. Zij staan positief tegenover alle mensen. Met dit eenvoudige voorbeeld toont Jezus aan, dat 'de genade Gods is verschenen, heilbrengend voor alle mensen' (Tit. 2:11).

Merk op dat de mensheid niet als geheel verdorven wordt voorgesteld, want er is sprake van rechtvaardige en goede mensen. De goede strekken zich uit om gelijkvormig te zijn aan Jezus Christus, die de afdruk is van het goddelijke Wezen, van de hemelse Vader.

46-48. Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat voor loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? En indien gij alleen uw broeders groet, waarin doet gij meer dan het gewone? Doen ook de heidenen niet hetzelfde? Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is.

Het is voor de natuurlijke mens niet moeilijk om personen lief te hebben, die goed voor hem zijn. Hij is dan evenwel in de geestelijke wereld nog een kind, want dit leeft hoofdzakelijk van de ontvangende liefde. Alleen gebonden mensen zijn vervelend en gewelddadig tegenover hen die goed voor hen zijn. Je vijand liefhebben betekent evenwel dat je de goddelijke, schenkende liefde moet bezitten en deze liefde wordt met de Heilige Geest uitgestort in het

hart van de heilbegerige christen. Deze liefde richt zich op de tegenstander, op het kind dat het moeilijk heeft, op de lastige man of vrouw.

Zij worden dan geclaimd voor het Koninkrijk Gods. De liefdevolle christen bestrijdt de machten die de mens in hun greep hebben. Wie op deze wijze als dienstknecht van zijn Heer functioneert, ontvangt loon. Hij verzamelt in de hemelse gewesten zijn schatten en weeft aan het kleed der gerechtigheid, want dit wordt vervaardigd uit de rechtvaardige daden der heiligen (Openb. 19:8).

De agapè strekt haar liefde uit naar alle mensen en zij is volkomen belangeloos. Deze on-egoïstische levens-houding berust niet op natuurlijke vriendschap of op sympathie of op belangengemeenschap, maar zij is vrucht van het vernieuwde denken. Het gemis aan aanspraak op loon toont wel het tijdelijke aan van de niet-christelijke liefde. Ook de diep gezonken mens zoals de tollenaars of de van God vervreemde mens zoals de heiden kent dit soort liefde. En wat te zeggen van mensen die alleen hun vrienden groeten of omhelzen? Dit is niet verkeerd maar heel gewoon. De Heer bedoelt evenwel dat dit alles geen eeuwigheidswaarde heeft.

Zij die evenwel hun loon in de hemel verwachten, zullen boven het niveau van de natuurlijke mens moeten uitstijgen. De vraag is, of wij deze manier van leven vanuit een vernieuwd denken wel boven alles begeren. Willen wij onze plaats in de hemelse gewesten innemen om dan later te horen: Wel gedaan, gij goede dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in tot het feest van uw Heer?

Zo voert de bergrede ons in een volkomen nieuwe wereld, niet die van het duizendjarig rijk, maar van het Koninkrijk der hemelen. 'Laten wij daarom het eerste onderwijs aangaande Christus - zoals dit misschien in onze jeugd werd bijgebracht - laten rusten en ons richten op het volkomene' (Hebr. 6:1). Jezus eindigt met de bijna ongelofelijke uitroep: 'Weest dus volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is'. Hij bedoelt: wees geestelijk volwassen, bereik het einddoel van uw geloof, opdat gij als man Gods volkomen zijt en tot alle goed werk volkomen zijt toegerust (2 Tim. 3:17).

Het rijk Gods is niet daar, waar God in soevereine almacht alleen regeert, maar daar waar Hij zijn barmhartig, vriendelijk en heilrijk goddelijk wezen in mensenkinderen openbaart. Is het vreemd om te vragen waarom men het woordje 'volmaakt' (teleios) niet serieus heeft genomen? Waarom hebben de belijdenisgeschriften nooit geschreven over de volmaaktheid van de mens Gods? De Scofieldbijbel die van het principe uitgaat, dat men lezen moet, wat er staat, tekent aan: 'Hier is godsvrucht en volwassenheid bedoeld en geen zondeloze perfectie'. Maar volmaaktheid betekent hier dat men aan het doel van God met de mens volledig beantwoordt. Dit houdt toch geen zonde in. Daarom verzwakt deze bijbel de woorden van Jezus.

Deze sprak ook tot de rijke jongeling: 'Indien gij volmaakt wilt zijn'. Willen wij dit als christen werkelijk? De broeder des Heren schreef: 'De volharding moet volkomen doorwerken, zodat gij volkomen en onberispelijk zijt en in niets te kort schiet' (Jak. 1:4).

Men heeft de volmaaktheid niet geleerd en aangegrepen, omdat men de volmaaktheid van God ontkende. Men schreef Hem immers goed en kwaad toe. Men zei dat Hij de mens beschadigde en ziek maakte en allerlei ellende over hem bracht. Daarom waren onze christelijke ouders goed voor kinderen, maar tegelijkertijd gebruikten ze geweld en dreigden zij met allerlei straffen. Toch zegt de Schrift: 'Gij heren, laat het dreigen na'. God dreigt ook niet, want dit zit niet in zijn volmaakte wezen besloten. Laten wij daarom doen als Asaf, die Gods heiligdom binnenging.

Dan krijgen wij visie op de hemelse werkelijkheid en krijgen wij kennis van God, hoe Hij is en hoe Hij denkt. Hij is de Vader der lichten en in Hem is geen duisternis. Dan worden zijn eeuwige wetten ook in ons geschreven en wordt het geheimenis van God in ons voleindigd. Er staan machtige dingen op dit gebied te gebeuren.

5. Bezig zijn in de onzienlijke wereld

(Mattheüs 6:1-8)

HET DOEN VAN GOEDE WERKEN

1. Ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden; want dan hebt gij geen loon bij uw Vader, die in de hemelen is.

Een ietwat vreemde uitdrukking: ik doe gerechtigheid, of zoals in andere handschriften staat en de Statenbijbel heeft: ik doe aalmoezen. Men openbaart gerechtigheid en schenkt aalmoezen. Hoewel niet gebiedend door de wet voorgeschreven, waren de extra goede werken, zoals het geven van aalmoezen, het bidden en het vasten, waarover onze Heer in de verzen 1-18 spreekt, daden die een mens tot een rechtvaardige maakten. Jezus bedoelde te zeggen neemt u in acht dat wat gij godsdienstige plichten noemt, door u niet worden vervuld om door mensen te worden opgemerkt. Op het geven van aalmoezen hebben immers de wet en de profeten grote nadruk gelegd, want 'wie zich over de arme ontfermt, leent de Here' (Spr. 19:17).

Het woord aalmoes wordt tegenwoordig onder ons niet zoveel meer gebruikt. De arme maakt immers aanspraak op zijn rechten. Onze Heer bemoeit Zich hier evenwel niet met sociale kwesties, maar wijst erop dat er altijd mensen bij ons zullen zijn, die hulp nodig hebben: 'Want de armen hebt gij altijd bij u' (Joh. 12:8). Hun zouden wij voortdurend onze materiële, geestelijke of morele steun moeten schenken. Nu was er in Israël een goed geregelde

armenzorg, zowel in geld als in natura, en verder werd er ook veel aan privé-weldadigheid gedaan. De Joden hebben trouwens er altijd om bekend gestaan dat zij zoveel voor hun minder bedeelde volksgenoten doen. Hun armenbus heette ook wel de bus der gerechtigheid.

Wanneer wij de laatste woorden van Jezus uit het vorige hoofdstuk, dat wij volmaakt zullen zijn als de hemelse Vader, met het doen van de gerechtigheid verbinden, is het een vanzelfsprekende zaak dat zijn volgeling een weldadig mens is, want barmhartigheid is een goddelijke eigenschap. De woorden 'ziet toe' of 'zorgt ervoor' wijzen erop dat de uiterlijke gerechtigheid moet overeenkomen en samenstemmen met de innerlijke. De Vader die in de hemelen is, ziet de goede werken en Hij keert het loon uit. Je gerechtigheid is een blijvende zaak, wanneer zij in de onzienlijke wereld door God 'gezien' wordt. De christen verkrijgt zijn gerechtigheid door zijn goede werken alleen uit liefde tot God en zijn naaste te doen. Dan hebben ze eeuwigheidswaarde.

Er bestaat een soort gerechtigheid in het geven van aalmoezen, die op eigen verheerlijking is gericht. Men hangt zijn weldadigheid aan de grote klok, men wil dat er nota van wordt genomen, dat men ervoor wordt bedankt en dat ieder ervan op de hoogte zal zijn. Een meer subtiele vorm van zelfverheffing bij het doen van gerechtigheid vindt men bij christenen, die vanwege bepaalde onaangename karaktereigenschappen niet in aanzien zijn in eigen omgeving. In hun gefrustreerdheid doen ze dan ziekenbezoek of houden zich bezig de minder bedeelden te helpen, teneinde dan bij dezen een zekere status te verwerven als man of vrouw Gods. Ook bij hen is het goddelijke loon weg.

2. Wanneer gij dan aalmoezen geeft, laat het niet vooruit bazuinen, zoals de huichelaars doen in de synagogen en op de straten, om door de mensen geroemd te worden. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.

Het geven van aalmoezen is voor de volgelingen van Jezus vanzelfsprekend. Onze Heer waarschuwt evenwel tegen de hypocrisie, de gehuichelde houding, bij hen die door 'vrome' geesten worden geleid. Een hupokritès is een toneelspeler, die met een masker op, een rol speelt, dus een komediant of huichelaar, een mens die zich anders voordoet dan hij werkelijk is. Geen wonder dat het christendom te allen tijde tegen toneelspel is geweest. Denk ook aan het verbergen van de identiteit bij carnavalsfeesten.

De uiterlijk weldadige mens is innerlijk onbewogen, maar hij wil niet achterblijven bij de andere liefdadige mensen. Denk ook aan het geval van Ananias en Saffira, die voorwendden het geld van hun gehele bezit aan de voeten van de apostelen te hebben gelegd, teneinde de behoeftigen te ondersteunen. Geleid door de Heilige Geest ontmaskerde Petrus bij dit echtpaar de inwonende machten, die Jezus zo dikwijls aansprak met slangen en adderengebroed. Toen die sterke demon werd ontmaskerd en hij Ananias en Saffira in de gemeente niet meer inzetten kon, strafte hij ze van binnenuit met zo'n geweld af, dat ze neervielen en de adem uitbliezen. 'Vrome' geesten zijn geweldgeesten!

Tot de schijnbaar godvruchtige Farizeeën sprak de Heer: 'Huichelaars, terecht heeft Jesaja over u geprofeteerd, zeggende: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij (Matth. 15:7,8). Over dit geslacht van

geveinsden zou vroeg of laat het oordeel Gods komen (Matth. 23:36). Zo verhoogden de Farizeeën zichzelf wanneer zij bij het geven van aalmoezen dit lieten uitbazuinen op de straat, teneinde door mensen geëerd te worden. Het trompetten diende om de armen bijeen te roepen voor een bedeling. In de nauwe straatjes stonden de omstanders dan dichtbij om toe te zien hoe weldadig deze 'vrome' leidslieden, die hun het Koninkrijk Gods toesloten, wel waren.

Aalmoezen geven betekende volgens de Talmoed schatten verzamelen voor een toekomstige wereld. De gever vermeerderde met iedere gift zijn hemels kapitaal, maar tegelijkertijd ontving men ook op aarde zijn rente. Het gaf loon! Er was nauwelijks enig goed dat de Israëliet niet door zijn aalmoezen geloofde te kunnen verwerven. Aalmoezen geven bezorgde een zekere welstand en rijkdom. Het wendde rampspoedige gebeurtenissen af en verzekerde de gever zelfs van mannelijke nakomelingschap.

Rabbi Amin (ongeveer 325 v. Chr.) zei eens: 'Wanneer een arme voor de deur staat, is God aan zijn rechterhand om iedere goede daad aan hem verricht, te vergelden'. Wij herkennen deze opvatting bij menig grote (Amerikaanse) evangelist, die vermeerdering van aards bezit belooft aan allen, die hem 'in dit geloof' een grote som geld overmaken. Men geeft dus aalmoezen om iets terug te ontvangen. Hieruit blijkt wel dat men dan niet de goddelijke natuur bezit, want God doet zijn zon opgaan over bozen en goeden, en Hij laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, die Hem er al of niet voor danken.

Het geven van aalmoezen verschaft wel loon, maar dit wordt niet in twee werelden uitgekeerd. Zorg daarom dat je schatten vergadert in het Koninkrijk der hemelen. Aalmoezen geven is goed, wanneer dit van harte wordt gedaan, dus in het verborgene. De huichelaars die God én de mammon dienden, waren in wezen geldgierig. Jezus sprak: 'Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten. Want wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God'. Zo trachtten deze 'vromen' met geweld het Koninkrijk Gods binnen te dringen.

Hun schijnweldadigheid ging tegen hun gedachtewereld in, want ze ontzagen zich zelfs niet om de huizen der weduwen op te eten. Bij het geven evenwel meenden ze terug te ontvangen, namelijk eer van mensen en aardse goederen (Luc. 16:15).

3,4. Maar laat, als gij aalmoezen geeft, uw linkerhand niet weten wat uw rechter doet, opdat uw aalmoes in het verborgene zij en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

Aalmoezen geven gaf loon, want men deed iets, waartoe men niet verplicht was. Men schonk een gift boven de normale belasting voor de armenzorg. Deze toevoeging werd openlijk bekend gemaakt. Ook de schaalcollecte na het gebed was in de synagoge niet onbekend. Iedereen kon dan zien wat men gaf. Bovendien telden sommigen de met de linkerhand genomen gave met de rechter eerst uit. Zij legden hun gift op de schaal teneinde te pronken met hun milddadigheid. In de tempel stelde men bij de offerkist zijn gaven aan de priester ter hand onder vermelding van

het bijzondere doel. Daar kon dus ook de gang van zaken gemakkelijk worden waargenomen (Marc. 12:41).

Jezus waarschuwt hier tegen een gespletenheid van denken, tegen een innerlijk verdeelde levenshouding. Hij zegt: verberg zoveel mogelijk wat je weggeeft. Doe het omdat het een goed werk is en niet om een goede naam onder Gods volk te krijgen. Anderen behoeven niet te weten wat je doet, ook niet zij die vlak bij je leven, dus zich aan je linkerkant bevinden. Spreek er ook niet over en let er zelf niet te veel op. Je linkerhand, die een deel van je lichaam is, behoeft je rechterhand niet te bewonderen. Voor vele mensen zou het misschien goed zijn als de linkerhand wel wist wat de rechter doet. Dan zouden zij zich schamen.

Natuurlijk is het niet zo dat bijvoorbeeld in een huwelijk de man of de vrouw zonder elkaar erin te kennen, grote giften mogen geven. Het geld is immers van beiden en het hoort het huisgezin toe, waarvan ook de kinderen deel uitmaken. Men moet daarom ook zijn tienden niet geven als de ongelovige man of vrouw er dan buiten moet worden gehouden. Het geven van tienden is een bijdrage aan de gemeente naar iemands vermogen, maar het moet met beider toestemming worden gedaan, want men onttrekt iets aan het gezin.

Het is zeer wel mogelijk dat we na een tijd van welvaart zo'n terugslag in het economische leven meemaken, dat we ook in de gemeente weer te maken krijgen met werkelijk behoeftige mensen. Dan gelden de woorden van de broeder des Heren: 'Stel, dat een broeder of zuster gebrek heeft aan kleding en aan dagelijks voedsel, en iemand uwer zegt tot hen: Gaat heen in vrede, houdt u

warm en eet goed, zonder hen echter van het nodige voor het lichaam te voorzien, wat baat dit? Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het, op zichzelf genomen, dood' (Jak. 2:15-17).

Wie gaven schenkt aan de armen boven zijn bijdrage aan de gemeente, weeft aan het witte kleed der gerechtigheid, dat hij in de onzienlijke wereld bezit. De aalmoezen van Cornelius, de hoofdman, werden gezien en zijn gebed gehoord. De engel wist ervan en ook de Heilige Geest, want de Vader in de hemelen ziet in het verborgene en beloont in het verborgene, dat is in de hemelse gewesten. Wanneer eenmaal de Zoon des mensen komt en al zijn engelen met Hem en Hij de volken voor zich verzamelt, zal Hij tot de rechtvaardigen zeggen: 'Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed', want 'in zoverre gij dat aan één van deze mijn minste broeders gedaan hebt, hebt Gij het mij gedaan' (Matth. 25:31-40).

De linkerhand van deze rechtvaardigen wist echter niet wat de rechterhand had gedaan, want ze zeggen: 'Wanneer hebben wij dit gedaan?' Ze hadden hun goede werken in het verborgene gedaan en waren ze al lang vergeten! Christendom is een manier van leven welke voortkomt uit een vernieuwing van denken. De christen geeft gemakkelijk, omdat hij niet gehecht is aan aardse goederen, maar aan zijn hemelse Heer.

DE WIJZE VAN BIDDEN

5. En wanneer gij bidt, zult gij niet zijn als de huichelaars, want zij staan gaarne in de synagogen en op de hoeken

der pleinen te bidden, om zich aan de mensen te vertonen. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds.

Dit vers sluit aan bij de vorige perikoop, want ook hier gaat het erom dat onze godsdienstige verrichtingen alleen waarde hebben, als we onze harten tot God verheffen. Als gebedsplaatsen golden in het Jodendom de tempel en de synagoge, waar God in het bijzonder tegenwoordig was in het Allerheiligste en in de Tora-schrijn. Aan het daar verrichte gebed werd bijzondere kracht toegeschreven. Ditzelfde doen ook christenen die naar zogenaamde heilige plaatsen trekken, teneinde verhoring van hun gebed te ontvangen. Jezus sprak evenwel tot de Samaritaanse vrouw, dat de ure zou komen en dat deze al aangebroken was, dat men noch op de berg Gerizim noch te Jeruzalem de Vader zou aanbidden.

De waarachtige aanbidders zouden Hem aanbidden in geest en waarheid. Verder was het bidden op iedere andere plaats bij de Joden geoorloofd, met uitzondering van een onreine plaats. De Joden baden regelmatig en op vaste tijden. Zo deed Daniël dit driemaal daags (Dan. 6:14). 'Petrus en Johannes gingen op naar de tempel tegen het uur des gebeds, dat is het negende' (Hand. 3:1). Deze gebedstijden vormden parallellen met het morgen- en avondoffer, waarbij dan ook nog de derde gebedstijd tegen het aanbreken van de nacht kwam. In de wet stond echter niets van vaste gebedstijden geschreven, maar het is een zeer goede gewoonte.

Bij het gebed gaat het om de juiste verhouding van mens tot God. Opnieuw waarschuwt Jezus hier voor het gevaar om bij godsdienstige verrichtingen het accent op uiterlijke vormen te leggen. Natuurlijk is het bidden in het openbaar

niet verwerpelijk of waardeloos, maar dit mag slechts door iemand worden gedaan, die bovenal met God gemeenschap heeft gehad 'in de binnenkamer'. De huichelaars misbruiken evenwel de intimiteit van het gebed om hun 'vroomheid' te etaleren. Zij nemen een bepaalde gebedshouding aan om heilig te lijken. Daarom zijn ze 'toneelspelers met een masker' op.

De huichelaar heeft zijn ziel niet tot God gekeerd, maar naar de mens, en daarvoor zoekt hij de synagoge op of het drukke marktplein. Het zichtbare bidden ter wille van de mensen duidt Jezus aan als een 'vertoning'. Omdat het gebed een meer geestelijke zaak is dan het geven van aalmoezen, is het toneelmatige ervan ook veel erger. Daarom wordt ook van de gebedshuichelaars gezegd: 'Voorwaar, zij hebben hun loon reeds!'

Merk op dat Jezus er wel van uitgaat, dat de christen bidt, dus bezig zal zijn in de hemelse gewesten. Hoe dichter hij bij God leeft, hoe meer hij 'te allen tijde' kan bidden of 'zonder ophouden'. Ook vers 6 begint met: 'Wanneer gij bidt'.

De huichelaars worden hier niet bij name genoemd, maar uit hoofdstuk 23:13 blijkt, dat Jezus in het bijzonder hiermee de Farizeeën en de schriftgeleerden bedoelde. 'Vrome' geesten leiden altijd de aandacht van God af, niet alleen om die te richten op 'dagen, maanden, jaren en sabbatten', maar ook door waarde te hechten aan een ernstig gelaat bij de bidder. Deze verandert ook tijdens het gebed zijn stem. Hij schept een plechtige en onnatuurlijke sfeer om zich, en gebruikt het liefst archáistische of verouderde woorden.

Als tegenhanger willen wij ook op een ander gevaar wijzen tijdens het gemeenschappelijke gebed, namelijk op een oneerbiedige en onverschillige houding: men bidt bijvoorbeeld met de handen in de zakken gestoken, of ligt lui in een stoel, met open ogen die tegelijkertijd bezig zijn de natuurlijke omgeving in zich op te nemen. Verder hebt u misschien ook wel eens aan tafel gehoord: 'Hebben we al gebeden?' Niemand weet het eigenlijk en daarom doet men het nog maar eens over.

De chassidim, de vromen, een mystiek religieuze beweging in het Jodendom, bidden, terwijl zij het lichaam krampachtig bewegen en hun hoofd en lichaam op en neer bewegen. Ook werpen zij zich telkens op de grond en menen dat dankzij deze inspanningen God tot hen zal nederdalen. Wij denken hierbij ook aan samenkomsten van christenen, waarbij de aanwezigen wiegen, schokken, beven of op de grond neervallen, teneinde in geestvervoering te geraken. Grote voorzichtigheid is hier geboden, omdat het gevaar dreigt dat de mens de controle op zijn zielenleven verliest. Te allen tijde moeten de geesten onderworpen zijn aan hen die de geestenwereld in beweging brengen (1 Kor. 14:32).

Eenmaal sprak de Heer: 'Dit volk eert Mij met de lippen'. Op dit lippengebed wijst Jezus hier, omdat Hij de geveinsden tijdens het gebed had waargenomen in de synagogen en op de hoeken van de pleinen en bij de kruisingen der straten, die het drukst en het meest bezocht waren. Zij baden om door de mensen gezien te worden. Dezen spraken: heb je die rabbi horen bidden? Die kan het! Zij bewonderden de plechtige gebaren en de gedragen wijze van spreken. De 'vrome' leidslieden kwamen

hierdoor in een reuk van heiligheid, waar het hun dan ook om te doen was.

In Lucas 18:9-14 schilderde Jezus de houding van een hooghartige Farizeeër tijdens zijn gebed in de tempel. Tegelijkertijd kwam op die gewijde plaats ook een verachte tollenaar die in grote geestelijke nood verkeerde. De Farizeeër was bezig zichzelf bij God aan te prijzen. Hij beminde dit gebed, omdat het hem gelegenheid gaf door anderen te worden opgemerkt en bewonderd. Ook deze Farizeeër kreeg zijn armzalig loon bij de mensen, maar hem werd het loon dat God in het Koninkrijk der hemelen uitbetaalt, onthouden. De Farizeeër vastte tweemaal per week en gaf tienden van al zijn inkomsten. Ten aanhoren van de omstanders verhief hij zich erop, dat hij verder niet was zoals de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers of ook als de tollenaar op de achtergrond.

Deze laatste opmerking van hem typeert de harde, orthodoxe richting, die een ander openlijk veroordeelt zonder eerst een gesprek met de tegenstander te hebben gehad. Men zegt iets gaarne 'recht voor zijn raap', want men is eerlijk en rondborstig om de waarheid te zeggen, wanneer het derden betreft. 'Vrome' geesten trekken zich nooit iets aan van burgerlijk fatsoen of goede manieren. De tollenaar die zijn ogen zelfs niet in de zichtbare wereld naar boven dorst te heffen, bewoog zich evenwel in de hemelse gewesten. Hij beleed zijn kwaad in een kort 'zondaarsgebed' en ontving wat hij zocht: vergeving en gerechtigheid in de onzienlijke wereld.

Ook bad de tollenaar niet: Here God, wij zijn allemaal zulke grote zondaars, wij overtreden uw geboden dagelijks en wij belijden nu onze zonden, maar hij sprak het

persoonlijke: 'Wees mij zondaar genadig'. In dit opzicht is het ook nodig de mensen te leren bidden in de 'ik-vorm' en ze los te maken van de nietszeggende en ongrijpbare 'wij-vorm'. Natuurlijk mogen wij in onze samenkomsten in de 'wij-vorm' met elkaar de Heer loven, prijzen en danken. Maar schuldbelijdenissen uitspreken moet men niet massaal doen, maar alleen als men zelf heeft gezondigd.

Wat de gebedshouding betreft, wordt door Jezus nog opgemerkt dat men staande bad. Zo sprak Hij ook eenmaal: 'Wanneer gij staat te bidden' (Marc. 11:25). Maar ook de knielende houding werd door Hem toegepast, bijvoorbeeld in de hof van Gethsémane (zie verder ook Hand. 7:60 en Ef. 3:14).

Wij wijzen nog op een variant van het knielen, namelijk kniebuiging als betuiging van eerbied. Men ziet deze aanbiddingsgeste ten opzichte van de Eucharistie soms bij een rooms-katholiek wanneer hij zijn kerk passeert. Bij een kniebuiging nadert men tot iemand en erkent hem als meerdere door te nijgen en de knieën licht te buigen. Wanneer eenmaal iedere knie zich voor onze Heer buigen zal, denken wij aan een grote stoet die de Kurios op deze wijze passeert en Hem hulde bewijst door een van de knieën te buigen.

6. Maar gij, wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, Sluit uw deur en bid tot uw Vader in het verborgene; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

Met de woorden 'maar gij', wijst de Heer op de manier waarop zijn volk moet bidden. De ware volgeling van Jezus is wars van alle vertoon en zoekt gemeenschap met zijn God in de hemelse gewesten. De Heer spreekt hier

niet over een tempel of over een synagoge, maar over 'uw binnenkamer', letterlijk uw opsluitbare provisiekamertje. Zij is beeld van de ziel die zich terugtrekt in de rust en de vrede van het rijk Gods. De christen sluit de deur achter zich, dit wil zeggen scheidt zich af en maakt zich los van het natuurlijke leven, want bidden is bezig zijn in de hemelse gewesten.

De waarlijk biddende mens trekt zich innerlijk terug uit zijn omgeving en uit zijn omstandigheden, uit het lawaai en uit het tumult en zoekt de eenzaamheid waar hij God ontmoet. Hij bidt tot zijn Vader die in het verborgene is. De geveinsden baden veeleer voor de mensen dan tot God. Hun doel was de toejuiching, de gunst en de eer van mensen te verwerven. Van hen staat dat zij 'gaarne' in het openbaar baden om van de mensen gezien te worden; dit in tegenstelling met het verborgen gebed tot de hemelse Vader.

In het verborgene verwacht de bidder dat zijn Heer tot hem zal spreken. Jezus zei later tot zijn discipelen: 'Wat Ik u zeg in het donker, zegt het in het licht; wat gij u in het oor hoort fluisteren, predikt het van de daken' (Matth. 10:27). De psalmist kende dit spreken van de Allerhoogste, want hij zei: 'Merk op mijn ziel, wat antwoord God u geeft. Hij spreekt gewis tot elk die voor hem leeft, zijn gunstgenoot.

'Wat Ik u zeg', betekent, wat Ik inspireer, waarbij het innerlijk oor het fluisteren van de stem des Heren opvangt. Het donker, de binnenkamer, is de inwendige, verborgen mens des harten. De Heer bedoelt niet: maak in je huis een opkamertje of een slaapsalet met dubbele beglazing om alle geluiden van buitenaf te weren, want dan zouden wij

toch weer in de uiterlijke vormen verstrikt raken en misschien wel het kloosterleven aanprijzen. De ware christen heeft evenwel deze binnenkamer en de mysterieuze wereld van God altijd bij zich, ook tijdens zijn arbeid in de natuurlijke wereld.

Wanneer in Johannes 17:1 staat: 'Dit sprak Jezus en Hij hief zijn ogen ten hemel', betekent dit dat Hij de deur achter zich sloot en zijn binnenkamer inging, om in de verborgenheid des harten tot zijn Vader te bidden. Deze binnenkamer ging Hij ook in, wanneer Hij Zich naar de berg begaf om daar te bidden. Ook Stéfanus sloeg de ogen ten hemel en zag de heerlijkheid van God en Jezus staande aan diens rechterhand. Van Izak staat dat hij naar het open veld ging om te bidden. Daar is praalvertoning niet mogelijk. 'D'ogen houdt mijn stil gemoed, opwaarts, om op God te letten!'

Indien je niet in je binnenkamer bidt en daar niet ontvangt, heb je niets anders van de daken te prediken dan wat je misschien uit boeken weet, of je eigen hart bedenkt. Dan kun je ook niet het goede in de samenkomst van de gemeente brengen. Wij schamen ons niet om op straat te evangeliseren, of op ons werk, maar wij doen dit met de kracht en de wijsheid die we in de binnenkamer hebben verkregen. In dit 'vertrek' kan men ook de noden van de gemeente met de Heer bespreken, op de bres staan voor zieken en aangevochtenen, God loven en danken, ook in nieuwe tongen. Zo kan men bijvoorbeeld ook midden in een moeilijk gesprek zich even terugtrekken in zijn binnenkamer en bidden om kracht en wijsheid.

In de ure der duisternis leren wij dan in de binnenkamer bidden, opdat wij niet in de verzoeking vallen. Na zo'n

binnenkamer-gesprek kan de christen in de gemeente in de wij-vorm zeggen: wij brengen die broeder, zuster of dat kind voor uw aangezicht. Wij danken u Heer, dat wij hier tezamen zijn. Maar de binnenkamer blijft de voorraadkamer, die ook bij de gemeenteleden in de samenkomst aanwezig is. In de binnenkamer verheft men de harten tot God en daar wordt de realiteit van Gods verborgen omgang met zijn volk gesmaakt.

Het beeld van de binnenkamer vinden wij in de geschiedenis van Eliza. Hij sloot de deur achter zich en de weduwe, en bad tot de Here. De dode zoon kwam tot leven, omdat de profeet het antwoord van God had verstaan. Zijn verdere wijze van handelen vindt geen navolging in het Nieuwe Testament (2 Kon. 4:33-37). Zo adviseerde de profeet zijn toehoorders: 'Kom, mijn volk, ga in uw binnenkamers, en sluit uw deuren achter u; verberg u een korte tijd, tot de gramschap over is' (Jes. 2 6:20).

Wanneer gezegd wordt, dat God deze juiste wijze van bidden vergelden zal, betekent dit dat zo'n bidden noodzakelijk is. De christen moet er niet tevreden mee zijn dat hij bidt en nooit een duidelijk antwoord van Gods Geest ontvangt. God zoekt immers hen die Hem aanbidden in geest en waarheid, dus in de geestelijke wereld. Daarom kan de christen hier niet omheen en er niet buiten. Er is sprake van loon, want het verborgen gebed vraagt geconcentreerde aandacht, dus een geestelijk bezig zijn. Het wordt dan een verzamelen van geestelijke energie en laadt de accu van de ziel op. De duivel vergeldt of beloont de zonde - het contact met hem - met de dood.

God vergeldt het waarachtige gebed - de gemeenschap met Hem - met Leven van de ziel, zoals de psalmist zei: 'Gun leven aan mijn ziel'. Vele vertalingen hebben in onze tekst: Uw Vader zal het u 'openlijk' of 'in het openbaar' vergelden. Wanneer het Leven uitstraalt, wordt dit immers in de natuurlijke wereld duidelijk gezien.

7,8. En gebruikt bij uw bidden geen omhaal van woorden, zoals de heidenen; want zij menen door hun veelheid van woorden verhoord te zullen worden. Wordt hun dan niet gelijk, want God uw Vader weet, wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt.

Jezus waarschuwt zijn volk ervoor dat hun gebed niet mag ontaarden in een stortvloed van woorden. Dit veroorzaakt een gedachteloos gepraat. Men gaat dan waarde hechten aan bepaalde woorden, die een magisch effect zouden bezitten. Zo noemden de heidenen de bij- en erenamen van hun talrijke goden om het effect van hun gebeden te versterken. Men wist niet of onder het groot aantal goden en geesten de bedoelde, die in een bepaalde nood kon voorzien, werkelijk werd bereikt. Dit komt dan overeen met het uitdrijven van demonen, waarbij men een groot aantal geesten bij name noemt, hopende dat de bindende macht erbij is.

Wanneer men de juiste god voor een bepaalde zaak noemde, meende men de verhoring op het gebed te ontvangen. Met het uitspreken van de naam kreeg men een claim op de godheid en maakte deze dan aan zichzelf dienstbaar. Deze als heidens gebrandmerkte woordenvloed kwam ook onder de Joden voor, vooral in het bijeenvoegen van de bijnamen van God. In 2 Makkabeeën 1:24,25 vinden we zo'n stapelvorm: 'Het gebed luidde

aldus: Heer, Heer God, Schepper aller dingen, Gij geduchte en krachtige, rechtvaardige en barmhartige, enige en goedertieren koning, enige schenker aller gaven, enige rechtvaardige, almachtige en eeuwige, die Israël redt uit alle kwaad'. Hier worden dus allerlei eigenschappen van God genoemd ter identificatie.

De Prediker, die een wijs en natuurlijk mens op de aarde was, merkte terecht op: 'Wees niet overijld met uw mond, en uw hart haaste zich niet om een woord voor Gods aangezicht uit te spreken; want God is in de hemel en gij zijt op de aarde, laten daarom uw woorden weinige zijn (5:1). De aardsgezinde, vleselijke christen, is niet in de hemel, en moet daarom niet menen dat hij God overstelpen kan met woorden, zodat deze onder de indruk komt, zoals de mensen op aarde door zijn woorden kunnen worden geïntimideerd. De alwetende God hoeft ook niet eerst door veel woorden ergens opmerkzaam op te worden gemaakt. Wij behoeven Hem niet als het ware met veel woorden lastig te vallen. Hierbij hoort ook het uitvoerig bidden om datgene waarvan God weet, dat wij het nodig hebben.

Jezus verweet de schriftgeleerden dat zij de huizen der weduwen opaten en voor de schijn lange gebeden uitspraken (Marc. 12:40). De waarde van hun gebed lag in de zichtbare wereld, namelijk in de lengte der voorbeden, waarvoor zij zich goed lieten betalen.

Het gaat hier over een 'omhaal van woorden', of volgens enkele andere vertalingen over: ijdel verhaal van woorden, ijdele woorden, woordenvloed. Het gebruikte werkwoord betekent: gedachteloos praten, babbelen, wauwelen, zwetsen. Men kan de vinding- en woordenrijkheid van de

mens met het lange gebed misschien bewonderen, maar de hemelse Vader wordt er niet mee bereikt. Niet de herhaling der woorden is op zichzelf verkeerd, maar de 'ijdele' repetitie ervan. In de hof van Gethsémane bad Jezus ten derde male 'opnieuw dezelfde woorden sprekende' (Matth. 26:44).

Zo wordt in Psalm 136 zesentwintigmaal herhaald: 'Want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid' en ondanks dit refrein hebben vele christenen hierover nog hun twijfels. Jezus bracht halve of hele nachten door in gebed, want Hij sprak slechts datgene wat Hij de Vader had horen zeggen. Tijdens deze communicatie sprak Hij tot de Vader, die Hem altijd hoorde, maar meer tijd zal Hij nodig hebben gehad om te luisteren (Marc. 6:46; Luc. 6:12). In onze tekst wordt evenwel het woordenrijke gebrabbel en gewauwel verworpen. Misschien maakt het indruk op 'vrome', mensen, maar beslist niet op God.

We denken bij ijdel gebed bijvoorbeeld aan de rozenkrans der rooms-katholieken. Dit voorwerp bestaat uit vijftien maal tien kleine kralen, waarop telkens een grote volgt. Bij elke kleine wordt een Ave-Maria, bij iedere grote een 'vader-onsje' gebeden. Ook de mohammedanen en de brahmanen bezigen een gebedskrans als middel voor contemplatie, evenals dit het geval is bij de gebedsmolen van de boeddhisten. Dit is een toestel om snel gebedsformules te herhalen: om een draaibare trommel bevinden zich stroken papier met gebeden; iedere wenteling staat gelijk met eenmaal opzeggen. Dit alles is ontaard in een dor, onvruchtbaar repeteren van woorden, zonder acht te slaan op hun betekenis.

Door het gebed op deze wijze te rekken, komt men tot uiterlijk vertoon en tot occultisme. Zo waren de Baälspriesters ten tijde van Elia van de ochtend tot de avond bezig geweest met hun ijdele herhaling van: 'Baäl, antwoord ons' De ware profeet bad evenwel een krachtig geloofsgebed en sprak: 'Antwoord mij Here, antwoord mij, opdat dit volk wete, dat Gij, Here, God zijt'. Ogenblikkelijk antwoordde de God van Elia en schoot het vuur neer dat het brandoffer verteerde (1 Kon. 18:26,36,37).

Men behoeft ook God geen lange verhalen te vertellen, zoals: ik was gisteren op bezoek bij een familielid en daar ontmoette ik een vrouw in grote nood. Ik zei .... Jezus sprak: uw Vader weet alles wel. Je behoeft Hem geen nieuwtjes te vertellen. Maak je noden bij Hem bekend onder bidden en dankzegging en doe dit met eenvoudige woorden. Niet het vele en lange bidden wordt hier veroordeeld, maar het vele en lange spreken. Misschien zegt iemand enigszins trots op zijn prestatie: ik heb met enkele vrienden de gehele nacht doorgebeden. Wat heeft hij toen allemaal gezegd zonder in herhalingen te vervallen, dus zonder ijdel verhaal van woorden? Natuurlijk sluiten wij de noodsituatie niet uit, waarvoor geldt: waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt. Blijf dus bidden, opdat je er niet onderdoor gaat en wanhopig wordt.

De apostel schreef: 'En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken bij elke gelegenheid in de geest' en 'bidt zonder ophouden' (Ef. 6:18; 1 Thess. 5:17). Dit betekent dat wij voortdurend de dingen zullen bedenken die boven zijn, waar Christus is, dat wij ons dus bewust zijn van de tegenwoordigheid van de hemelse Vader in ons leven. Wij

zullen altijd bidden en niet verslappen, dus voortdurend bezig zijn in de hemelse gewesten (Luc. 18:1). Het kind van God bidt in de wetenschap dat hij een beminde van de Vader is. Hij gebruikt ook in de geestelijke wereld veelvuldig de naam van Jezus Christus - maar zinvol en niet als een mantra - omdat Hij alle macht in hemel en op aarde heeft. Onze Heer zei: 'Als gij iets bidt in mijn naam, zult gij het ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld wordt' (Joh. 16:24). De Vader weet wat wij nodig hebben, maar Jezus weet het ook. Hij is immers in alles verzocht op gelijke wijze als wij (Hebr. 4:15).

Wij zullen volharden in het gebed om ook de Heer te loven en te danken en zijn naam aanroepen in de strijd tegen de boze geesten. God ziet ons geloof aan en dat van alle gemeenteleden. Hij kent de beweegredenen van het hart. Wij mogen en zullen naar zijn wil bidden, want dit betekent altijd voor ons: het vragen om het goede, welgevallige en volkomene (Rom. 12:2). Bidden is daarom nooit een poging om een strenge God te vermurwen met: Heere, wilt U alstublieft dit of dat doen? Het is een pleiten op zijn woorden: U hebt dit en dat gezegd en beloofd en doe mij nu recht tegenover mijn tegenpartij, die mij het goede, dat U mij 'in dit jammerdal toeschikt', wil ontroven. Er staat zelfs: 'Voordat zij roepen, zal Ik antwoorden' en 'Hij is bij machte oneindig veel meer te doen dan wij bidden of beseffen' (Jes. 65:24; Ef. 3:20).

Het is tenslotte vanzelfsprekend dat onze Heer het gemeenschappelijke gebed in het gezin, in de gemeente, in een christelijke vereniging of christelijke school niet afwijst of afkeurt. In het gezin leren de kinderen hiermee reeds vroeg hoe vader en moeder zich afhankelijk weten van de zegen van de Allerhoogste. Zij zien de

verbondenheid met de Here Jezus van hun ouders, die de zegen alleen van Hem verwachten. Wanneer de situatie het toelaat, is het aan te bevelen dat ook de grotere kinderen deelnemen aan het gebed, maar dwang zal hier nimmer mogen worden uitgeoefend. Het bidden moet in een geheiligde sfeer gebeuren.

In de gemeente waar een eenheid des geloofs is, zal het gebed gericht zijn op de lofprijzing van de Heer en in het vertrouwen dat men tezamen de noden der leden onder bidden en dankzegging bij God mag brengen. Hier is ook de plaats om 'smekingen, gebeden, voorbeden en ook dankzeggingen te doen' voor de overheden die ons regeren (1 Tim. 2:1,2).

In christelijke verenigingen en scholen waar leden of kinderen van verschillende richtingen aanwezig zijn, zal men zich voor God stellen om een zegen te vragen over de gemeenschappelijke belangen, die men op dat ogenblik heeft. Indien het niet op verzet stuit, kunnen de vergaderingen van de overheden met gebed worden geopend als een erkenning dat de ordenende wereldgeesten - de menselijke geesten die samen gezag, uitoefenen - door God ingesteld zijn (Rom. 13:1).

6. Het 'Onze Vader'

(Mattheüs 6:9-15)

HET HEILIGEN VAN GODS NAAM
9. Bidt gij dan aldus: Onze Vader die in de hemelen zijt, uw naam worde geheiligd;

De discipelen hadden het nu duidelijk gehoord: vermijd bij het gebed elke demonstratie in de zichtbare wereld. God hecht geen waarde aan een vermoeiend, lang gebed, net zo min als aan een ingrijpend en uitputtend vasten naar het lichaam. Vele christenen menen immers dat wanneer zij iets tegen hun zin doen, dit God welbehaaglijk zou zijn, maar zij vergissen zich. God is geest en bidden is een geestelijke aangelegenheid en geen aardse. Het is een verborgen omgang met God, een uitwisseling van de diepste gedachten van het hart, een bezig zijn in de hemelse gewesten. Het gebed is te vergelijken met de intimiteit tussen man en vrouw, welke een grote verborgenheid is (Ef. 5:32). Men praat daarover niet met buitenstaanders.

Misschien denken we dat niemand meer op de hoeken der pleinen bidt om door mensen gezien te worden, maar wat te denken van de 'godsman' in onze tijd, die bij een stapel gebedsbrieven geknield ligt? Terwijl hij in gebed is, krijgt de fotograaf nog enkele aanwijzingen hoe deze zijn toestel op de bidder moet richten, die ostentatief zijn handen over de brieven uitspreidt. Hij wil immers door duizenden lezers in zijn magazine gezien worden! Wat is het nut van kettinggebeden, nachtbidstonden die iemand de slaap roven en hem vermoeid naar zijn werk doen gaan?

Wat te denken van gebedslijsten met namen van mensen voor wie men beloofd heeft te bidden, maar die anders allang uit het blikveld waren verdwenen?

Is het wonder dat een van de discipelen die het gebed van zijn Meester waargenomen had, sprak: 'Here, leer ons bidden, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd heeft' (Luc. 11:1). Hij wist zich dus nog maar een beginneling op dit terrein. Hij wist echter wel dat het publieke gebed der Farizeeën voor God waardeloos was. Hij verlangde naar een onderricht dat hem in staat zou stellen dicht tot God te naderen en met Hem gemeenschap te hebben.

De oudtestamentische gelovigen baden tot een God die tussen de cherubs in het allerheiligste woonde, maar die ver weg was en onbereikbaar voor iedere Israëliet, want de weg tot het binnenste heiligdom was afgesloten. De psalmist wees op deze distantie met de woorden: 'De hemel is de hemel van de Here, maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven' (Ps. 115:16).

Jezus zou nu een aanwijzing geven om deze afstand te overbruggen. Het 'Onze Vader' was een gebed voor een overgangstijd, waarin de Heilige Geest nog niet in de harten van de bidders was uitgestort. Dit gebed gaf de juiste richting aan naar de hemel der hemelen waar God woont. De discipelen zouden vanuit de gedachtewereld van het 'Onze Vader' al biddende ontvangen en al kloppende een geopende deur vinden. Ja, het ogenblik zou komen dat de Vader uit de hemel dan de Heilige Geest zou geven aan hen, die Hem erom zouden bidden, zo deelt Lucas ons verder mee, na het opschrijven van het 'gebed des Heren' (Luc. 11:1-13).

Jezus sprak: bidt gij 'aldus'. Dit bijwoord wijst erop, dat het 'Onze Vader' geen gestandaardiseerd gebed is. Het is niet als vaste eenheid in vorm en inhoud bedoeld, maar een voorbeeld van een eenvoudige, korte beschrijving van de uitingen van de inwendige mens, die zich tot God richt. De Heer heeft zeker niet bedoeld, dat dit gebed woordelijk vele malen bij allerlei gelegenheden en in tal van liturgieën massaal zou worden uitgesproken. Door de vele herhalingen is dit gebed op een niveau gebracht van het geestloze, geestdodende gebed der 'huichelaars' voor wie Jezus juist had gewaarschuwd.

Ook de tekst in Lucas 11, waar deze evangelist de uiterlijke aanleiding overlevert waarbij Jezus dit gebed geleerd heeft, verschilt met dat van Mattheüs. Ook de discipelen van Johannes konden dit gebed overnemen. In Lucas ontbreekt 'uw wil geschiede, gelijk in de hemel al zo ook op de aarde' en ook 'verlos ons van de boze'. In plaats van 'onze' Vader staat slechts het eenvoudige 'Vader', een weergave van hetzelfde Aramese 'abba' dat ook Paulus enkele malen gebruikt (vergelijk Marc.14:36, Rom.8:15 en Gal.4:6).

Met deze kinderlijk familiare aanspreekvorm waagden de Joden God niet te naderen! In de overgangstijd waarin de luisteraars verkeerden, waren zij er nog niet aan toe om in de naam van Jezus te bidden, zoals de Heer later sprak: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, als gij de Vader om iets bidt, zal Hij het u geven in mijn naam. Tot nog toe hebt gij niet om iets gebeden in mijn naam; bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij. Te dien dage zult gij in mijn naam bidden en Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u vragen zal, want de Vader zelf heeft u lief,

omdat gij Mij hebt liefgehad en geloofd hebt, dat Ik van God ben uitgegaan' (Joh. 16:23-27).

Laten wij niet vergeten dat de Vader in onze bedéling alle macht in hemel en op aarde aan zijn verhoogde Zoon heeft overgegeven. 'Jezus moet als koning heersen, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten gelegd heeft' (1 Kor. 15:25). Het lijkt ons daarom het beste om in de strijd tegen de boze geesten de naam van Jezus te gebruiken en de Vader te aanbidden en te danken voor het geweldige heilsplan dat Hij bedacht heeft. Wij gebruiken daarom de naam van Jezus, want wie bij Hem hoort, behoort bij God. Het 'Onze Vader' kunnen ook de Joden bidden en misschien ook de mohammedanen, maar wij identificeren te allen tijde de Vader in de hemel als de Vader van Jezus Christus!

Het was al een hele vooruitgang om God met de naam 'Onze Vader' aan te spreken. In het Oude Testament was de aanduiding 'Vader' heel schaars en in deze sporadisch gebruikte vadernaam is God dan de verwekker en voortbrenger van het menselijk geslacht: 'Is Hij niet uw Vader, die u geschapen heeft, die u gemaakt heeft en toebereid?' (Deut.32:6). In Jesaja 64:8 staat er: 'Maar nu, Here, Gij zijt onze Vader; wij zijn het leem, Gij zijt onze Formeerder en wij allen zijn het werk van uw hand'. Ook kende men God als Vader van zijn volk, maar niet als Vader van ieder persoon in de gemeenschap. In de bergrede is God ook de goede Vader van het gehele menselijke geslacht, die de adem des levens vermenigvuldigt.

De Vader is dus het levenverwekkende beginsel en zo is God de Vader van al het levende. Overal waar we leven

ontdekken, spreekt dit van Hem. Jezus verbond de Vader voor het eerst met het eeuwige, geestelijke leven. Daarom is het evangelie Gods heilbrengend aan alle mensen. Het is de hemelse Vader die zijn zon laat opgaan over bozen en goeden en die het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen (5:45).

Jezus brengt evenwel in onze tekst de Vadernaam in verband met de verhouding tot zijn kinderen, en wel ieder persoonlijk. Hij is betrokken bij de opvoeding der mensenkinderen. De ongehoorzamen zijn niet op te voeden, maar de gehoorzamen noemt Hij zijn zonen, die blijmoedig en vrijmoedig tot Hem mogen gaan.

God is geest en de uitdrukking dat Hij onze Vader in de hemelen is, voert ons in de geestelijke wereld en zij geeft richting aan het gebed. Immers wie tot Hem komt, moet geloven dat Hij bestaat (Hebr. 11:6). Dit geloof vormt de eerste stenen uit het fundament: bekering van dode werken in de zichtbare wereld en geloof in God in de onzichtbare wereld (Hebr. 6:1). De ware christenen vermijden het vrome gedoe dat zich richt op uitwendigheden. Door de uitdrukking 'Vader in de hemelen' erkennen de bidders dat 'het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare' (Hebr. 11:3).

Het bewustzijn van deze bidders is losgemaakt van het aardsgezinde verlangen en wordt op de hemel gericht. Het 'Onze Vader' is in de eerste plaats gegeven aan de tijdgenoten van Jezus, die voor een nieuwe ontwikkeling in de heilsgeschiedenis stonden. Jezus was gekomen om Israël bijeen te vergaderen en het over te brengen in het rijk Gods. Hiermee begon zijn bediening. Het laat zich daarom verstaan dat wij als christenen, die gedoopt zijn

met Gods Geest, dit gebed maar sporadisch op onze lippen nemen.

Toch beamen wij de inhoud ervan van harte. We zouden kunnen zeggen dat het 'Onze Vader' onderwerpen noemt, die belangrijk zijn om in gebed te brengen. Ze betreffen immers de hoofdzaken van het natuurlijke en geestelijke leven. Met de Hebreeënschrijver zouden wij kunnen zeggen: laat ons daarom dit eerste onderwijs in het bidden laten rusten en ons richten op het volkomene (Hebr. 6:1).

De volgeling van Jezus staat met het woordje 'onze' niet alleen voor God in de geestelijke wereld, maar hij bevindt zich te midden van zijn broeders in de gemeente. Broederschap zonder dit geloof is een frase, een hol woord. Wij zijn van Gods geslacht en daarom zullen wij de handen ook naar links en rechts allereerst moeten uitstrekken tot de huisgenoten des geloofs, die met ons overgeplaatst zijn in de hemelse gewesten.

Er staat: laat uw naam geheiligd zijn, laat komen uw Koninkrijk, laat geschieden uw wil. Dit is ook in ons nog niet ten volle gebeurd. Verder staat in dit alles God centraal en niet de mens. Het gaat om zijn naam, zijn Koninkrijk, zijn wil en zijn plan. Voor een gebed: wilt U alstublieft - dus doe wat ik zeg – is geen plaats. Wij zien uit naar wat God gaat doen en naar wat Hij wil in het leven der gemeenteleden.

Allereerst bidden wij: 'Laat uw naam geheiligd zijn'. Naam betekent hetzelfde als persoon. Gods naam is zijn wezen. Wij ontheiligen de naam van de hemelse Vader, indien wij als zijn kinderen er een smet op werpen vanwege onze zonden en ongehoorzaamheid. Zo brengt immers een

slecht kind ook zijn ouders in verlegenheid en tot schaamte. Wij zien er dus naar uit dat zijn naam door ons wordt geheiligd, dat is dat die naam door ons, zijn kinderen, niet in aanraking wordt gebracht met leugen en boosheid.

In Jesaja 5:16 staat: 'Maar de Here der heerscharen wordt verhoogd door recht en de heilige God wordt geheiligd door gerechtigheid. Dan zullen de schapen grazen als op hun eigen weide'. Dan wordt blij gezongen: 'Zo zullen wij, de schapen uwer weiden, in eeuwigheid uw lof, uw eer verbreiden' door eerbied en gehoorzaamheid, door nauwkeurig te doen wat God zegt (Ps. 79:7 berijmd).

God heiligt zijn eigen naam in ons. In Ezechiël 20:41 lezen we in de Statenvertaling: 'Wanneer Ik u van de volken uitvoeren, en u vergaderen zal uit de landen, in dewelke gij zult verstrooid zijn, en Ik zal in u geheiligd worden voor de ogen der heidenen'. God heiligt zijn naam, wanneer door vervulling met de Geest en door verlossing en herstel de mens Gods naar zijn beeld en als zijn gelijkenis te voorschijn treedt. Er staat: 'Weest heilig, want Ik ben heilig'. Als wij heilig zijn, zullen de ongelovigen zien dat God heilig is.

Wij heiligen Gods naam door deze niet te verbinden aan het onheilige, aan ziekte, zonde, ellende en rampen. Wij ontheiligen zijn naam door God in gemeenschap te brengen met boze dingen. Wij ontheiligen zijn naam door met zondag 9 van de Heidelbergse Catechismus te belijden: 'Al het kwaad dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt'. Wij heiligen zijn naam door deze zinsnede te wijzigen in: al het góede dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt. Om deze reden heeft men in het oude verbond

God niet naar zijn wezen gekend: 'De eniggeboren Zoon, die aan de boezem des Vaders is, die heeft Hem doen kennen' (Joh. 1:18).

De naam van God is de weergave van zijn wezen. Als Gods naam heilig is, betekent dit, dat Hij, wiens naam genoemd wordt, woont in een afgezonderd gebied, namelijk in het Koninkrijk des lichts. Wij willen heilig zijn zoals God heilig is, dus geen gemeenschap hebben met de werken der duisternis en afgezonderd zijn van de onreine geesten teneinde zo het Koninkrijk des lichts binnen te gaan.

Het is noodzakelijk dat wij het herstelplan van God kennen, want dit zondert Hem af van iedere vorm van wetteloosheid. Jezus leert ons dat wij geen blaam op de naam van God moeten leggen. Bidt daarom 'aldus', dat Gods grootheid, liefde, barmhartigheid, waarheid en gerechtigheid te voorschijn komen. Dan heilig je zijn naam. Deze eigenschappen drukken immers zijn goddelijke natuur uit en doen Hem essentieel verschillen van de boze. Gods naam wordt geheiligd, als de mens en de schepping geheiligd worden, dus verlost van iedere boze geest. Daarom bidden wij voor het herstel van de innerlijke mens en ook voor de zieken - dat zijn onze armen - die wij altijd bij ons hebben.

Bij de wateren van Meriba werd door Mozes en Aäron Gods naam ontheiligd (Num. 20:12). Mozes was de vertegenwoordiger van God en het volk kende Deze slechts door hem. Hij was immers de middelaar van het oude verbond. Vanwege het murmureren van het volk liet Mozes zich beïnvloeden. Hij begon met geweld op de rots te slaan en maakte het volk uit voor rebellen of

weerspannigen. Daarom kon Michaël, de schutsengel, Mozes niet ondersteunen (Judas 9). Mozes was immers niet vrij van boze machten en hij stond niet in de gezindheid van de goede God, die veel water uit de rotssteen deed stromen voor 'bozen en goeden'. God heiligde zijn naam door kwaad te vergelden met goed.

Mozes keerde de grimmigheid van het volk niet door de stille en zachtmoedige geest, die zo menigmaal bij zulke gelegenheden door hem tot openbaring kwam. Hij ging op hetzelfde niveau staan als het volk, dus als de boze. Daarom sprak de Here: 'Aangezien gij op Mij niet vertrouwd hebt en Mij ten aanschouwen van de Israëlieten niet geheiligd hebt, daarom zult gij deze gemeente niet in het land brengen, dat Ik hun geef'.

Door David werd de naam van God ontheiligd, 'gelasterd', want de omringende volken verbonden het overspel van de koning en vooral de moord op Uria, zijn trouwe legeroverste, met de God, wiens troon hij op aarde vertegenwoordigde (1 Kron. 28:5). Tot ons als troonverwervers wordt gezegd: 'Maar heiligt de Christus in uw harten als Here' (1 Petr. 3:15). Laat dus altijd zien dat je een kind van God bent, want wie zijn naam noemt, sta af van alle ongerechtigheid.

DE KOMST VAN HET KONINKRIJK

10a. Uw Koninkrijk kome;

De tweede bede van het 'Onze Vader' bevat de wens: 'Uw Koninkrijk kome'. Het accent ervan ligt op God, de hemelse Vader, want het gaat over 'zijn' Koninkrijk. Na de hemelvaart van onze Heer mogen wij dit Koninkrijk

identificeren met dat van Jezus zelf, want de Vader heeft Hem alle macht in hemel en aarde overgedragen. Jezus is de wettige plaatsvervanger van God en Hij roept ons op om medewerkers te worden, teneinde in de strijd het rijk der duisternis te verstoren en zijn Koninkrijk te vestigen in de levens van mensen.

Daarom weten wij zeker dat het geen natuurlijke aangelegenheid betreft, maar alleen een geestelijke zaak is. Jezus sprak immers: 'Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld'. De oorsprong van zijn heerschappij is en blijft het midden des hemels, de troon van God. Jezus zei ook: 'God is geest' en ook deze waarheid is onveranderlijk. De tweede bede werd uitgesproken in een tijd, dat de Heer leerde dat het Koninkrijk der hemelen was nabij gekomen. Later, toen Hij op krachtige wijze duivelen uitwierp, zei Hij: 'Nu is het Koninkrijk Gods óver u gekomen' (Matth. 12:28), want dit Koninkrijk des lichts verdrijft de duisternis.

Nu belijden wij: 'Hij heeft ons verlost uit de macht der duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon zijner liefde' (Kol. 1:13). Voor ons betekent de bede dus: de blijde sfeer van uw Koninkrijk, o God, worde in ons openbaar, allereerst in het verborgene van onze innerlijke mens en daarna in de zichtbare wereld. Wat de gemeente betreft, wordt het rijk Gods voltooid bij de wederkomst des Heren, wanneer de ontslapenen met hun geestelijk lichaam op de aarde kunnen functioneren, en de gelovigen ook naar hun lichaam tezamen in een punt des tijds veranderen.

Bij de bede 'uw Koninkrijk kome', gaat het om een ontwikkelingsproces, waaruit de mens Gods als koning te voorschijn zal treden. 'Laat het komen, uw Koninkrijk', vertaalt het Interlinear New Testament. De christen verlangt dat het Koninkrijk Gods in hem wordt geopenbaard en gestalte krijgt, opdat God in Christus met recht de Koning der koningen zal zijn. Dit herstel van de mens dat naar zijn heerschappij in hemel en aarde voert, zit in zijn schepping verborgen en zal eruit komen. Hij is immers geschapen om naar Gods beeld en gelijkenis uit te groeien. Ieder levend wezen heeft het vermogen in zich om aantastingen van zijn organisme te herstellen door de levensgeest die in hem is.

Bij de schepping heeft de Geest van God ook het herstelprogramma in de mens gelegd. Het nageslacht van Adam was daarom in staat het Lam Gods, dat geslacht was vanaf de grondlegging der wereld, voort te brengen. Zo kan ook de inwonende Heilige Geest tezamen met de menselijke geest de gelovige van een natuurlijk in een geestelijk mens metamorfoseren, nadat de beschadigingen en vernielingen die de boze aangebracht heeft, door Hem zijn hersteld. Daarom verwachten wij als antwoord op deze bede geen plotselinge omkeer door een wonderbaarlijk ingrijpen of als bij toverslag, maar een constante groei in allen, die deze bede overnemen en die jagen naar het zoonschap van God.

Deze ontwikkeling van het rijk Gods is als een kracht, die de bloemknop vormt en die deze tijdens een gevoelige periode opent. In deze tweede bede is het verlangen van de eindtijd gemeente te bespeuren, dat uitgedrukt wordt in de maranatharoep: kom, Here Jezus. De vervulling van deze

heerlijkheid vraagt evenwel een juiste en zorgvuldige voorbereiding.

Door de manifestatie van zijn geestelijke kracht dringt het Koninkrijk Gods op aarde door. Eerst komt in de regio van de christen een vernieuwde hemel en daarna worden de resultaten ervan zichtbaar op de aarde. De ware overste dezer wereld, de mens Jezus, zal op aarde volledig worden geopenbaard, wanneer de satan in de afgrond wordt geworpen. Dan komt het vrederijk en wordt het Koninkrijk Gods gevestigd 'met recht en wijs beleid'. Wanneer dit eeuwen en eeuwen durende vernieuwings- of opstandingsproces voltooid is, zal ook de Zoon des mensen Zich zelf weer aan Hem onderwerpen, die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat God alles zij in allen (1 Kor. 15:28).

Dan zijn de stad Gods en de tempel Gods voltooid en is de troon Gods volledig bezet. De komst van de Godsheerschappij was een belangrijk aspect in het gebed van de vrome Joden. In hun gebeden lag evenwel steeds de gedachte besloten van Israëls verheffing en zijn bevrijding uit de macht van de politieke vijanden. Wij vragen ons af hoe Zacharias zijn profetie zelf heeft uitgelegd, toen hij sprak: 'Om ons te redden van onze vijanden en uit de hand van allen, die ons haten' (Luk. 1:71).

Heeft hij zich ook beziggehouden met 'de voor ons bestemde genade'? (1 Petr. 1:10). Jezus heeft evenwel heel duidelijk in het 'Onze Vader' de nationale beperkingen teniet gedaan. Aardse koninkrijken komen en gaan en ook de aardse troon van het huis van David, maar in het hemelse rijk zit een ontwikkelingscurve met een stijgende

lijn, de wasdom van het rijk Gods. Wij bidden voor de opgang van deze curve, wanneer wij zeggen: uw Koninkrijk kome.

Wanneer wij bidden, dus ons bewegen in de hemelse gewesten, belijden wij: Jezus is Kurios en Hij is Heer! Zijn Koninkrijk resulteert onder ons 'in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap' (Rom. 14:17). Zijn Koninkrijk bezit dus een goddelijke herstelkracht door de Heilige Geest. Allereerst wordt dit opgemerkt in de gemeente waarvan Hij het hoofd is. Zij is de egelstelling in deze wereld van waaruit Jezus zijn heerschappij uitbreidt. Wij bidden dus: laat uw gezag als Koning door een vernieuwd volk op aarde worden geopenbaard in onze gemeenten. Daarom moeten de gemeenten het evangelie van het Koninkrijk in de gehele wereld prediken tot een getuigenis voor alle volken (Matth. 24:14).

Het gaat daarbij om een veroveringsproces, want er staat: 'Maakt al de volken tot mijn discipelen' (Matth. 28:19). Dit was niet alleen de opdracht voor de discipelen van vroeger, maar zij is dit ook nu voor ons. Zelfs het opkomende rijk van de antichrist zal door de gemeente worden weggevaagd. Door een herstelde gemeente kan het Woord Gods uittrekken 'overwinnende en om te overwinnen' (Openb. 6:2).

Vele christenen menen dat de komst van het Koninkrijk in ons eigenlijk maar een 'vrome' wens is, die dus nimmer wordt vervuld. Zij wachten op een heilstijd die na hun sterven aanvangt, of zien uit naar een geheimzinnige, plotselinge verandering in het wereldgebeuren, wanneer Jezus zijn gemeente op een onverwacht moment 'naar huis' haalt. Zij willen dus van geen strijd weten om het

Koninkrijk Gods te vestigen. Jezus zegt evenwel: bid in geloof en u zal gegeven worden, zoek naar de openbaring van het Koninkrijk in u en gij zult vinden, klop onophoudelijk en de deur van dit Koninkrijk wordt geopend. Denk ook aan de machtige inwerking van de Heilige Geest, die uw sterfelijk lichaam levend maakt, zodat het met geheel uw geest en ziel 'in allen dele onberispelijk bewaard blijkt te zijn' (Rom. 8:11 en 1 Thess. 5:23).

Eeuwenlang was het volk van God onkundig van de doop in de Heilige Geest, die met zijn gaven en krachten de impulsen schenkt om het Koninkrijk Gods in ons te realiseren en tot aanzijn te brengen. Hoe kon men ook zonder enige elementaire kennis van het Koninkrijk der hemelen, de opdracht overnemen: gaat en predikt: het Koninkrijk der hemelen is onder handbereik gekomen?

Wanneer wij bidden: uw Koninkrijk kome, dringen positieve gedachten in ons binnen en krijgen wij aandacht voor het herstel aller dingen. Dan hebben onze gemeenten nog maar weinig tijd over om allerlei natuurlijke verlangens te concretiseren. Meehelpen aan de komst van het Koninkrijk betekent voor ons, dat ook wij boze geesten uitdrijven en gebondenen bevrijden. Het heil moet immers door ons heen baan breken. Een ongeestelijk christendom merkt misschien op, dat sedert de vaderen zijn ontslapen, alles blijft zoals het van het begin der schepping geweest is (2 Petr. 3:4).

In de praktijk van hun leven ontkennen zij de nieuwe schepping, dus het Koninkrijk Gods. Ze vragen wanneer nu de komst van het Koninkrijk Gods is ingegaan. Wie evenwel overgeplaatst is in de hemelse gewesten en

ingeleid is in de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen, hoort de stem van de onverlosten roepen: 'Denk ook aan ons, wanneer jullie dit Koninkrijk zijn binnengegaan'.

Het Koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat, niet met uiterlijke vormen, maar het is binnen in ons (Luk. 17:21 St. Vert.). Deze komst is niet te observeren in de zichtbare dingen die op aarde geschieden, maar het herstel komt van binnen uit. Het teken van de Zoon des mensen in deze wereld is de gemeente die zonder vlek en rimpel is. De engelen hebben daar dan in het Koninkrijk van Jezus Christus verzameld al wat tot zonde leidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven, teneinde hen in de vurige oven te werpen (Matth. 13:41).

Onder de heerschappij van onze Koning leven wij, herstellen wij en groeien wij naar Hem toe. In dit Koninkrijk stelt Jezus ook gezagsdragers aan, medearbeiders om het Koninkrijk Gods te bouwen en uit te breiden. Er zijn apostelen, profeten, herders, leraars en oudsten. Hun gezag betreft niet de natuurlijke zaken, maar de geestelijke. Zij zijn 'gaven' tot opbouw van het lichaam van Christus, totdat wij allen de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Gods hebben bereikt, de mannelijke rijpheid, de maat van de wasdom der volheid van Christus (Ef. 4:11-13).

Uw Koninkrijk kome! De discipel van wie gezegd werd dat Jezus hem liefhad, was 'deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en de volharding in Jezus' (Openb. 1:9). Aan hem werd bewaarheid, 'dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten binnengaan' (Hand. 14:22). Hij was 'deelgenoot der hemelse roeping'

en ook deelgenoot in de volharding, die nodig is, om de wil Gods doende, te verkrijgen hetgeen beloofd is. Deze apostel had ten tijde van zijn verbanning op Patmos een heerlijk visioen. Hij zag de voltooiing van het Koninkrijk Gods.

In de geest stond hij op een grote en hoge berg, evenals zijn Heer tijdens diens verzoeking in de woestijn. In een machtig panorama onthulde de Heilige Geest voor zijn ogen al de koninkrijken der wereld. Hij zag toen hoe de residentie van God, het hemels Jeruzalem, komende was, of neerdaalde uit de hemel. De tent van God maar ook diens troon zou voor eeuwig bij de mensen zijn. De steen, die zonder toedoen van mensenhanden in beweging gekomen was, had alle koninkrijken der aarde verbrijzeld en daaraan een einde gemaakt.

Daarom verwierp Jezus bij zijn verzoeking het aanbod van de duivel om Hem al deze koninkrijken en hun heerlijkheid te schenken. Johannes zag dat de God des hemels zijn Koninkrijk had opgericht, dat in eeuwigheid niet te gronde zal gaan, en waarvan de heerschappij op geen ander volk zal overgaan (Dan. 2:44,45 en Openb. 21: 10).

DE WIL VAN GOD

10b. Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.

De derde bede luidt: Voer uw wil tot voltooiing en volmaking uit. Laat er een nieuw volk op aarde worden geboren, dat uw wil tot uitdrukking brengt, zoals deze in het Koninkrijk Gods reeds door de heilige engelen wordt

gerealiseerd. Toen Jezus deze bede uitsprak, was er nog geen mens behalve Hij het Koninkrijk Gods binnengegaan. De nieuwe schepping, die haar plaats in de hemelse gewesten innemen zou, moest nog uit Hem voortkomen. Er is dus een duidelijke samenhang tussen de bede: uw Koninkrijk kome en uw wil geschiede. Het rijk van God kan niet komen, als de rijksgenoten zijn wil niet uitvoeren. Evenals voor de heilige engelen geldt voor hen: 'Looft de Here, al zijn heerscharen, gij zijn dienaren, die zijn wil volbrengt. Looft de Here, al zijn werken, aan alle plaatsen zijner heerschappij. Looft de Here, mijn ziel' (Ps. 103:21,22).

Volgens enkele Griekse handschriften heeft de tweede en de derde bede in Lucas 11:2 de merkwaardige variant: 'Uw Heilige Geest kome over ons en heilige ons', waardoor de wil van God in zijn volk tot uitdrukking kan komen. De derde bede heeft in de Joodse gebeden geen parallellen. Wij kunnen moeilijk de uitspraak van Eli: 'Hij is de Here, Hij doe wat goed is in zijn ogen', een juiste onderwerping aan Gods wil noemen. Eli had immers zijn goddeloze zonen uit hun priesterambt moeten ontzetten (1 Sam. 3:18).

Wij wijzen er nogmaals op, dat in Lucas 11 de derde bede ontbreekt, behalve dan in de Statenvertaling en de Lutherse vertaling (zie de zes Vertalingen). Men neemt aan dat de korte Lukas-tekst later is aangevuld met de langere Mattheüs-bede ter wille van de eenheid in de liturgie. Zelfs de rechtzinnige verklaring van Dächsel heeft daarom de ingevoegde gedeelten tussen haakjes gezet.

Er is sprake van 'de wil van God'. Duizenden christenen vragen evenwel: hoe kan ik de wil Gods kennen? Zij zijn

in hun geloofsleven aan een baar der zee gelijk, die heen en weer wordt geworpen. Omdat ze Gods wil niet kennen, weten ze zelf ook niet meer wat ze eigenlijk willen. Zij behoren dan tot die geestelijk moeilijke mensen, die nu eens dit en dan weer dat willen. Ze zijn nooit zeker van hun zaak.

De wil van God is zijn bewust streven naar het begeerde doel, namelijk om de volmaakt geestelijke mens te voorschijn te brengen, die naar zijn beeld en als zijn gelijkenis is, en met wie Hij voor eeuwig gemeenschap kan hebben en in wie Hij door zijn Geest woning kan maken. Deze wil ondersteunt al zijn handelingen en geeft er richting aan. Zijn wil is de drijfveer van alles wat Hij doet. God heeft een sterke, onbuigzame wil, want wat Hij Zich voorgenomen heeft, voert Hij ook uit met de kracht van zijn Geest, die wel 'zijn hand' wordt genoemd.

Dit ondanks het felle verzet van de duivel en het gebrek aan medewerking van de mens, 'want wie wederstaat zijn wil?' (Rom. 9:19). Zijn vrije wil is gebaseerd op de volmaaktheid van zijn wezen en verandert nooit. Zij kan door geen schepsel in een bepaalde richting gestuwd worden. Hij realiseert zijn plan dat in zijn eeuwig voornemen verankerd is. Het uitverkiezende plan van God ten opzichte van de mens kwam niet overeen met de wil van een categorie engelen onder leiding van Lucifer, de Phosphoris of lichtdrager, de Morgenster. In het apocriefe boek 'De wijsheid van Salomo' staat: 'God schiep de mens tot onvergankelijkheid en vormde hem tot een beeld van zijn eigen wezen; maar door afgunst van de duivel is de dood de wereld binnengekomen' (2:23).

De boze weerstond de wil van God in verband met de mens, van wie gesproken werd: 'Toch hebt Gij hem bijna goddelijk gemaakt, en hem met heerlijkheid en luister gekroond. Gij doet hem heersen over de werken uwer handen' (Ps. 8:6,7). God zette zijn wil evenwel door. Hij stelde haar niet ter discussie en ging ook geen compromis aan met deze aartsengel, die onberispelijk was in zijn wandel, totdat er onrecht in hem werd gevonden en jaloersheid in hem op kwam (Ez. 28:14,15).

Niemand van de hemelingen kon Gods wil weerstaan en de bede van de volgeling van de Zoon des mensen is: Laat het nu op aarde zo gaan als vroeger en nu in de hemel. Uw wil bracht in de engelenwereld de scheiding tot stand en laat dit nu ook geschieden op aarde. Lucifer trachtte Gods wil te weerstaan, want hij wilde de troon van God bestijgen, die Deze voor de mens had gereserveerd. Jesaja beschreef de val van deze engel als volgt: 'Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, gij morgenster, zoon des dageraads; hoe zijt gij ter aarde geveld, overweldiger der volken. En gij overlegdet nog wel: Ik zal ten hemel opstijgen, boven de sterren Gods mijn troon oprichten.... in het dodenrijk wordt gij neergeworpen' (Jes. 14:12-15).

Gods wil zegevierde. De eenswillende engelen richtten zich op God en de wederstrevenden werden uit het Koninkrijk Gods geworpen. Zij zullen boeten met een eeuwig verderf, ver van het aangezicht des Heren (2 Thess. 1:9). De neerwerping van de satan gaat als volgt: eerst wordt hij op aarde geworpen, dat wil zeggen dat hij overste wordt van de macht der lucht en resideert in de onzienlijke wereld, die bij de aarde hoort. Dan wordt hij in het diepste deel van het dodenrijk, de afgrond, geworpen en daarna in de poel des vuurs, dat is de tweede dood, die

uiteindelijk bestemd is voor de duivel en zijn engelen (Openb. 20:10 en Matth. 25:41).

In de onreine engelen is geen herstel ingeschapen. Hun zonde was voor eeuwig, want in hen is het kwaad opgekomen. De duivel is immers de vader van de leugen en van de zonde of wetteloosheid. De heilige engelen volbrengen evenwel de wil van God in de hemel en als christenen willen wij dit doen op aarde en in de hemel.

Het hoogtepunt, het 'einde' (Matth. 24:14) van Gods plan in deze aeon is: de mens Gods, die tot alle goed werk volkomen is toegerust (2 Tim. 3:17). De nietige, de natuurlijke, de zondige mens zal dit doel bereiken, want God zal zijn wil in precisie doen zegevieren. De troon die Lucifer begeerde, is voor de geestelijke mens die waardig en kundig gekeurd is om over al Gods werken te heersen. De wil van God is om alles op aarde wetmatig te ontwikkelen. Ook de mens zal daarbij veranderen van een natuurlijk tot een geestelijk wezen, dat eenswillend is met God. Dan wil ook de mens het goede, volmaakte en welgevallige.

De engelen die eenswillend met God waren, bleven bewaard en de mens die Gods wil doet, blijft ook bewaard. De apostel Paulus schreef over voorwerpen tot eervol en tot alledaags gebruik (Rom. 9:21). De duivel was als dienstknecht geschapen, dus een voorwerp tot onaanzienlijk gebruik en de mens als voorwerp ter ere. Deze dienstknecht van de mens koesterde evenwel gedachten, hoger dan hem voegden (Rom. 12:3). Hij wilde opstijgen en zich aan de Allerhoogste gelijkstellen.

Paulus waarschuwt ons tegen deze zonde van de duivel, om iets te willen zijn waarvoor wij niet geroepen werden. Zo was Paulus zelf 'een apostel naar de wil van God', maar er waren ook 'schijnapostelen' en 'bedrieglijke arbeiders', die zich voordeden als apostelen van Christus. Geen wonder ook! Immers, de satan zelf doet zich voor als een 'engel des lichts' (2 Kor. 11:13-15).

Gods gedachten waren hoger dan die van de satan, want de laatsten, de mensen, zouden de eersten zijn. God heeft in mensen een welbehagen. Dezen zullen Hem gelijk zijn, 'want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is' (1 Joh. 3:2). De mens is dwaas als hij Gods wil wederstaat, en als hij diens plan tegenwerkt, doet hij zichzelf schade. Hij wordt dan verleugend. 'Weest daarom niet onverstandig, maar tracht te verstaan, wat de wil des Heren is' (Ef. 5:17).

God wil niet dat iemand verloren gaat. Hij wil alles wat de mens eeuwige vreugde en plezier zal schenken. 'Wordt daarom hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt onderkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene' (Rom. 12:2).

Wees blij met het plan van God. Laat zijn wil ook de uwe zijn. 'Verbindt u te allen tijde, bidt zonder ophouden, dankt onder alles, want dat is de wil Gods in Christus Jezus ten opzichte van u' (1 Thess. 5:16-18). Wij moeten het geheimenis van zijn wil leren kennen, 'in overeenstemming met het welbehagen, dat Hij Zich in Hem had voorgenomen, om, ter voorbereiding van de volheid der tijden, al wat in de hemelen en op de aarde is onder één hoofd, dat is Christus, samen te vatten, in Hem, in wie wij ook het erfdeel ontvangen hebben, waartoe wij tevoren bestemd waren krachtens het voornemen van

Hem, die in alles werkt naar de raad van zijn wil' (Ef 1: 9-11).

Wij doen de nieuwe mens aan, 'die naar de wil van God geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid' (Ef. 4:24). 'Uw wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op de aarde'. Het oordeel in de hemel is reeds voltrokken. Er is daar een absolute scheiding tussen de heiligen en onheiligen, tussen trouwen en trouwelozen. Nu begint het oordeel bij het huis Gods. Er is een deel dat aan het verderf ontkomt, dat hersteld wordt en verdergaat, en een deel dat ongehoorzaam blijkt te zijn en omkomt. In de gemeente is de wil van God uitgedrukt in haar heiliging (1 Thess. 4:3).

Haar leden zijn dan afgezonderd van de machten der duisternis. Teneinde dit te realiseren, ontvangen zij de Heilige Geest, zoals er staat: 'Door de Heilige Geest toe te delen naar zijn wil' (Hebr. 2:4). Dan worden bevrijding en verlossing mogelijk. Daarom zeggen wij het de Zoon des mensen na: 'Mijn spijze is de wil te doen desgenen, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen. Zegt gij niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst?

Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten' (Joh. 4:34,35). Gods wil is dat het evangelie van het Koninkrijk der hemelen over de gehele wereld gepredikt wordt, opdat de mens Gods op aarde wordt geopenbaard en tot heerlijkheid wordt gebracht. De aarde is door de mens ondergegaan en het is Gods wil dat zij door mensen, door de zonen Gods, wordt hersteld. Daarom willen wij ons ook nu uitstrekken om de werken te doen, die Jezus deed. Tijdens deze prediking

van het volle evangelie hebben wij te strijden tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.

Wanneer wij ze ontmaskeren en aanvallen, slaan ze terug. Laten derhalve diegenen die het onder ons moeilijk hebben, weten, dat zij die naar de wil van God lijden, ter wille van het woord, hun zielen aan de getrouwe Schepper mogen overgeven, steeds het goede willende en doende (1 Petr.4:19).

In de hof van Gethsémane sprak Jezus in zijn lijden: 'Uw wil geschiede'. Waar gebeurde dit? Op aarde! Daar werd Hij gekruisigd. Jezus volvoerde de wil van zijn Vader en daarom kwam door zijn lijden het goede, het welgevallige en het volkomene tot stand. Zo ging later Paulus op naar Jeruzalem, toen de Geest sprak dat hem banden wachtten. Zijn hart werd evenwel niet week bij deze opdracht. De ogen van zijn vrienden gingen er ook voor open en ze zeiden: 'De wil des Heren geschiede' (Hand. 21:14).

Conformeren wij ons op aarde met de wil van God? De apostel schreef: 'De wereld gaat voorbij en haar begeren, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid' (1 Joh. 2:17). De wil van God is dus: Uittrekken uit de tegenwoordige, boze wereld, die ons opdringt om de wil van de overste der wereld te volbrengen. Wij antwoorden evenwel: 'Gods wil geschiede in mij en door mij. Naar zijn wil bidden en ontvangen wij, niet alleen verlossing van de zondemachten, maar ook genezing en herstel. Daarom schreef de apostel: 'Geliefde, ik bid, dat het u in alles wèl ga en gij gezond zijt, gelijk het uw ziel wèl gaat' (3 Joh. 2).

Jezus leert ons in het 'Onze Vader' onze gebeden te conformeren aan de wil van God. Zijn discipelen moesten

dit nog leren begrijpen, omdat zij er niet in opgevoed waren. Zo is het ook met vele christenen van vandaag aan de dag. Zij menen dat de wil van God voor hen ellende, ziekte en tegenslag betekent. Zij verwisselen hierbij de wil van de slechte duivel met die van de goede God. Met het volbrengen van Gods wil stijgen wij omhoog en verheugen ons in het loflied der hemelingen: 'Gij, onze Here en God, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, de eer en de macht; want Gij hebt alles geschapen, en om uw wil was het en werd het geschapen' (Openb. 4:11).

ZORG VOOR HET NATUURLIJKE BESTAAN

11. Geef ons heden ons dagelijks brood;

Met de ganse inzet van zijn leven verlangt de ware christen het Koninkrijk Gods binnen te gaan. Hij wil niet alleen een beeld van God zijn, dus een mens die in de zienlijke wereld overeenkomstige eigenschappen van de onzienlijke God bezit, maar hij wil ook naar de innerlijke mens God gelijk zijn, teneinde eenmaal in het rijk van God deel te hebben aan de regeermacht op de geestelijke troon. Om dit doel te bereiken zal hij ten tijde van zijn geestelijke ontplooiing weinig aandacht kunnen schenken aan de dingen die voor ogen zijn.

In het volmaakte modelgebed vergeet Jezus de natuurlijke dingen evenwel niet, maar doet ze wel met één zin af: 'Geef ons heden ons dagelijks brood'. De Heer neemt zijn volk nog niet van de aarde weg, maar bewaart het daar, zodat het niets tekort komt. Later zou Hij in de bergrede de belofte schenken: 'Maar zoekt eerst zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. Maakt u dan niet bezorgd' (6:33,34).

Het dagelijks brood is beeld van het ganse onderhoud van ons natuurlijke bestaan. Zo kennen wij de uitdrukking: hij heeft goed zijn brood, zijn broodje is gebakken, het geschiedt om den brode. Dit brood heeft te maken met de kleding, met de fiets of de auto waarmee men naar zijn werk gaat, met iemands woning en de inrichting ervan. Bij de bede: geef ons ons dagelijks brood, gaat het ook om werk en om middelen van bestaan. Toch reikt deze bede verder dan het individuele belang, want ze betreft tegelijkertijd een wijdere kring, want het gaat om 'ons' brood.

Het heeft te maken met het gezin, met de kinderen die honger hebben en die opgroeiende voor alles van de ouders afhankelijk zijn. Eten is iets wat je liefst gemeenschappelijk doet. Je verlangt naar een gezellige en gezegende maaltijd. Wij weten evenwel maar al te goed hoe in vele gezinnen juist dan de boze zijn slag slaat en de vrede en harmonie verstoort.

Het 'Onze Vader' wordt gemeenschappelijk gebeden en daarom hebben ook alle gemeenteleden met de vierde bede te maken. Allen zijn toch betrokken bij de natuurlijke toerusting, waardoor zij als volk van God hun geestelijke opdracht kunnen realiseren. Gebrek aan voedsel geeft een terugslag in het onbelemmerde geestelijk denken. Honger richt de aandacht op de lichamelijke noden. Het gebed: geef ons heden ons dagelijks brood, wil ons juist vrijmaken van toekomende zorgen en natuurlijke levensproblematiek, want we zijn immers alleen bezig met het heden.

De Heer leert ons bidden voor de dag die is, en Hij wil dat we niet bezorgd zijn voor de dag van morgen. Wij weten immers dat zijn goedheid iedere dag weer nieuw voor ons is (Klaagl. 3:23). Wij eten om te leven en leven niet om te eten. Het ware leven waarnaar wij jagen, is de gemeenschap met God. Dit leven is verreweg het belangrijkste en ook een dagelijks terugkerende zaak, en de hemelse Vader weet wat onze behoeften hiervoor in de natuurlijke wereld zijn. Wij willen graag de dingen bedenken die boven zijn en de zorg voor ons levensonderhoud kan de hemelse gedachten blokkeren.

Het leven van vele christenen zou er geheel anders uitzien, indien ze niet voortdurend bezig waren de dingen te bedenken die op de aarde zijn, maar wanneer ze hun vrije tijd aan de zaken van Gods Koninkrijk zouden wijden en niet aan nutteloos en zelfs werelds tijdverdrijf. Ook zou de zorg voor hun levensonderhoud hun gedachtewereld niet zozeer in beslag mogen nemen, dat er geen tijd meer overblijft voor de eeuwige dingen.

Tot nu toe leven wij in een land onder barmhartige regeerders, die nog steeds vele maatschappelijke zekerheden aan hun onderdanen verschaffen: sociale uitkeringen, verzekeringen, pensioenen, bijstand, enzovoort. Niemand is wezenlijk brodeloos. Daar wij dientengevolge de strijd om het bestaan niet zo kennen en ervaren als bijvoorbeeld de inwoners van de derde wereld, hebben wij te meer de opdracht ons met geestelijke dingen bezig te houden en het evangelie van Jezus Christus te helpen verbreiden.

De bede om het gewone, dagelijkse brood veronderstelt dat wij daar ook mee tevreden zijn. Wij bidden niet om

rijkdom en weelde, maar om voorziening in onze nooddruft, dat is in alles wat tot onderhoud van het leven beslist nodig is. Jezus sprak in dit verband: uw hemelse Vader weet wat je nodig hebt. Daarom zijn we tevreden met wat de Heer ons geeft. Ontevreden en opstandige christenen zijn een blamage voor het Koninkrijk Gods. De hemelse Vader zorgt voor zijn hemelburgers zo lang zij op de aarde vertoeven. Hun noden zijn in zijn reddingsplan begrepen.

God maakte immers ook eerst de aarde gereed, voordat Hij er de mens op zette. In zijn plan komt geen armoede voor maar leven en overvloed. Wees daarom niet bezorgd wat je eten en drinken zult. God verkoopt geen brood en leent ook geen brood uit zoals de vriend, bij wie een man 's nachts om drie broden kwam (Luc. 11:5). Hij géét brood aan de eter.

Niet alleen aan de gelovige broeder maar ook aan diens gezin, en ook aan zijn geestelijke broeder en zuster in de gemeente. Hij schenkt het aan 'ons'. Daarom is er in de gemeente geen armoede, want men is altijd bereid waar werkelijke nood is, te helpen en bij te springen, want ook het geven van God gaat niet buiten het werk van de mens om. Zo kon de godvruchtige Job zich rechtvaardigen met de woorden: 'Een vader was ik voor de armen' (Job 29:16).

De bijbel wijst er verder nog op, dat we wel bereid moeten zijn om voor ons brood te werken: 'Wil iemand niet werken, dan zal hij ook niet eten' (2 Thess. 3:10). De christen bidt dus niet om het brood der luiheid, maar om dat wat eerlijk is verkregen. Immers, wat leeft, is bezig, en werken behoort bij het leven. Daarom bidden wij dat de gemeenteleden allen werk zullen hebben, ook in een tijd

van recessie. Wij bidden tevens dat onze kinderen de voor hen juiste en beste schoolopleiding zullen ontvangen, zodat ze ook gemakkelijk aan het werk komen.

Wij bidden dat de Heer ons brood zal zegenen, opdat wij gezond zijn en dit blijven. We hebben immers de schat van de hemelse erfenis in een aarden vat. Ons lichaam moet goed kunnen functioneren, zodat we zelfs in onze ouderdom nog fris en groen zullen zijn. Daarom zullen wij bij ons eten en drinken evenals in ons seksuele leven matigheid betrachten. We zullen deze zaken niet overaccentueren of er teveel aandacht aan schenken. Bij smulpapen en vraatzuchtigen verdwijnt het geestelijke leven. Dit verstikt in de vadsigheid van hen die van de buik hun god maken.

Toen Israël in de woestijn rondtrok, schonk God het manna dat dagelijks vergaderd moest worden. Hij wilde dat zijn volk onbezorgd zou kunnen leven, in afhankelijkheid van Hem. Het zou dan tevens een tevreden volk zijn geweest, want tevredenheid en onbezorgdheid behoren bij elkaar en zijn gebaseerd op de geloofszekerheid dat God schenkt wat Hij beloofd heeft. Het woordje dat voor 'dagelijks' is weergegeven, kan betekenen: het, voor ons bestaan, nodige brood, of het brood voor morgen, dit wil zeggen voor de komende of naderende dag, voor de toekomende tijd. De vertaling Brouwer luidt: 'Geef ons heden ons genoegzaam brood', dat is gepast voedsel, overeenkomstig de noden van ons gezin. In Lucas 11:3 staat in de paralleltekst: 'Geef ons 'elke' dag ons dagelijks brood', zodat wij tussen de extremen van honger en luxe U onbezorgd kunnen dienen.

Ook waar de discipel van Jezus zijn brood door zijn arbeid verwerft, moet hij het toch aannemen uit de hand van God, wiens macht en goedheid zijn leven in stand moeten houden. Ook staat er geschreven: 'Niet alleen van brood zal de mens leven, maar van alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat' (Matth. 4:4). Het natuurlijke brood is niet voldoende om mensen Gods voort te brengen. Het gebed om het dagelijks brood geldt voor alle mensen, want al zou een mens overvloed bezitten, dan heeft hij nog geen garantie dat men er van leven en genieten kan.

De man die volgens Lucas 12:16-20 vele goederen voor vele jaren opgelegd had, kreeg er geen leven door. Hij wilde van het natuurlijke leven genieten en eruit halen wat erin zat. Hij sprak: 'Ziel, gij hebt vele goederen liggen, opgetast voor vele jaren, houd rust, eet, drink en wees vrolijk. Maar God zeide tot hem: Gij dwaas, in deze eigen nacht wordt uw ziel van u afgeëist en wat gij gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn?

In vers 15 van deze perikoop waarschuwde Jezus: 'Want ook als iemand overvloed heeft, behoort zijn leven niet tot zijn bezit'. De christen zal het betrekkelijke van de stoffelijke zaken zien, maar hij gelooft tevens dat zijn hemelse Vader niet karig is, maar mildelijk geeft. Toch leert de Heer ons niet bidden om volle graanschuren en voor overvloedige maaltijden. De Spreukendichter zegt: 'Geef mij armoede noch rijkdom, voed mij met het brood, mij toebedeeld; opdat ik, verzadigd zijnde, U niet verloochene en zegge: Wie is de Here? noch ook, verarmd zijnde, stele en mij aan de naam van mijn God vergrijpe' (Spr. 30:8,9).

Jezus kende de nood die het broodvraagstuk met zich brengt, want loonkwesties, maatschappelijke eisen, sociale noden en stoffelijke welvaart liggen in deze korte bede van het 'Onze Vader' besloten. Ze ontneemt ons evenwel onze bezorgdheid en stelt God en zijn rijk op de eerste plaats. De 'struggle for life', de strijd om het bestaan, ligt bij de christen in de hand van zijn hemelse Vader en daarom is bij hem alle jaloezie, verbittering, klassenstrijd en naijver verdwenen. De ware christen is een gelukkig en tevreden mens.

Hij bezit een positieve en opgewekte geest ten opzichte van de natuurlijke dingen en staat daarom ook positief in de gemeente waar het hemelse brood wordt uitgereikt. Ontevreden christenen zijn ook degenen die scheuringen veroorzaken, terwijl tevreden christenen de herstellers zijn van het huis van God. Tevreden mensen zijn ook barmhartige mensen en ze dienen een God die rijk is aan barmhartigheid en die ieder mens het goede wil doen zien.

GELIJK OOK WIJ VERGEVEN

12. en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

De vijfde bede legt de nadruk op de verhouding van de gelovige ten opzichte van zijn naaste. Zoals God tegenover hem staat, zo staat hijzelf tegenover zijn medemens. Waarom kan God de mens zo ongelimiteerd vergeven? Omdat Hij weet waar het kwade vandaan komt. Dit ontstaat niet in de mens, maar de duivel is de vader of de oorsprong van alle leugen, ongerechtigheid en wetteloosheid. God kent de boze geestenwereld die de mens omringt of in hem binnengedrongen is en die hem

onnut maakt voor het Koninkrijk Gods. Hij weet dat vele mensen verleid, overweldigd en geprest worden om te zondigen.

Ook moeten vele zondaars erkennen: wat ik niet wil, dat doe ik. Wat ben ik toch eigenlijk een ellendig mens (Rom. 7:19,24). Voor hen nu die het goede zoeken te doen en die het kwade haten, is Jezus gekomen. Hij was er voor allen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Hij genas allen die door de duivel 'overweldigd' waren (Hand. 10:38). Toen Jezus aan het einde van zijn aardse leven de ganse zondeschuld der mensheid op Zich nam, deed Hij dit niet in een strijd tegen de mens maar tegen de duivel.

Om de mens te verlossen, overwon Jezus de vijanden van God en de mens, de duivel en de dood. Door zijn Zoon te offeren heeft God de zondeschuld van de Hem vijandige wereld weggenomen. Hij rekende hun hun zonden niet toe (2 Kor. 5:19). Hij bewees ons zijn liefde toen wij nog zondaars waren.

Wanneer God ons de schulden vergeeft, betekent dit dat Hij er ons niet voor straft. Zijn enige intentie is om ons te bevrijden en te genezen, teneinde zo de ware mens weer terug te krijgen die naar zijn beeld is geschapen. De psalmist dichtte: 'Maar ons weerspannig overtreden, verzoent en zuivert Gij. De profeet schreef: 'Wie is een God als Gij, die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel van zijn erfdeel voorbijgaat, die zijn toom niet voor eeuwig behoudt, maar een welbehagen heeft in goedertierenheid! Hij zal Zich wederom over ons ontfermen, Hij zal onze ongerechtigheden vertreden. Ja, Gij zult al onze zonden werpen in de diepten der zee' (Micha 7:18,19).

De toorn van God rust alleen op de boze geesten der duisternis. Zij zijn bij God volkomen afgeschreven. Wie met deze machten op enigerlei wijze heult - en dit hebben wij allen gedaan - leeft dan automatisch ook onder de toorn van God. Er staat: 'Wie in de Zoon gelooft - in zijn verzoenend evangelie - heeft eeuwig leven; doch wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods - het rijk der duisternis - blijft op hem' (Joh. 3:36).

God heeft Zich over ons ontfermd door de aanstoker van alle zonde, ellende en leed vanwege de overwinning van Christus, te onttronen, en de mens een weg te openen tot verlossing uit de hand van al zijn vijanden. Wanneer de mens op Gods gedachten over hem ingaat, treedt de vergeving van zonden in werking. Indien de christen nog tot zondigen komt, kan hij een beroep doen op Jezus Christus als voorspraak bij de Vader. Jezus wijst dan op zijn volbrachte werk, op het feit dat Hij de losprijs heeft betaald om ons vrij te kopen uit de macht van de boze (1 Joh. 2:1).

God spreekt dan niet meer over begane overtredingen, maar werpt ze ver van Zich in de diepten der zee, dat is in de buitenste duisternis, die voor de duivel en zijn engelen is bereid. 'Zo ver het westen verwijderd is van 't oosten, zover heeft Hij, om onze ziel te troosten, van ons de schuld en zonden weggedaan' (Ps. 103:6).

De manier van optreden van de heilige God tegen de zondaar is uniek. Hij verwijt hem niets, maar vergeeft menigvuldig en mild (Jac. 1:5). De verloren zoon had zijn vermogen verkwist in een leven van overdaad. Toen hij berouwvol tot zijn vader terugkeerde en zich opnieuw

onder diens gezag stelde, vergaf deze hem zonder enige conditie te stellen. Hij liet zijn kind niet boeten voor zijn wetteloze daden. 'Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden' (Ps. 103: 10).

Wij behoeven trouwens God niets te schenken als een compensatie om Hem tot positieve gedachten jegens ons te brengen, want alles is het Zijne. Elihu sprak: God verandert niet, of wij rechtvaardig leven of slecht (Job 35). Hij staat altijd positief tegenover de mens. Als wij zondigen, doen wij onszelf schade, en als wij rechtvaardig leven, is dit ons eigen belang. Wie zondigt, is een slaaf van de zonde en kan niet ingaan in het Koninkrijk Gods, dat resulteert in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap (Rom. 14:17).

De goddelozen hebben geen vrede (Jes. 48:22). Het is gewoon slecht voor de mens om gemeenschap te hebben met boze geesten. Het is bovendien gevaarlijk voor zijn nageslacht dat dan niet door hem in de weg des Heren kan worden onderwezen en ook niet in hem wordt geheiligd. Daarom kan een onreine geen reine voortbrengen, want de kinderen zijn bij hun opvoeding afhankelijk van hun ouders.

Maar staat er niet in Exodus 34:6,7, waar Gods goedheid zo uitbundig vermeld wordt: 'De schuldige houdt Hij zeker niet onschuldig?' Het lijkt erop dat God met deze woorden zijn vergiffenis teniet doet. Er staat evenwel volgens de kanttekenaars van de Statenvertaling: 'Die onschuldig houdende, niet onschuldig houdt'. God erkent dus dat wanneer iemand voor de duivel werkt, deze hem terecht zijn negatief loon der zonde uitkeert. Wanneer een jongen

een ruit ingooit, kan zijn vader hem dit wel vergeven, maar de ruit moet betaald worden. De claim blijft en de vader maakt dit dan af door zijn oudste zoon te sturen om alles te vereffenen.

Dit was dan ook de betekenis van het schaduwachtige offer. Het lammetje werd aan het vuur prijsgegeven. Dit offeren hield op toen God zijn eigen Zoon schonk, die overgeleverd werd om onze zonden. Zo voelde Job het als onrechtvaardig van God, dat hij het loon der zonde, de ellende en ziekte die hij onderging, uitbetaald kreeg terwijl hij onschuldig was. In dit opzicht was hij dan ook een type van Jezus Christus. Job had te strijden tegen wetteloze geesten aan wie hij was overgeleverd, omdat zijn omtuining was weggenomen.

Wat moeten wij nu doen als iemand tegen ons zondigt? Wanneer hij ons krenkt, besteelt, schade toebrengt of ongehoorzaam aan ons is? Het evangelie van het Koninkrijk der hemelen opent ons de ogen om in zulke situaties naar Gods wil te handelen. Wij nemen de gedachtewereld van God over, dat betekent dat wij het evangelie Gods in eigen leven toepassen. Wij ontmaskeren de machten die bezig zijn te opereren in hen die ons belagen en die het erop toeleggen ons gedachteleven te beïnvloeden en vast te houden, zodat wij negatief reageren of ons van die mens distantiëren en ons hart voor hem toesluiten, terwijl de Heer zegt dat wij zelfs onze vijanden zullen liefhebben.

De boze geesten trachten zich immers altijd schuil te houden en hun onzichtbare tegenwoordigheid biedt hiertoe ruime mogelijkheden. Daarom binden wij de strijd aan met deze geesten om ze uit ons levenshuis te verwijderen

en verder bieden wij weerstand aan hun negatieve infiltraties.

Wij weten immers dat wij het Koninkrijk Gods niet kunnen binnengaan, indien wij met allerlei kwaad van anderen bezig zijn. Hierdoor schenden wij óók de wet van God en kunnen ons hart niet verheffen. Als christenen willen wij beslist dit rijk Gods ingaan en daarom de wil van God doen: het goede, het welgevallige en het volmaakte, dus ook het vergeven van onze vijanden en schuldenaars. Het evangelie van het Koninkrijk der hemelen verschaft niet alléén kennis, maar biedt ook de mogelijkheid om werkelijk het kwade te overwinnen.

Wat is nu de test of wij als christen oprecht in het evangelie van Jezus Christus geloven? Het antwoord is dat wij onze schuldenaren vergeven. Wanneer wij de boze zien als de aanzetter van de ontsporingen in ons eigen leven, zal deze oprechtheid en ons geloof blijken, indien wij deze visie op de onzienlijke wereld ook in werking stellen ten opzichte van hen die ons iets hebben misdaan. Dan zullen wij jegens hen niet met wrok vervuld zijn, maar veeleer met medelijden en barmhartigheid, omdat onze vijanden er geen besef van hebben, wie hen eigenlijk aanspoort, voortdrijft en opjaagt.

Op grond van deze hemelse kennis en vanuit dit principe kunnen wij ten opzichte van onze schuldenaren zeggen: ik vergeef hen, want ze weten niet wat ze doen en door wie ze gemanipuleerd worden. Jezus sprak tot zijn discipelen: 'Wie ge hun zonden kwijtscheldt, die zijn ze kwijtgescholden'. Wij kunnen en moeten onze vijanden zo liefhebben dat wij de zonden die ze tegen ons bedrijven, volledig vergeven, zodat de schuld die na hun zonde

achterblijft niet door de boze kan gebruikt worden om hen voor God aan te klagen.

Wanneer wij de zonden niet vergeven, behoudt de boze zijn claim op deze slachtoffers van hem. Daarom mogen wij ook nooit zeggen: ik vergeef je, maar God zal je straffen, of God zal het zien en zoeken! Stéfanus bad voor zijn vijanden en zei: 'Here, reken hun de zonde niet toe'. Zijn moordenaars waren beslist niet van plan om bij hem vergiffenis te vragen voor hun misdaden. Hij had evenwel de gezindheid van Christus in zich, want deze bad ook voor zijn vijanden: 'Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen'.

Wij maken bewust scheiding tussen de mens en de macht. Als wij van onze kinderen zeggen: ze zijn niet moeilijk, maar ze hebben het moeilijk, kunnen wij ze ook gemakkelijk vergeven. Zo blijven wij dezelfde tegen de patroon die maar blijft zeuren, tegen de persoon die ons het bloed onder de nagels vandaan wil halen, tegenover de werknemer die ons besteelt in tijd of materiaal.

Jezus wees een volkomen nieuwe weg. Hij sprak: leef in een andere wereld. Je kunt je kind niet straffen voor zijn kwaad en het tegelijkertijd vergeven. Vergelden en vergeven zijn elkaar uitsluitende begrippen. Vergelden behoort bij de wet van de zonde en de dood. Deze wordt door de overheid toegepast, omdat zij hier op aarde het zwaard draagt. Het kind van God dat overgeplaatst is in de hemelse gewesten, hanteert evenwel het zwaard des Geestes, dat het goede en het kwade vaneen scheidt. Wij moeten het kwade dat men ons doet nooit toerekenen. Zo vergaf God ons onze zonden toen wij nog zondaars waren.

Zelfs al gaat men voort het ons moeilijk te maken, blijven wij vergeven, zelfs zeventig maal zeven maal, en blijven wij vriendelijk. Door werkelijk te vergeven en te vergeten, raakt men immers de tel kwijt. Men kan dit alleen doen als men de gezindheid van God heeft en kennis bezit van hoe het reilt en zeilt in de onzienlijke wereld der geesten. Wanneer een mens een beroep doet op het hart van God, moet hijzelf niet harteloos zijn. Als hij aangewezen is op barmhartigheid, moet hijzelf barmhartigheid beoefenen. Hij gaat dan de weg die verder omhoog voert.

De uitdrukking 'gelijk wij' komt uit een vernieuwd denken. Zij klinkt enigszins ironisch in de oren van de vleselijke christen. Deze zegt immers dat dit onmogelijk is. Hij bidt: geef mij de genade om mijn schuldenaar te vergeven, zoals Gij mij hebt gedaan. Vergeef mij dan ook maar als ik deze uitspraak als een te zware opgave naast mij neerleg. Ik zal mijn best doen de ander te vergeven zoals Gij mij hebt vergeven, maar ik weet wel zeker dat dit mij niet zal lukken. Er staat echter: vergeef mij op de wijze zoals ik dit anderen doe. Daarom zal het vernieuwde volk des Heren ook bidden: toon ons uw liefde zoals wij deze bewijzen aan onze vrouwen en kinderen. Help ons, zoals wij de zwakken in onze omgeving helpen. Doe ons naar de mate als wij anderen bejegenen!

Wij herinneren eraan dat de Here Jezus bij het 'Onze Vader' een gebedsadvies gaf op de vraag van zijn discipelen (Luc. 11:1-4). Van degenen die Hem volgen, wordt verwacht, dat zij niet alleen zijn woorden bewaren, maar ook zichzelf verloochenen en hen vergeven, die hun iets schuldig zijn, daar zij de gezindheid van hun Meester bezitten. In tegenstelling hiermee denken we aan de gelijkenis, waarin een heer zijn slaaf een grote som geld

kwijtschold, en deze daarentegen iemand die hem een klein bedrag schuldig was, in de gevangenis wierp.

Uit diens handeling bleek dat hij niet de gezindheid had van zijn heer en diens voorbeeld niet navolgde. Hij handelde als de aardse overheid, die de wanbetaler vervolgt en laat boeten. Hij stond immers in zijn aardse recht. Zelf maakte hij evenwel gebruik van het hemelse recht tot kwijtschelding van alle schuld. Hij bewees daarmee dat hij geen volgeling van Jezus was.

De bede: vergeef mij mijn schulden, gelijk ik vergeef mijn schuldenaren, is het resultaat van een proefwerk waarvoor men werd getraind, namelijk in het scheiden van de mens en de macht. Daar dit onderwijs in de gemeente wordt gegeven door leraars die hiertoe van God geroepen en aangesteld zijn, doet men als volk des Heren gezamenlijk examen.

Daarom staat er: vergeef óns ónze schulden, gelijk wij vergeven ónze schuldenaren. Met deze bede jaagt de gemeente naar haar onberispelijkheid. Heerlijk is het om zo deel te hebben aan dit proces van metamorfose die alle dingen vanuit een hemelse visie benadert. Jezus lanceert hier geen 'vrome wens', maar het gaat bij Hem concreet om volgelingen die kunnen bidden: zoals wij vergeven hebben, zoals wij vergaven, of zoals Lucas 11:4 heeft: 'Want ook wijzelf vergeven een ieder, die ons iets schuldig is'. Het gaat niet over goede voornemens, maar om een manifestatie van kinderen Gods die de gezindheid van de Heilige Geest hebben.

Dit brengt ons tot de conclusie dat door de prediking van het evangelie van het Koninkrijk der hemelen alles

mogelijk wordt en dit voor hen geldt die deze boodschap geloven. De ware christen is met deze bede 'geen vergeetachtige hoorder, doch een werkelijke dader'.

OVERWINNING IN DE VERZOEKING

13a. en leid ons niet in verzoeking maar verlos ons van de boze.

Bij de zesde bede verzoekt de mens die hongert en dorst naar de gerechtigheid zijn hemelse Vader, hem niet in de macht van de zonde te brengen, of tot ongehoorzaamheid of tot afval. Bij verzoeking wordt iemand verleid en wordt er druk op hem uitgeoefend. Zijn mens-zijn wordt dan aangetast, want de boze spoort hem aan iets wetteloos voort te brengen.

In Jakobus 1:13 staat: 'Want God kan door het kwade niet verzocht worden en Hij zelf brengt ook niemand in verzoeking'. God laat Zich niet onder druk zetten en Hij oefent ook geen pressie uit. Men kan Hem niet met het kwade benaderen. Het murmurerende volk Israël meende God wél te kunnen verzoeken. In Psalm 95:9 zegt de Heer hierover: 'Toen uw vaderen Mij verzochten, Mij op de proef stelden, ofschoon zij mijn werk hadden gezien'. Het ontevreden volk sprak dreinend: 'Is de Here in ons midden of niet?' (Ex. 17:7).

Zij waren als kinderen die door hun vervelend gedrag 'het' er bij hun ouders uithalen. Zij meenden dat God 'boos' zou worden, indien Hij werkelijk onder hen aanwezig was, maar Hij reageerde niet. God is enkel goed en Hij sprak tot Mozes: 'Als je op de rots slaat, zal Ik hun overvloedig

water geven'. Hij laat het immers regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Met hun negatieve houding konden ze niet tot God doordringen, want Hij woont in het ontoegankelijke licht. Er is geen duisternis in Hem en deze kan Hem ook niet benaderen. God is immers één: enkel licht, enkel goedheid en Hij is altijd positief.

God verzoekt ook niemand. Hij liegt niet zoals de slang die Eva verzocht. Hij werkt niet met angst, schrik of intimidatie. Hij laat het dreigen na. Een mens komt ook alleen tot God, omdat hij getrokken wordt door diens heerlijkheid en macht. Wanneer een mens vanuit de onzienlijke wereld verzocht wordt, zal een Jood of een christen die nog op het Oude Testament georiënteerd is, gemakkelijk zeggen dat zijn verzoeking van God komt. De Hebreeënschrijver deelt mee: 'Door het geloof heeft Abraham, toen hij verzócht werd, Izak ten offer gebracht' (Hebr. 11:17).

De Statenvertalers hebben met de Lutherse vertaling: 'God verzócht Abraham' (Gen. 22:1). In 2 Samuël 24:1 staat: 'De toorn des Heren ontbrandde weer tegen Israël; Hij zette David tegen hen op en zeide: Ga, tel Israël en Juda'. Een later schrijver heeft: 'Satan keerde zich tegen Israël en zette David aan, Israël te tellen' (1 Kron. 21:1). Schijnbaar heeft men hier met een tegenstelling te maken. God zou David verzocht hebben of de satan had dit gedaan. Gód keerde Zich evenwel niet tegen Israël maar zijn tóórn, dat zijn de machten der duisternis op wie zijn eeuwige toorn rust. Letterlijk staat er: 'De toorn des Heren ontbrandde tegen Israël en porde David aan'.

Door gebrek aan kennis van de hemelse gewesten leerde men ook dat zowel het goede als het kwade door God zou

worden bewerkt. Zo sprak Job tot zijn vrouw: 'Zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet?' De auteur van het boek Job maakte evenwel duidelijk dat het kwade van de satan kwam (Job 1:12; 2:10). Voor de oudtestamentische gelovigen waren de gedachten van God, evenals de overleggingen en de werkzaamheden van de satan, een verborgenheid. Van wat zich in de onzienlijke wereld werkelijk afspeelde, droegen zij geen kennis. Zij leefden in de tijden der onwetendheid aangaande het Koninkrijk der hemelen.

Jakobus bracht zijn lezers het inzicht bij, dat het goede van God komt, maar het kwade niet. Ook kan God door het kwade niet verzocht worden (Jak. 1:13,14). Wanneer de boze Gods gedachtegangen zou trachten aan te tasten, zal dit nimmer gelukken, want de satan heeft op de eeuwige en onveranderlijke God geen enkele invloed. Het kan nooit de bedoeling van God zijn, een mens ten val te brengen of hem te laten struikelen. God brengt niemand in verzoeking, maar zal juist de ware christen bewaren van de boze. In Jesaja 54:15 staat: 'Valt men heftig aan, dan gaat dat van Mij niet uit'.

Jezus stelt hier zeer duidelijk, dat de duivel iedere verzoeking veroorzaakt. Hij zegt niet: verlos ons van een goddelijke verleiding, of verlos ons van onze eigen zondige gedachten, of zing maar: 'O, van mijzelf verlost te zijn', want dit is een onmogelijke zaak. Hij leert ons hier de ware vijand van God en de mens kennen. Hij stelt hem hier openlijk ten toon. De duivel is de oorzaak van alle zonde en ellende. De vertaling Brouwer heeft: 'Behoed ons voor de boze', wat inhoudelijk een betere weergave is. De verzoeking komt immers van buitenaf en de mens bidt om bewaring voor deze dreiging.

Het 'Onze Vader' is niet een gebed waarbij Jezus Zichzelf insloot. Hij sprak: 'Bidt gij dan aldus'. Ook de zesde bede gold Hem niet, want Hij was gedoopt en vervuld met de Heilige Geest. Het 'Onze Vader' werd aan de discipelen geleerd, toen zij nog niet met de Heilige Geest waren gedoopt. Bij een bijzondere aanval van de boze waren zij dus nog niet in staat de geesten te onderscheiden en misten zij ook de toegevoegde kracht om de vijand te kunnen weerstaan. Daarom sprak de Heer voor zijn heengaan dat zijn jongeren met de uitvoering van hun opdracht moesten wachten, totdat zij de belofte des Vaders zouden hebben ontvangen, dus aangedaan zouden zijn met kracht uit de hoge.

Wie bijvoorbeeld als zendeling naar de occulte heidenlanden gaat, wordt door de Heilige Geest in verband met zijn roeping, rechtstreeks in contact gebracht met de demonen die met de afgoden verbonden zijn. Hij wordt dus in verzoekingen gebracht. Dan zal de zendeling de kracht van de Heilige Geest nodig hebben om volhardend te strijden teneinde niet onder te gaan.

Kort voor het uitspreken van dit gebed was Jezus door de Geest naar de woestijn geleid om verzocht te worden door de duivel. Deze periode van 40 dagen had zwaar op Hem gedrukt en Hij was er onbeschadigd doorheen gekomen. In deze verzoekingen bleek dat zijn begeerten volkomen zuiver waren, dat wil zeggen hemels gericht. Hij bedacht voortdurend de dingen die 'boven' waren waar zijn hemelse Vader was. Daarom had de boze geen invloed op Hem. Er was geen 'zuiging' van zijn eigen begeerte naar de aarde, dus ook geen 'verlokking' van buitenaf (Jak. 1:14).

De Heilige Geest had Hem in de dorre en eenzame omgeving van de woestijn geleid, een gebied waarvoor de natuurlijke mens niet is geschapen. Bovendien inspireerde de Geest Hem om 40 dagen en nachten te vasten, zodat zijn lichaam aan het einde van deze periode verzwakt was. In deze vernederde conditie zou de aandacht van Jezus gemakkelijk naar de aarde en op zijn vlees worden gericht. De overste der wereld kwam maar vond evenwel in deze geestelijk volmaakte mens geen enkel aanknopingspunt. Toen de Heer zwak was, was Hij machtig.

Het is duidelijk dat de zinsnede in Jakobus 1:13 van de Nieuwe Vertaling: 'Hij zelf brengt ook niemand in verzoeking', niet zo duidelijk is als wat er letterlijk staat en de meeste vertalingen ook hebben: 'Hij zelf verzoekt niemand'. Door de Geest van God geleid komt de christen immers wel in moeilijke situaties en verzoekingen terecht.

Jezus werd in de woestijn door de duivel verzocht en deze wordt hier 'de verzoeker' genoemd (Matth. 4:3). De verkeerde inspiraties kwamen van de boze en niet van God. De duivel naderde tot Jezus als een engel des lichts. De verzoeking was: doe een teken zodat de mensen U niet vanwege de prediking, maar al bij voorbaat vanwege het wonder accepteren. De duivel sprak: ik zal U helpen om koning te worden, wanneer Gij een andere weg inslaat en even voor mij knielt - een gering gebaar - en mijn gezag hiermee erkent. Alles zal dan veel vlotter en gemakkelijker verlopen.

Later kwam de boze terug en gebruikte de Farizeeën. Zij verzochten Hem door Hem te betrekken in eindeloze discussies, opdat Hij iets verkeerds zou zeggen, iets dat afweek van de gedachten van zijn Vader. Jezus kende

evenwel de Schriften beter dan zijn tegenstanders, en de Heilige Geest maakte Hem de woorden Gods indachtig. Later prees de Heer zijn discipelen, omdat zij steeds bij Hem waren gebleven in zijn verzoekingen (Luc. 22:28). Zij waren Hem getrouw gebleven ondanks het feit dat Hij door de officiële leiders werd geminacht.

Let er ook op dat Jezus geheel vrijwillig de leiding van de Geest aanvaardde om verzocht te worden door de duivel. Hij had ook neen kunnen zeggen. Hij wist evenwel dat onder geen enkele omstandigheid het vuur Hem zou kunnen verteren. Willen wij als zonen Gods geopenbaard worden, dan zullen ook wij in verzoekingen worden gebracht. Lucifer, een zoon van God, bezweek voor de verzoeking die in hem opkwam en verspeelde daarmee zijn eerstgeboorterecht in de hemelse gewesten.

De zonen Gods op aarde aanvaarden de verzoekingen en ze overwinnen, omdat God niet zal gedogen, dat zij boven vermogen worden verzocht. Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat zij ertegen bestand zijn (1 Kor. 10:13). Paulus was ook zo'n zoon van God. Hij ging vrijwillig op naar Jeruzalem om daar op allerlei wijzen verzocht te worden.

Kennelijk werd hij daarheen geleid door de Heilige Geest, maar deze dwong hem op geen enkele wijze. De apostel telde evenwel zijn natuurlijk leven niet en achtte het niet kostbaar, wanneer hij slechts zijn bediening ten volle ten einde kon brengen (Hand. 20:24). Hij was ervan verzekerd dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, noch enig ander schepsel hem zou kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heer (Rom.

8:38,39). Men ziet hier met wie Paulus te kampen had, evenals hij later spreekt over een engel van de satan, die hem met 'vuisten bewerkte'.

God verzoekt niet en kan niet verzocht worden. Jezus kon wel verzocht worden, want Hij was in het vlees 'aan dat der zonde gelijk'. Hij bevond Zich op aarde in het domein van de overste dezer wereld. Die had reeds alle vlees verleid en tot zonde gebracht, maar moest nu toezien dat onze Heer staande bleef en de eis der wet vervulde, omdat Hij naar de Geest wandelde (Rom. 8:3,4).

De zesde bede heeft betrekking op hen die nog niet de Heilige Geest hadden ontvangen. Zij moesten bidden: sta niet toe dat wij in verzoeking komen, wij zijn geestelijk nog te zwak, ons geloof is nog te gering en wij missen de gave van de onderscheiding der geesten. Zo sprak Jezus eenmaal tot zijn discipelen: 'Kleingelovigen, hoe lang zal Ik u nog verdragen?' Daarom bid maar: breng mij niet in verzoeking of onder pressie en in verdrukking.

De Heer hield de boze van hen weg en Hij kon dit doen, want ook Hem was het Koninkrijk en de kracht. Hij bad: 'Zolang Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam', maar bewaar Gij hen nu voor de boze (Joh. 17:12,15).

Ook sprak Hij tot zijn discipelen in de hof van Gethsémane: 'Waakt en bidt, dat gij niet in verzoeking komt' (Matth. 26:41). Zo had dan Jezus zijn schapen bewaard tot het einde. Toen zij verstrooid werden, verzocht Hij zijn Vader hen niet los te laten.

13b-15. Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen. Want indien gij de

mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader ook u vergeven; maar indien gij de mensen niet vergeeft, zal ook uw Vader uw overtredingen niet vergeven.

De boze verzoekt maar God bewaart, 'want Uwer is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid'. Nu wij met de Heilige Geest gedoopt zijn, gebruikt God de verzoeking, opdat wij in het kritieke ogenblik blijven staan en wij niet als een hamer van de steel afvliegen. Job, een rechtvaardig man maar zonder de vervulling met de Heilige Geest, werd boven vermogen beproefd en God moest toen zelf ingrijpen en hem opnieuw omtuinen. Johannes schreef evenwel: 'Maar die uit God geboren is, bewaart zichzelven, en de boze vat hem niet' (1 Joh. 5:18 St. vert.).

Ook zei Jezus: 'Indien mijn woorden in u blijven, vraag wat gij maar wilt, en het zal u geworden' (Joh. 15:7). Zeg dan in verzoeking: God is altijd groter, ik kom er boven uit. Zijn Koninkrijk is in mij met zijn kracht en zijn heerlijkheid. Zeg ook: Hij heeft mij verlost en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon zijner liefde. Op de vraag wie zal mij verlossen, komt het juiste antwoord: God zij dank door Jezus Christus, onze Here.

In ons is de kracht om de verzoeker te weerstaan. Paulus vermaant: 'Broeders, zelfs indien iemand op een overtreding betrapt wordt - indien dus de zuigkracht van zijn vleselijke begeerten hem te sterk was en hij verlokt werd tot het kwade - helpt gij, die geestelijk zijt, hem terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, gij mocht ook eens in verzoeking komen' (Gal. 6:1).

Jezus heeft zeer vele verzoekingen doorstaan en daarom kan Hij medelijden hebben met onze zwakheden en ons te hulp komen (Hebr. 2:10; 4:15). Velen in de gemeente worden zwaar aangevallen, maar zij die sterk zijn, die gezond zijn, die overwonnen hebben, moeten in het huisgezin van God helpen. Jakobus poneert de paradoxale uitspraak: 'Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt, want gij weet, dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt' (Jak. 1:2).

Jakobus kende de kracht en de heerlijkheid van het Koninkrijk Gods in ons. Laat u daarom door temptaties niet intimideren of beangstigen, word niet mismoedig en verslap niet door matheid van ziel. Door de verzoekingen blijkt de echtheid van uw geloof. Zij maken uw geloof sterker, zodat gij standvastig en onbeweeglijk wordt. Ook Petrus, die zo menigmaal voor de verzoeking bezweken was, schrijft, dat wij ons verheugen zullen, ook al worden wij een tijd lang door allerlei verzoekingen gekweld en bedroefd. Wij zullen ons dan maar volgens deze apostel verblijden in onze wedergeboorte, dus in de vernieuwing van ons denken, en daarbij de hoop op de hemelse erfenis levend houden (1 Petr. 1:3-7).

Wij belijden tijdens de verzoekingen dat van God het Koninkrijk en de kracht is, en dat ook aan de Zoon van Gods liefde, Jezus Christus, alle macht is gegeven in hemel en op aarde. Hij zegt: Ik verordineer jullie het Koninkrijk, en doe jullie aan met kracht en mijn heerlijkheid is jullie heerlijkheid.

Alle Joodse gebeden eindigen met een lofprijzing aan God. Denk maar aan de vele psalmen waar dit het geval is.

Toch staat hier de lofprijzing tussen haakjes, als teken dat zij in de beste handschriften niet voorkomt. Trouwens ook niet in Lucas 11:4. Wij achten het waarschijnlijk dat zij er wel gestaan heeft, omdat een geboren Jood geen gebed zou eindigen met 'verzoeking' of met 'boze'. Het 'Onze Vader' eindigt dan met een uitzien naar de komst van het Koninkrijk en naar de openbaring van de heerlijkheid Gods. Door de doop in de Heilige Geest kan deze lofprijzing in ons worden gerealiseerd. Eens zal God immers zijn: alles in allen.

In de praktijk merken wij dat het 'Onze Vader' door Geest vervulde christenen zelden of nooit wordt gebeden. In hen is immers het Koninkrijk Gods door de doop in de Heilige Geest gekomen, al is het dan wellicht nog aanvankelijk. Het is in hen. Een geestelijk mens heeft zijn wandel in het Koninkrijk Gods. Daar leert de Heilige Geest hem de boze weerstaan. Wie zulk een ervaring heeft, wordt ook geheel doordrenkt met de liefde van God, die met deze Geest uitgestort is in het hart.

Mattheüs eindigt deze perikoop door nogmaals de belangrijkheid van de vergeving te accentueren. Zij was immers al benadrukt in: gelijk wij vergeven onze schuldenaren. De verzoeningsgedachte die onze God drijft, moet universeel worden. Wanneer je de verzoening grijpt, wanneer je de beloofde heerlijkheid ziet, wanneer je met je gedachten er één mee bent geworden, spreekt de Heer: Nader dan tot God en Hij zal tot jou naderen.

Je nadert tot Hem door de vergevingsgezindheid in het hart te hebben. Met welke maat je meet, zal je weder gemeten worden. Indien jij je vijand vergeeft op grond van de wet des Geestes in je, zul je je bewust worden dat God

deze wetten ook op jou toepast. Jezus maakt noch de verlossing noch de vergeving hier afhankelijk van zijn middelaarschap. Zo wordt hier ook nog niet de komst van het Koninkrijk aan zijn komst verbonden. De tijd hiervoor was nog niet aangebroken. Het Koninkrijk Gods is ontstaan in de eeuwige Vader, de Schepper van de onzienlijke en zienlijke wereld.

Door zijn kracht komt dit Koninkrijk ten volle tot aanzijn, zodat de heerlijkheid Gods gezien zal worden, wanneer de gemeente van Jezus Christus met haar Hoofd op de hoge en verheven troon plaats neemt en de ganse aarde door haar vervuld zal worden van zijn heerlijkheid (Jes. 6:3). Ons wordt geleerd aan deze doxologie (lofprijzing) ons 'amen' te hechten als samenvatting van al onze begeerten. Want dit alles zal eenmaal vast en zeker zijn.

7. Aards- of hemelsgezind?

(Mattheüs 6:16-34)

OVER HET VASTEN

16-18: En wanneer gij vast, toont dan niet, zoals de huichelaars, een somber gelaat; want zij maken hun aangezicht ontoonbaar, om zich aan de mensen te vertonen, wanneer zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, zij hebben hun loon reeds. Maar gij, zalf uw hoofd, als gij vast, en was uw gelaat, om u niet bij uw vasten aan de mensen te vertonen, maar aan uw Vader, die in het verborgene is; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden.

In deze perikoop zegt de Heer: wanneer je vast, doe je dan niet vroom voor zoals de huichelaars die met hun vasten te koop lopen. Eigenlijk hebben ze er een hekel aan en is het een zware opgave voor ze, maar de 'vrome' geesten in hen zijn zo sterk, dat ze hen ertoe dwingen. Schreef de ex-farizeeër niet: wat ik eigenlijk niet wil, doe ik, ik ellendig mens?

In vroeger eeuwen was de mens afhankelijk van de wispelturige natuur in de landbouw en van de grillige opbrengst van de jacht. De onzekerheid van zijn bestaan dwong hem vaak tot vasten. Het bijgeloof meende dat deze gedwongen onthouding het gevolg was van de goddelijke wil. De goden waren eigenlijk jaloers op de mens, wanneer deze ontspannen en behaaglijk leefde. Wie daarom de goden gunstig wilde stemmen en hen wilde vermurwen, schreef een vasten uit. Deze redenering is universeel voor alle godsdiensten.

Alleen Jezus doorbrak dit denken en leerde dat God enkel goed is en de hemelse Vader gaarne aan allen zijn goede gaven rijk en overvloedig wil schenken. Het is evenwel zeker dat de dienst van de goede God altijd wel een vasten inhoudt, want wie zijn aandacht volledig op de geestelijke zaken richt, zal zich veel dingen ontzeggen, die de natuurlijke mens onontbeerlijk acht om het leven te veraangenamen.

Zo beschreef een geestelijk man als Paulus zijn moeitevol leven dat hij evenwel vrijwillig had aanvaard: 'In honger en dorst, en in tal van dagen zonder eten' (2 Kor. 11:27). Dit vasten werd veroorzaakt, omdat de apostel zijn leven niet telde en het niet kostbaar achtte voor zichzelf (Hand. 20:24).

In de bijbel is 35 maal sprake van mensen die vastten, onder wie 4 personen die dit 40 dagen deden, namelijk Mozes, Jozua, Elia en Jezus. Zij deden dit toen zij bezig waren met de raad Gods voor hun tijd te dienen en toen er een nieuw tijdperk werd ingeluid. Toch was het bij hen niet zozeer het vasten als wel het gebrek aan voedsel in de eenzame plaatsen waar zij vertoefden. Mozes en Jozua waren betrokken bij de verbondssluiting van God met het volk Israël.

Elia die eenmaal vuur uit de hemel deed neerdalen en zijn tegenstanders liquideerde, kreeg tijdens zijn vasten een blik op het wezen van God. Deze was slechts in het suizen van een zachte koelte. Hij behoefde trouwens niet te eten vanwege de kracht die er in de spijs was, die hij van God had ontvangen (1 Kon. 19:5-8). Jezus vastte bij de aanvang van zijn nieuwe bediening onder het volk.

Het private vasten van afzonderlijke personen kwam in Israël veelvuldig voor als rouwgebruik. Men toonde daarmee zijn droefheid. Bij de dood van Saul vastten de inwoners van Jabes zeven dagen om hun geliefde koning (1 Sam. 31:13). David vastte daarentegen vanwege zijn zieke kind dat hij in overspel bij Bathséba had verwekt, zeven dagen, maar toen het stierf, hield hij er mee op. Hij handelde hiermee tegen de gewoonte, want zijn dienaren verwonderden zich over zijn handelwijze (2 Sam. 12:15-23).

Had in een woning van een Israëliet de doodsmacht toegeslagen, dan waren alle etenswaren onrein. Dit was als het ware een aanzet om te gaan vasten (Num. 19:14). In onze tijd wordt er juist bij begrafenissen een maal geserveerd. We zijn immers niet als degenen die geen hoop hebben! Als schrille tegenstelling met het vasten ontaardden in het verleden deze begrafenissen in zwelgpartijen, zodat de overheid regelend moest optreden. De nabuurplicht om bij de begrafenis te helpen moest bijna altijd beloond worden met een overvloedig schenken van sterke drank.

Esther vastte drie dagen te Suzan in verband met het voornemen van Haman om de Joden uit te roeien. Het vasten werd dus als een middel gezien om de Here God voor zich te winnen en Hem gunstig te stemmen. Saul gebood in zijn strijd tegen de Filistijnen zijn soldaten om tot de avond te vasten. Dan zou het met recht een oorlog des Heren zijn geworden, maar uit militair oogpunt was het een grote dwaasheid (1 Sam. 14).

De profeten wezen veelvuldig op de noodzakelijkheid van het publieke vasten. Zo riep Joël een vasten uit voor heel

het volk: 'Heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen' (Joël 2:15). Het ware vasten ging immers gepaard met een verootmoedigingsbeweging en dit leidde dan tot een werkelijke dienst van de Heer. Tot een huichelachtig en weerspannig volk werd evenwel gezegd: 'Al vasten zij, Ik hoor niet naar hun geroep' (Jer. 14:11). Bij de verootmoediging te Mizpa vastte het volk en beleed het: 'Wij hebben tegen de Here gezondigd'. Toen schonk God de overwinning op de Filistijnen (1 Sam. 7:6-11).

Al dit vasten werd gehouden door een natuurlijk volk, dat in de tijden der onwetendheid leefde inzake de geestelijke wereld. Tot vandaag aan de dag vasten de Joden op de Grote Verzoendag. Zo staat er in Handelingen 27:9 dat de vaart van het schip waarmee Paulus naar Rome voer, bedenkelijk werd, daar het vasten reeds achter de rug was. Dit zag op de Grote Verzoendag op de 10e van de 7e maand, ongeveer op 1 oktober. In die tijd van het jaar kon het in het oostelijke bekken van de Middellandse Zee geweldig stormen.

De Verzoendag is een vastendag van 24 uur. Om geen overtreding te begaan wordt het eten en drinken al ongeveer één uur voor het aanbreken van de vastendag verboden. Die dag was volgens Leviticus 16:31 een volkomen sabbat, waarop men dus geen zwaar werk mocht verrichten, zoals vuur aanmaken. De casuïstiek - spitsvondige redenering - verbiedt dan bijvoorbeeld in onze tijd dat men het knopje van het elektrische licht omdraait. Dit laat men dan een niet-Jood doen. Nergens staat evenwel dat men op sabbat of op de Grote Verzoendag moest vasten.

In het apocriefe boek Judit staat in hoofdstuk 8:6 dat deze weduwe alle dagen vastte, behalve op de avond voor de sabbat en op de sabbat zelf op de nieuwe maan en op de feestdagen en de vreugdedagen van het volk Israël. Het woord 'vasten' komt zelfs in de wet van Mozes niet voor. Nergens vindt men voorschriften voor vasten. Jezus sprak daarom: wannéér gij aalmoezen geeft, wannéér gij bidt en wannéér gij vast. Men was en is volkomen vrij en aan geen regels gebonden. De gewoonte was: duurde het vasten slechts één dag, dan was er een volledige onthouding van spijs en drank van de vroege morgen tot zonsondergang. Duurde het vasten wat langer, dan werd de praktijk ook milder.

Het Germaanse woord 'vasten' betekent oorspronkelijk 'vasthouden' (van regels). Het kwam reeds vroeg in de christelijke wereld tot de huidige betekenis, vooral van het zich onthouden van vleesspijs. Hetzelfde gebeurde met het Latijnse werkwoord 'observare' dat is 'waarnemen' of 'in acht nemen'. Observanten zijn leden van monnikenorden die veel vasten, inzonderheid bij de Franciscanen.

Het Hebreeuwse woord voor vasten is 'sum', dit wil zeggen de mond bedekken. Dit doet men als men niet eet of drinkt, maar ook als men matig leeft. Jezus bracht dit bedekken van de mond naar de onzienlijke wereld, toen Hij sprak: 'Niets dat van buiten de mens in hem komt, kan hem onrein maken, maar hetgeen uit de mens van binnen komt, dat is het, dat hem onrein maakt... De slechte dingen komen van binnen uit naar buiten en maken de mens onrein (Marc. 7:15,23). Daarom zei de psalmist: 'Zet Heer, een wacht voor mijn lippen, behoed de deuren van mijn mond'. Op je woorden letten is een vorm van vasten!

Het Griekse woord voor 'vasten' is 'nesteuo', dat ook vertaald wordt door 'zich onthouden'. In 1 Korintiërs 7:5 (St. vert.) geeft de apostel aan het christelijke echtpaar de raad: 'Onttrekt u elkander niet, tenzij dan met beider toestemming voor een tijd, opdat gij u tot vasten en bidden moogt verledigen'. In de Nieuwe Vertaling missen wij het woordje vasten. Dit zit immers al in het 'zich onthouden'. Er staat daar: 'Onthoudt dat elkander niet, tenzij met onderling goedvinden en voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan gebed'. Het gaat er om zich een tijd geheel te wijden aan de zaak des Heren.

De natuurlijke verrichtingen komen dan op de achtergrond (vergelijk 1 Kor. 7:34). De dingen van het natuurlijke leven zijn niet verkeerd, maar de christen moet ogenblikken kennen dat hij zijn hobby's en zijn werk achterstelt. Vandaar dat wij ook nu nog zoveel mogelijk de rustdag vieren. De sabbat betekent dat men zich van het aardse leven losmaakt door rust. Bij het vasten maakt men zich ervan los door onthouding. Vasten wordt dan een voorbereiding voor het gebed, dat een bezig zijn in de hemelse gewesten inhoudt. Matigheid is ook een vorm van vasten. Men haalt dan niet uit het natuurlijke leven wat eruit te halen zou zijn.

In Jesaja 58:3-7 lezen wij dat vasten betekent: je stem in de hoge laten horen. Het is dus een voorbereiding om in de hemelse gewesten binnen te gaan. Dit kun je niet, zegt de profeet, als je zaken doet en je je arbeiders aandrijft. De profetes Anna was in de tempel met vasten en bidden dag en nacht. Haar stem klonk in de hoge en zij was bezig met de hemelse dingen. Daarom kon zij op hetzelfde ogenblik toen Jezus werd binnengebracht, erbij staan (Luc. 2:37,38).

Met het zich onthouden van spijzen en drank dient de mens God niet en ook zijn naaste niet en zichzelf slechts dan, wanneer hij overigens overdadig leeft. God heeft er geen behagen in dat een mens hongerig wordt, zich misselijk voelt of wanneer zijn krachten hem begeven. Vasten is iets van de zichtbare wereld. Het zich onthouden van de natuurlijke dingen kan nodig zijn om de gedachten te concentreren en in te gaan in het Koninkrijk der hemelen.

Het doel ervan is zich te verheffen en zich los te maken van alles wat gericht is naar de aarde, ook van de zorgen die men heeft. Het spreken in tongen beoogt eigenlijk hetzelfde en loopt parallel ermee. Het is dan ook niet om van de mensen te worden gezien, maar om het aangezicht van God te zoeken. Deze dingen geschieden in het verborgen en God die in het verborgene ziet, zal het in het openbaar vergelden.

In Antiochië vastten de discipelen bij de dienst. Ze richtten geen agapè aan, een gezellig liefdemaal, maar waren gewoon de gehele dag bij elkaar met een geestelijk doel. Zij lieten hun stem in de hoge horen en toen kwam de profetie: 'Zondert Mij nu Barnabas en Saulus af voor het werk, waartoe Ik hen geroepen heb' (Hand. 13:2). In Handelingen 14:23 laat Paulus het vasten voorafgaan aan het aanstellen van oudsten. Zo vinden we in artikel 4 van de Dordtse kerkenorde, dat de beroeping van een predikant moet plaats hebben door de kerkenraad na voorgaand vasten en bidden.

Jezus zegt: vast niet met een somber gelaat. De Farizeeën maakten hun gelaat ontoonbaar om zich aan de mensen te vertonen en van hen geëerd te worden. De oorspronkelijke woordspeling is: zij maken hun gezicht onooglijk, om de mensen in het oog te vallen met hun vasten (vert. Brouwer). Zij 'vermomden' hun gelaat door het wassen en zalven na te laten, het hoofd met as te bestrooien, het gezicht met roet in te smeren. Ook hielden zij hun vuile klederen aan. Wanneer er dan met bewondering en ontzag naar hen werd opgezien, hadden zij hun doel bereikt en de voldoening er over was hun loon. Als geestelijk gebonden mensen konden zij moeilijk met een vrolijk gelaat vasten, want ze zaten heel erg vast aan het natuurlijke leven.

Ook zou het volk dan niet opmerken hoeveel ze voor de dienst des Heren over hadden. Voor hen was het een zware opgave om tweemaal per week - iedere maandag en donderdag - te moeten vasten en dus ook tweemaal per week met een depressief gezicht rond te lopen. De 'vrome' geesten dwongen hen er evenwel toe. Die hadden op hun vasten beslag gelegd, evenals op hun bidden met omhaal van woorden. Geen wonder dat de andere geesten in hen tegen deze 'vrome' geesten rebelleerden. Vooral bij degenen die van de buik hun god maakten. Ze werden immers geestelijk niet in beslag genomen om de wedloop te lopen in de hemelse gewesten en ter wille van de prijs zich in alles te onthouden (1 Kor. 9:25).

Zo was bijvoorbeeld hun rijkdom en hun gierigheid een groot struikelblok (Luc. 16:14). De ware schat is in de hemel en deze waren ze nooit binnengegaan. Om deze rijkdom te verkrijgen, at en dronk Saulus van Tarsen drie dagen lang niet. Hij kon in de natuurlijke wereld niets meer zien, maar bad en was dus bezig in de hemelse

gewesten, en toen zag hij in een gezicht Ananias binnenkomen en hem de handen opleggen, zodat hij weer kon zien (Hand. 9:9,11).

Bij droefheid gaan de machten opspelen en wordt men depressief of somber gestemd. Daarom wil de Heer niet dat een gemeentelid bedroefd is, want dan behaalt de satan voordeel op allen, schrijft de apostel die de gedachten van de boze goed doorhad (2 Kor. 2:5-11). David had veel gevast ter wille van zieken. Hij liep zelfs in een rouwgewaad en in zak en as om te delen in het lijden van anderen. Wat was het resultaat? 'Doch toen ik strompelde, verheugden zij zich en liepen te hoop; vechtlustigen, mij onbekend, liepen tegen mij te hoop' (Ps. 35:13-15).

Wie bij het vasten klein wordt en somber, en zich aansluit bij en zich laat leiden door depressieve geesten die sommigen in de gemeente bij zich hebben, kan ervan overtuigd zijn dat de machten der duisternis op hem vallen. De gemeenschap met de Heer die men gezocht en ontmoet heeft, zal de christen evenwel rust, vrede en blijdschap schenken. Daarom is het voor hem geen toneelspel als hij het hoofd zalft en zijn gelaat wast. Vleselijke christenen begeren dat hun medechristen lijdt. Dat waarderen ze. Deze eigendunkelijke godsdienst met zijn nederigheid en kastijding van het lichaam door het vasten, is evenwel zonder waarde en dient slechts tot bevrediging van het 'vrome' vlees (Col. 2:23).

Bij zulke mensen staat de strijd op het gelaat te lezen. Ze zien er bedrukt uit. Jesaja sprak in dit verband over hen, die het hoofd laten hangen als een bieze. De ware christen 'steekt het hoofd omhoog' of 'heft de ogen omhoog', zoals Jezus dit aanraadde. Wat is het vasten dat God verkiest?

Wij luisteren opnieuw naar de profeet Jesaja in het aangehaalde hoofdstuk: de banden van het juk verbreken, want gebonden mensen komen bij hun vasten aan de verkeerde kant in de hemelse gewesten. Het betekent anderen helpen en je daarvoor iets ontzeggen: hongerigen brood geven, zwervelingen in huis opnemen, naakten kleden en vooral je niet onttrekken aan eigen vlees en bloed.

Daarvoor moet je een offer brengen in tijd, geld en kracht, zoals de barmhartige Samaritaan dit deed. De rijke man liet evenwel Lazarus aan zijn lot over. Jezus vastte niet en evenmin deden dit de discipelen (Marc. 2:18-22). Op de vraag waarom ze dit niet deden, was het antwoord: 'Kunnen de bruiloftsgasten vasten, terwijl de bruidegom bij hen is? 'Wanneer Jezus van de aarde weggenomen is, zullen ze vasten, want ze willen immers weer tot Hem komen in de hemelse gewesten. Daartoe maken zij zich soms los van de aardse behoeften om bezig te kunnen zijn in de onzienlijke wereld.

Vasten doet men niet ten behoeve van God maar voor eigen belang, zo goed als men de samenkomsten der gemeente bijwoont niet ter wille van de leiding, maar voor zichzelf. Ook vast men niet om 'de doding van het vlees als een heilige wraakoefening op onszelf' zoals de bijbelverklaarder Matthew Henry bij dit gedeelte aantekent. Met deze gedachte speelt men de duivel in de kaart. De lichamelijke oefening of onthouding is immers van weinig nut om te wandelen en te strijden in de hemelse gewesten.

Doch de godsvrucht is nuttig tot alles, daar zij een belofte inhoudt van leven, in heden en toekomst (1 Tim. 4:8). Zo

zal dan het 'vasten worden tot vrolijkheid en vreugde, ja tot blijde feesten' staat er in Zacharia 8:19. Wil je geestelijk verder, dan moet je het lichaam niet kastijden, maar alles nalaten wat de entree in het Koninkrijk Gods bemoeilijkt of verhindert. Jezus zegt hier: Je moet met lof Gods poorten binnengaan. Zalf daarom je hoofd en was je gelaat, teneinde voor je goede Vader in de hemel te verschijnen met een hart vol dankbaarheid. Het zalven deed men met zuivere olijfolie of met wijn en met allerlei specerijen vermengde olie. Deze diende in de eerste plaats om het lichaam te verzorgen en om zich een gevoel van welbehagen te geven. De beloning van het nieuwtestamentische vasten is de hemelse erfenis met de wetenschap dat in de strijd die wij nu nog hebben, de demonen voor ons sidderen, want dit geslacht vaart slechts uit door gebed dat ondersteund werd door een vrolijk vasten.

In zijn Olijfbergrede merkt Jezus in verband met de dagen die zijn komst voorafgaan, op, dat het eten en drinken, het huwen en ten huwelijk geven, de geestelijke onverschilligheid van de natuurlijke mens typeren.

HEMELSE INVESTERING

19. Verzamelt u geen schatten op aarde, waar mot en roest ze ontoonbaar maakt en waar dieven inbreken en stelen;

Wat beoogde Jezus met zijn eerste grote redevoering tot de scharen? Hij trachtte hen los te maken van het oude, van het zichtbare en van de eeuwenoude, godsdienstige tradities, die geen wezenlijke waarde bezaten. Het geloof van de religieuze leiders had enkel gestalte gekregen in de natuurlijke wereld en niet in het Koninkrijk der hemelen.

Het uitzien naar de hemelse werkelijkheid zoals de oude geloofsgetuigen en profeten dit kenden, was onder hen al lang verdwenen.

Het oude verbond bestond voor hen alleen uit prestaties in de zichtbare wereld. Daarom pakte onze Heer in de bergrede dan weer iets uit de wet en dan weer iets uit de instellingen der ouden teneinde hun geestelijke betekenis en waarde naar voren te brengen of te toetsen. Hij sprak over: doodslaan, echtbreken, het geven van een scheidbrief, het doen van lange gebeden en over de natuurlijke inspanning bij het vasten om zijn stem in de hoge te doen horen.

De laatste uitspraak was geweest: uw Vader die in het verborgene uw gedachten en daden ziet, zal het u vergelden. God is niet te misleiden door uiterlijk vertoon, want Hij kent de innerlijke mens. Op welke wijze zal deze vergelding dan geschieden? Het antwoord is: wij zullen ons een heerlijke en reële schat in de hemel verwerven, en dat niet na ons sterven, maar reeds in de tegenwoordige tijdsbedeling.

De eerste voorwaarde om de hemelse schat in ontvangst te kunnen nemen is, dat men zich geen schatten op aarde vergadert. Hoe staan wij hier als christenen nu tegenover? Eigendom is toch geen diefstal, zoals het historisch materialisme leert. De bezitsdrift is immers ingeschapen. Zelfs een dier kent zijn leger of nest en heeft vaak zijn eigen territorium. Een kind eist een hoekje op van de kamer, waar het ongestoord kan spelen en zich terugtrekken. In het oude verbond bleek Gods zegen in de zichtbare wereld in de grootte der kudden, in de 'baktrog' en in de opbrengst van het land.

Ook was het een grote genade van God als iedere Israëliet rustig onder zijn vijgenboom mocht zitten. God erkent het privaat bezit en honoreert het, want Hij zelf is de grote Bezitter. Er staat: 'De aarde is des Heren' en verder heeft Hij de aarde aan de mensenkinderen gegeven, en deze nooit afgestaan aan de duivel (Ps. 115:16). Deze is slechts overste dezer wereld in zoverre hij de mensen onder zijn heerschappij en controle heeft. God strijdt daarom om het bezit van de mens, teneinde zijn eigendom weer volledig terug te krijgen.

Het christendom kent geen monnikenwezen met een gelofte van armoede en bezitsloosheid. Men vindt deze gedachte nergens in de bijbel, ook niet bij de eerste christenen 'die alles gemeenschappelijk hadden', want daar verdeelden de bezitters hun goederen aan allen die er behoefte aan hadden. Zo verkocht Bárnabas zijn akker en legde de opbrengst ervan aan de voeten der apostelen. Het zichzelf ontberingen opleggen ter ere van God is van heidense oorsprong. God wil niet dat enig schepsel armoede lijdt. Hij wil dat allen het goed hebben.

Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. God is goed! In de tweede tafel der wet respecteert God het eigendom met de woorden: 'Gij zult niet stelen'. De christen eigent zich niets toe dat een ander toebehoort. Hij pleegt geen fraude, bezondigt zich niet aan kruimeldiefstallen, neemt niets weg in warenhuizen, houdt rekening met de rechten op de muziek, en tast het milieu niet aan waarin zijn medemensen zich bewegen.

De vraag voor de christen wordt nu: hoe sta ik tegenover mijn bezit? Wordt mijn begeerte ernaar door boze geesten opgejaagd, zodat het altijd om meer, beter en mooier gaat? Moet ik altijd iets kostbaarders hebben en ben ik steeds bezig als een verzamelaar mijn schatten te vergroten? In dit alles schuilt immers een groot gevaar. Eerst wordt op legale wijze het bezit verkregen door noeste arbeid en eerlijke handel. Dan wordt het denken ermee vervuld en is men dag en nacht bezig zijn omzet te vergroten of zijn positie te verbeteren. Verder zoekt men hiernaast ook nog een meer lucratieve manier om geld te verdienen: het speculeren en manipuleren met geld of het gokken.

In het ochtendblad worden dan allereerst de beursberichten ingezien. In het gespitst zijn om meer geld bijeen te krijgen komt men in verzoeking vanwege de zuiging van de begeerte waarop de boze door zijn verlokking inspeelt (Jak. 1:14). De hartstochten worden opgewekt en men valt in de klauwen van de Mammon. Men steelt, fraudeert en rooft op meer of minder geraffineerde wijze, en vult opzettelijk - misschien onder een vroom smoesje - zijn belastingbiljet onjuist in. Wie zo handelt, is de weg van de leugen, het bedrog en de misdaad opgegaan.

Wie zich op het vergaderen van schatten op de aarde richt, moet er altijd mee bezig zijn. Dit vraagt alle aandacht, terwijl het begeerde toch vergankelijk en tijdelijk is. Jezus zegt hier: Je krijgt de mot in je kleding en de roest maakt het mooie gebruiksvoorwerp of het sieraad ontoonbaar. Alles in goede staat te houden eist veel tijd en energie: de lekke dakgoot, de autoreparatie, het voortdurend waakzaam moeten zijn om zijn eigendom tegen dieven en inbrekers te beschermen. Letterlijk staat er in onze tekst:

waar de dieven doorgraven (St. vert.). Zij graven een onderaardse gang onder de huismuur en dringen zo binnen. De Canisiusvertaling heeft: waar de dieven de schatten opgraven.

Uit voorzorg had men dikwijls zijn rijkdommen in de grond gestopt. Denk bij voorbeeld aan de gelijkenis van de schat in de akker, die een mens ontdekte (Matth. 13:44). Hoe meer goederen men bezit, hoe meer men de aandacht op aarde moet concentreren.

Jakobus schreef aangaande de rampen van de rijken: 'Uw rijkdom is verrot, uw klederen zijn door de mot aangevreten, uw goud en zilver is verroest, en het roest ervan zal tegen u getuigen en uw vlees verteren als vuur. Gij zijt schatten gaan opleggen, terwijl het de laatste dagen zijn' (Jak. 5:2,3). In de oudheid kende men geen kapitaalbeleggingen zoals wij die hebben. De rijkdom werd vergaderd in klederen en sieraden, tijdelijke en vergankelijke zaken. Uw rijkdom is verrot wil zeggen: zal blijken verrot te zijn en geen enkel nut te hebben in de dag des oordeels.

Ook de klederen die status en aanzien gaven, blijken in de hemelse gewesten waardeloos te zijn, zoals klederen die door de motten zijn aangevreten. Goud en zilver waren verroest. Nu zijn dit edele metalen die niet oxyderen, maar zij waren blootgesteld aan een giftige substantie die ze waardeloos maakte. Al de inspanningen van de natuurlijke mens, die zijn leven opeisten, waren de oorzaak dat hij in het gericht bezitloos en naakt was. Zijn natuurlijk leven ging verloren in dienst van de machten der duisternis.

Zo leed de eerst zo rijke man pijn in de 'vlam' (Luc. 16:24). In 'de laatste dagen' is God daarentegen bezig geestelijke mensen te vormen, aan wie juist geestelijke rijkdommen worden toevertrouwd. De toekomst is voor de barmhartigen en mededeelzamen, want zij zullen de aarde beërven. Het evangelie van het Koninkrijk der hemelen verandert de manier van denken bij de christenen. Waar dit evenwel niet geschiedt, moest Paulus toch nog schrijven: 'Ik kon tot u niet spreken als tot geestelijke mensen, maar slechts als tot vleselijke, nog onmondigen in Christus', wat helaas vandaag aan de dag ook nog voor velen geldt (1 Kor. 3:1).

Gods bedoeling is nooit geweest dat er armen en rijken zouden zijn, en zeker niet dat men zich boven de armen zou verheffen, hen zou vernederen of uitbuiten. Daarom werd in Israël het land gelijkelijk verdeeld, terwijl in het jubeljaar ieder zijn erfdeel weer kon terugeisen. Zo hadden de profeten moeite met hen die akker aan akker trokken, zodat er geen ruimte of plaats voor de armen overbleef (Jes. 5:8).

Amos was een gewone schaapherder en hij profeteerde tegen de rijken, die wel vroom waren door op sabbat niet te werken, maar die de armen bedrogen met hun inhoudsmaten en met valse weegschalen. Jezus verweet de godsdienstige leiders dat zij de huizen der weduwen opaten, hoewel zij vroom baden. Zij lieten zich dus betalen met wat de armen toebehoorde. Zo bad de geestelijkheid later dag en nacht voor het zielenheil der leken en met het daarvoor ontvangen geld bouwden zij de domkerken en de reusachtige kloosters. Jezus sprak: 'Wee u, gij rijken, want gij hebt uw vertroosting reeds. Wee u, die nu overvloed hebt, want gij zult hongeren'. Het

voornaamste van de wet lieten zij immers na: het oordeel, de barmhartigheid en de trouw. Zij scheidden dus het goede niet van het kwade, waren onbarmhartig en niet trouw aan de voorschriften van God, hoewel zij zich beroemden kinderen van Abraham te zijn.

De wijze Spreukendichter schreef: 'Geef mij armoede noch rijkdom, voed mij met het brood, mij toebedeeld; opdat ik, verzadigd zijnde, U niet verloochene en zegge: Wie is de Here? noch ook, verarmd zijnde, stele en mij aan de naam van mijn God vergrijpe' (Spr. 30:8,9). Wees daarom waakzaam voor dieven, dus voor de demonen die door de begeerte naar bezit op te wekken, je willen beroven van het ware leven. Ze komen onder de muur van je levenshuis en dringen binnen.

De Hebreeënschrijver raadt de arme zwervers aan: 'Laat uw wijze van doen onbaatzuchtig zijn, weest tevreden met wat gij hebt. Want Hij heeft gezegd: Ik zal u geenszins begeven, Ik zal u geenszins verlaten' (Hebr. 13:5).

Aan zijn geliefde medewerker Timotheüs schreef Paulus: 'Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn. Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht' (1 Tim. 6:8-10).

De bezitsdrift is de oorzaak van allerlei soorten kwaad. Uit het een komt het andere. Zo'n gedrevene heeft op den duur geen tijd meer voor een bijbelstudie en het bijwonen van een samenkomst, geen lust meer voor gebed en het geven van zijn 'tienden', of vaste bijdragen.

Onze jeugd die in een welvaartstijd opgegroeid is, staat bloot aan allerlei gevaren, die de begeerte naar bezit prikkelen. Dan leest men van het zich verrijken door gezamenlijk winkeldiefstallen te plegen, en het zich toe-eigenen van alles wat los en vast is en aan een ander toebehoort. De Heer waarschuwt ons hier tegen het vergaderen van bezit boven hetgeen wij nodig hebben, tegen het jagen naar weelde, waardoor de geest van de christen verslapt. Waaruit die weelde bestaat, wordt hier niet gezegd, maar innerlijk weet de christen wel, wanneer hij de grenzen overschrijdt.

Ook zijn er gemeenten die steeds meer begeren goederen te bezitten als gebouwencomplexen, zelfs imponerende kathedralen of landerijen. De rijke evangelisten vestigen de aandacht op geld, juwelen, antieke voorwerpen en op iemands testament, teneinde hun natuurlijk bezit te vergroten. Ze zijn er voortdurend mee bezig, terwijl Jezus sprak: 'De vossen hebben holen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft geen plaats om het hoofd neer te leggen' (Matth. 8:20).

Het maatschappelijke systeem eist tegenwoordig kapitaalvorming in industrie, groothandel en wereldverkeer. Dan is het kapitaal evenwel een produktiemiddel en niet een particuliere schat, die improductief is. Zulk bezit moet in dienst van de mensheid worden gesteld en door juist gebruik ervan kan men Gods schepselen ermee dienen.

Wat we met met ons geld moeten doen, leert ons 1 Timotheüs 6:17-19. De jonge medewerker van Paulus moet de rijken bevelen 'niet hooghartig te zijn, en hun hoop gevestigd te houden niet op onzekere rijkdom, doch

op God, die ons alles rijkelijk ten gebruike geeft, om wel te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam, waardoor zij zich een vaste grondslag voor de toekomst verzekeren om het ware leven te grijpen' door middel van hun mededeelzaamheid. God doet ook wat met zijn rijkdom. Hij houdt haar niet voor Zichzelf. Hij deelt uit: 'Want in elk opzicht zijt gij rijk geworden in Hem' door de mededeelzaamheid van God (1 Kor. 1:5).

God is 'rijk voor allen, die Hem aanroepen' (Rom. 10:12). Maak je daarom vrienden door middel van de onrechtvaardige Mammon, opdat wanneer deze je ontvalt, zij je mogen opnemen in de eeuwige tenten (Luk. 16:9). Door je geld zijn deze 'vrienden' niet ondergegaan, maar je hebt ze erdoor behouden, omdat je rijkelijk je gaven gebruikte in dienst van de Heer. Je handelde zoals God met zijn rijkdom handelt. Een heerlijke gedachte om je geld in dienst te stellen van het rijk Gods.

20,21. maar verzamelt u schatten in de hemel, waar noch mot noch roest ze ontoonbaar maakt en waar geen dieven inbreken of stelen. Want, waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Bij het vergaderen van schatten in de onzienlijke wereld stelt de Schrift twee mogelijkheden. Allereerst wijzen wij op de onbekeerlijke mens, die de rijkdom van Gods goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid veracht, en zichzelf toorn vergadert als een schat in de hemel, in de dag des toorns, en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods (Rom. 2:5 St. vert.). De zondeschuld is daar dan tot een geestelijke vuilnisbelt opgehoopt. Deze uitspraak van Paulus geldt dan volgens

de perikoop in Romeinen 2:1-11 in het bijzonder de afvallige kerk van het oude verbond.

Maar ook Babel, beeld van de verbasterde kerk in het nieuwe verbond vergadert 'de schatten der duisternis en de rijkdommen der verborgen plaatsen' als loon op al het kwade dat het bedreven heeft (Jes. 45:3). De ware kerk heeft evenwel het geheimenis van God. Zij behoort Christus toe 'in wie al de schatten der wijsheid en kennis verborgen zijn' (Kol. 2:3). In Spreuken 2:2-6 staat: 'Indien gij uw hart neigt tot verstandigheid, Ja, indien gij tot het inzicht roept en tot verstandigheid uw stem verheft; indien gij haar zoekt als zilver en naar haar speurt als naar verborgen schatten, dan zult gij de vreze des Heren verstaan en de kennis Gods vinden. Want de Here geeft wijsheid, uit zijn mond komen kennis en verstandigheid'.

Men moet dus veel weten om zijn gedachteleven te kunnen vullen met de dingen die boven zijn. Sommigen menen dat zij geen kennis en verstand nodig hebben, dus deze hemelse schatten wel kunnen missen, maar ook voor hen geldt dat Gods volk verloren gaat door gebrek aan kennis. Het wordt dan gemakkelijk een prooi van de boze geesten. Jezus zelf nam als knaap reeds toe in kennis en wijsheid en zo verzamelde ook Hij schatten in de hemel. In 1 Timotheüs 6:11,12 schrijft de apostel: 'Mens Gods, jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. Strijd de goede strijd des geloofs, grijp het eeuwige leven, waartoe gij geroepen zijt'.

Dit constant jagen en grijpen naar de vrucht van de Heilige Geest houdt een verzamelen in. Je schat is dat je op deze wijze een beelddrager Gods wordt, een vermogend man in

de geestelijke wereld, een man van aanzien in de hemelse gewesten.

Wanneer wij over onze tekst denken, ligt het voor de hand haar met de voorafgaande uitspraak van Jezus te vergelijken, namelijk van het schatten verzamelen op aarde. Hoe gebeurt dit? Het kan op legale wijze gebeuren door goederen te erven of als loon op de arbeid te ontvangen. Door gokken en stelen verwerft men zich op onoorbare manier een bezit. Men loopt dan het risico dit weer spoedig kwijt te raken, zoals het spreekwoord zegt: zo gewonnen, zo geronnen.

Mag ons een aardse erfenis ontgaan zijn, de bijbel spreekt van een hemelse erfenis, dus van een bezit dat wij niet ontvangen uit onze werken, maar uit genade als gunstbewijs. Zo mogen wij na onze wedergeboorte de Heilige Geest als een gave Gods verkrijgen. Hij is het onderpand van onze hemelse erfenis. Aan Gods zijde berust het eigendomsrecht erop, maar Hij wil dat de christen er deel aan krijgt. De gehele erfenis houdt in: 'De verlossing van het volk dat de Here Zich verworven heeft' (Ef. 1:14). Deze verlossing is naar geest, ziel en lichaam, en trekt ons uit de macht of uit de overheersing van de boze.

Zij opent de weg om een zoon van God te worden, die kan zeggen: 'Abba, Vader' (Gal. 4:6). Bovendien ondersteunt deze Geest onze geest bij het opwassen naar de volkomenheid. Het erfdeel waarmee wij verrijkt worden, schenkt ons de goddelijke natuur en de geestelijke begaafdheden. Daarom is er sprake van een hemelse schatkamer van het huis Davids, waaruit de christen die met de Heilige Geest is gedoopt, recht heeft datgene te

nemen wat hij nodig heeft voor een hemelse wandel: wijsheid, kennis, kracht en onderscheiding der geesten. Zo wordt in Jesaja 33:6 geprofeteerd: 'Uw tijden zullen bestendig zijn, een rijkdom van heil, wijsheid en kennis; de vreze des Heren is uw schat'.

Er is evenwel ook een arbeid in het Koninkrijk Gods die ons lóón verschaft. Er is loon naar werken, 'die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen' (Ef. 2:10). Om goed te kunnen werken moet men vakbekwaam zijn, dus wel toegerust. Indien wij als mensen Gods volkomen willen zijn, 'tot alle goed werk volkomen toegerust', zullen wij ook vele geestelijke begaafdheden moeten bezitten (2 Tim. 3:17). Zo was Jezus tot alle goed werk in staat, omdat Hij buitengewoon begaafd was. Hij kon aller dienaar zijn.

Hij deed het werk Gods, want Hij herstelde de zuchtende schepping en liet ons een voorbeeld na, opdat wij in zijn voetstappen zouden treden. Door zijn Geest schonk Hij ons bovendien de mogelijkheid om zijn werken te kunnen doen. Hij maakt zijn arbeiders dus zelf klaar en houdt bovendien de supervisie op het werk. Hij roept een mens tot een bepaalde arbeid, beoordeelt de resultaten en stelt zijn loon vast dat in de onzichtbare wereld reeds reëel voor hem wordt weggelegd en bewaard.

Jezus sprak: vergader u schatten, dus ijver allereerst om je talenten tot ontwikkeling te brengen en ga er dan mee werken. Wij zijn dus geen loonslaven, maar vrijwillige medearbeiders van God en zijn Zoon. In de zienlijke wereld spannen wij ons ook in om met onze natuurlijke talenten te woekeren, zoals er staat: altijd het goede doende. Ook dan zijn we bezig met de opbouw, bevrijding

en verlossing van onszelf en onze naaste, maar door het gebruik van de geestelijke begaafdheden bekwamen wij ons om via een hogere weg Gods doel, de volmaakte mensheid, te bereiken.

Zo staat er: een goed mens brengt uit de goede schat zijns harten goede dingen voort (Matth. 12:35). Welk een hemelse schatten bezaten de gelovigen in Rome niet, want de apostel kon schrijven: 'Ik heb echter, mijn broeders, zelf al de overtuiging van u, dat gij zelf reeds vól van goedheid zijt, vervuld met al de kennis' (Rom. 15:14). Zij hadden wat uit te delen, konden kennis doorgeven en hun geestelijke groei werd door dit uitdelen verrijkt, want hoe meer je uitdeler bent van de menigerlei genade Gods, hoe rijker je wordt.

Ons loon is het kleed der gerechtigheid dat bij ons geestelijk lichaam past. Hierbij geldt dan wel, dat deze kleren de man maken, dat wil zeggen dat zij de statuur van de mens Gods bepalen. Hierdoor verschilt de ene ster in het Koninkrijk Gods van de andere. Zo sprak onze Heer tot allen die om Zijnentwil smaad en vervolging leden: 'Ik zeg u, gij , die Mij gevolgd zijt, zult in de wedergeboorte (aller dingen), wanneer de Zoon des mensen op de troon zijner heerlijkheid zal zitten, ook op twaalf tronen zitten' (Matth. 19:28).

In Jacobus 5:3 staat: 'Gij zijt schatten gaan opleggen, terwijl het de laatste dagen zijn'. De apostel bedoelt: jullie staan in de branding van de eindtijd. De demonen vallen harder aan dan ooit tevoren. Blijf dan niet aards gericht denken, want indien je schatten in de hemel verzamelt, kan de duivel je dit bezit niet ontroven. Wie zich evenwel alleen bij de aarde bepaalt, verliest het contact met God.

Het scheppingsgebod luidt: onderwerp de aarde. De innerlijke mens moet dus over de natuurlijke dingen heersen en er niet aan onderworpen zijn. Dit is hij, wanneer hij er al te zeer aan gehecht is. Zijn schat moet boven zijn. Daarom is de ware christen gewend om de belangrijkheid van zijn aards bezit te relativeren. Hij gaat er niet in op, want transit gloria mundi, de grootheid van de wereld vergaat. Vanuit deze hemelse gezichtshoek kon Lucas zelfs de gedachte accentueren: 'Verkoopt uw bezittingen om aalmoezen te geven. Maakt u beurzen, die niet oud worden, een schat, die nooit opraakt, in de hemelen, waar geen dief bij komt en geen mot ze schaadt. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn' (Luc. 12:33,34). Christenen zijn primair en voor alles hemelburgers!

GEEN INNERLIJKE VERDEELDHEID

22,23. De lamp van het lichaam is het oog. Indien dan uw oog zuiver is, zal geheel uw lichaam verlicht zijn; maar indien uw oog slecht is, zal geheel uw lichaam duister zijn. Indien nu wat licht in u is, duisternis is, hoe groot is dan de duisternis!

Vanuit zijn geestelijke wijze van denken begint de Heer allereerst op te merken dat de lamp of de kaars - zie bij 5:15 - het oog is. De antieke opvatting was dat het oog het licht opving, waardoor dit toegang kreeg tot het gehele lichaam. De lamp bevond zich dus buiten het lichaam. De nieuwe denkwijze is: het inwendige licht wordt door het oog naar buiten gebracht. Het oog is dus niet het venster van de ziel of van het lichaam, zoals wel eens gezegd

wordt, want een venster laat alleen het licht maar door en heeft zelf geen lichtgevende functie.

Het oog openbaart evenwel het licht en manifesteert het leven van het geestelijk lichaam, dat bekleed is met Christus, want zijn leven in ons is het licht der mensen (Gal. 3:27, Joh. 1:4). Zo straalden uit het oog van Jezus goedheid, barmhartigheid, vriendelijkheid en genade. Hij bezat immers de Heilige Geest niet met mate (Joh. 3:34). Ook wordt aan een ieder van zijn volgelingen deze Geest op gebed geschonken. Dan is er sprake dat aan een ieder de openbaring, de manifestatie of de uitstraling van de Geest is gegeven (1 Kor. 12:7).

Het oog brengt de waarheid die in een mens is, aan het licht (2 Kor. 4:2). Van het nieuwe Jeruzalem, de gemeente, wordt gezegd dat de lamp van deze stad het Lam is (Openb. 21:23). Had de Heer al niet in beeld gezegd: ook gij, volk van God, zijt het licht der wereld? (5:14).

Het oog straalt leven uit, indien er innerlijk licht is. Het is immers de expressie van ons verborgen wezen, van ons geestelijk lichaam. De duisternis kent geen levenslust. Men kan aan iemands oog zien of zijn geest gezond is of onderdrukt wordt. Wanneer bijvoorbeeld kinderen ziek zijn, verflauwt hun oog. Wanneer iemands leven aangetast wordt, dooft het licht. De gemeente van Jezus Christus heeft de toezegging, dat zij stralend zal zijn, dus levend (Ef. 5:27).

En mensen stralen als het oog licht geeft. Het gevaar is er evenwel dat de aandacht soms meer op de vlekken en rimpels - dus wat nog niet allemaal in orde is, - wordt

gericht, dan op het uitstralende licht. Het vuil en de oneffenheden zullen evenwel verdwijnen, wanneer het oog gericht is op Jezus, die ons geheel zal reinigen en van wie gesproken wordt: 'Hij is getrouw; Hij zal het ook doen'.

Indien het oog gezond is (Leidse vert.), indien het gaaf is (vert. Brouwer), indien het goed is (Can. vert.), of eenvoudig is (St. vert.), indien het zuiver is, is de mens verlicht en leeft hij naar de wetten van God. Dan is hij gezond naar zijn geestelijk lichaam, dat is ziel en geest, dan werken de gerechtigheid en de wetmatigheid in hem door. Dan functioneert de mens naar de bedoeling van zijn Schepper. De rechtvaardige wandelt bij het licht dat in hem is.

Wanneer de zuiverheid in zijn oog is, is zij ook in zijn hart. Indien het oog mild is, rein is, blij is, is het geestelijk lichaam verlicht. Het draagt dan het beeld Gods in zich. De mens is dan 'enkel licht' en in hem werken geen machten der duisternis die door zijn ogen naar buiten zouden kunnen kijken.

Indien evenwel het oog troebel is, slecht is, hebben ziel en geest gebrek aan leven. Het gehele geestelijk lichaam, dat wil zeggen de gehele mens, is dan duister, wat aan zijn ogen te merken is. Zijn gelaat is dan de beeltenis van zijn binnenste en zijn oog is de verrader er van. Men kan zien dat zo'n leven onder zware pressie staat, dat zo'n mens gebonden is of bezet gebied is. Wie onderscheiding van geesten heeft, zal dit menigmaal opmerken maar zeker niet uitspreken, want dan beledigt hij niet de macht maar de man. Boze geesten kunnen niet vriendelijk kijken, ook al komen ze in de gedaante van een engel des lichts of al hullen zij zich in een vroom kleed.

Indien dan het licht dat gij behoort te bezitten, duisternis is, hoe groot is dan de duisternis zelf. Het oog is de lamp of het licht. Van nature is het oog blij en levendig, zoals bij een kind dat van vrolijkheid straalt. Het is immers goed geschapen. Wanneer het van binnen evenwel duister wordt, kan het oog deze duisternis vaak voor een tijd verbergen. De mens kan zich immers beheersen. Hij kan als een ketel vol ergernis van binnen koken en van buiten fluiten.

Vroeg of laat verandert evenwel de blik van zijn oog. De Here God vroeg aan Kaïn: 'Waarom is uw gelaat zo betrokken? Moogt gij het niet opheffen, indien gij goed handelt?' Kaïn was een geestelijk gebonden man, want de zondemacht, dus de duisternis zat bij hem van binnen. Zijn geestelijk lichaam was misvormd. Iedereen kon het aan hem zien. Hij sprak: 'Wie mij aantreft, dus wie mij ziet, zal mij doden'. Zijn oog bracht duidelijk tot uitdrukking welke macht in hem huisde.

Er was hier sprake van 'het boze oog' en dat was het Kaïnsteken! Het is mogelijk dat bij de mens de driften, de hartstochten en de onreinheid in de ogen fel oplaaien. Het kan gebeuren dat mensen zich onbespied wanen. Wanneer men hen dan onopgemerkt waarneemt en in de ogen ziet, openbaren zij de duisternis die in hun hart de overhand heeft.

Het duistere oog dat vervuld is met wrevel, haat en negativisme, ziet vaak scherp. Het maakt een fotografische afdruk van al het verkeerde, en zo'n mens kan dit moeilijk weer kwijtraken. Zo ziet iemand die depressief is, wiens geest neergedrukt wordt, de mensen en de omstandigheden anders dan de optimist met zijn opgewekte geest. Zo'n

neerslachtig mens is als een uitgebluste lamp. De hebzucht kan ook uit de ogen stralen. Let eens op de blik van de gewiekste zakenman die zijn klant taxeert. Ook kunnen de ogen jaloersheid, angst en haat uitdrukken.

De Statenvertaling heeft: 'Indien uw oog boos is'. Wij denken hierbij aan de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard, toen de heer die allen hetzelfde loon uitkeerde, sprak: 'Of is uw oog boos, omdat ik (enkel) goed ben?' Van God staat: 'Milde handen, vriend'lijk ogen, zijn bij U van eeuwigheid'. Zo was het ook bij Jezus, die als Hij gescholden werd, niet geïrriteerd raakte of Zich gekrenkt voelde, want Hij was onkwetsbaar.

Als tegenstelling hiermee zien wij dikwijls bij politieke en religieuze leiders dat zij iets hards in de ogen hebben. Ze willen domineren. Schreef de profeet niet van de kwade herders van het volk: 'De schapen weidt gij niet, zwakke versterkt gij niet, zieke geneest gij niet, gewonde verbindt gij niet, afgedwaalde haalt gij niet terug, verlorene zoekt gij niet, maar gij heerst over hen met hardheid en geweldenarij'? (Ez. 34:3,4).

Indien je oog eenvoudig is, is de uitstraling altijd positief of zuiver. Gespleten figuren handelen dan weer zus en dan weer zo. Hun oogopslag is de uitdrukking van een verdeeld hart. Wie bijvoorbeeld twijfelt, 'gelijkt op een golf der zee, die door de wind - beeld van de boze geesten - aangedreven en opgejaagd wordt. Want zulk een mens moet niet menen, dat hij iets van de Here zal ontvangen, innerlijk verdeeld als hij is, ongestadig op al zijn wegen' (Jac. 1:6-8).

Je kunt op zo'n persoon niet aan, want het innerlijke licht in hem is duisternis geworden. Hij lijkt op een hamer die van de steel vliegt op het ogenblik, dat je er een goede slag mee wilt doen. Hij lijkt op een veerman die naar de ene kant ziet en naar de andere kant roeit. Hij houdt geen koers.

Er zijn christenen die na hun geestelijke arbeid verstrooiing zoeken bij de televisie, de borrel of de harde muziek. Zij zoeken compensatie voor de inspanning die van hen werd gevraagd en daarom moeten zij iedere keer 'relaxen'. Ze kunnen nog wel de hond in het hok houden, maar ze leven onder druk. Hun lamp flakkert nog wel, maar de duisternis gaat overheersen. Het weinige licht dat zij eerst nog trachtten te verspreiden, verdwijnt, en ze eindigen in grote duisternis. Zalig is hij, wiens 'eenvoudige' oogopslag de uiting is van een geheel verlicht lichaam.

24. Niemand kan twee heren dienen, want hij zal of de ene haten en de andere liefhebben, òf zich aan de ene hechten en de andere minachten; gij kunt niet God dienen èn Mammon.

Bij het uitspreken van de bergrede was het de bedoeling van onze Heer dat zijn volgelingen vanuit het natuurlijke, godsdienstige denken en leven zoals dit kenmerkend was in het oude verbond, zich voortaan in de geestelijke wereld zouden bewegen. In dit overgangstijdperk bracht Jezus slechts de eerste beginselen bij van de uitspraken Gods, dus de melkspijs (Hebr. 5:12).

Zouden ze deze zich toe-eigenen, dan zouden ze de enge poort kunnen ingaan (7:13). Wanneer zij een juist inzicht

zouden verkrijgen van de verschillen tussen het voorbijgaande en het komende, zouden ze nog een zware strijd moeten strijden om in de praktijk zich de nieuwe wereld eigen te maken, en alleen 'de dingen te bedenken die van boven zijn, waar Christus is'. Ze zouden geen twee heren meer kunnen dienen, want dit is in tegenspraak met het eenvoudige oog.

Vele hoorders zouden het toch proberen. Ze willen immers ook vrede en overwinning verkrijgen, maar het zou vergeefse inspanning zijn. Waarschuwend sprak de Heer later: 'Strijdt om in te gaan door de enge poort, want velen, zeg Ik u, zullen trachten in te gaan, doch het niet kunnen' (Luc. 13:24). Er is een radicale beslissing nodig: alles of niets.

Ziekte, zonde en gebondenheden zijn de conflictstoffen en de barricaden, die alleen kunnen worden opgeruimd door een strijd in de hemelse gewesten en door gebed en bediening, waarbij de verborgenheden van het Koninkrijk Gods inwerking worden gesteld. Dit alles overziende, sprak de Heer: volk van God, gij kunt God niet dienen, indien gij u niet losmaakt van de uitwendigheden van de oude, godsdienstige opvattingen.

Ze zijn van nul en generlei waarde in het nieuwe tijdperk van het herstel. Onthoud het goed: niemand kan daarbij twee heren dienen. Er zijn wel heren in menigte, voor u is er nochtans maar één Heer, Jezus Christus (1 Kor. 8:6). Doe daarom de eerste stappen die de bergrede aanwijst, opdat gij geestelijke mensen kunt worden. Later zou de Heer met zijn discipelen verder gaan en zijn toespraken inleiden met de woorden: 'Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan….'.

Dan zouden zij de geheimen ervan die voor het natuurlijke oog verborgen zijn, leren verstaan. Dan zouden zij een onverdeelde schat in de hemelen bezitten. Je kunt niet God dienen en Mammon. Zo kreeg Judas hier al in het prille begin een waarschuwing. Mammon is het gewin. 'Al wat in de wereld is: de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen en een hovaardig leven', is Mammon (1 Joh. 2:16).

Vooral predikers moeten erop letten dat zij de verleidingen ontwijken, bijvoorbeeld van vrouwen, van eer en van geld. Zij moeten immers het goede voorbeeld geven en tot de gelovigen kunnen zeggen: 'Wordt mijn navolgers, gelijk ook ik Christus navolg' (1 Kor. 11:1). Mammon is een aanduiding van 'vermogen' of 'rijkdom', niet alleen van geld, maar van alles wat in deze wereld waarde heeft. Mammon is ook de naam van een demon geworden en daaraan heeft het voorwereldlijke dier mammoet, 'Mammonteus primigenius', zijn naam als demonisch dier te danken.

God spreekt: mijn zoon geef mij uw hart, maar deze demon zegt: geef het mij. God spreekt: wees vergenoegd met wat je hebt, maar Mammon zegt: schraap alles bij elkaar. God spreekt: wees liefdadig, maar Mammon zegt: zorg allereerst voor jezelf. Hink daarom niet langer op twee gedachten en vraag je ook eens af wat je aan de dienst van de Heer geeft.

Niemand kan twee heren dienen. Je geest kan zich niet hechten aan een boze geest en aan Gods geest. Paulus schreef letterlijk: 'Wie zich aan de Here hecht, is één geest' (1 Kor. 6:17). Het geestelijk lichaam van de ware christen wordt één met het geestelijk lichaam des Heren. Hij is hierin immers ondergedompeld, want hij is 'in Christus

gedoopt', dat is 'in de Heilige Geest (Gal. 3:27). Eenmaal sprak Jezus: 'Ik en de Vader zijn één' (Joh. 10:30).

Zijn geestelijk lichaam was gedoopt in het lichaam van God, want Hij was immers ook in de Heilige Geest gedoopt. Zo wordt ook ons geestelijk lichaam één met dat van Christus en daarmee ook één met God. Dit kan nooit plaatsgrijpen zolang ons geestelijk lichaam nog verbonden is met dat van een boze geest. Aan het lichaam der zonde moet zijn kracht worden ontnomen (Rom. 6:6).

Dit gebeurt door de christelijke besnijdenis (Kol. 2:11). Het woord van God en de kracht van zijn Geest werken als een mes, die de christen scheidt van 'het lichaam des vlezes', de boze geest die zijn menselijk lichaam begeert en zich aan hem hecht. Eenmaal riep de apostel uit: 'Wie zal mij verlossen van (niet 'uit') het lichaam dezes doods', dus van de boze macht, die mij naar de dood voert? Het antwoord was: 'Gode zij dank door Jezus Christus, onze Here!' (Rom. 7:24,25).

Wij moeten de boze geest, die zich aan ons hechten wil, haten. Daarom moeten in het bijzonder ook de profeten onder ons in het volle licht staan, anders vibreren de zonde en dwaalgeesten mee tijdens de godsspraak. Profeten moeten vol zijn van de Heilige Geest en vooral geen contact opnemen met demonen. Ook staat er: 'Wie niet haat zijn vader en moeder en vrouw en kinderen en broeders en zusters, ja zelfs zijn eigen leven, kan mijn discipel niet zijn' (Luc. 14:26). Haten wil zeggen: achterstellen bij de dienst van Jezus, niet laten prevaleren.

De bergrede bestaat niet in losse kraaltjes rijgen, maar er is steeds verband tussen de uitspraken van Jezus. Hij had

tevoren ook duidelijk gezegd: 'Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn'. Geef dan het beste wat je hebt voor het hoogste dat er bestaat.

VERTROUW VOLKOMEN OP GOD

25. Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten of drinken, of over uw lichaam, waarmede gij het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding?

De perikoop over 'bezorgdheid' zou men als een mooie psalm kunnen lezen. De regel: 'Daarom zeg Ik u' hoort er niet bij maar geeft alleen de samenhang aan met de voorgaande verzen over 'de ware schat'. In Lucas 12:22-34 wordt dit gedeelte uit de bergrede voorafgegaan door de gelijkenis van de rijke dwaas, die zoveel problemen had om zijn bezit veilig te stellen, dat hij tot het genieten ervan nooit toekwam. Jezus wilde door zijn leer de arme bevrijden van de strijd om het bestaan en de rijke van de mening dat hij niet genoeg heeft.

Bezorgd zijn wijst op een mentaliteit, en op een gebondenheid die bij vele christenen voorkomen. Jezus spreekt: weest in geen ding bezorgd. Bezorgdheid betekent alle aandacht aan de stoffelijke dingen wijden. Het is de negatieve instelling van de menselijke geest ten opzichte van wat kan gebeuren met zijn natuurlijk leven. Er zijn maar weinig mensen bezorgd ten opzichte van geestelijke zaken. Bezorgde mensen zijn 'vleselijk' ingesteld. Men is bang dat men geen houvast meer zal hebben en het leven zal verliezen, dat de zekerheden zullen worden

weggenomen. Het leven hangt dan af van iemands bezit in de natuurlijke wereld.

Jezus begint met 'daarom', dat wil zeggen verzamel u geen schatten op aarde. Tracht dit niet te combineren met de dienst van God. Je kunt God niet dienen en Mammon. Een slaaf kan zich niet met gelijke overgave wijden aan de uiteenlopende interessen van twee heren. Hij zal er steeds één voortrekken in zijn vlijt en aanhankelijkheid en de andere achterstellen, minachten of haten. Daarmee is dan de situatie tussen God en Mammon beschreven. Ze zijn twee heren die onverzoenlijk tegenover elkaar staan. Ze eisen beiden de gehele mens op en willen zijn denken vervullen.

De natuurlijke christen gaat op in stoffelijke zaken en het geestelijke wordt door hem aan de kant geschoven. Vleselijke christenen maken zich druk over de natuurlijke zaken in de gemeente, want deze liggen hun. Jezus zegt: je kunt je aandacht niet verdelen. Je kunt God niet dienen en Mammon. Je kunt niet beiden tevreden stellen. De Mammon verschijnt in Lucas 16:9 als de onrechtvaardige rentmeester, evenals de onrechtvaardige rechter in Lucas 18.

De Heer zegt in de gelijkenis van de onrechtvaardige rentmeester: doe maar als deze slimme beheerder, die de bezittingen die zijn heer hem toevertrouwd had, wegschonk om vrienden te maken. Je bent ook zo'n rentmeester in dienst van God en door je hulpvaardigheid en liefdadigheid verwerf je schatten in de hemel. Gebruik je geld in dienst van de Heer, opdat er zielen gewonnen worden welke later 'in de eeuwige tabernakelen' je hun dank zullen betuigen.

Mammon brengt je eeuwig leven in gevaar. Rijken gaan moeilijk het Koninkrijk Gods binnen en het bedrog van de rijkdom en de zorgvuldigheden van het natuurlijke leven verstikken het zaad van het woord Gods, namelijk van het volle evangelie dat alleen hemels is gericht. Mammon is een demonische macht die de mens bezighoudt en hem schijnvrede geeft. Hij brengt hem onder een juk, en geen geldgierige, dat is een afgodendienaar, heeft erfdeel in het Koninkrijk van Christus en God (Ef. 5:5). Alle eeuwen door heeft de wereldkerk zich beziggehouden met Mammon: indrukwekkende kathedralen, rijke bezittingen, schone gewaden, en macht en aanzien in de tegenwoordige wereld.

De bergrede is de eerste aanzet om geestelijke mensen te vormen. Zij is erop gericht om het oude los te laten en een nieuwe weg ten leven in te slaan. Zij is het begin van een vernieuwing van denken en tevens een uiting van afkeer van het oude levenssysteem. In het oude verbond werd de zegen opgevangen in de 'baktrog'. Wanneer het je in het natuurlijke leven wél ging, was je een gezegend mens. Oud worden was iets begerenswaardig, want daarna volgde immers de dood en het dodenrijk zonder blijk van leven. Jezus drukt het zijn volgelingen op het hart: 'Zoekt eerst het Koninkrijk Gods'.

Laat de aardse manier van denken, doen en leven los. Dan is aan het einde van de aardse baan geen dodenrijk, maar de christen neemt op dat ogenblik voor eeuwig zijn intrek bij de Heer. De rijke jongeling kon royaal de geboden van het oude verbond houden vanwege zijn geld. Jezus sprak toen, dat een kameel gemakkelijker door het oog van een naald gaat, dan een rijke het Koninkrijk Gods binnenkomt. Voor de natuurlijke mens een niet te verteren zaak, maar

voor de geestelijke christen geldt ook hier, dat hij in het Koninkrijk van God kan leven zonder aardse rijkdommen. Zijn nooddruft zal hem 'bovendien geschonken worden'.

Breek met de gedachte dat het Koninkrijk Gods een garantie is voor natuurlijke welvaart. Velen denken dat Gods zegen op een gemeenschap rust, die een prachtig gebouw bezit. Dan kwamen de eerste christenen er wel bekaaid af. Dezen hadden niets anders dan de vervulling met de Heilige Geest en grote blijdschap. Wat ze aan bezit hadden, brachten ze veelal aan de voeten der apostelen en deelden ze samen.

Bij de ware christen speelt geld geen rol en hij krijgt er ook geen problemen mee. Misschien zegt een twijfelaar: maar ik kan met mijn gezin zo niet leven. Ik blijf tobben en er gebeurt niets waarin ik veranderingen ten goede bespeur. Het antwoord is: waag het eens in geloof. Verander van instelling, word een geestelijk christen. Dan handel je anders dan vroeger en houd je rekening met de geestelijke wereld, of zal ik schrijven: alléén met de geestelijke wereld? Dan handel je met de wijsheid die van boven is en niet met die van de aarde, want deze is demonisch zegt Jakobus. Daarom gij geheel anders!

Bezorgde mensen zijn negatieve mensen. Achter hun geld steekt een god. Daarom spreken velen zachtjes als ze het over hun bezit hebben. Jezus zegt: weest niet bezorgd bezig. Judas was negatief, wat uit zijn scherpe opmerkingen bleek. Ananias en Saffira trokken geen rechte voren, maar sjoemelden met hun geld. De rijke wordt beziggehouden door zijn bezit en het behoud en de vermeerdering ervan. Bij de arme gaat het om de zorgen voor zijn levensonderhoud. Jezus zegt: God zorgt voor je,

groot is de heer, en met elke morgen keert zijn goedheid weer.

Stel daarom geen eisen aan God. Paulus schreef aan zijn medewerker: 'Als wij echter onderhoud en onderdak hebben, moet ons dat genoeg zijn' (1 Tim. 6:8). Sommige mensen zijn upset, van hun stuk gebracht, als ze hun interieur niet tot in de puntjes hebben verzorgd. Ze willen geen bidstond in hun woning vanwege het prachtige vloerkleed. Paulus waarschuwde ervoor het evangelie niet als een winstobject te zien in de natuurlijke wereld.

Hij schreef: godsdienst is winstgevend, indien zij gepaard gaat met tevredenheid. Mensen die in hun gedachten met geld en goederen bezig zijn, worden negatief. Mammon zegt nooit: het is genoeg. Je blijft begeren naar het andere, het mooiere en het meerdere. Je moet steeds ergens bovenuit en daarom is geldzucht of hebzucht de wortel van alle kwaad.

Om de inhoud van zijn woorden te accentueren zegt Jezus nu in de vragende vorm: is het leven niet meer dan het voedsel? Het lichaam meer dan de kleding? De mens leeft niet om te eten, leeft niet voor zijn kleding en voor zijn bezit. Hij eet en drinkt om te leven, heeft kleding nodig om zich te bedekken. Zijn huis moet hem en zijn kinderen dienen.

De eerste wereld ging onder aan eten, drinken en seks. Dat was voor die mensen hun leven. De catastrofe kwam en ze merkten niets op. Hun leven was kleinschalig, kleinburgerlijk. Ze waren bezig met hun etentje en met een drankje te bereiden op het ogenblik toen Noach in de ark ging. De lekkere hap maakte hun blijdschap uit: 'Nog een

glaasje?, ja, heel graag'. In eten en drinken opgaan is geen mammondienst, maar de mens beweegt zich daarmee wel in dezelfde richting, namelijk buiten het Koninkrijk van God.

26. Ziet naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaien niet en brengen niet bijeen in de schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat gij ze niet verre te boven?

De ware christen verwerpt met zijn geest alle bezorgdheid. Jezus motiveert deze verwerping vanuit de grootheid en de rijkdom van de schepping. Zie naar de natuur. God schenkt daar alle leven, dus het belangrijkste, maar Hij houdt het ook in stand. De natuur verkondigt zijn goedheid. Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid worden uit zijn werken met het verstand doorzien (Rom. 1:20).

Vogels maken zich geen zorgen, want God zorgt voor hen. Groot is hun Heer. Wanneer de wintertijd aanbreekt en het voedsel schaars wordt en de overlevingskans gering is, geeft God hun in het hart op de wieken te gaan en wijst Hij hun de weg naar betere oorden, totdat de wintertijd voorbij is en zij weer zonder zorg kunnen terugkeren. Groot is de Heer. Men moet oog hebben voor het goede dat God gemaakt heeft. Men kan zien dat er grote wijsheid en kracht achter zitten. Wij hebben te maken met een creatieve en fantasierijke Schepper.

Het wezenlijke van hetgeen de Heer bedoelde voor zijn discipelen, realiseerde Hij in hun leven, toen Hij hen uitzond als de vogels, zonder buidel en male. Toen ze terugkeerden, vroeg Hij hun: 'Heeft het u aan iets

ontbroken?' Ze antwoordden: neen, want de Heer had in al hun behoeften rijk voorzien.

Let wel dat de Heer zijn discipelen geen opdracht gaf onderweg regelmatig bidstond te houden om het benodigde voedsel te verkrijgen. Ze arbeidden voor hun Meester zonder bezorgd te zijn. Denk er ook aan hoe God zijn volk in de woestijn van al het nodige voorzag, omdat het op zijn bevel op reis was gegaan en zij evenals de vogels niet konden zaaien of maaien noch verzamelen in hun schuren.

De Heer zou nog overvloediger hebben kunnen zijn, wanneer het volk tevreden was geweest met wat Hij hun schonk. De psalmist zei: 'k Had hun dan tot spijs, vette tarwe doen groeien, en hun als bewijs hoe Ik hen kon voen, honingbeken doen, uit de rotssteen vloeien'.

Jezus zegt: zie naar de natuur. Hoe royaal is zij. God is niet karig. Hoeveel zaad en hoeveel vruchten gaan er niet verloren? Zie naar de vogels des hemels en word wijs. Zij zaaien en maaien niet en hebben geen schuur. Vondel liet zijn 'Wildzang' zingen: 'Wij vogels vliegen, warm gedost, gerust van tak in tak. De hemel schaft ons dranken kost. De hemel is ons dak. Wij zaaien noch wij maaien niet. Wij teren op de boer. Als 't koren in zijn aren schiet, bestelt al 't land ons voer'.

De vogels zijn daarmee beeld van de geestelijke mens, die op bevel of vanwege zijn roeping van de Heer alles heeft verlaten om Hem te volgen, waar Hij ook heengaat.

Vanuit het kleinere naar het grotere wordt dan afgeleid, dat God, de goede Vader, des te meer het leven van zijn

volk in stand zal houden. 'Worden niet twee mussen te koop aangeboden voor een duit? En niet één daarvan zal ter aarde vallen zonder uw Vader.... Weest dan niet bevreesd of bezorgd, gij gaat vele mussen te boven' (Matth. 10:29,30).

In Lucas 12:24 staat: 'Let op de raven, zij zaaien niet en zij maaien niet, zij hebben geen voorraadkamer of schuur, en toch voedt God ze. Hoe ver gaat gij de vogelen te boven!' Raven zijn onreine dieren, verboden spijs; daarom schrijft Mattheüs voor zijn Joodse lezers alleen maar: vogels. Bezorgdheid is de domper van het geestelijke leven. Een zorgengeest verduistert het leven. Waarom kunnen de mensen niet slapen?

'Duizend zorgen, duizend noden, kwellen hun angstvallig hart'. Ze zijn bezorgd voor de toekomst van hun kinderen, voor hun gezondheid, voor hun bestaan. Ze hebben de lamp niet op de kandelaar maar deze schijnt onder de korenmaat. Bezorgde mensen zijn negatieve mensen. 'Gaat gij bij God niet vele vogels te boven?' zegt de Heer opnieuw in een vragende vorm om de mededeling te versterken.

27. Wie van u kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen?

Opnieuw een oratorische vraag, die gesteld wordt om iets te doen erkennen, en waarop geen antwoord wordt verwacht. Met bezorgdheid win je niets. De toename van je bezorgdheid is evenredig met de afname van je geloof. Een koortje zegt: 'Vrees niet, geloof alleen'. Tijden van vrees zijn tijden van armoede in het geloof. Wie dan nog

in zo'n periode de gemeente verlaat, leert vaak de weg naar de psychiater vinden.

Het bezorgd zijn, blijkt volkomen nutteloos. Het is de sfeer van het demonenrijk. Je kunt er geen el door aan je lichaamslengte toevoegen, dat is aan je geestelijk lichaam in het Koninkrijk Gods. De wet in dat Koninkrijk is die van geestelijke groei, want deze getuigt van leven. Merkwaardig is dat de leeftijd van de snelste groei in het natuurlijke leven ook de meest zorgeloze periode is, namelijk die van de jeugd. Paulus schreef: wij groeien ons aan de waarheid houdende naar het beeld van Jezus toe, dus naar de volwassenheid. (Ef. 4:15).

Wie het rijk Gods zoekt, verplaatst zijn aandacht naar deze groei, die belemmerd wordt door het zich bezighouden met de zorgen en moeiten van het natuurlijke leven, maar die gestimuleerd wordt door de aandacht te vestigen op de vrede, gerechtigheid en de blijdschap die in het Koninkrijk Gods domineren.

Wanneer een klein mannetje gefrustreerd is, kan hij door bezorgd te zijn zich niet langer maken. Zacheüs wilde Jezus zien, maar slaagde hierin niet, want hij was klein van gestalte. Daarom liep hij hard vooruit en klom in een wilde vijgenboom om Hem te zien. Hij kon zijn postuur niet veranderen, maar zocht wel het Koninkrijk Gods en daarom vond hij een oplossing. De Heer moest zelfs opkijken om hem te zien zitten.

In onze tekst wordt de gedachte gewekt dat een el verschil niet zo groot zou zijn, maar zij was de afstand van de elleboog tot de top van de middelvinger, ongeveer 45 cm. Wij kennen de juistheid van deze maat, omdat van de

Siloah-tunnel vermeld wordt, dat deze 1200 el lang is. Bij nameting bleek dat dit 525 meter was. Een el is dus precies 0,4575 m.

Dit is evenwel een aanzienlijke afstand in de lichaamslengte, terwijl Jezus in Lucas 12:26 spreekt over 'het geringste'. Waarschijnlijk hebben we daarom aan de levensduur te denken, die als een loopbaan van een bepaalde lengte wordt voorgesteld (Hand. 13:25 en 2 Tim. 4:7). De vertaling Brouwer heeft: 'Wie van u kan, met bezorgd zijn, aan zijn levensweg één el toevoegen?' De vertaling Canisius heeft: 'En wie van u kan door zijn tobben een el toevoegen aan zijn levensweg?' De psalmist zegt: 'Zie, Gij hebt mijn dagen als enige handbreedten gesteld, mijn levensduur is als niets voor U (Ps. 39:6).

28-30. En wat zijt gij bezorgd over kleding? Let op de leliën des velds, hoe zij groeien: zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze. Indien nu God het gras des velds, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, kleingelovigen?

Ook de bezorgdheid over de kleding is ongegrond. Dit wordt duidelijk gemaakt door een nieuwe conclusie, die vanuit het mindere naar het meerdere, vanuit het kleine naar het grote wordt getrokken. Zie eens naar de pracht van de leliën des velds, de in het wild groeiende purperrode anemonen of zwaardlelies.

Ze zijn zo mooi dat in Hooglied 2:2 wordt gezegd: 'Als een lelie tussen de distelen zo is mijn liefste onder de jonge meisjes'. De in purper geklede koning Salomo, de

representant van pracht en praal, kon zich daar niet mee meten. Jezus zegt: let op de leliën, hoe ze groeien. Je moet ze niet plukken, maar beschouwen. Zie hoe ze groeien. Het gaat om deze plant in haar eigen omgeving, op haar plaats in het veld en niet in de vaas. Die schijnbaar nutteloze planten zijn een voorbeeld van Gods zorg voor de natuur. ledere wildbloeier heeft zo zijn eigen verschijningsvorm, de een nog gracieuzer dan de andere.

Ze arbeiden en ze spinnen niet, voegt de Heer er wijsgerig aan toe. Niet dat dit verkeerd zou zijn, maar het is hun taak niet. Op de achtergrond denkt de Heer aan de hardwerkende fellaheen of boeren op het Palestijnse land en hun even actieve spinnende vrouwen thuis. Toch zijn die leliën uitbundiger gekleed dan de rijke Salomo. De koningin van Scheba stond zelfs perplex hoe diens knechten waren gekleed, hoe schitterend zijn paleis was, zelfs groter en mooier dan de tempel (1 Kon. 10:1-13).

Maar die had dan ook een lijfwacht nodig van zestig helden vanwege de verschrikking in de nacht (Hoogl. 3:7,8). Wat deed God evenwel met de leliën, de viooltjes, de orchideeën, die schoner zijn en kunstzinniger gemaakt dan de spilzieke praal van Salomo. Die harmonische vreugde der schepping komt er vanzelf uit. Klem je daarom aan de Schepper van hemel en aarde. Het gaat hier om de tegenstelling van de bezorgde mens die dag en nacht bezig moet zijn, en de uiterst kwetsbare en vergankelijke schepping die het alleen van de rechtstreekse verzorging van God moet hebben.

Hoe bekleedt en versiert Hij de wilde, schijnbaar nutteloze planten, die in het houtarme Palestina tot brandstof dienen. Hoe zal Hij daarom zeker voor zijn kinderen zorgen die

met deze naam hun afhankelijkheid aan Hem uitdrukken. Maak ook van je kleding geen voorwerp van aanhoudende zorg. Zo kende ik in onze omgeving een vrouw die vanwege religieuze streekgeesten in het zwart moest lopen. Ze vertelde mij eens dat ze evenwel vele nachten bezig was om uit te denken wat zij moest doen om zo mooi mogelijk in het zwart voor de dag te komen. Voor velen in welvaartslanden geldt, dat de mode meer kleren verslijt dan de mens.

31,32. Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden? Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft.

De bezorgdheid voor eten, drinken en kleding is een typisch kenmerk voor het heidendom, zegt de Heer. Dit past niet bij zijn volgelingen. De heidenen hebben goden, maar ze kunnen zich niet op hen verlaten. Religieuze geesten onder de christenen beogen hetzelfde, want ze willen niet dat hun dienstknechten het hart verheffen tot God en als hemelburgers leven. Wie met 'vrome' geesten behept is, maakt zich altijd zorgen, want hij is geen vreemdeling hier op aarde. Jezus spreekt hier rechtstreeks zijn discipelen aan: uw hemelse Vader weet wat gij nodig hebt.

Zij moeten daarom 'geheel anders' worden dan de wereldling. Hun vader zal voor hen zorgen indien zij zijn Koninkrijk zoeken, indien zij radicaal uit het geloof leven dat zij een machtig God hebben. Eten, drinken en kleding zijn levensbehoeften van de aarde en de volgelingen van Jezus van Nazareth behoren er niet bezorgd om te zijn,

evenmin als het volk Israël in de woestijn zich ongerust behoefde te maken. Vanuit dit bewustzijn behoren de christenen hun standpunt ten opzichte van de stoffelijke dingen te bepalen. Zij moeten daarom breken met de gespannen levenshouding die hun bezorgdheid met zich brengt.

Jezus bracht zijn discipelen niet in een droom- of fantasiewereld. Hij zelf kende de harde werkelijkheid heel goed. Hij wist hoe de arme fellah of landbouwer door de bezittende klasse werd uitgezogen en hoe de woekeraar hem in zijn wurgende greep hield en hoe de tollenaar hem op een gemene wijze uitbuitte. Hij wist ook wat het voor de arme betekende, als zijn oogst mislukte en Hij kende het wisselvallige leven van de Galilese visser. Toch is er in zijn toespraak geen aansporing tot verzet tegen de rijken of tot het ontketenen van een klassenstrijd. Jezus leerde zijn volgelingen geen ontevredenheid maar tevredenheid, geen eisen stellen maar bidden.

Voor zijn kinderen gold het spreekwoord: 'Op de berg des Heren zal erin voorzien worden' (Gen. 22:14). Hij zou korte tijd na deze bergrede zijn discipelen uitzenden met de opdracht: 'Gaat en predikt en zegt: Het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Geneest zieken, wekt doden op, reinigt melaatsen, drijft boze geesten uit. Om niet hebt gij het ontvangen, geeft het om met. Voorziet u niet van goud en zilver of koper in uw gordels, van geen reiszak voor onderweg, geen twee hemden, geen sandalen, geen staf, want de arbeider is zijn voedsel waard' (Matth. 10:7-10).

Zijn volgelingen zouden leven uit de vernieuwing van hun denken. Niet hun bedrijvigheid maakte hen onbezorgd,

maar het geloof en het vertrouwen op de wijsheid, goedheid, mildheid en voorzienigheid van de hemelse Vader. De apostel Petrus, die zo menigmaal het leven van Jezus van nabij had gezien, schreef daarom later: 'Werpt al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u'. Laat nu de goede God maar zorgen! Hoe minder men tobt, hoe beter men slaapt, maar hoe meer ook de hemelse Vader in alle behoeften kan voorzien.

Hij weet dat de werkloze om brood voor zijn gezin te verdienen arbeid nodig heeft. Hij weet dat pas gehuwden een huis nodig hebben. Hij weet dat iemand een fiets of auto nodig heeft om zich te kunnen verplaatsen, dat hij zijn kinderen moet kleden en ook moet laten leren. Hij weet dat zijn volgelingen ook dit alles behoeven.

GODS KONINKRIJK HET ALLERVOORNAAMSTE

33,34. Maar zoekt eerst zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Wanneer wij in onze tijd het evangelie van het Koninkrijk der hemelen weer primair stellen, trachten wij hiermee in het voetspoor van Jezus te treden. Er is immers één ding van wezenlijk belang, namelijk het rijk Gods, dat is de geestelijke, onzienlijke wereld waar God en zijn Zoon zijn, waar de tienduizendtallen van heilige engelen zich bevinden, waar de feestvergadering is van de gemeente van eerstgeborenen met de geesten der volmaakt rechtvaardigen.

In hoofdstuk 5:20 had de Heer er al op gewezen dat wij het Koninkrijk der hemelen slechts kunnen binnengaan, indien onze gerechtigheid vele malen groter is dan die der schriftgeleerden en Farizeeën. Iemands vertrouwen op de verzoening van zijn zonden en zijn geloof in de goede zorg van de hemelse Vader vormen zijn gerechtigheid om binnen te gaan. Deze gerechtigheid van het Koninkrijk Gods gaat gepaard met innerlijke vrede en blijdschap (Rom. 14:17).

Zij is de grond van de overwinning op de boze machten, zoals er staat: 'Zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam...' (Openb. 12:11). 'Zoekt eerst' betekent beslist niet, dat er ook nog een plaats is voor 'in tweede instantie'. God eist de volledige mens op en duldt geen concurrentie, want 'de geest, die Hij in ons deed wonen, begeert Hij met jaloersheid' (Jak. 4:5).

De christenheid heeft gemeend gerechtigheid te zoeken door in de derde wereld bijvoorbeeld de voedselnood te lenigen, maar zij predikte niet het evangelie van Jezus Christus. Waar zij het natuurlijke voedsel bracht, zien wij dat de oosterlingen het verzwakte christendom geestelijke injecties menen te kunnen geven. Wij denken aan yoga, Hare-Krishna, Zenboeddhisme, transcendente meditatie. Als christenen hebben wij evenwel de speciale opdracht om het evangelie van Jezus Christus, het geestelijke voedsel, over deze aarde te brengen.

Het uitreiken van het natuurlijk voedsel is een opdracht voor de wereldgeesten, dus onder meer voor de overheid met haar sociale wetgevingen en instellingen. Natuurlijk heft de uitspraak: 'Zoekt eerst het Koninkrijk Gods', de regel niet op dat de mens in het zweet zijns aanschijns

brood zal eten. Dit zweet, dat is de arbeid, moet gezegend worden. Wij mogen ons evenwel niet aan de aarde verbinden, maar moeten als de vogels omhoog wieken. In de gemeente zullen wij dus allereerst ons bezighouden met hemelse zaken en niet onze tijd laten roven door voortdurend bezig te zijn met aardse zorgen, die dikwijls futiliteiten zijn in Gods ogen en die geen enkele eeuwigheidswaarde hebben.

Ook moeten wij niet opzien tegen de dag van morgen, maar de aandacht richten op het heden. Wij leven hier en nu. Wie voor de komende tijd beangst is, komt in een kramptoestand. In de Olijfbergrede sprak de Heer: 'De mensen zullen bezwijmen van vrees en angst voor de dingen, die over de wereld komen' (Luc. 21:26). Omdat men meent nog zoveel te moeten doen, voelt men zich omringd door dreigende bergen, beeld van de machten der duisternis. De woorden van de Heer bevrijden evenwel de mens van zijn nervositeit en gejaagdheid.

Maak je daarom niet druk over wat je morgen misschien niet meer toebehoort. De hemelse Vader weet wat je toekomst is en Hij geeft wat je nodig hebt. De verboden bezorgdheid is de angstige blik op de toekomst en de overwaardering van het tijdelijke en het vergankelijke. In de dingen van morgen zal ook voorzien worden door Hem, die het wereldbestuur in handen heeft en aan wie alle macht op de aarde toekomt. De dag van morgen behoort ons nog niet toe en wij behoeven de last ervan niet te dragen. God schenkt 'al het andere', dat is het goede, het welgevallige en het volkomene, indien wij ons dan maar bezighouden met al wat waar is, al wat waardig is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat beminnelijk is, al wat welluidend is en al wat deugd en lof verdient.

8. Een wandel in de hemel

(Mattheüs 7:1-12)

MENSLIEVENDHEID
1. Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt;

Ook de uitspraken in de nieuwe perikoop moeten wij zien tegen de achtergrond van het Koninkrijk der hemelen. In de bergrede is de Heer bezig een brug te slaan tussen het oude en het nieuwe verbond, tussen de wet van de Sinaï en die des Geestes. Hij had al gewezen op de zonde van de echtbreuk welke met begeerte in de onzienlijke wereld begon. Evenzo ging de haat van de mens tegen zijn naaste aan de doodslag vooraf. Het lange en hoorbare gebed was voor God waardeloos, want Hij ziet of iemand in het verborgene van zijn hart Hem zoekt.

Zo sprak Jezus ook over het uiterlijk, lichamelijke vasten, dat een kenmerk was geworden van de vrome geesten en waardoor men zijn stem toch niet in de hoge liet horen. Het vermaan waarmee Jezus in de voorgaande verzen eindigde, was: 'Zoekt eerst Gods Koninkrijk en zijn gerechtigheid'.

De Heer spreekt nu: 'Oordeelt niet', dit wil zeggen, maakt geen scheiding bij uw naaste vanuit zijn gedragingen die je hoort en ziet, dus vanuit de zichtbare wereld. Oordeel niet naar wat in het vlees gebeurt, maar wat in de geestelijke wereld aan de hand is. Indien je daar het onderscheidingsvermogen mist, mag je geen oordeel vellen. Jezus sprak eenmaal: 'Oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt met een rechtvaardig oordeel' (Joh.

7:24). Men had namelijk Jezus veroordeeld, omdat Hij de traditionele sabbatswet had geschonden door een mens op de sabbat te genezen.

Jezus oordeelde naar de innerlijke gesteldheid des harten. Hij kende de waarheid, zag de aanvechtingen, de verleidingen, de intensiteit van de druk der boze geesten op de mens, die met zijn eigen zwakke geest niet tegen hen was opgewassen. 'Houd op met kritiseren, opdat je zelf niet wordt gekritiseerd' luidt de Weymouth-vertaling. De vertaling Brouwer heeft: 'Werp u niet als rechter op, opdat gij zelf niet onder het oordeel valt'. Oordelen is scheiding maken en veroordelen is schuldig verklaren. Hier wordt bedoeld: veroordeel niet.

'Oordeel niet'. Een kind wordt telkens wakker en roept zijn vader. Deze brengt het tot rust. Een kwartier later begint het kind opnieuw. Dan ergert zich de vader, omdat hij uit zijn slaap is gehaald. De derde maal geeft hij de 'lastpost' een pak slaag. Het kind valt huilend in slaap. Om zich te rechtvaardigen zegt de vader: 'Die ouderwetse manier - uit het oude verbond - heeft toch maar geholpen'. De onruststoker en verwekker van de angst bij het kind verdwijnt, maar zegt: 'Die is nu een rechtvaardige die zich christen noemt. Hij slaat zijn kind voor wat ik heb gedaan'.

Zulke 'beoordelingsfouten' worden door God hoog opgenomen. Men drijft immers Beëlzebul uit door middel van een driftgeest. Innerlijk is het kind door de domme en driftige vader beschadigd. Deze oordeelde naar het vlees, alsof het kind opzettelijk wakker werd om hem te prikkelen. Zo werd de vader zelf door een leugengeest in verwarring gebracht.

Jezus kon oordelen, want Hij wist wat er in de mens was (Joh. 2:25). Misschien zegt iemand: er is zonde in de gemeente, want er zijn mensen die innerlijk niet goed staan, of: er is onder ons verdeeldheid. Men ziet evenwel niet in, dat men door zijn oordelen juist de spanningen veroorzaakt. God kan niet werken, indien mensen voortdurend kritiseren. Paulus schreef aan de Korintiërs: jullie eet en drinkt bij het avondmaal tot je eigen oordeel, en omdat jullie anderen oordelen, functioneert het Koninkrijk Gods niet bij jezelf.' Indien wij echter onszelf beoordeelden, zouden wij niet in het oordeel komen' (1 Kor. 11:29-31).

De regel is dus: je kunt niet een ander beoordelen, als je jezelf niet beoordeeld hebt. Er zijn mensen die met hun negatieve kritiek de sfeer in de gemeente, in de familie en in hun gezin grondig bederven. Zij behoren evenwel met hun kritiek bij zichzelf te beginnen. Een onopgevoed mens moet niet trachten anderen op te voeden. Wie ruw en onbeschaafd is, platvloerse woorden gebruikt, mag niet aan anderen schaven. Een onrein man moet niet over reinheid prediken. Wie iemand een spiegel voorhoudt, moet er eerst zelf in kijken. Hervorming is goed, maar zij begint bij de mens zelf.

Wie zo'n scherp oog heeft, dat hij een splinter ziet, moet eerst de kritiek op zichzelf richten. Hij zal dan een hele balk zien. Het wegslepen, het stuk zagen, en het verbranden ervan geven zoveel werk, dat de andere dan een tijd rust krijgt. 'Oordeel niet, opdat gij niet geoordeeld wordt 'is een les voor ouders, opvoeders, oudsten, die op moeten vallen door zelfbeheersing, plichtsbesef, reinheid, ijver, beschaafdheid, hoffelijkheid en respect voor anderen. Wanneer men deze eigenschappen bezit, is men

in staat te oordelen en te vermanen. Jezus gaf ons een voorbeeld en wij moeten aan onze kinderen, aan onze familieleden en aan de jonge gemeenteleden laten zien, hoe wij het kwade overwinnen.

Petrus schreef dat het oordeel bij het huis Gods begint (1 Petr. 4:17). Hierin kan men drie punten noemen: het oordeel over zichzelf, het oordelen van hen die in de gemeente zijn, en het oordeel over de wereld en de engelen (1 Kor. 11:31, 5:12, 6:2,3). Leer eerst dus in eigen leven onderscheiden. Niemand weet immers wat in de mens is dan zijn geest en Gods Geest (1 Kor. 2:11). Zie aan welke machten jezelf nog bent onderworpen. Wees daarin oprecht en eerlijk.

Men moet eerst zelf vrij zijn, gedoopt zijn met de Heilige Geest en gemeenschap hebben met God om bekwaam te zijn in twee dimensies te oordelen: in de geestelijke en in de natuurlijke wereld. Dan kun je in de gemeente ook anderen helpen door te oordelen. Daar bevinden zich immers de mensen die van de binding met boze machten af willen. Later een wereld oordelen en engelen oordelen is geen kleinigheid. Wij zullen zelfs meedoen aan het eeuwig oordeel: 'Ik zag tronen, en zij zetten zich daarop, en het oordeel werd hun gegeven' (Openb. 20:4).

Oordeel daarom nooit over een ander, veroordeel hem niet, indien je nog niet klaar bent met jezelf. Leer de geestelijke wereld kennen en die onderscheiden; dit is nodig om een rechtvaardig oordeel te kunnen vellen.

Paulus had het beheer over de geheimenissen Gods. Hij schreef in 1 Kor. 4:2-5: 'Voor zulke beheerders is dit tenslotte het vereiste: betrouwbaar te blijken. Nu raakt het

mij zeer weinig, of ik al door u of door enig menselijk gericht beoordeeld word'. Er werden genoeg aanmerkingen op zijn prediking gemaakt, maar wat wisten deze critici van de verborgenheden Gods? Zij bezaten slechts de maatstaven van de natuurlijke mens. De apostel gaat dan verder: 'ja, ook mijzelf beoordeel ik niet. Want ik ben mij van niets bewust, maar daardoor ben ik niet gerechtvaardigd'. Hij wist dat hij oprecht was.

De Heilige Geest overtuigde hem van geen enkel kwaad. Hij vervolgt dan: 'Hij, die mij beoordeelt, is de Here. Daarom - o, ongeestelijk mens - velt geen oordeel vóór de tijd, dat de Here komt, die ook hetgeen in de duisternis - van het Koninkrijk der hemelen - verborgen is, aan het licht zal brengen en de raadslagen der harten openbaar maken'. De Heer weet wat de duistere machten kunnen verrichten en dat je niet alles iemand kunt toerekenen. Dan zal blijken dat de nieuwe boodschap de juiste is: 'En dan zal aan elk zijn lof geworden van God'. Deze zal dan aan elk de verdiende prijs geven, indien hij wettig tegen de boze geesten in de hemelse gewesten heeft gestreden.

God schenkt het oordeel aan de volmaakte Zoon des mensen, die sprak: 'Tot een oordeel ben ik in deze wereld gekomen' en 'de Vader heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven' (Joh. 9:39 en 5:22). Deze geeft het oordeel weer aan de zonen Gods. Je kunt alleen iemand oordelen als je op de plaats van God staat: 'Ik zag tronen en zij zaten erop'. In de tijd van Jakobus oordeelde men over sabbatten, spijswetten, besnijdenis.

Men had geen inzicht in het Koninkrijk der hemelen. Men leerde: 'Indien gij u niet besnijden laat naar het gebruik van Mozes, kunt gij niet behouden worden' (Hand. 15:1).

Het goede en het kwade hing bij deze wetsbetrachtende Judaïsten af van zichtbare handelingen en gebruiken. Jakobus schreef later aan hen die geen inzicht hadden: laat het oordelen alstublieft maar aan God over (Jak. 4:11,12). Niet de leerlingen geven elkaar cijfers maar dat doet de leraar. Nu willen wel velen onder ons zulke leraars zijn. Ze nemen de mensen terzijde om hen op hun fouten of die van hun kinderen te wijzen, maar die leraars zullen er zelfs des te strenger om worden geoordeeld (Jak. 3:1).

Oordelen komt van het werkwoord 'krinein', dat onderscheiden, aanklagen of veroordelen betekent. Het oordelen is een teken van de geest van onze tijd. Men bemoeit zich met het doen en laten van de wereldgeesten die God heeft ingesteld, dus met de overheid, de bestuurders, en heft bedilziek de vinger op. Jan Pieter Heye dichtte de vorige eeuw: 'De beste stuurlui staan aan wal en turen door de vuisten. Ze weten 't nog, ze wisten 't al. Ze zijn van louter wijsheid mal, maar roeren vin noch knuisten. Ik ken er één, ik ken er twee, ze staan op alle kaaien. Ze sturen alle scheepjes mee. 't Is of de winden van de zee op hun commando waaien'.

Een bekend gezegde luidt: 'Hoge bomen vangen veel wind'. Voorgangers en oudsten zijn in de gemeente zulke hoge bomen. Ze moeten wel een groot incasseringsvermogen hebben om te blijven staan. Dit was al bij Mozes het geval. Denk maar aan de geschiedenis met Mirjam of aan die van Korach, Dathan en Abiram, die Mozes oordeelden. Als iemand door God aangesteld is om leiding te geven, kan hij wel fouten maken, maar hij zal iets tot standbrengen. Zo mogen de profeten alleen beoordeeld worden door hen die geestelijk inzicht hebben.

Dan valt er een mild oordeel en kunnen de profeten zich verder rustig ontwikkelen.

Geestelijke mensen zijn barmhartige mensen, want ze zien de aanstichter van het kwade en de pressie die deze uitoefent. Ongeestelijke mensen beschuldigen en veroordelen naar wat voor ogen is. Zo oordeelt ook de duivel en hij is de aanklager der broeders. In Jakobus lezen wij dat de doodslager en de echtbreker tegen de wet zondigen. Zij worden gedreven door een boze geest. Maar een onbarmhartig mens is ook gebonden door een macht. 'Spreek zó en handel zó als mensen past, die door de wet der vrijheid zullen geoordeeld worden' (Jak. 2:12).

Zulke mensen bedoelt Jakobus, zijn vrij. De barmhartigheid behaalt de zege over het oordeel, want ze roemt ertegen. Wie barmhartig is, komt tot ontferming. Harde mensen zijn gebonden mensen. Koppige mensen zijn gebonden mensen. Zij zijn het die oordelen, kritiseren en beschuldigen.

In Romeinen 2:1 schrijft Paulus: 'Gij zijt niet te verontschuldigen, wanneer gij oordeelt. Want waarin gij een ander oordeelt, veroordeelt gij uzelf, want gij, die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen'. Waarom maakt de vader zich zo kwaad op de jongen? Waarom gaat hij zo te keer? Omdat hij precies eender is. Zijn vrouw ziet ook wel de moeilijkheden, maar heeft geen enkele behoefte zich zo te laten gaan. Daarom, als je de geesten ten toon stelt en ontmaskert, gebruik je de juiste maat. Jezus sprak, dat de overste dezer wereld geoordeeld is en dit doet Gods volk, omdat dit hem ontmaskert. Het wijst hém als de schuldige aan.

Het nieuwe volk van God oordeelt geen mensen, maar onderscheidt de boze geesten. Het doet wie niet deugt uit zijn midden weg door de machten uit te drijven en bidt daarbij dat de mens behouden en niet meegevoerd wordt door de vijand. Het oordeel scheidt de mens van de macht. Willen echter leden van de gemeente de boze geest die uitgedreven wordt, niet loslaten, dan wordt vervuld: 'Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet' (1 Joh. 2:19).

2. want met het oordeel, waarmede gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden, en met de maat, waarmede gij meet, zal u gemeten worden.

Indien je geestelijk oordeelt, zegt de Heer, zal je ook eenmaal door de grote Rechter op dezelfde wijze worden geoordeeld. Dit oordeel is rechtvaardig, omdat de mens naar zijn eigen principes wordt geoordeeld. Zo sprak de Heer tot de uiterlijk wetsgetrouwe Joden: 'Denk niet, dat Ik u zal aanklagen bij de Vader; uw aanklager is Mozes, op wie gij uw hoop hebt gevestigd' (Joh. 5:45). Altijd hebben 'vrome' geesten een hard oordeel uitgesproken: 'Die schare, die de wet niet kent, vervloekt zijn zij!' (Joh. 7:49).

De wet gebiedt evenwel de naaste lief te hebben en elkaar niet te verachten. Wees daarom barmhartig in je oordeel, 'want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem, die geen barmhartigheid bewezen heeft' (Jak. 2:13). Een onbarmhartig oordeel raadt wat in de mens is met eigen natuurlijke maatstaven: dát zal hij wel denken en dát zal hij wel doen. Wat dunkt u van hen, die bij voorbeeld een onbarmhartig oordeel uitspreken over ieder die (nog) niet

genezen is. Zij zeggen laatdunkend: 'Die man of vrouw heeft geen geloof en in de gemeente is geen kracht'.

In 1 Timothëus 3 schrijft de apostel over de oudsten, dat men geen pas bekeerden mag aanstellen, opdat zij niet opgeblazen worden en in het oordeel van de duivel vallen. Pas bekeerden hebben geen inzicht in de hemelse gewesten, geen onderscheiding en geen kennis van de geestenwereld. Zij oordelen vanuit hun natuurlijk denken en blazen zich daarbij op. Zij moeten immers laten zien dat zij de mensen door hebben. Zij handelen dan vanuit de menselijke psychologie. Ze komen niet verder dan de handige zakenman, die zijn succes-tijdschrift heeft bestudeerd.

Zij vallen in het oordeel des duivels, want deze wordt weggedaan met zijn onbarmhartigheid. Wie veroordelend spreekt over een mens, wordt geïnspireerd door de aanklager der broeders. Zijn hart is verhard. Zo'n mens verzamelt geen schatten in de hemel. Hij kan wel zeggen: ik ben rechtvaardig, maar vanuit het principe van de hoge weg wordt hij eenmaal naakt bevonden, zonder kleed der gerechtigheid. Of je een macht hebt die steelt en moordt, of er een geest in je is die onbarmhartig oordeelt, je komt ermee onder het oordeel des duivels, dus in de poel des vuurs. Zo'n onbarmhartig mens hoort dan eenmaal zeggen: ga weg van Mij naar het eeuwige vuur vanwege je negatieve levenshouding.

In Mattheüs 18:23-35 vergelijkt Jezus het Koninkrijk der hemelen met een koning, die afrekening wilde houden met zijn slaven. Wanneer een van hen tienduizend talenten schuldig is en niet in staat is om te betalen, schenkt de koning hem al zijn schuld kwijt, omdat hij medelijden met

de man heeft. Dezelfde slaaf ziet evenwel een medeslaaf die hem slechts honderd schellingen schuldig is. Hij grijpt deze naar de keel en zegt: betaal wat gij mij schuldig zijt. Als de schuldenaar uitstel van betaling verzoekt en geduld van hem vraagt, weigert de onbarmhartige slaaf te luisteren, maar zet de berooide man in de gevangenis, totdat deze het verschuldigde heeft betaald.

Wanneer de koning dit verneemt, wordt hij toornig, omdat de slechte slaaf geen medelijden had gekend. De koning oordeelde nu de slaaf met het oordeel, waarmee deze zelf had geoordeeld. De slaaf werd in de handen van de folteraars gegeven, totdat hij zijn heer al het verschuldigde terugbetaald zou hebben.

De lering is: 'Alzo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet, een ieder zijn broeder, van harte vergeeft'. Een rabbijn zei eens: 'In de pot waarin men kookt, wordt men zelf gekookt'. Wij hebben de populaire uitdrukking, dat iemand een koekje krijgt van eigen deeg.

De Samaritaan uit de gelijkenis van Lucas 10:25-37 behoorde ook tot de schare die de wet niet kende. In hem was evenwel de wet in zijn hart geschreven. Hij deed van nature wat de wet gebiedt (Rom. 2:14,15). Tussen de Joden en de Samaritanen was een diepe kloof, maar de Samaritaan in de gelijkenis oordeelde niet, maar bewees alleen barmhartigheid aan zijn naaste. Zo'n barmhartig mens zal in het laatste oordeel met de maat worden gemeten die hij tijdens zijn leven gebruikte.

Door het evangelie van het Koninkrijk der hemelen zijn wij in staat de geestenwereld te onderscheiden. Wij zien dan wie de ware schuldigen zijn. Ons oordeel over de

mens is daarom mild. De tegenwoordige rechtspraak houdt ook rekening met geestelijke factoren en met de ontoerekenbaarheid van vele mensen. Dit is niet verkeerd, maar de natuurlijke rechter kan de delinquent niet bevrijden van de boze geest. Daarom blijft deze stelen en onreinheid bedrijven en geweld plegen.

Door de kennis van de onzienlijke wereld vormt de Heer evenwel een nieuw volk, dat niet oordeelt naar wat het natuurlijke oog ziet en het natuurlijke oor hoort, maar dat de geesten onderscheidt. Daarom schreef de apostel aan allen die vernieuwd zijn in hun denken: 'Gij geheel anders'. Zulke barmhartige en zachtmoedige oordelaars zullen in de toekomende eeuw de aarde beërven en erover regeren.

Er is in de loop van de geschiedenis van de kerk ontzaglijk veel geoordeeld en veroordeeld. Menigmaal werd over de andersdenkenden het anathema uitgesproken, een 'wees vervloekt'. Vele dienaars van Christus en uitdelers van de verborgenheden van het Koninkrijk Gods zijn in kerkelijke vergaderingen en in tuchtprocedures en in de kerkelijke pers veroordeeld. Zij werden wegens afwijkende meningen uit de officiële kerkwereld gebannen.

Wat een ellende hebben leergeschillen ook in huisgezinnen teweeg gebracht. Wij denken ook aan de talrijke martelaars, die wegens hun geloof een gruwzame dood stierven. De portalen der kerken zijn met hun bloed gevuld. Slechts één voorbeeld uit Rusland. In de Grieksorthodoxe kerk werd in 1654 voorgeschreven, dat het kruisteken voortaan met drie in plaats van met twee vingers zou gemaakt worden. Een aanhanger van het oude

geloof, een hofdame, werd in de gevangenis geworpen en op de pijnbank verhoord.

Hoewel de tsaar haar persoonlijk smeekte om althans in schijn het kruisteken met drie vingers te maken, weigerde zij. Zij werd verbannen en stierf in de gevangenis. Een priester werd in 1682 op Goede Vrijdag om dezelfde reden ter dood veroordeeld. Op de brandstapel maakte hij het kruisteken met twee vingers en temidden van de vlammen riep hij: 'Broeders, maakt wanneer gij bidt altijd dit kruisteken en gij zult niet sterven; laat gij het na, dan zult gij verdoemd zijn'. Wat een vooroordelen!

Wanneer wij moeten oordelen over een bepaalde leer die ons als heilbrengend verkondigd wordt, vragen wij ons af: past zij in het evangelie van Jezus Christus over het Koninkrijk der hemelen? Voert zij ons verder naar de volmaaktheid, opdat wij tot elk goed werk volkomen worden toegerust? Er staat immers dat elk van God ingegeven schriftwoord zulks beoogt (2 Tim. 3:16,17).

Is deze leer tot opbouw van onze plaatselijke gemeente die het lichaam van Christus wil uitdrukken? Indien wij ons daar tezamen aan zo'n leer vasthouden, groeien wij met elkaar naar Hem toe, die het hoofd is, Christus? (Ef. 4:14-16). Vanuit deze gezichtshoek wijzen wij bijvoorbeeld de leer over de erfzonde van de hand en hebben wij grote problemen met de leer aangaande het natuurlijk Israël.

3-5. Wat ziet gij de splinter in het oog van uw broeder maar de balk in uw eigen oog bemerkt gij niet? Hoe zult gij dan tot uw broeder zeggen: Laat mij de splinter uit uw oog wegdoen, terwijl, zie, de balk in uw oog is? Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, dan zult gij

scherp kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen.

De Farizeeërs oordeelden de mens naar het uiterlijk. Zij letten erop of deze wel de handen had gewassen voor zijn eten, of hij op de sabbat niet te ver had gelopen, of hij wel zijn tienden van alles had gegeven, zelfs van de munt, de dille en de komijn. Jezus bedoelde hier: deze uiterlijke tekortkomingen zijn maar splinters, maar veel erger is het dat deze 'vrome' leidslieden wel de buitenzijde van de beker en van de schotel reinigden, maar dat zij van binnen vol roof en onmatigheid waren.

Eenmaal brachten de Farizeeën een vrouw tot Jezus, die bij het plegen van overspel op heterdaad was betrapt. Zij zeiden tot de Heer: 'In de wet heeft Mozes ons bevolen zulken te stenigen; Gij dan, wat zegt Gij? Voor hen golden in dit geval de woorden van Jezus: huichelaars, doe eerst de balk uit uw oog weg, dan zult gij scherp leren zien om de splinter bij de vrouw weg te doen. De wet sprak immers dat allereerst de overspeler ter dood zou worden gebracht en daarna de overspeelster (Lev. 20:10).

Zij discrimineerden de vrouw en daarom hadden zij de man, die natuurlijk ook op heterdaad betrapt was, laten lopen. Een splinter is een macht en een balk evenzo. Men wordt door beide verblind. In Lucas 6:39 staat in dit verband: 'Kan een blinde een blinde geleiden? Zullen zij niet beiden in een put vallen?' De balk in eigen oog is de geestelijke blindheid, die veel erger is dan de splinter die in de natuurlijke wereld moeilijkheden geeft. Daarom zouden de tollenaars en hoeren de leidslieden des volks voorgaan in het Koninkrijk Gods (Matth. 21:31).

De Farizeeën waren verblind door religieuze geesten. De god van hun eeuw had hen verblind, zodat zij het schijnsel niet ontwaarden van het evangelie der heerlijkheid van Christus (2 Kor. 4:4). Zij oordeelden en veroordeelden vanuit hun traditie, overleveringen en gewoonten die in hun tijd in zwang waren.

Het is merkwaardig dat mensen met balken - die met religieuze gebondenheden - er altijd op uit zijn andere mensen te corrigeren vanuit hun inzichten. Fatsoenlijke zondaars zijn altijd vitters. Grote zondaars hebben hier niet zo'n behoefte aan. In het parallelhoofdstuk in Lucas 6 wijst de Heer nog op God die goed is jegens de ondankbaren en bozen. In de verzen 36 en 37 staat aldaar: 'Weest barmhartig, gelijk uw Vader barmhartig is. En oordeelt niet en gij zult niet geoordeeld worden. En veroordeelt niet en gij zult niet veroordeeld worden; laat los en gij zult losgelaten worden.' Laat de macht los en je komt vrij. Houd het in alle omstandigheden voor ogen: als ik die en die oordeel, word ik op dezelfde wijze eenmaal geoordeeld. Menig stekelige opmerking zal dan achterwege blijven.

Een huichelaar of hypocriet was in de antieke wereld een dubbel persoon. Hij verwisselde van wezen door van kleren te veranderen. Hij speelde daarom toneel. Een gebonden christen heeft geestelijk zo'n tweeslachtig leven. Een typisch kenmerk van zo'n persoon is, dat hij altijd bezig is anderen te oordelen. Hij is er evenwel niet voor bekwaam daar er een geest is, die een deel van zijn wezen beheerst. Let erop dat een mens verantwoordelijk is voor zulk een gespleten leven. De Heer zegt immers niet: wacht tot de macht je verlaat, maar doe de balk uit eigen ogen

weg. Je kunt het, wanneer je onvoorwaardelijk vertrouwt op het woord van God en op de hulp van zijn Geest.

HET GOEDE BEHEER OVER DE WAARHEID

6. Geeft het heilige niet aan de honden en werpt uw paarlen niet voor de zwijnen, opdat zij die niet vertrappen met hun poten en, zich omkerende, u verscheuren.

Het heilige is wat heil schenkt en zwijnen zijn onreine dieren. Je moet het heilige van het woord van God niet in dienst stellen van de onreine geesten, dus aan mensen die met dezen zijn verbonden, evenmin als de priester het restant van het offervlees de honden zou toewerpen. Allereerst moet de mens gescheiden worden van de boze geestenwereld, want het Koninkrijk Gods kan alleen in een vrij mens functioneren. Deze is dan onderworpen aan de wet der vrijheid of aan de koninklijke wet (Jak. 1:25, 2:8,12).

Hij is dan in staat in volle vrijheid te handelen en als koning in waarheid en gerechtigheid te leven. Dit evangelie wordt uiteraard niet geaccepteerd door hen die leven bij geboden, voorschriften en instellingen en wier godsdienst aards gericht is.

Honden zijn heidenen, dus mensen die verbonden zijn met afgoden, dat is met demonen. Denk aan het verhaal van de Syro-Fenicische vrouw, die door Jezus werd vergeleken met een hond ten opzichte van het volk Israël (Marc. 7:24-30). Honden zijn ook de valse leraars, zoals die uit het Judaïsme. De apostel schreef in Filippenzen 3:2 over christelijke leraren die nog verstrikt waren in het

wetticisme, zoals het houden van de sabbat en het verplicht stellen van de besnijdenis: 'Let op de honden, let op de slechte arbeiders'. Zij moesten allereerst de balk uit eigen oog halen, wilden zij werkelijk leraars kunnen zijn in de christelijke gemeenten.

Paarlen zijn kostbare sieraden, die door een groeiproces steeds groter worden. Ze zijn een beeld van de geestelijke begaafdheden. Deze zijn niet voor de zwijnen, onreine dieren die zich in liet slijk wentelen en daarin behagen scheppen. De geestelijke begaafdheden zijn voor hen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Wie geen honger of dorst heeft, kan wel voor een ogenblik de geestelijke zaken begeren, maar spoedig komt er een boze geest, die alles wegrooft.

In Hebreeën 6:4-6 staat, dat 'het onmogelijk is, degenen die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gaven genoten hebben en deel gekregen hebben aan de Heilige Geest, en het goede woord Gods en de krachten der toekomende eeuw gesmaakt hebben, en daarna afgevallen zijn, weer opnieuw tot bekering te brengen'.

Het heilige wordt door zulke afvalligen niet meer op prijs gesteld. Het is ook niet mogelijk zulke mensen tot bekering te brengen, daar zij immers het evangelie van het Koninkrijk der hemelen al kennen en het verworpen hebben. In 2 Petrus 2:20-22 staat van zulke afvalligen, dat zij eenmaal aan de bezoedelingen der wereld waren ontvloden en toch weer er in verstrikt waren geraakt: 'Hun is overkomen, wat een waar spreekwoord zegt: Een hond, die teruggekeerd is naar zijn uitbraaksel, of: een gewassen zeug naar de modderpoel'. In wezen zijn zulke mensen

nooit vrij geweest, maar de machten hielden zich al die tijd schuil. Ze werden opnieuw slaven van het verderf.

Van Jezus staat dat Hij wist wat er in de mens was en dat Hij Zich daarom niet aan allen toevertrouwde, die zeiden in Hem te geloven (Joh. 2:23-25). Jezus kende de machten aan wie velen nog vasthielden. Hij wist dat zij zich daarom eenmaal tegen Hem zouden richten. Zo zijn er in de gemeente dikwijls jarenlang mensen die meelopen, maar die tenslotte zich tegen hen richten die het evangelie van het Koninkrijk verkondigen.

Wanneer Jezus dit gedeelte uitspreekt, weet Hij dat Hij zelf door de leidslieden van zijn tijd geoordeeld en veroordeeld zou worden. Nog voordat zij zich van zijn prediking op de hoogte hadden gesteld en kennis hadden genomen van wat Hij deed, hadden zij Hem verworpen (Joh. 7:51). Jezus paste niet in hun patroon. Hij had ook niet op de rabbijnenscholen onderwijs genoten en hoe kon Hij op de hoogte zijn van de kwesties waarmee zij bezig waren? 'Hoe is deze zo geleerd zonder onderricht te hebben ontvangen?' vroegen zij zich in dit verband af (Joh. 7:15).

De leer van het Koninkrijk der hemelen paste toen niet en past nu ook niet in het denken van de officiële, religieuze leiders. Deze leer blijft daarom verborgen en is tot een aanstoot en een ergernis en een dwaasheid. Voor hen die erdoor behouden worden, is het evenwel een kracht Gods. Want ook nu geldt: 'Verderven zal Ik de (schoolse) wijsheid der wijzen, en het verstand der verstandigen zal Ik verdoen' (1 Kor. 1:19).

GODDELIJKE VRIJGEVIGHEID

7,8. Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden. Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, vindt, en wie klopt, hem zal opengedaan worden.

Vraagt, en u zal gegeven worden! Achter deze woorden bevinden zich miljoenen ontgoochelden. Talrijken hadden op dit woord hun vertrouwen gesteld; ze baden, smeekten, kermden zonder enig resultaat te zien. In benauwde uren, in dagen van ziekte, in tijden van oorlog wendden zij zich tot God en werden niet verhoord. Het ging in hun gebed niet om kleinigheden, om een goed resultaat bij een examen, om mooi weer tijdens de vakantie, maar om te ontkomen aan een catastrofe. Heidenen, Joden, mohammedanen en christenen roepen in vele variaties hun God aan.

Er zijn liturgische gebeden zo als 'voor zieken in doodsnood', 'voor kranken in hun uiterste', 'ziekentroost om gewillig te sterven', zoals deze in menig psalmbijbeltje voorkomen. Maar wij kunnen wel zeggen dat de beloofde zekerheid en verhoring niet gebaseerd zijn op de ervaringen in het menselijke leven, want die zien er dikwijls geheel anders uit. De uitspraak die Jezus doet, wordt in de eerste plaats gerealiseerd onder hen, die zijn Vader kennen, die de gedachten Gods in hun leven hebben overgenomen, die vernieuwd zijn in hun denken, en kennis bezitten van de strijd in de hemelse gewesten. Dit sluit niet uit dat de hemelse Vader zijn zon doet opgaan over bozen en goeden en het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen (5:45).

Omdat de verhoring zo dikwijls uitblijft, zijn de christenen gaan zeggen: God verhoort altijd, maar op zijn wijze. Hij alleen weet wat goed voor ons is. Op deze manier heeft men in feite de heerlijke toezegging 'een ieder die bidt, ontvangt', krachteloos gemaakt. Inderdaad weet God wel wat goed voor ons is en daarom schenkt Hij ons zijn woord en ook deze heerlijke belofte. Vers 11 zegt dat de hemelse Vader het 'goede' zal geven aan hen, die Hem daarom bidden. Verder zegt Jakobus dat iedere gave, die goed is; en elk geschenk, dat volmaakt is, van boven neerdaalt, van de Vader der lichten, bij wie geen verandering is of zweem van ommekeer' (Jak. 1:17).

Natuurlijk kunnen wij dwaze dingen vragen zoals een kind om een scherp mes vraagt, maar men maakt het gebed van de goedwillende mens Gods krachteloos, wanneer men hem bij niet directe verhoring voorhoudt, dat Gods wegen hoger zijn dan onze wegen en zijn gedachten hoger dan onze gedachten (Jes. 55:9). In dit verband wordt er immers juist op gewezen dat God anders denkt dan de mens, liefdevoller en met meer barmhartigheid bewogen is. De Allerhoogste is zelfs goed jegens de ondankbaren en bozen (Luc. 6:35).

Er staat: 'Zoekt de Here, terwijl Hij Zich laat vinden; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. De goddeloze verlaat zijn weg en de ongerechtige man zijn gedachten en hij bekere zich tot de Here, dan zal Hij Zich over hem ontfermen - en tot onze God, want Hij vergeeft veelvuldig. Want mijn gedachten zijn niet uw gedachten en uw wegen zijn niet mijn wegen, luidt het woord des Heren'. Gods gedachten zijn anders dan de onze, want wij schrijven dikwijls mensen af, maar Hij is volkomen barmhartig en goed.

Wanneer men dus bidt naar de wil van God, dan moet men volharden om het beloofde te verkrijgen (Hebr. 10:36).

Een veel gebruikte tekst onder pinkstergelovigen is: 'Al wat gij bidt en begeert, gelooft, dat gij het hebt ontvangen, en het zal u geschieden' (Marc. 11:24). Aan deze tekst is evenwel een stringente (bindende) voorwaarde verbonden, namelijk: 'En wanneer gij staat te bidden, vergeeft wat gij tegen iemand mocht hebben, opdat ook uw Vader in de hemelen uw overtredingen vergeve'. Men kan zich misschien vrijpleiten omdat men niet rookt of drinkt, maar misschien zondigt men in de onzienlijke wereld. Wrok, jaloersheid, eerzucht, koppigheid, hardheid, liefdeloosheid, onreinheid zijn bindingen met het rijk der duisternis.

Jakobus merkt bij het onverhoorde gebed op: 'Gij bidt wel, maar gij ontvangt niet, doordat gij verkeerd bidt, om het in uw hartstochten door te brengen. Overspeligen - dus die contact hebt met boze geesten - weet gij niet, dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is?' (Jak. 4:3,4). De hartstochten die het gebed blokkeren zijn 'de begeerte des vlezes, de begeerte der ogen, en de grootsheid des levens'.

De Heer sprak in de bergrede: 'Wanneer gij bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader in het verborgene; en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het u vergelden' (6:6). Het gaat bij het bidden niet in de eerste plaats om een zichtbaar, rustig vertrek, maar om het binnengaan in de hemelse gewesten, want bidden is bezig zijn in het Koninkrijk der hemelen. Niet voor niets vroegen de discipelen aan Jezus: 'Heer, leer ons bidden'. Zij moesten immers leren in de geestelijke wereld binnen te treden.

De Heer waarschuwde zijn gehoor, dat het ware gebed niets te maken had met een omhaal van woorden, met gehele nachten door te bidden, met pressiemiddelen waarmee men God onder druk tracht te zetten of tracht te vermurwen, want dit alles behoort tot de natuurlijke wereld. Bidden is een geheimenis dat wij moeten leren, een mysterie van het Koninkrijk der hemelen, een werkzaam zijn in de geestenwereld, voortkomend uit de nieuwe manier van denken. Wie over zijn onverhoorde gebeden klaagt, moet eens ophouden een nieuwe lap op een oud kleed te zetten, of nieuwe wijn in oude zakken te doen.

De bidder moet eerst en bovenal het koninkrijk Gods zoeken en zijn gerechtigheid. Dan zal hij bemerken, dat 'al het andere bovendien wordt geschonken'. Vraag jezelf daarom af of je dit Koninkrijk boven alles zoekt. Indien dit niet het geval is, moet men er ook niet over klagen dat de woorden van Jezus niet zouden werken. Het gebed waarover Jezus spreekt, komt uit het hart en uit de mond van geestelijke mensen, die in de onzienlijke wereld de 'zoekers' zijn, wat meerder is dan het bezoeken van een samenkomst der gemeente.

De vraag is: hoe krijg ik het voor elkaar dat ik ontvang, dat ik vind, dat mij wordt opengedaan? In vers 24 spreekt Jezus over horen en doen: 'Een ieder, die deze mijn woorden hoort en ze doet'. Zo iemand is een verstandig man, die zijn hersenen gebruikt, die geen domkop is en niet gebonden is. Er is een weg die tot het ware bidden leidt en de onzienlijke wereld doet binnengaan. Deze weg wordt geopend door de prediking van het evangelie van

het Koninkrijk der hemelen, dat ook het evangelie ván Jezus Christus genoemd wordt.

Bid daarom allereerst om wijsheid en zij zal u geschonken worden (Jak. 1:5) De natuurlijke dingen lossen zich vanzelf op, indien de christen zich niet bezorgd maakt. De Vader weet immers onze noden die ons in de zichtbare wereld treffen. Maak ze Hem bekend onder bidden en dankzegging (Fil. 4:6).

Bidden, zoeken en kloppen staan in de gebiedende wijs en drukken een herhaling uit. Men moet blijven bidden, blijven zoeken en blijven kloppen. Men kan deze drie werkwoorden niet van elkaar scheiden. Men kan niet protesteren door te zeggen: mijn bidden helpt niet, als men niet geklopt en gezocht heeft. We hebben hier met een anticlimax te maken, waarbij het voornaamste woord, het bidden, voorop gaat. Het beeld sluit aan bij dat van de enge poort, waarover de Heer in vers 13 spreekt.

Eerst moet men kloppen aan de deur, welke toegang geeft tot het rijk van God; en wel herhaaldelijk, telkens. Het werkwoord drukt geen bonzen uit maar aankloppen. Geforceerdheid en geweld helpen niet. Men nadert tot God, voortdurend en volhardend, zonder geschreeuw, zonder onwaarachtigheid, zonder show, zonder frustraties, zonder wrokken en zonder morren of gekwetste gevoelens. Men nadert immers tot de hemelse vader, de God der ganse aarde, de Ontfermer en de Here. Jezus sprak: 'Komt tot mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven; neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en gij zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht' (Matth. 11:28,29).

God is een goede God! Na het kloppen gaat men ook verder zoeken, in het bijzonder naar de rijkdommen van het Koninkrijk Gods, de begaafdheden van de Heilige Geest. Men is immers door een geopende deur in de schatkamer gekomen, waar niemand de deur kan sluiten voor hem, die op de woorden van Jezus Christus zijn vertrouwen stelt en ze bewaart. Men moet niet moede worden bij het zoeken. Zoeken doe je immers altijd naar iets dat verborgen is, dus wat in de tekst te maken heeft met het Koninkrijk der hemelen, het verborgene.

De schatten van het Koninkrijk Gods zijn immers geen bazarartikelen. Ga van het geloof uit dat God ook jou zoekt. Hij zoekt mensen Gods die aan zijn doel beantwoorden. Hij zoekt aanbidders die ten nauwste met Hem verbonden zijn, mensen die zijn heerlijkheid en majesteit opmerken en die vol verwondering zijn over zijn goedheid en genade. De aanbidders zijn zij die een liefdesband met Hem hebben.

Bidden is vragen, letterlijk bedelen, omdat je hongert en dorst naar de absolute gerechtigheid. Bidden is blijven vragen zoals de weduwe bij de rechtvaardige rechter. Zij verslapte niet, maar sprak telkens tot de rechter: 'Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij' (Luc. 18:3). Dit willen wij ook doen, ook al duurt het maanden of jaren, want tenslotte winnen wij het proces. Bidden is het belangrijkste deel van onze wapenrusting, zoals er staat: 'En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken bij elke gelegenheid in de geest, daartoe wakende met alle volharding en smeking voor alle heiligen', voor je kinderen voor wie je verantwoordelijkheid draagt, voor je huisgenoten, voor de overheid als Gods dienaresse.

Sta voor al je broeders en zusters in de bres. Bid niet uren lang maar telkens, niet één biddag maar je leven lang. Leer hogerop te stijgen en breek met de ketenen die je dit beletten. Bedenk de dingen die boven zijn, waar Christus is, en houd onophoudelijk rekening met de engelenwereld, zowel de goede als de boze. Bid zelfs voor degenen die je haten en je geweld aan doen. Je vraagt om redding, bevrijding, bewaring, vernieuwing van leven. Daardoor toon je dat de liefde van God in je hart woont. Je ontvangt, als je oprecht bidt en iets goeds vraagt. Een ongeestelijk mens ontvangt niet, omdat hij geen goed contact heeft in de geestelijke wereld.

Hij nadert dan niet tot God en bidt kwalijk. De bidder moet zijn waar God is. Bidden is met Hem contact opnemen. Als je bidt, moet je dezelfde intenties hebben als Degene tot wie je bidt, aan wie je iets vraagt. Je behoort rekening te houden met de wil des Heren, en zij is het goede. De Heer zegt: ga in door de énge poort, zonder bijbedoelingen, zonder gebondenheden, zonder hardheid, onreinheid of anderszins, maar met geloof en vertrouwen. Houd vast aan de waarheid van Jezus' woorden: een ieder die bidt, zoekt en klopt: klein en groot, arm en rijk, vrouw en man, hij die niet heeft gestudeerd en de intellectueel; allen worden verhoord, allen ontvangen en allen wordt opengedaan, indien zij ingaan door de enge poort van het Koninkrijk Gods en daar hun stem in de hoge laten horen.

9-11. Of welk mens onder u zal, als zijn zoon hem om brood vraagt, hem een steen geven? Of als hij een vis vraagt, zal hij hem toch geen slang geven ? Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede gaven weet te geven aan uw

kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader in de hemelen het goede geven aan hen, die Hem daarom bidden.

Nergens komt in het Nieuwe Testament zo veelvuldig en duidelijk naar voren dat God enkel goed is dan in de bergrede. God is volmaakt goed jegens de ondankbaren en bozen, staat in Lucas 6:35. Wij zullen onze vijanden moeten liefhebben, opdat wij ware kinderen van onze Vader in de hemelen mogen zijn, die zijn zon laat opgaan over bozen en goeden en het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. In de vorige verzen had Jezus de goedheid van zijn Vader geopenbaard met de woorden: want een ieder - wie hij ook is - die bidt, ontvangt, een ieder die zoekt, vindt, een ieder die klopt, zal opengedaan worden.

Nu wijst de Heer op de vader-kind verhouding tussen God en de mens. Hij vergelijkt de milde reactie van een aardse vader op het verzoek van zijn zoon om voedsel, met de royale en spontane vrijgevigheid van de hemelse Vader ten opzichte van zijn schepselen. Wanneer een jongen honger heeft en om brood vraagt, krijgt hij van zijn aardse vader normáliter geen steen. Deze zegt niet: jongen, eet die maar op, want die ronde steen lijkt wel wat op brood. De zoon krijgt wat hij vraagt. Als hij een vis wil hebben, krijgt hij geen slang, en als hij om een ei vraagt, wordt hem geen giftige schorpioen toegediend (Luc. 11:12).

Brood, vis en eieren zijn de dagelijkse voedingsmiddelen in het gebied rond de zee van Galilea. God stilt de honger niet - ook de geestelijke niet - door een steen, want deze is koud en hard. Hij geeft geen stenen voor brood. De slang mag op een aal of paling lijken, maar zij vergiftigt de mens en doodt hem, ook in geestelijke zin. De schorpioen

die de eivorm bezit, geeft ook geen leven maar doodt. De les die wij hieruit mogen leren, is: de hemelse Vader geeft altijd het goede, dus iets dat het leven onderhoudt, herstelt en opbouwt.

Als wij om het goede vragen, zullen wij het goede ook van Hem ontvangen. God geeft nooit iets dat het leven van de mens aantast, dat hem beschadigt of waardoor hij in de ellende komt. Dat is het axioma van de leer van Jezus. Zelf was Hij de uitdrukking van het goddelijke wezen en Hij deed niets wat Hij niet eerst de Vader zag doen. Daarom noemde men Hem de goede Meester. De heidenen hebben goden die een mens leed kunnen doen toekomen. Zij moeten hun god vermurwen en door een offer zijn negatieve gedachten jegens de mens trachten om te zetten in positieve. Onze God, de Vader van onze Here Jezus Christus, is enkel goed. Voor Jezus gold het spreekwoord, dat de appel niet ver van de stam ligt. Jezus was het licht der wereld, want God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. Licht is het symbool van het leven en uit God kan niets komen dat het leven aantast.

God is de Vader der lichten van wie enkel het goede komt. Wanneer iemand in het duister verkeert, verdwijnt het leven uit hem. Als hij gezond is en het naar zijn zielenleven goed maakt, is hij blij en voelt hij zich met het licht verbonden. In tegenstelling met de opvatting der ouden, die aan God goed en kwaad toeschreven, horen wij ook in deze teksten de typerende uitspraak van Jezus: 'Maar Ik zeg u', wat wijst op de vernieuwing van het denken. De gedachten van de hoorders worden door de woorden van Jezus immers totaal gewijzigd.

Jezus gaat er vanuit dat zelfs een slecht mens zijn kind niet opzettelijk zal kwellen, ziek maken of het tegenovergestelde zal geven van wat het vraagt. Om de tegenstelling duidelijk te doen uitkomen, stelt de Heer het handelen van een slecht of zondig mens tegenover het handelen van een goede God. Hij gaat uit van wat zelfs de mindere zal doen om de grootheid van de meerdere te accentueren. De Romeinen spraken van een conclusie 'aminore ad majus', dat is van het kleine tot het grote; dus als gij, zondige mensen, aan uw kinderen in de natuurlijke wereld goede dingen weet te geven, hoeveel te meer zal uw Vader in de geestelijke wereld, ook op aarde het goede geven aan wie het Hem vragen. Dezelfde stijlfiguur vinden we ook in 1 Korintiërs 9:9,10, waar staat: 'Gij zult een dorsende os niet muilbanden. Bemoeit God Zich soms met de ossen? Of zegt Hij dit in elk geval om onzentwil?'

Wanneer een aardse vader slechte dingen aan zijn kinderen geven zou, vibreren de demonen in hem mee, en is hij een zwaar gebonden mens, die ingaat tegen de natuurlijke liefde jegens zijn kinderen. Wat geen weldenkend mens doet, zal God zeker niet doen. Men mag Hem nooit iets ongerijmds toeschrijven zoals de vrienden van Job dit deden en vele oudtestamentische christenen dit in onze tijd doen.

Natuurlijk moeten wij aan de uitspraak van onze Heer in deze verzen geen dogmatische stellingen ontlenen, zoals bijvoorbeeld de erfzondeleer dat alle mensen slecht zouden zijn, want tegelijkertijd wordt meegedeeld dat zulke natuurlijke mensen ook goede gaven weten te geven. In Mattheüs 12:35 is ook nog sprake van een goed mens, die uit zijn goede schat goede dingen voortbrengt. Jezus toont in deze vergelijking die uit het dagelijkse leven

gegrepen was, aan, dat de goede en grote God zeker niet hardvochtiger is dan een normaal, natuurlijk mens, maar dat Hij juist te allen tijde mild en overvloedig zijn goede gaven uitdeelt.

Hij is de verhoorder van het gebed, en niet de verdraaier ervan. Hij houdt geen slag om de arm door in wezen datgene te geven waarom de mens helemaal niet heeft gevraagd en waardoor deze zich bedrogen en genomen voelt. God schenkt alleen goede dingen en niets wat bedrieglijk echt lijkt, wat op brood lijkt maar een steen is, wat vis lijkt maar een slang blijkt te zijn en wat uiterlijk overeenkomt met een ei, maar steekt als een schorpioen. De goede dingen zijn het antwoord op de gebeden en ze zijn alle zegeningen en worden ook als zodanig door de mens ervaren.

Het allerbeste dat God schenkt, zijn de hemelse zegeningen. Heb je deze, dan komt het ook op aarde in orde. Als teken van zijn aanwezigheid in ons schenkt Hij zelfs zijn eigen Geest, want in Lucas 11:13 wordt gezegd: 'Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader uit de hemel de Heilige Geest geven aan hen, die Hem daarom bidden?' Wij zien hier dat ons gebed allereerst gericht moet zijn om de geestelijke rijkdommen te verwerven.

De natuurlijke dingen volgen vanzelf wel, want die worden ons toegeworpen. Zo dringt de apostel erop aan dat wij zullen streven naar, dus ook bidden om, de geestelijke begaafdheden. Denk aan de gave der profetie maar ook aan die der wijsheid en kennis. Wij behoren

voor deze zaken zélf tot God te gaan en niet anderen voor ons te laten kloppen, zoeken en bidden.

Allereerst zullen wij evenwel bidden om de doop in de Heilige Geest, 'de gave Gods' genoemd. Ook hiervoor geldt dat ieder die daarom bidt, zal ontvangen. Als kinderen Gods die door onze wedergeboorte in de geestelijke wereld zijn binnengegaan, hebben wij de belofte des Vaders dat wij met de Heilige Geest zullen gedoopt worden, 'niet vele dagen na' onze bekering en wedergeboorte. Wij worden niet automatisch met deze Geest gedoopt, maar wij ontvangen Hem na ons gelovig gebed. Ook van Jezus staat dat de Heilige Geest op Hem neerdaalde, toen Hij in gebed was (Luc. 3:21,22).

Met deze Geest in ons is ook de vervulling van de bergrede mogelijk geworden voor ieder die bidt, 'opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust' (2 Tim. 3:17). Het accent van de woorden van Jezus valt in deze verzen niet zozeer op de inhoud en het voorwerp van gebed, als wel op de zekerheid der verhoring, die gebaseerd is op Gods oneindige, vaderlijke goedheid en ontferming.

DE GOUDEN REGEL

12. Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus: want dit is de wet en de profeten.

Je zoekt verbinding met God. Je staat als het ware bij het altaar en wilt bidden, dus bezig zijn in de hemelse gewesten. Heb je dan nog iets tegen je broeder? Je wilt dat de mensen vriendelijk tegen je zijn, maar hoe gedraag je jezelf? In het algemeen wordt de guldenregel - een naam

die sinds de achttiende eeuw voor de uitspraak in deze tekst wordt gebruikt - die Jezus hier geeft, door de mens op negatieve wijze weergegeven: wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan anderen niet. Zo staat het bijvoorbeeld ook in de Didachè, een leerboek van de oudste christelijke kerk. Deze versie slaat gemakkelijk aan bij de natuurlijke mens bij wie de positieve uitspraak van Jezus veel zwaarder overkomt. Het is immers gemakkelijker iets na te laten wat men zelf ook niet prettig vindt dan om altijd goed en positief te spreken en te handelen.

De woorden van Jezus 'want dit is de wet en de profeten' sluiten aan bij zijn uitspraak, dat Hij gekomen was om de wet en de profeten te vervullen (5:17). Hij drukt hier eigenlijk een levenshouding uit, die als scheppingswet diep in het hart van de natuurlijke mens is verborgen. Zelfs heidenen als de Egyptische vroedvrouwen Sifra en Pua, als de Ethiopiër Ebed-Melech of de barmhartige Samaritaan deden van nature wat de wet Gods gebiedt. Zij hadden het werk der wet in hun harten geschreven (Ex. 1:15; Jer. 38:7-13; Rom. 2:14,15).

De volgeling van Jezus zal daarom vanzelfsprekend al zijn krachten inspannen om te bedenken en in toepassing te brengen 'al wat rechtvaardig is, al wat rein, al wat beminnelijk, al wat welluidend is, al wat deugd heet en lof verdient' (Filip. 4:8). Deze natuurwet staat niet alleen in het evangelie maar men vindt haar ook in haar ontkennende wijze in de Talmoed, bij de geestelijke leiders in India, in China en ook in de Islam. De wet van God en de profeten grijpen immers terug naar het begin, zoals God het oorspronkelijk bedoelde en verordineerde dat de mens te midden van zijn medemensen zou leven.

Het gaat hier over het goed doen, dus over de praktische toepassing van de naastenliefde die de wet voorschrijft. In datgene wat iemand door de gedragingen van zijn medemensen ervaart - goed of kwaad, met lust- of onlustgevoelens - zal hij de maatstaf vinden voor zijn eigen gedrag jegens anderen. Dit zal hem dus stimuleren of afremmen. Dit principe vond men al in het Jodendom. Zo was een bekend gezegde van de beroemde schriftgeleerde Hillel: 'Wat u onaangenaam is, doe dat geen andere aan; dat is de gehele wet; al het overige is verklaring'. Als men bijvoorbeeld bij zijn inkopen niet overvraagd of bedrogen worden wil, zal men zichzelf tevreden stellen met een bescheiden winst en zelf ook eerlijk zijn.

Wanneer men het prettig vindt om vriendelijk ontvangen te worden, moet men zijn naaste ook op prettige wijze bejegenen en hem niet links laten liggen. Men mag zich zeker niet verschuilen achter het slechte voorbeeld dat anderen geven. Jezus legt immers de nadruk erop, dat zijn volgelingen de eersten zullen zijn die goed doen. Hij zegt niet: behandel de mensen zoals zij u behandelen, maar zoals gij 'wilt' dat ze u doen. Gij weet immers het beste hoe de andere ú behoort te behandelen. Wij zullen ons in onze omgang met de naaste in zijn omstandigheden moeten inleven en dienovereenkomstig ook handelen.

Is het wonder dat de zonen Gods, die het beeld van de Zoon Gods gelijkvormig zijn, naar wie de zuchtende schepping met verlangen uitziet omdat ze uitgebuit en beschadigd wordt, deze regel zo intens in praktijk brengen, dat zij een herstel aller dingen bewerken?

9. Voorwaarden om het Koninkrijk binnen te gaan

(Mattheüs 7:13-27)

DE TWEE WEGEN

13,14. Gaat in door de enge poort, want wijd is de poort en breed de weg, die tot het verderf leidt, en velen zijn er, die daardoor ingaan; want eng is de poort, en smal de weg, die ten leven leidt, en weinigen zijn er, die hem vinden.

We staan nu bij de afsluiting van de bergrede. Boven de perikoop in de nieuwe vertaling staat: 'Ingaan in het Koninkrijk der hemelen'. Wie dit doet, gaat van het oude naar het nieuwe verbond over. Hij gaat dan een geestelijke weg die totaal verschilt van de natuurlijke weg, waarop de leidslieden tijdens de rondwandeling van Jezus gingen en waarop vele christenen nu nog gaan.

Jezus gebruikt hier scherpe tegenstellingen: een enge poort die toegang geeft tot een smalle weg en waarop weinigen zich bevinden. Verder een wijde poort en een brede weg waarop velen zich voortbewegen. In Lucas 13:24 is slechts sprake van de enge poort. Het merkwaardige is dat in de nieuwe vertaling bij 'wijd is de poort' er door middel van haakjes op wordt gewezen, dat 'de poort' er eigenlijk niet staat.

Men zou dus moeten lezen: 'Wijd en breed is de weg, die naar het verderf voert, en velen zijn het die deze opgaan'. Jezus zou dan bedoeld kunnen hebben, dat de mens die niet door de enge poort binnengaat, zich vanzelfsprekend op de brede weg bevindt. Wanneer er twee poorten zijn, op welk terrein is dan de mens die nog geen poortkeuze heeft gedaan? Terwille van het parallellisme in de taal heeft men evenwel 'de poort' in deze zin tussengevoegd.

In het oude verbond kende men ook de twee verschillende wegen. In Psalm 1:6 staat: 'Want de Here kent de weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen vergaat'. In Psalm 139:24 zegt David: 'Zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg'. Bij het Jodendom maar ook bij de Grieken werd met de twee wegen de religieuze en zedelijke richting bedoeld, die een mens kan inslaan. Bij de Grieken is er ook sprake van een pad der deugd. Geen wonder dat de rechtzinnigen bezwaar hadden tegen de benoeming in Psalm 1 waar gezegd wordt: 'God wendt alom het oog van zijn gena op zulken, die, oprecht en rein van zeden, met vaste gang het pad der deugd betreden'. Men was dus bang dat de goede mens met zijn werken centraal zou staan. Het oude verbond kende dit probleem niet.

Er is een merkwaardig boekje uit de apostolische of na-apostolische tijd, dat de titel draagt 'De leer der twaalf apostelen' (Didachè). Het richt zich tot de pas bekeerde heidenen en begint met de uitspraak: 'Twee wegen zijn er'. Ze zijn 'de weg ten leven' en die 'ten dode'. In simpele en ondubbelzinnige woorden worden hier de christelijke levenseisen voorgehouden. Deze betreffen hoofdzakelijk het persoonlijke leven. Wie in een verworden en verwarde maatschappij naar Gods geboden leven wil, zal in dit

geschrift de normen van de ware christelijke ethiek terugvinden.

Ook is er een oude plaat over 'de brede en de enge weg'. Ouderen onder ons zullen zich haar nog wel kunnen herinneren. Zij geeft een duidelijke voorstelling van de wijze waarop vele christenen in de vorige en in het begin van onze eeuw de gelijkenis van Jezus verklaarden. Links op de kleurrijke litho ziet men dan de wijde poort met het woord 'welkom' erop. Degenen die de brede weg kiezen, passeren achtereenvolgens een kroeg, een theater, een danszaal, de bank van lening, om dan tenslotte nog plaats te nemen in de zondagstrein, die 'door het vierde gebod rijdt'.

De begeleidende tekst spreekt over het ontheiligen van de sabbatten, waardoor de overtreders dood en verderf wachten. Aan het einde van de weg ziet men nog een groot vuur met het onderschrift: gewogen en te licht bevonden! Rechts is het kleine poortje. Wie er doorgaat, passeert eerst een kruis met corpus, een kerkgebouw, een zondagsschool, een huis van barmhartigheid met de zinvolle spreuk 'talitha kumi', dat is 'dochtertje sta op', en een diaconessenhuis. Verderop zien we dat enkele mensen op het smalle pad een brullende leeuw ontmoeten.

Een geknielde figuur heft een houten kruis omhoog achter de persoon die de leeuw met een zwaard tracht te doden. Dan wordt het stil op de weg. Ver erboven is het hemelse Jeruzalem met veel bazuinende engelen. In mijn kinderjaren heeft deze prent een diepe indruk op mij gemaakt. De verschillen tussen de brede en de smalle weg lagen evenwel alle in de zichtbare wereld: een verschil als van het Rembrandtplein en Staphorst. De brede weg was

die der lichtzinnigen en de smalle van hen die sober en deugdzaam leefden.

Wanneer wij de gedachtewereld van de Didachè vergelijken met de voorstelling van de twee wegen van de bekende fundamentalistische uitgever Morgan en Scott, valt wel het niveauverschil op tussen de eerste christenen en hun enigszins bekrompen naamgenoten uit mijn jeugd. Hoewel wij een nauwgezet en stipt leven als zeer belangrijke voorwaarde van een christelijke levenswandel als vanzelfsprekend aanvaarden - 'een ieder, die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid' - wijst Jezus in zijn omschrijving van de smalle en de brede weg toch op andere zaken.

Onze Heer was in de bergrede juist bezig het volk van God los te maken uit zijn natuurlijke godsdienstigheid. Hij zag zijn toehoorders als vertegenwoordigers van een geslacht dat eeuwen lang door stenen poorten de heilige stad was binnengegaan om daar religieuze belevenissen te hebben. Men zong dan: 'Gaat tot zijn poorten in met lof' en juichte: 'Onze voeten staan binnen uw poorten'. Men ging door een stads- en tempelpoort van steen om de Here God te dienen en dacht zo gemeenschap met God te krijgen. Jezus was evenwel bezig het volk los te maken van deze aan de aarde gebonden denkwereld.

Het aardse Jeruzalem was van geen belang, want de ure was gekomen, dat de waarachtige aanbidders de Vader zouden aanbidden in geest en waarheid (Joh. 4:23). In zijn bergrede sprak Hij over het binnengaan van het Koninkrijk der hemelen. Het is jammer dat vele serieuze christenen in onze tijd niet verder zijn gekomen, want ook zij verbinden het Koninkrijk Gods met een natuurlijk volk en een

natuurlijke stad. Zij leren dat het koningschap van Jezus over een aards Israël slechts een uitgestelde zaak zou zijn. Johannes de Doper had evenwel reeds gepredikt, dat het Koninkrijk der hemelen nabij was, maar hij sprak niet over een uitgesteld aards koninkrijk van Jezus (Matth. 3:2).

Jezus spreekt over een binnengaan in het Koninkrijk der hemelen dat 'nu' moet geschieden. In het nieuwe tijdperk kan ieder binnengaan door geloof in zijn vergoten bloed, dat ons van zondeschuld reinigt en ons tot rechtvaardigen maakt. Jezus wees een geestelijke weg aan. Door de enge poort ga je niet binnen vanwege je afkomst maar ieder gaat individueel binnen, door zijn bekering en doop op zijn geloof. Besnijdenis of kinderdoop zijn hierbij van geen enkele waarde. De deur in de poort is de verzoening door het bloed van Jezus Christus en men bekeert zich door zijn schreden naar deze deur te richten.

De poort is de toegang tot het rijk Gods door de wedergeboorte zonder welke niemand het Koninkrijk Gods kan binnengaan of zien. De wedergeboorte is de vernieuwing van denken vanuit de duisternis tot het licht. Jezus wees erop dat de mens moet strijden om deze enge poort binnen te gaan, want velen zullen trachten binnen te gaan en niet kunnen, omdat zij de vernieuwing in hun denken niet aanvaarden. Zij kunnen alleen maar natuurlijke gedachten vasthouden, maar geen zuiver geestelijke.

Wie geen geloof in het volbrachte werk van Jezus heeft, is geen rechtvaardige. Hij is nimmer aan de smalle poortdeur geweest. Hij heeft immers de woorden van Jezus niet geloofd en diens verzoening niet aanvaard. Wie evenwel in de Zoon gelooft, kan binnengaan en ontvangt dan

eeuwig leven, dus het Koninkrijk Gods. Wie niet in Hem gelooft en dus ongehoorzaam aan zijn woorden is, zal dit leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem, dat wil zeggen dat hij met de machten der duisternis, die de toorn van God vormen, verbonden blijft (Joh. 3:36).

De schare tot wie Jezus Zich richtte, boog onder de lasten en voorschriften van de religieuze leiders met hun uiterlijk vertoon en hun zwaarwichtige vroomheid. De Heer sprak evenwel dat zijn last licht was en zijn juk zacht. De natuurlijke geboorte is een beeld van de geestelijke geboorte. Het kind komt uit de duisternis van de moederschoot en gaat door de enge poort. Het laat daarbij het oude omhulsel achter, dat geen enkele waarde verder voor de pasgeborene heeft. Los gemaakt van het oude, aanschouwt het kind dan het levenslicht. Bij de wedergeboorte, dat is de algehele vernieuwing van denken, moet het oude achtergelaten worden. Zo komt men dan uit de duisternis en uit de doodsituatie van het natuurlijke denken om zijn plaats in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde in te nemen.

Achter de poort is de weg die Jezus zelf ook eenmaal ging. Daarom is Hij niet alleen de deur maar ook de weg. Deze heet 'hoge weg', omdat men er alleen de dingen op bedenkt die boven zijn. Hij wordt ook de 'heilige weg' genoemd, omdat men er afgezonderd is van de boze geesten. Hij is tevens de weg der 'waarheid en gerechtigheid'. Het eerste gedeelte van de weg is die van de bevrijding, verlossing, genezing en herstel. Dan komt de volmaakte weg des levens, een volkomen nieuwe en levende weg, een 'verse weg' die naar de troon van God leidt.
Deze smalle weg betekent dat men een gedachtewereld moet hebben, die zuiver geestelijk is. Men moet in zijn

denken één zijn, zoals de Heer zei: 'Opdat zij één zijn, gelijk Wij één zijn'. Indien je gedachten nog niet één zijn, heb je de leer van Christus nog niet begrepen en dan ben je nog niet op de smalle weg. Jezus volgen betekent achter Hem aangaan in zijn denken, altijd rekening houdende met de geestelijke wereld.

De wijde en brede weg gaat door het rijk van de overste dezer wereld. Deze weg leidt niet naar het leven maar naar de dood, naar het verderf of de destructie. Om de smalle weg te begaan heeft men evenwel geloof nodig in het Woord van God en in de leiding van de Heilige Geest. Wij spreken daarom ook wel over een 'geloofsweg'. Dan maak je je los van de zichtbare dingen, van de situatie en je laat je niet meer door natuurlijke mensen beïnvloeden.

Op de brede weg kun je massaal lopen met gebondenheden, met lasten van zondeschuld, en je kunt bovendien nog allerlei kanten op. De apostel schreef. 'Hij heeft ten tijde der geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan' (Hand. 14:16). Maar ze werden wel allen geïnstrueerd door de machten der duisternis. De profeet sprak: 'Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg' (Jes. 53:6).

Jezus sprak tot al zijn toehoorders, dat slechts weinigen de hoge weg zoeken en dus vinden. Het is een kleine groep die zich om de denkwereld van de Meester schaart, die geestelijk volwassen wil worden en gelooft dat dit ook mogelijk is. Daarom worden zij door de vleselijke christenen niet geaccepteerd. Ook wordt in Jesaja 35 opgemerkt, dat de smalle weg niet bestemd is voor dolenden of voor geestelijke zwervers. Men moet er een

vaste koers volgen. Ook is hij niet bestemd voor reizigers die er zo af en toe een trip op willen maken.

Het is een weg voor feestgangers, want leeuwen of ander verscheurend gedierte worden er niet op gevonden. Hij is voor de vrijgekochten des Heren. God wil langs deze exclusieve weg alle mensen behouden. Daarom deelt de Openbaring mee dat rond de troon een schare staat uit alle volken, een menigte die zelfs niet te tellen is (Openb. 7:9). Men moet dan wel uit het grote Babylon der verwarring trekken om de geestelijke denkwereld van de Heer over te nemen. Op de smalle weg is slechts één geloof en één leer en één Heer.

Daarom dringt Hij erop aan: ga binnen door de enge poort, word een geestelijk mens, doe de keuze en grijp dit heerlijke evangelie dat ten leven leidt. In de bergrede bracht de Heer zijn boodschap tot een volk dat in occulte duisternis was gezeten en leefde in de schaduw van het dodenrijk (Matth. 4:16). Maar de schare zag zijn grote kracht tot herstel en het ging erom wie onder hen de Heer gelijkvormig wilde zijn, om geschikt te zijn een zuchtende schepping te redden. Jezus sprak: indien je dit verlangt, ga dan de poort binnen en stel mijn evangelie van het Koninkrijk der hemelen centraal.

De aangevoerde excuses om de smalle weg niet te kiezen, zijn vele: Men zegt dat alle mensen door de liefdevolle Heiland worden gered, ook al gaat men zijn weg niet. Men wil eerst beter leven, want dit evangelie is alleen voor fatsoenlijke mensen. Het is niet zo erg om eerst nog wat van de wereld te genieten. Niemand kan eigenlijk weten of je er wel bij hoort. Ik ben tevreden met wat ze in onze kerk

of gemeenschap leren. Ik leef toch netjes. Er is geen verschil tussen christenen en er is geen elitegroep.

Vele christenen bouwen hun kerk bij de deur der poort. In hun liederen getuigen zij, dat zij zich vastklemmen aan Golgotha's kruis, tot de Heer komt. Ze komen dus niet verder dan de verzoening door het kruis. Zij zien niet in dat de komst des Heren te maken heeft met de weg die naar de volmaaktheid leidt en naar de openbaring van de zonen Gods. Er staat ook niet van de eerste christenen, dat zij 'van het kruis', of 'van de poort' waren, maar wel 'van de weg' (Hand. 9:2 en 22:4). Hun gerechtigheid was overvloediger dan van Farizeeën en Schriftgeleerden. Dezen wilden met geweld het Koninkrijk der hemelen binnendringen, namelijk door het houden van inzettingen en streng wetticisme.

Onze Heer vraagt alleen verandering van denken, zodat men zijn ware vijanden en vrienden in de hemelse gewesten kan onderscheiden. Hij bracht het evangelie van de onzienlijke wereld en wie dit gelooft en bewaart, wordt een geestelijk christen.

VRUCHT, TOETSSTEEN VAN HET LEVEN

15. Wacht u voor de valse profeten, die in schapenvacht tot u komen, maar van binnen zijn zij roofgierige wolven.

De volgelingen van Jezus zullen zich moeten wachten voor leugenprofeten, die de christenen misleiden en op de verkeerde weg voeren. De Heer bedoelt hier niet de Farizeese schriftgeleerden, maar zijn waarschuwing betreft de gemeente. De evangelist schrijft hier over christelijke dwaalleraars. Die komen als schapen verkleed naar de

kudde van argelozen. De goede herder, die geen huurling is, onderscheidt ze evenwel van de echte schapen.

Valse profeten zijn die leidslieden die geïnspireerd en gedreven worden door verkeerde geesten. De apostel schreef. 'Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten, of ze uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan' (1 Joh. 4:1). Hij bedoelde dat in het grote Babylon er velen zijn die misschien dezelfde woorden spreken en termen gebruiken als de ware profeten, maar ze gaan de smalle of hoge weg niet.

Ze houden zich bezig met een horizontaal evangelie, met aards gerichte verwachtingen en hebben er geen weet van, dat de Heer bezig is Zich een geestelijk Israël in het hemelse Jeruzalem te verzamelen. Zo hebben zij het ware geestelijke leven van vele christenen geblokkeerd. Zij veroorzaken een mengelmoes van confessies, omdat ze het evangelie van het Koninkrijk der hemelen dat Jezus zelf bracht, niet kennen of loslieten.

Vele valse profeten in schapenvacht zeggen ook: als je Jezus aangenomen hebt, ben je ver genoeg. Dan ga je niet meer verloren, want eenmaal gered betekent voor altijd behouden zijn. Maar het gaat bij onze Heer niet om een klein, kwijnend plantje, maar Hij wil dat de christen zijn bestemming als geestelijk mens bereikt. Laat je daarom niet door zulke profeten meeslepen.

Jezus spreekt hier niet over mensen met ergerlijke zonden zoals echtbrekers, moordenaars, dieven, lasteraars, want dat zijn zonden die onder ons zelfs niet genoemd behoren te worden. De Openbaring voorspelt echter dat er een

beest zal komen met twee horens als die van het lam, maar het spreekt als de draak (Openb. 13:11). De valse profeten zijn uiterlijk als een lam, zachtaardig en beminnelijk. Ze doen zich vroom en godsdienstig voor en zien er uit als schapen der kudde. Zij spreken veel over oecumene en over onderlinge liefde die de eenheid zou schenken.

Het woord 'liefde' wordt door de valse profeten vele malen op ergerlijke wijze misbruikt. Ze verbergen hiermee hun gemis aan liefde tot de waarheid, tot het evangelie van het Koninkrijk der hemelen. Laat je daarom niet meeslepen door hun gevoelvolle woorden, want de satan komt door hen als een engel des lichts. Vertrouw daarom niet iedere geest, ook al doet hij zich beminnelijk en vriendelijk voor. Beproef ook deze geesten of ze wel uit God zijn.

Een wolf in schaapskleren is beslist geen schaap en zelfs geen bok. Hij is beeld van een boze geest. Jezus sprak: van binnen zijn ze roofgierige wolven. Ze maken in Babylon de meerderheid uit. Zij hebben het rijk Gods losgelaten en zijn opgehouden in de hemelse gewesten te strijden. Met hun natuurlijke liefde die alleen aards gericht is, versperren zij de opgang naar boven.

Valse profeten missen de Geest van God, die hen in de waarheid wil leiden en hun het verlossings- en herstelplan van de Vader wil bekend maken. Misschien zeggen ze wel vanuit hun fundamentalisme, dat ze de hele bijbel van kaft tot kaft geloven, maar het evangelie van het Koninkrijk der hemelen wordt door hen niet verstaan, maar vervangen door een keten van tradities en vastgelegde zienswijzen, die hun volgelingen onvatbaar maken voor hetgeen de Geest in onze tijd aan de gemeenten heeft te zeggen.

Een goede profeet wijst op de smalle weg. Hij heeft geen vastigheden en zekerheden dan enkel in de onzienlijke wereld. Met een gelijkenis sprak Jezus erover, dat de vossen holen in de grond hebben, aardse schuilplaatsen vanwaaruit ze opereren, en de vogels des hemels nesten hebben, vanwaaruit ze een compromis sluiten met het hemelruim, om zich daar een tijdje te vermeien om dan weer terug te keren naar hun aards steunpunt.

Wanneer Jezus zijn hoofd neerlegde om te gaan slapen - beeld van enkel bezig zijn in de geestelijke wereld - bezat hij in de zichtbare wereld geen zekerheid. Hij deed het alleen aan op de woorden Gods. De ware profeet is alleen vervuld met gedachten aangaande de geestelijke wereld. Toen het Jezus ging ontbreken aan aardse vrienden, aan natuurlijke zekerheden, toen Hij op Zichzelf werd teruggeworpen in de hof van Gethsémané, vertrouwde Hij alleen op de toezeggingen van zijn Vader. Diens woorden gaven Hem kracht om de schande te verachten en het kruis op Zich te nemen.

Paulus waarschuwde de oudsten in Eféze in Handelingen 20:29 dat na zijn heengaan grimmige wolven zouden komen, die de kudde zouden verscheuren. Uit hun midden zouden mannen opstaan, die verkeerde dingen zouden spreken om de discipelen achter zich te trekken. Gehuld in het kleed van een profeet zouden ze de ware dienstknechten van God beschuldigen en belasteren. Door hun leugens zouden de schapen verstrooid worden en heen en weer waaien als bladeren door een stormwind gedreven, en zij zouden dan zijn als schapen zonder herder.

Johannes schreef later aan de gemeente in Eféze: 'Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verzaakt hebt. Gedenk dan, van welke hoogte - uit de hemelse gewesten - gij gevallen zijt en bekeer u' (Openb. 2:4,5). Valse profeten tasten het lichaam des Heren, de gemeente, aan. Zij voelen zich niet één met de kudde. Ze bouwen haar ook niet op, maar verscheuren haar en verstrooien de schapen. Ruk hen daarom hun leugenbedekking af, opdat het roofdier geopenbaard wordt.

Aan ons om de vraag te beantwoorden: hebben wij als schapen ook een schapenvacht? Verspreiden wij meer licht en zijn wij vriendelijker? Gebruiken wij met beslistheid de wapenen der gerechtigheid?

16-20. Aan hun vruchten zult gij hen kennen: men leest toch geen druiven van dorens of vijgen van distels? Zo brengt iedere goede boom goede vruchten voort, maar de slechte boom brengt slechte vruchten voort. Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen, of een slechte boom goede vruchten dragen. Iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. Zo zult gij hen dan aan hun vruchten kennen.

De vrome leergeesten en de valse profeten vermommen zich. Daarom beproeft ze, zie niet werkeloos toe en rukt ze het masker af, opdat ze openbaar worden in het licht van het woord Gods. De ware dienstknecht van de Heer zal het oordeel of de scheiding der geesten, tot overwinning brengen. Daarom moeten wij over de verschillen die er in het christendom zijn, kunnen spreken en niet meelopen met de massa. Ook geeft het op den duur problemen om met hen te gaan evangeliseren die zelfs niet verder zijn

gekomen dan de poort. Zulke mensen jagen immers andere doelstellingen na dan wij.

Jezus zegt: aan hun vruchten zul je de leugenprofeten kennen, dus aan hun onzekerheid, aan hun twijfel, aan hun gebondenheden of aan hun aardse gerichtheid. Wanneer christenen door de poort gegaan zijn en dan zeggen: 'Ik weet eigenlijk nog niet of ik wel een kind van God ben' herkennen wij de boom aan zijn vrucht en niet aan de bladeren van een zogenaamde zuivere of orthodoxe leer. Valse profeten spreken nooit van overwinningen na een strijd in de hemelse gewesten. Zij strijden echter wel tegen vlees en bloed, zelfs tegen eigen vlees en bloed, hetgeen zij de strijd tegen het verdorven 'lk' noemen. Vele leerstellingen zijn doornen en distels.

Ze brengen geen druiven voort en wanneer de grond 'doornen en distelen draagt, is hij ondeugdelijk en niet ver van de vervloeking, die uitloopt op verbranding' (Hebr. 6:8). Wat zijn bijvoorbeeld de vruchten van de leer der uitverkiezing, waarin onder andere geleerd wordt dat God een bepaald aantal anonieme personen heeft gepredestineerd tot een eeuwig verderf. De vrucht ervan is onzekerheid, onvrede, angst en passiviteit. Wat is de vrucht van de leer der kinderdoop? Een volkskerk waartoe men kan behoren zonder dat men geloof bezit of wedergeboren is.

Wat is de vrucht van de erfzondeleer? Dat men erkennen moet dat men tot de dood toe een zondaar blijft, dus verbonden met het rijk der duisternis. Wat zijn de vruchten geweest van het loochenen van de doop in de Heilige Geest? Men belijdt hiermee dat Jezus Christus niet in het vlees nog steeds komende is, zoals 1 Joh. 4:2 letterlijk

luidt. Als gevolg hiervan verdwenen ook de geestelijke gaven en kon de gemeente niet langer naar bijbels model worden opgebouwd.

Een gezonde leer brengt goede vruchten voort van bevrijding uit de hand van de vijanden, van redding uit de macht van de satan en van genezing en herstel naar lichaam, ziel en geest. Goede vruchten zijn vruchten die bij de mens passen, evenals elke goede boom de bij hem behorende vruchten draagt. De christen wordt herkend aan de gewone dingen des levens en niet aan de ongewone dingen. Is hij zichzelf en hoe leeft hij in zijn gezin en dagelijkse omgeving?

De profeten zijn ook bomen en zij dragen de vruchten, die bij de bomen behoren. Daarom zegt Jakobus dat niet zovelen leraars moeten zijn, omdat ze er des te strenger om zullen worden geoordeeld. De Farizeeërs zaten op de stoel van Mozes en onderwezen de wet, maar ze waren hoogmoedig, geldgierig en wreed. Daarom konden ze de schare niet verder brengen en moesten ze erkennen, dat die vervloekt was, omdat ze de wet niet kende. De vrucht van de Heilige Geest is daarentegen: liefde, blijdschap, trouw en zachtmoedigheid.

Een bron kan nooit tegelijkertijd zoet en bitter water voortbrengen. Een goede boom zoals de olijf is nuttig en daarom goed. Een appelboom is een goede boom, ook al zijn er kleine appels tussen of misschien wel wormstekige. Maar dan moet men ook het ongedierte bestrijden en de boom verzorgen. Dan verkrijgt men door zorgvuldig onderhoud gave vruchten. Bij een goede boom tracht men gave vruchten te krijgen en zo zoekt de hemelse Landman een rijpe vrucht.

Een slechte boom of plant is bijvoorbeeld een distel en een doornstruik. Ze staan in verband met de vervloeking der aarde, die doornen en distels zou opleveren. Ze zijn gedemoniseerd, misvormd en gedegenereerd, evenals sommige andere levende wezens. In deze schepping werken de machten der duisternis. Doornen en distels zijn niet nuttig maar lastig, want ze halen de huid open, wanneer men het onkruid wiedt. Negatieve mensen met stekelige opmerkingen en met een jaloerse geest, bederven de goede sfeer. Zij passen niet in het Koninkrijk van God.

De Heer wil echter slechte planten veranderen in goede: 'Voor een doornstruik zal een cypres opschieten, voor een distel zal een mirt opschieten, en het zal de Here zijn tot een naam, tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden' (Jes. 55:13). Van cypressehout of goferhout maakt men muziekinstrumenten en Noach gebruikte dit hout voor zijn ark. De mirtenstruik levert een etherische olie en haar takken zijn bekend door hun mooie groene kleur. Men gebruikte ze bij het opzetten van de loofhutten.

In de geestelijke wereld is er geen goede boom die slechte vruchten voortbrengt. Elke boom wordt aan zijn eigen vrucht herkend. Goede mensen brengen uit de goede schat van hun hart het goede voort en slechte mensen uit de boze schat van hun hart het boze. Want waar het hart vol van is, spreekt de mond, en worden de daden bepaald.

GEHOORZAAMHEID VEREIST

21. Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is.

Aan het einde van de bergrede zegt Jezus nu zeer duidelijk, dat zijn evangelie gericht is op het Koninkrijk der hemelen. In dit opzicht was Hij als prediker met geen van allen die voor Hem de raad Gods hadden geopenbaard, te vergelijken. Het Koninkrijk der hemelen binnengaan, betekent zich bewegen in de onzienlijke wereld teneinde zich daar aan te sluiten bij allen die Jezus Christus toebehoren en één front met Hem vormen. De situatie in het Koninkrijk der hemelen komt overeen met de verhoudingen onder de mensen op aarde.

Er zijn goede en kwade mensen en er zijn goede en kwade engelen. Op aarde leven de goeden en kwaden naast elkaar en zo is het ook in de onzienlijke wereld. Op aarde zal de christen in het algemeen zijn contacten zoeken met medegelovigen en slechte mensen zoveel mogelijk vermijden. Dit is dan een zwakke vergelijking met de distantie die er in de geestelijke wereld bestaat. De scheiding is daar duidelijker en de kloof onoverbrugbaar. De goede engelen behoren tot het rijk Gods en de boze engelen tot dat van de satan.

Jezus maakt hier duidelijk dat de christen niet bij de ingang van de poort mag blijven staan. Bij de poort staat het kruis van Golgotha en daar belijdt de mens dat Jezus eenmaal een vervloeking was ter wille van zijn zondeschuld. Hij werd gekruisigd in zwakheid, dus als een mens van vlees en bloed (2 Kor. 13:4). Aan het kruis was Jezus 'het zwakke van God' en de steen des aanstoots en de rots der ergernis voor de Joden. De christen kan echter niet bij zijn bekering en het aanvaarden van zijn schuldvergeving blijven stilstaan, maar hij moet verder. Daarom is het zo onbijbels om te zingen: 'Ik klem mij

daarom aan Golgotha's kruis, tot de Heer komt en met Hem het loon'.

De christen moet de enge poort doorgaan en op de smalle wegkomen, die door het koninkrijk der hemelen gaat. Daar is geen sprake meer van Jezus als 'het zwakke Gods', maar hier bevindt Hij Zich als de Heer in het centrum der gedachten. Tussen kruis en kroon ligt de weg waarop moet worden gestreden om het einddoel te bereiken. Paulus schreef aan het einde van zijn aardse leven: 'Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb mijn loop ten einde gebracht, ik heb het geloof behouden; voorts ligt voor mij gereed de krans der rechtvaardigheid' (2 Tim. 4:7,8). De goede strijd is die welke Efeziërs 6:12 noemt. Hij is niet tegen bloed en vlees, maar in het Koninkrijk der hemelen tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten. Paulus kon zingen: 'Een kroon zeer schoon, wacht mij aan d'overzij', dat is in die dimensie waarin hij zich na zijn bekering had bewogen.

Op de hoge weg door de hemelse gewesten geldt de vuistregel van de apostel: niemand die door de Geest Gods spreekt, niemand die met de van God geschonken engelentaal strijdt, zegge: vervloekt is Jezus. Door de belijdenis: vervloekt wás Jezus, ontvangt men wel de vergeving van schuld, maar wint er geen oorlog mee in de hemelse gewesten. Wie daar binnentreedt, zegge: Jezus is Kurios of Heer, aan wie alle macht en heerschappij in de hemel onderworpen is (1 Kor. 12:3).

Dan moet het echter bij woorden niet blijven, want indien men zulke gezagswoorden uitspreekt, moet Jezus ook Heer zijn in het leven van de christen zelf. Vibreren in

hem de machten der duisternis mee, dan rooft deze verdeeldheid des harten de vreugde en de vrede van het hemelse Koninkrijk. Hij wordt dan in zijn geestelijke strijd afgeremd. Hij kan niet met autoriteit optreden, teneinde op slangen de voet te zetten en boze geesten uit te drijven.

Er wordt een volledige overgave van het hart geëist aan de Heilige Geest, die de christen naar het einde van de weg wil voeren om daar de volmaaktheid te grijpen (Filip. 3:12). Wij zijn vreemdelingen en bijwoners op aarde en naderen de heilige stad, het hemelse Jeruzalem. Daar zijn onze namen als burger van deze stad opgetekend. Daar zijn wij bekend en de poorten staan voor ons dag en nacht open. Jezus sprak eenmaal tot zijn discipelen, die bezig waren geweest om boze geesten te onderwerpen: verheugt u dat uw namen in de hemelen zijn opgetekend, dit wil zeggen dat jullie daar bekend zijn en daar thuis horen.

Wanneer zijn innerlijke mens Jezus als Heer belijdt, zal de christen Hem ook onvoorwaardelijk willen gehoorzamen. Zo sprak eens een vader tot zijn zoon: 'Kind, ga en werk vandaag in de wijngaard. En hij antwoordde: Ja, heer, maar hij ging niet' (Matth. 21:28,29). Deze jongen deed de wil van zijn vader niet. De dwaze maagden hadden ieder hun lamp bij zich. Hun lamp - beeld van Gods Woord - ging echter uit, doordat er niet voldoende olie des geloofs in zat. Zij konden daardoor niet volharden in de strijd, welke in het middernachtelijke uur op zijn hevigst woedt. Met uitgedoofde lampen in de hand riepen ze: 'Heer, heer, doe ons open!'

Van binnen klonk echter een stem: 'Voorwaar, ik zeg u, ik ken u niet' (Matth. 25:1-13). Zij noemden Hem 'Heer', maar hadden zijn wil niet gedaan, hoewel deze geheel

overeen kwam met die van zijn Vader, namelijk 'het goede, welgevallige en volkomene' (Rom. 12:2, zie verder bij Matth. 6:10 in de verklaring van het 'Onze Vader'). Wie de wil des Vaders doet, gaat de feestzaal binnen - beeld van het rijk Gods waar het herstel plaatsvindt - waar blijdschap, vrede en gerechtigheid de goede sfeer vormen en waar de Here volop lof, eer en aanbidding worden toegebracht. Jezus sprak: 'Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren' (Joh. 14:23).

De rijke jongeling sprak wel over de 'goede Meester', maar deed niet wat de Meester tot hem sprak, en daarom kon hij niet binnengaan. Ook sprak Jezus over een categorie christenen die het volle evangelie dat Hij verkondigde, hadden zien werken. Zelf waren zij evenwel niet door de enge poort binnengegaan. Zij kwamen voor een gesloten deur en riepen: 'Here, doe ons open', maar zij bleven buiten, omdat zij werkers der ongerechtigheid waren geweest in plaats van boodschappers van heil (Luc. 13:24-27).

Let erop dat de Heer van het standpunt uitgaat, dat zijn volgelingen ook bij machte zijn te doen wat Hij hun had geboden. Zij zouden immers de Heilige Geest ontvangen en deze zou het mogelijk maken, dat zij als bevrijde en herstelde mensen Gods tot alle goed werk zouden zijn toegerust. Zo had Jezus in de bergrede onder andere gesproken over: niet bezorgd te zijn, niet te oordelen, vijanden lief te hebben, mensen te vergeven, aalmoezen in het verborgene te geven, je licht te laten schijnen, er niet aan te denken de echt te breken, niets te doen om van de mensen te worden gezien, schatten te verzamelen in de hemelen, zachtmoedig te zijn.

De innerlijke mens moet dus op Jezus lijken. De christen moet spreken als zijn Heer en ook doen wat zijn Heer deed. Hij moet volmaakt zijn gelijk zijn hemelse Vader volmaakt is. Hij moet dus innerlijk afgezonderd zijn van de boze, zoals er staat: 'Weest heilig, want Ik de Here uw God, ben heilig'. Nogmaals: door zijn vruchten wordt de christen openbaar. Hij is herkenbaar aan zijn levenswijze. De vrucht van de Heilige Geest is in hem zichtbaar: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. Jezus sprak: zalig zijn de zachtmoedigen. Wie leiding aan een gemeente geven wil, zal hierdoor moeten worden gekenmerkt. Hij zal liefde bewijzen in de gemeente, in zijn gezin en aan allen met wie hij in aanraking komt.

22,23. Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Here, Here, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd en in uw naam boze geesten uitgedreven en in uw naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij werkers der wetteloosheid.

In pinksterkringen wordt uiteraard niet zoveel over deze tekst gesproken, maar Jehova's getuigen en evangelische christenen, die de bergrede meestal als niet voor ons geschreven achten, weten deze tekst goed te vinden. Zij werpen daarmee met het badwater ook het kind weg, want ze beschouwen het profeteren en het uitdrijven van demonen als een gevaarlijke zaak, waarmee de christen zich in onze tijd niet mag inlaten.

Deze uitspraken zijn echter wel een waarschuwing voor 'vele' super-evangelisten en jet-set predikers, die dikwijls tot de best gesalarieerde kringen behoren, terwijl hun

gerechtigheid zeker niet groter is, dan die der schriftgeleerden en Farizeeën (5:20). Onze Heer voorspelde dat velen de charismatische begaafdheden zouden misbruiken. Hij noemt ze werkers van de wetteloosheid, die de weg voorbereiden voor de wetteloze antichrist, die bedrieglijke wonderen zal verrichten. Sprak Johannes al niet, dat er 'vele antichristen waren opgestaan'?

Allereerst waren de profetieën van deze wetteloze werkers in Gods Koninkrijk verkeerd. De gedachten Gods kwamen er niet in voor en ze waren niet tot opbouw, tot vertroosting, tot positieve vermaning of bemoediging, maar eerder tot afbraak, of ook op het aardse leven gericht. De profetieën gingen niet vergezeld van een heilig leven van de profeten. Vanwege hun gebondenheden inspireerden de boze geesten hen tijdens het profeteren.

Hun godsspraken waren niet gericht op het doel van God: de volkomen mens Gods die tot alle goed werk volkomen is toegerust (2 Tim. 3:17). De ware profetie is evenwel het getuigenis van Jezus, dus van zijn tegenwoordigheid in het midden der gemeente.

Wanneer gezegd wordt dat een profeet op drie manieren kan spreken: uit God, uit de boze of uit eigen hart, wordt er dus op drie bronnen gewezen. Uit het hart profeteren is spreken vanuit eigen kennis, uit zintuiglijke waarneming, eigen ervaring en natuurlijke overleggingen. De profetie komt evenwel voort uit inspiratie: de ware uit Gods Geest en de valse uit boze geesten. Van de ware profetie staat geschreven: 'Door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken' (2 Petr. 1:21).

Ook maakt de Heer heel duidelijk dat het mogelijk is om boze geesten te verdrijven zonder dat iemands naam in de hemelen is opgetekend. Het is natuurlijk een positieve zaak als een goed, natuurlijk mens met zijn eigen geest een kwade geest weerstaat of uitdrijft, wanneer deze in hem is. Iemand met een sterke geest of 'voldoende geest' is hiertoe in staat (Mal. 2:15).

Zulke mensen stoppen bijvoorbeeld met roken of drinken of met bepaalde onreine gewoonten. Maar er zijn ook mensen die de boze geesten bestrijden met zogenaamde paranormale begaafdheden. Zo zal een magnetiseur zeggen dat zijn genezingskracht een gave van God is. Toen Judas stage liep bij de Heer, wierp hij ook boze geesten uit, maar later werd hij zelf een duivel, dat is volkomen geleid en geïnspireerd door boze geesten (Joh. 6:70).

Zulke personen brengen niet de vrucht van het Koninkrijk Gods voort en bewerken deze ook niet bij anderen, namelijk vrede, blijdschap en gerechtigheid. Een magnetiseur treedt het levenshuis van een zieke binnen vergezeld door een grootmacht van het rijk der duisternis. Daar het koninkrijk van de satan verdeeld is, jaagt hij de kleine macht eruit die bijvoorbeeld pijn veroorzaakt. Zijn strijken doet enigszins denken aan verven.

Hij schuurt iets weg en legt er een nieuwe laag op. Hij geneest zieken en bindt hun zielen aan de grotere macht die 'geneest'. De doelstelling van God, het herstel van de ganse mens, wordt hier gemist. De gelovigen daarentegen leggen de handen op zieken en claimen hen voor de weldaden van het Koninkrijk Gods. Zij drijven machten uit door een woord. Wanneer een verlamde op wonderlijke

wijze genezen wordt, spreekt de apostel Petrus klare taal: 'Mannen van Israël, wat verwondert gij u hierover, of wat staart gij ons aan, alsof wij door eigen kracht of godsvrucht deze hadden doen lopen?' (Hand. 3:12).

Bij handoplegging opent de zieke of gebondene zijn levenshuis. De gelovige gaat dan het huis van de sterke, de boze macht, binnen, en bindt deze geest. De zieke of gebondene vertrouwt zo'n helper, want hij verzoekt hem te komen en hem te bevrijden. Wat gebeurt er evenwel als zo'n helper een boze macht bij zich heeft? Veronderstel dat je in huis door een vreemde hond lastig gevallen wordt. Nu komt een man binnen met een nog grotere hond, die de eerste wegjaagt maar de laatste achterlaat. Het laatste met zo'n mens wordt dan erger dan het begin, zegt de Heer (Matth. 12:45).

Iemand die een ander bevrijdt, moet een beelddrager van God zijn. Laat je daarom nooit de handen opleggen door mensen die je niet kent, die negatief zijn en ook niet door hen, die Here, Here roepen, en wier leven niet met hun woorden in overeenstemming is. Ze hebben in mijn naam wonderen verricht (Can. vert.) of machtsdaden gedaan (vert. Brouwer). Er zullen immers valse Christussen of antichristen komen 'met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen'.

Ze hebben immers geen liefde tot de waarheid', dat is tot het herstelplan van God (2 Thess. 2:9,10). In dit verband geldt de opmerking: 'De Here kent de zijnen, en: Een ieder, die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid' (2 Tim. 2:19). Onderzoek daarom of iemand die met je bidt, de vrucht van de Geest bezit. Zoek geen mooiprater, geen populaire spreker, maar een man

Gods, en niet omdat deze dit van zichzelf zegt, maar omdat dit gezien wordt. Profeteren, duivelen uitdrijven en krachten doen, openbaren de wil van God, maar zij moet uitgewerkt worden door mensen die het kleed der gerechtigheid dragen!

WIJS OF DWAAS?

24. Een ieder nu, die deze mijn woorden hoort en ze doet, zal gelijken op een verstandig man, die zijn huis bouwde op de rots.

Aan het begin van zijn wonderbare schone rede zagen we dat Jezus van een berg in de buurt van Kapernaüm neerdaalde, nadat Hij die nacht in het gebed tot God had doorgebracht. Daar had Hij ook zijn apostelen uitgekozen, die ogenblikkelijk daarna zijn inaugurele rede - die betrekking heeft op aanvaarden van een hoog ambt - in een massameeting konden beluisteren.

Jezus koos een vlakke plaats, dus een plateau, waar Hij omringd werd door een grote schare mensen, een menigte uit het gehele Joodse land en Jeruzalem. Zelfs uit Tyrus en Sidon aan de zee, waren ze gekomen om Hem te horen en om genezen te worden van hun ziekten. Bij duizenden waren ze naar deze feestvergadering toegestroomd en zij die door boze geesten gekweld waren, werden spontaan en radicaal genezen. Ja, de gehele schare trachtte Hem aan te raken, omdat er kracht van Hem uitging en Hij allen genas (Luc. 6:12-19).

De volle-evangelieprediking van Jezus werd dus gevolgd door tekenen en wonderen. Welk een voorstelling hadden de discipelen van hun heerlijke taak gekregen, toen hun

Heer aan het einde van zijn aardse loopbaan tot hen sprak: 'Wie in Mij gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen, en grotere nog dan deze, want Ik ga tot de Vader; en wat gij ook vraagt in mijn naam, Ik zal het doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde. Indien gij Mij iets vraagt in mijn naam, Ik zal het doen' (Joh. 14:12-14).

Later zullen wij niet alleen van de discipelen lezen dat zij in de voetsporen van Jezus wandelden, maar ook Filippus, de diaken-evangelist, predikte de Christus. In Samaria zagen de scharen de tekenen die op zijn prediking volgden. In Handelingen 8:7,8 lezen we: 'Want van velen, die onreine geesten hadden, gingen deze onder luid geroep uit en vele verlamden en kreupelen werden genezen; en er kwam grote blijdschap in die stad'.

Wanneer ook in ons de bergrede, de grondwet van het Koninkrijk der Hemelen, vlees en bloed is geworden, zullen wij als zonen Gods geopenbaard worden en zullen de tekenen van herstel ook ons volgen. Daarom: 'Zie, de landman wacht op de kostelijke vrucht des lands en heeft geduld, totdat de vroege en laat regen erop gevallen is. Oefent ook gij geduld, sterkt uw harten, want de toekomst des Heren - zijn tegenwoordigheid onder zijn volk - is nabij (Jak. 5:7,8).

In zijn slotwoorden spreekt Jezus allen aan, die Hem volgen willen. Hij richt Zich dus niet tot hen die openlijk zijn woorden verachten en ook niet tot hen die het evangelie Gods als kracht Gods tot behoud en herstel verwerpen door te zeggen, dat al dit goede en heerlijke alleen maar bestemd was voor hen, die de begintijd van de christelijke kerk meemaakten. Zijn woorden zijn bestemd voor allen die gewillig zijn evangelie aanvaarden. Alleen

aannemen is echter niet voldoende, maar het evangelie moet ook gestalte in de volgelingen van Jezus krijgen.

Tegen de hellingen van het gebergte waar Jezus Zich met de schare bevond, werden regelmatig huizen gebouwd. Groef men bij de bouw niet diep genoeg, zodat de fundamenten niet op de steenrots rustten, maar in het zand werden gelegd, dan was bij de felle winterregens alle kans dat het zand door de van boven neerstromende stortvloed werd weggespoeld en het huis ineenstortte.

25. En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waaiden en stortten zich op dat huis, en het viel niet in, want het was op de rots gegrondvest.

Jezus wijst op een tweeërlei fundament bij hen die zijn woorden beamen. Hij spreekt: wie doet de wil des Vaders die in de hemelen is, of: wie mijn woorden hoort en ze doet. In de bergrede had Hij de wil des Vaders geopenbaard. Zij is het levensprincipe van de kinderen Gods en bevat de waarheid, de grondgedachten van God ten opzichte van zijn schepping. Het gaat bij Jezus over horen en toepassen, om daders te zijn van zijn woorden. De mens moet van binnen veranderen. Zijn denken, zijn gezindheid, zijn wezen moet voortdurend op God gericht zijn.

Dan worden harde mensen zachtmoedig; grimmige mensen vriendelijk; opvliegende mensen beheerst; oneerlijke mensen eerlijk; jaloerse mensen tevreden en onreine mensen worden rein. Aan iemands reacties op de prediking kan men zien of hij het Koninkrijk der hemelen is binnengegaan.

Een verstandig man bouwt zijn huis op de rots. Hij haalt daartoe eerst de bovenlaag die uit zand bestaat, weg. De betekenis ervan voor ons als christenen is wel duidelijk. De volgeling van Jezus neemt door het gepredikte woord de bedekking weg die Jood en heiden van God die geest is, scheidt. Hij verwijdert de bovenlaag uit het denken, want die is vergankelijk en beweeglijk. Er staat: 'Maar telkens wanneer iemand zich tot de Here bekeerd heeft, wordt de bedekking weggenomen' (2 Kor. 3:16).

Zijn ondergrond wordt dan de onzichtbare, geestelijke wereld waarin God die geest is, leeft. De regen- en stortbuien, de stormvlagen wijzen op de aanvallen van de boze geesten. Zij vormen de waterstromen die alles wat los ligt, meesleuren.

Vele christenen worden aangevallen en hebben geen houvast meer. Hun geestelijk huis was alleen om bij mooi weer in te wonen. Zij verlangden alleen naar een stil en rustig leven. Voor zulke mensen is onze tijd catastrofaal, want de barre winter is gekomen, dat is het jaargetijde van de slagregens. Tijdens de geweldige orkanen van de eindtijd waarin wij leven, tracht de duivel ons van de kaart te vegen. Wij zien hoe mannen en vrouwen meer dan ooit worden aangevallen in hun lichaam, geest, ziel, in hun gezin en hun bestaan.

Het is daarom zo triest, wanneer zulke christenen toch nog zoveel aandacht schenken aan onbelangrijke dingen. Jezus waarschuwt: zorg dat je ondergrond goed en vast is, dat je op het onzienlijke fundament je levenshuis bouwt. Dan behoef je niet in angst te verkeren voor stormen en watervloeden. Wanneer de zondvloed van demonen in de eindtijd over de aarde gaat, zoek dan de rots zelf Jezus

Christus, die het Woord Gods is. Zeg dan: 'Hij zal niet wankelen noch bezwijken, die op de Heer vertrouwt'.

26,27. En een ieder, die deze mijn woorden hoort en ze niet doet, zal gelijken op een dwaas man, die zijn huis bouwde op het zand. En de regen viel neer en de stromen kwamen en de winden waaiden en sloegen tegen dat huis, en het viel in, en zijn val was groot.

Het is opmerkelijk hoe in de bergrede het accent wordt gelegd op de verantwoordelijkheid van de mens. Een ieder moet 'toezien' hoe hij bouwt maar ook waarop hij bouwt: op het zand van de uiterlijke dingen of op het Woord van God, en op zijn gemeenschap. In hoofdstuk 5:16 zegt de Heer: Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken'.

In 5:48 klinkt het: 'Gij dan zult - in uw werken - volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is'. In 7:12 horen we: 'Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus: want dit is de wet en de profeten'.

Het horen moet tot het volbrengen leiden, 'want al wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is, die is mijn broeder en zuster en moeder' (12:50). 'De Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid zijns Vaders, met zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden' (16:27). De zonde der schriftgeleerden en Farizeeën was, dat zij wel goede dingen zeiden, maar ze niet deden (23:3). In het laatste oordeel gaat het om wat allen hadden gedaan, hetzij goed, hetzij kwaad (25:34-46).

Velen geven zich niet veel moeite om hun levenshuis met de rots te verbinden. Zij ruimen het zand niet op. Zij breken niet met het natuurlijke denken, maar ook niet met de werken der duisternis of die der wetteloosheid. In de storm zoeken zij de schuld bij anderen: bij de moeilijke jongen die ze hebben, bij hun vrouw die nog onvolmaakt is of bij de oudsten en voorganger, omdat die niet voor hen kunnen leven. Indien die allen maar anders wilden en deden! Hun levensstijl is afhankelijk van hen met wie ze omgaan.

Een dwaas man is onwijs, dit in tegenstelling met hen die wel kennis hebben van het Koninkrijk der hemelen en die wel de mogelijkheden zien om de bergrede in eigen leven te realiseren. De wijze maagden namen hun voorzorgen en rekenden met een wachttijd. Zij gingen op de bestemde tijd de feestzaal binnen waar het herstel plaatsvindt. De dwaas 'is iemand van het ogenblik; wanneer echter verdrukking of vervolging komt om der wille van het woord, komt hij terstond ten val' (13:21). De dwaas is niet bestand tegen hitte of vuur, storm of geweld, maar hij lijkt op de dwaze maagden, wier lamp bij de aanhoudende duisternis uitging.

Slotopmerkingen

(Mattheüs 7:28,29)

HEMELS GEZAG

28,29. En het geschiedde, toen Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen versteld stonden over zijn leer, want Hij leerde hen als gezaghebbende en niet als hun schriftgeleerden.

Jezus bracht nieuwe inzichten en predikte een leer met gezag in de onzienlijke wereld der geesten. De schriftgeleerden leefden bij wetten en weetjes, maar zij hadden geen kracht om de harten van hun volgelingen te veranderen en te vernieuwen. Aan het einde van de bergrede denken wij aan wat Mozes sprak aan het slot van de wetgeving, waar hij het volk Gods het leven en de dood voorstelde, de zegen en de vloek: 'Kies dan het leven, opdat gij leeft' (Deut. 30:19).

Is het houden van hetgeen de bergrede zegt, onmogelijk? Voor velen maakt zij een verpletterende indruk, want ze ervaren dat deze wet uit een andere wereld komt dan waarin zij leven. Men heeft de inhoud ervan bestreden, de algemene geldigheid er van geloochend. Men heeft zich aan deze woorden van Jezus onttrokken of ze beperkt tot een kleine groep mensen, tot apostelen of volmaakten, of ook wel weggeschoven naar een mysterieus duizendjarig rijk, waarin al de bijbelwoorden die men niet wenst te aanvaarden, hun realisatie nog zullen vinden.

Voor de 'eenvoudige', de 'gewone' christenen worden dan de tien geboden aangevuld met oudtestamentische voorschriften en instellingen. Denk bijvoorbeeld aan de wettische 'zondagsheiliging' bij bepaalde 'rechtzinnigen'. Van de grote voorwaarden om het onzienlijke rijk Gods binnen te gaan hebben de meesten van hen daarom geen begrip.

Jezus geeft hier geen wetten die ingesteld zijn op sociale verhoudingen of op politieke partijschappen of voor een vredesberaad. Hij toont ons wel de betrekkelijke waarde van de aardse goederen, maar neemt desalniettemin geen stelling tegen bepaalde culturen. Hij staat er met zijn leer boven, want Hij is van de hemel. De armen worden niet opgeroepen om revolutionair op te staan tegen hun onderdrukkers, en er wordt geen sociaal programma aangeboden ten behoeve van een derde wereld. Alleen de duivel is de vijand van het evangelie van Jezus. De satan is de grote tegenstander, de veroorzaker van alle onheil, maar mede door de verkondiging van het evangelie van het Koninkrijk der hemelen gaat deze aeon voorbij en komt er een nieuw tijdperk.

Christus spreekt niet over duistere vraagstukken zoals de filosofen van alle tijden, maar zijn woorden zijn ook niet zalvend. De bergrede is hard, wie kan haar horen? Bij het lezen ervan sta je niet op om de handen emotioneel omhoog te heffen, maar toch ben je innerlijk erdoor bewogen. Je wordt geconfronteerd met een hemelse dynamiek in situaties die zich op aarde afspelen. Je bent er diep door getroffen, indien de vensters van je geest niet dicht gespijkerd zijn. Hier lezen we niet van wetsparagrafen zoals bij de wetgeleerden met hun Talmud.

Ook sprak de Meester niet als iemand die macht voor Zich begeerde, maar als een die macht heeft. Hij gaf ons een nieuw Godsbegrip. Onze Vader in de hemel is zachtmoedig, barmhartig en liefdevol. In de bergrede dient God niet de mens. Hij is niet in de eerste plaats je helper, je genezer, maar hier dient de mens God. De bergrede mist elk ritueel: er is geen offer, maar alles is gericht op een innerlijke verandering. Het is een geweldige stap om Jezus te volgen in het denken zoals Hij ons dit hier ontvouwt. Het is een revolutie op religieus gebied. Daarom willen wij er steeds mee bezig zijn.